

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Kjøbenhavn
Grundejerforenings
Historie

1860 - 1925

Emil Zushlag:

Rjøbenhavn
Grundejerforenings
Historie

1860-1925

Et Overblik over Hovedstadens Udvikling

Rjøbenhavn
Foreningens Forlag
1925

Festskrift

udgivet i Anledning af

Kjøbenhavns Grundejerforenings

65-aarige Stiftelsesdag

den 25. Maj 1925

FORORD

Under Udarbejdelsen af nærværende Bog: KJØBENHAVNS GRUNDEJERFORENINGS HISTORIE, der fremkommer i Anledning af, at det er 65 Aar siden, at „Kjøbenhavns Grundejerforening“, Landets ældste Sammenslutning af Grundejere, stiftedes, og som det i min Egenskab af mangeaarigt Bestyrelsesmedlem er overdraget mig at udarbejde, har det staaet mig klart, at det alle Anstrængelser til Trods ikke vilde kunne lykkes mig at stille alle Parter tilfreds. Det er Aartusinder siden, at man erfarede Umuligheden af at tjene to Herrer — hvorledes skulde jeg saa kunne formaa at tjene flere.

Kjøbenhavns Grundejerforenings Historie er i nærværende Bog delt i forskellige Afsnit. Et Hovedafsnit, der, omfattende selve Institutionens Historie, er underafdelt i mindre Afsnit, kronologisk følgende de forskellige Episoder fra 1860 til 1925. Dernæst nogle supplerende Afsnit, dels til Belysning af Byens samtidige Udvikling, dels vedrørende Foreningens Ejendoms Historie og andre historiske Skildringer, der har nogen Tilknytning til Foreningen og dens Virke.

Hvad angaar Hovedafsnittets første Del, Tiden forud for 1921, tør jeg vel nære Haab om, at det er lykkedes mig at forene mine Bestræbelser for at tilfredsstille modstridende Parter og delte Opfattelser med en omhyggelig og samvittighedsfuld Udarbejdelse af samtlige Kilder til Foreningens Historie, saaledes at Bogen, for nævnte Tidsrums Vedkommende, ikke blot giver et fuldtro, om end stærkt forkortet, Referat af Begivenhederne men ogsaa et fængslende Billede af disse og af de dybere Motiver, der danner Sjælen i Begivenhedernes

Udvikling. Hele dette Afsnit af Grundejerforeningens Historie udgør jo nemlig et „fait accompli“, en Samling af Kendsgerninger, der hører Historien til, og ved hvilke der ikke kan rokkes meget. Det er her de skrevne Kilder saavel som Hukommelsen og den personlige Opfattelse, der er de bestemte Faktorer, og med Henblik paa sidstnævnte føler jeg mig forvisset om, at, naar den nuværende Bestyrelse netop har overdraget mig at udarbejde nærværende Værk, er det i Bevidstheden om Vanskeligheden ved at finde nogen mere kvalificeret.

Med Henblik paa Hovedafsnittets sidste Del, Tiden efter 1921, kan de samme Betragtninger imidlertid ikke gøres gældende. Denne Tid hører endnu ikke med Rette Historien til. Foreningen er efter dette Tidspunkt gaaet ad nye Veje, stiler mod nye Maal. Den forsøger at tage tunge Opgaver op og bryde Vej, hvor man endnu for kun faa Aar siden mente Vejen lukket og gav op. Dens Arbejde for Gennemførelsen af disse store og vanskelige Maal er endnu i sin Vorden, og dens Skæbne ligger endnu i Uvishedens Tegn. Historiens Dom kan derfor endnu ikke fældes, og for disse sidste fem Aars Vedkommende kan Bogen derfor kun forme sig som et Referat, der fører den historiske Udvikling à jour.

Beklageligvis har der ikke paa tidligere Tidspunkter været tilstrækkelig Forstaaelse af Betydningen af i Tide at indsamle et Materiale til Belysning af Foreningens ældre Historie. Navnlig de ældste Kilder — Foreningens Protokoller — er sparsomme paa Oplysninger og delvis defekte, hvilket især gælder den ældste Protokol, der har været behandlet paa uforsvarlig Maade og mange Steder er ulæselig. Først efter en længere Aarrække bliver Kilderne flere og fyldigere, i Form af „Meddelelse til Medlemmerne“, der udkom ved de aarlige Generalforsamlinger, og senere Foreningens Organ, „Grundejer-Bladet“. For den ældste Tid er derfor ogsaa forskellige mundtlige Oplysninger fra Bestyrelsesmedlemmer, som jeg har kendt for Aar tilbage, lagt til Grund.

Ikke desto mindre er det mit Haab, at det maa være lykkedes mig ret udtømmende at samle et Materiale i Tekst og Billeder af den Tids Begivenheder og Skildringer af de mange Personer, der har haft Betydning for Foreningen i dens første 50—60 aarige Periode.

Hvad Portrætteerne angaar, tror jeg at turde sige, at de vil overraske flere af Foreningens ældste Medlemmer, idet de ved deres gode Udførelse og Antal vil genkalde mange, og maaske adskillige glemte, Ansigter fra svundne Tider.

Paa egne og Københavns Grundejerforenings Vegne vil jeg slutteligt rette en Tak til de forskellige, der ved deres Medvirken eller Assistance har bidraget til Værkets Fuldstændiggørelse, saaledes Københavns Brandforsikring, der har stillet interessante Clichéer til Raadighed, og dernæst de mange Private, der med stor Beredvillighed har indsendt Portrætter — ofte deres eneste eksisterende — af Foreningens tidligere Bestyrelsesmedlemmer m. fl.

Endelig skyldes det Bogtrykker K. Kjellins omhyggelige Trykning og, for Illustrationernes Vedkommende, Hjalmar Larsens Reproduktionsanstalt, at nærværende Bog kan fremtræde i den smukke Form og i det Udstyr, den bør have i sin Egenskab af Festskrift for Københavns Grundejerforening.

København, den 18. Maj 1925.

EMIL ZUSCHLAG.

**KJØBENHAVNS GRUNDEJERFORENING'S
BANNER.**

*Skænket af Fruerne Camilla Perssen og Karen Rasmussen
ved Foreningens 65-aarige Stiftelsesfest
paa Den kgl. Skydebane den 23. Maj 1925.*

*Banneret er udført efter Tegning af Sølvsmedemester Gustav Petersen
og broderet i Guld og Silke hos Fræfel & Cie, St. Gallen, Schweiz..*

Kjøbenhavns Grundejerforening.

Svad der foranledigede, at Foreningen stiftedes.

FOR at stifte den første Sammenslutning af Grundejendomsbesiddere i Kjøbenhavn havde en Del af disse, dog kun 23, sat hinanden Stævne i „Apollosalen“ den 23. Maj 1860.

Avertissementet i Dagbladet, der indvarsler til dette Møde, indeholder ingen Oplysning om, hvor nævnte Apollosal var beliggende, hvorfor man maa forudsætte, at Alle og Enhver paa den Tid vidste Besked herom. Nu om Stunder er der sikkert ikke mange Kjøbenhavnere, som har Anelse herom, hvorfor det maaske kan have Interesse at faa oplyst, hvor dette første Mødested for kjøbenhavnske Grundejere var beliggende.

Paa Hjørnet af Østergade og Christenbernikowstræde (nuværende Kristen Bernikows Gade) laa den Gang en stor Gaard, som almindeligvis benævnedes „*Vildmandens Gaard*“, med Port ud mod Østergade, gammelt Nr. 63, nu Nr. 32.

Gennem denne Port var der Passage ind over Gaardspladsen til en fritbeliggende, større, toetages Bygning, „Apollosalen“, som benyttedes til Samlingssal eller Klublokale for bedre stillede Borgere i Byen i Lighed med „*Kongens Klub*“ paa den modsatte Side af Østergade. Her var altsaa Lokalet, hvor det første Møde, hvorved Foreningen stiftedes, fandt Sted.

Det første Spørgsmaal, man vil gøre sig angaaende Stiftelsen af en Forening for Grundejere, er: Hvad var det, som var Aarsag til, at en Trang til Sammenhold opstod, og Svaret derpaa er direkte at finde i Begivenhedernes Gang paa den Tid. Der foregik nemlig intet mindre end, at Hovedstaden, som gennem Aarhundreder havde ligget sammentrængt og indestængt indenfor sine Volde, med sit stadigt voksende Befolkningsantal

maatte have Plads. Indbyggerantallet udgjorde den 1ste Februar 1860 i Følge Folketællingen 155,143. Nu var Tiden kommen — *det store Vendepunkt i Kjøbenhavns Udviklingshistorie* — hvor *Demarkationslinien* ved Lov flyttedes, hvorved over 1800 Tønder Land, som hidtil ikke maatte bebygges paa anden Maa-
de end med, hvad der i en Haandevending kunde fjærnes af

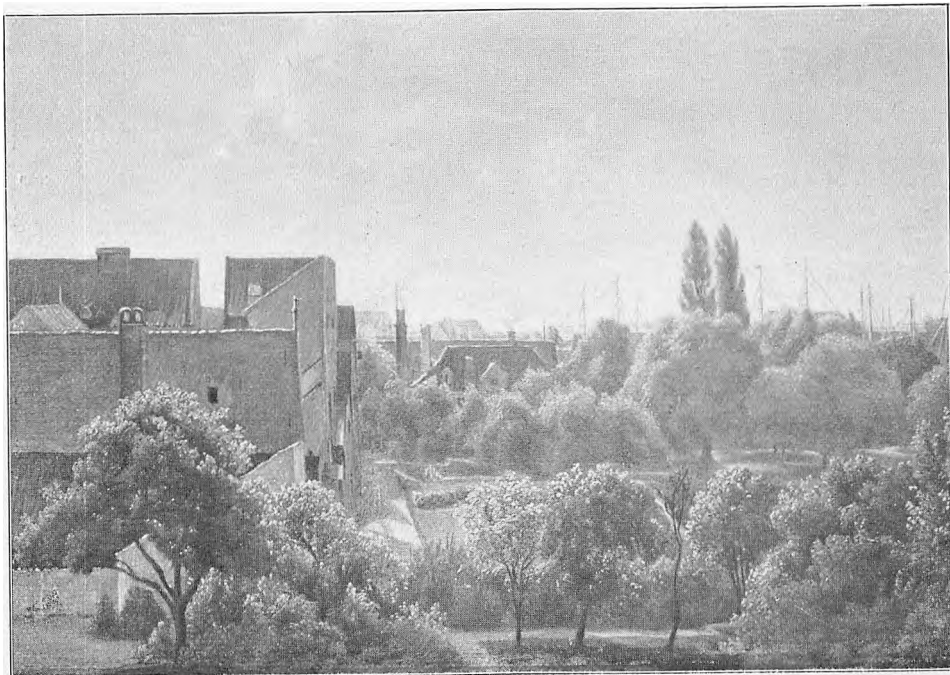

*Halmtorvet og Lucie Mølle (nuværende Raadhusplads) ca 1875.
Maleri (Prof., Dr. med. Schmiegelov).*

Hensyn til Byens Forsvar, nu fik fuldkommen Byggefrihed. Hovedstadens gamle, ærværdige Volde, som havde modstaaet Fjenden baade i 1658 og 1807, skulde fjærnes for at gøre Plads. Krigskunstens Udvikling havde gjort Voldene betydningsløse. Først nedrev man Portene i Voldene én efter én for at give Plads for en bredere Passage, hvorpaa man yderligere lettede Adgangen til og fra Byen ved Anlægget af „*Teglgaardsbroen*“, en Bro for Fodgængere over Stadsgraven ved *Sankt Peders Mølle*, som laa paa Volden ud for Sankt Pederstræde.

Ved Lov af 15de April 1859 var det ligeledes bleven be-

stemt, at „Gammelholm“ og „Botanisk Have“ bag Charlottenborg skulde udlægges til Bebyggelse, hvorfor „Holmen“, det vil sige Flaadens Etablissement, flyttedes fra Gammelholm til Nyholm (Orlogsværftet). „Botanisk Have“ havde oprindeligt været *Charlottenborgs Slotshave* og strakte sig fra Bagsiden af Charlottenborg over den nyere anlagte Udstillings-Bygnings Grund og langs Nyhavn til Havnegade, langs Havnen her til Peder

*Udsigt fra Charlottenborg til Botanisk Have ca. 1845.
Maleri (Raadhuset).*

Skramsgade, for saa at begrænses af en Linie fra denne Gades Begyndelse ved Havnegade til det Sted, hvor Heibergsgade danner Hjørne med Tordenskjoldsgade. Mange af den ældste nulevende Generation af Københavnerne kan sikkert fra deres Barn-dom erindre „Botanisk Have“, denne ærværdige Rokoko Have — denne Idyl, som det aldrig senere er lykkedes at genskabe — det skulde da være i det kongelige Haveselskabs Have paa Frederiksberg. Denne herlige Plet maatte sløjfes for at give Plads for Gammelholm-Kvarteret eller en stor Del deraf. Gammelholm-Kvarteret, som til Trods for brede Gader og smukke Hus-

facader gennemgaaende lider af for lidt Gaardsplads (hvilket kunde have været afhjulpet ved en anden Byggemaade), indtager nu dels nævnte Haves, dels „Holmens“ Beliggenhed. Bebyggelsen paabegyndtes i 1860.

Det var imidlertid ikke alene Bebyggelsen og Udvidelsen, der markerede den store Epoke i Byens Udvikling. Det var i endnu højere Grad de samtræffende tekniske Fremskridt, der

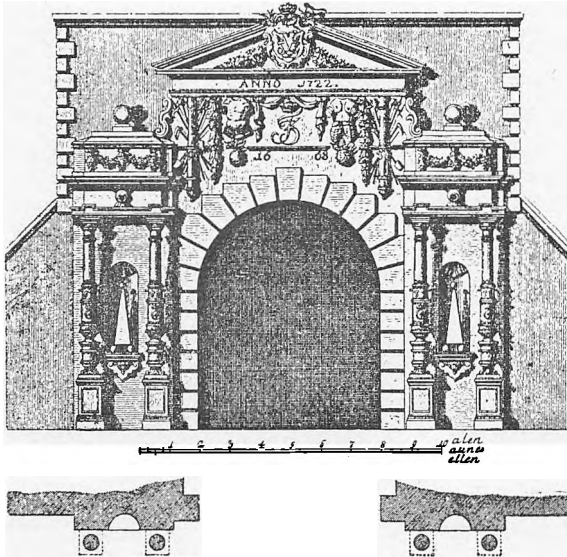
Vesterport under Nedrivning.

Tegn. af H. G. F. Holm (Raadhuset).

netop er knyttet til dette Tidspunkt. Udfor Vester Port fik Kjøbenhavn sit første *Vandværk*, der var paabegyndt i 1856. Om trent samtidigt indførtes *Gassen*, idet *Vestre Gasværk* begynde sin Virksomhed. *Hvilket mægtigt Fremskridt for Kjøbenhavn at man saaledes fik baade Vand og Gas op i Etagerne i Stedet for som hidtil at maatte nøjes med „Postevand“, det vil sige en Pumpe i Gaarden — eller i en af Nabogaardene.*

Kjøbenhavns Vandforsyning havde nemlig hidtil bestaaet dels i „*Springvand*“, dels i det ofte urene „*Postevand*“. „*Springvandet*“ ledtes gennem lukkede Ledninger fra Emdrup Sø ved

Lundehuset — der ligger betydeligt højere end Kjøbenhavn (ca. 47 Fod over daglig Vande) — som en stedserindende Strøm ind i Gaardene, hvor det „sprang“ i Kummer. „Postevandet“ eller „Pompevandet“ var simpelt Brøndvand, der ledtes ind fra Peblingsøen. Da „Springvand“ i Gaarden var en kostbar Indretning forbeholdt Adelen og de fornemste Borgere, var „Pompevandet“ saaledes den almindelige Vandforsyning. For at kunne benyttes som Drikkevand maatte Vandet her som der filtreres gennem Husholdningens private Filtre.

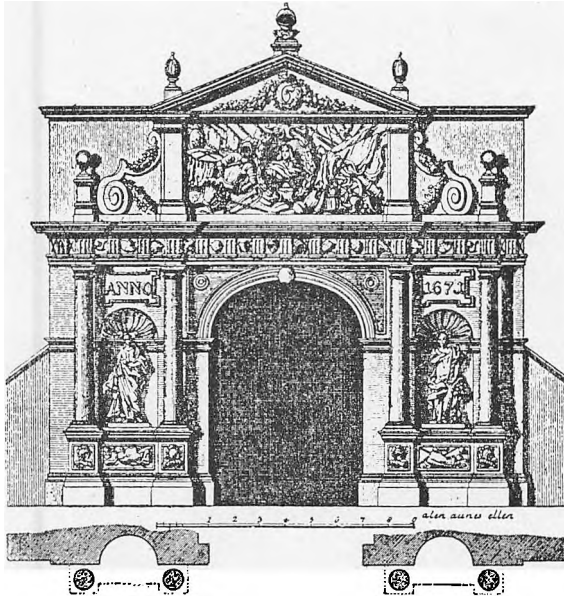

Vesterport.
(nedrevet 1857)

Hvad Belysningen angaar, saa var *Gassen* noget ganske nyt. *Belysningsgas* og *Kogegas* i Køkkenerne. Hvilket Fremskridt! Dernæst Gadebelysningen! Denne havde hidtil bestaaet i 1600 *Tranlygter* — en ussel Belysning, som gav Byen et skummelt Udseende. Den blev nu afløst af ca. 2000 Gaslygter med en for Datidens Øjne straalende Belysning.

Endvidere indførtes *Kloak-Systemet*, et uvurderligt Gode ikke mindst i sanitær Henseende. Ingen, som ikke selv har oplevet den Forvirring, som et voldsomt Skybrud kunde være Aarsag i, kan tænke sig Følgerne af, at Rendestenene langs Fortovene flød over. Efter Vedtægten skulde der ud for hver Port og hver Gadedør findes et Rendestensbrædt for at

gøre det muligt at komme over de dybe Rendestene; men naar Byen hjemsogetes af et Tordenvejr med stærke Regnskyl — hvilket syntes at være hyppigere den Gang end nu om Stunder —, saa sejlede disse Brædder bort i rivende Fart ført af Strømmen fra de højere beliggende Dele af Byen for sluttelig at drive sammen omkring Frederiksholms Kanals Bolværker, der laa lavere. Her kunde saa Grundejerne søge efter deres Ejendele. Hvor betydeligt Niveauet den Gang skraanede fra Nørrgade over Gammeltorv og Nytorv ned mod Kanalen og ligeledes fra

Nørreport.
(nedrevet 1856)

Kjøbmagergade til Højbro, kan man saaledes iagttage, dels paa Gammeltorv, hvor Springvandskummen behøver 3 Trin mod Frederiksberggade for at være vandret, medens et Trin er nok til den modsatte Side, dels paa Højbroplads ved at følge Husrækken fra Kirkestræde til Fortunstræde, idet Fortovet her til Slut befinder sig betydeligt under Torvets Niveau og maa beskyttes ved en Stensætning med Trapper — omgivet med et svært Rækværk. Højbroplads er nemlig paa et noget senere Tidspunkt bleven højnet betydeligt af Hensyn til, at den nye Højbro kunde faa tilstrækkelig Højde over daglig Vande i Kanalen til, at Gennemsejling under Broen kunde finde Sted.

Det var imidlertid ikke blot i de Dele af Byen, hvor Gadeniveauet skraanedes stærkt, at Mangelen af Kloaker medførte Oversvømmelser. Ogsaa den øvrige Del af Byen havde betydelige Ulemper ved indtræffende Regnskyl, i Særdeleshed ved Nattetid. Det er en saadan Kalamitet, som Visedigteren *Wilhelm Rantzau* giver Udtryk i følgende Verslinier om Rullemadammen:

„— — Kjælderer ved Rundelaarn ej jeg glemmer let;
Hvergang det regned', vi maatte træ'e Vande,
Baade min Mand og jeg ligesaadanne,
Og Børnene, de Smaa,
Fik Svømmeseler paa!
Før turde ingen Sjæl af dem i Sengen gaa.“

Det er derfor ikke for meget at sige, at Aaret 1860 var Indledningen til en ny Æra i vor Bys Udvikling alene ved disse enorme Fremskridt. For Fuldstændighedens Skyld maa ogsaa anføres forskellige andre kommunale Goder fra samme Tidsperiode. Det hidtilværende „*borgerlige Brandkor*“, som i Ildebrandstilfælde først skulde sammenkaldes ved Klokkernes Klemten og Vægternes Pibekonzert samt Trommen, blev nu afløst af et stationeret Brandkorps med 6 faste Stationer fordelt over Byen, indbyrdes forbundne ved et specielt Telegrafsystem.

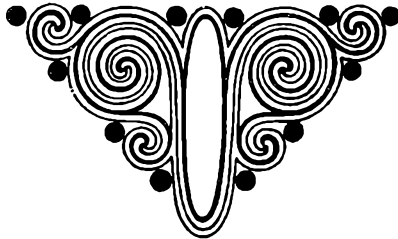
Ogsaa „indendørs“ tilflød der Byen nye Goder. Vestre Gasværk leverede dette Aar de første *Koks*, som hurtigt blev det almindelige Brændselsmiddel, ligesom *Petroleum* kom hertil fra Amerika og foranledigede, at Petroleumslampen med sit klare, rolige Lys holdt sit Indtog i Byen fortrængende „*Tællepraa-sen*“ og dens nære Forbunds-fælle „*Lysesaksen*“. Vel havde man Stearinlys; men det var kun de mere velhavende af Byens Borgere, der havde Raad til at anvende en saadan Luksus. Petroleumslampen, flottere eller tarveligere, blev derimod nu hurtigt Hvermands Eje. Petroleumslampen i sin første Skikkelse — den saakaldte „Moderatørlampe“ — kunde hæves og sænkes, saa Lyset virkede saa bekvemt som muligt. Samtidigt med Petroleum kom ogsaa „*Patent-Belysningsvædske*“, hvortil der anvendtes en lille Haandlampe, der havde den Egenskab at brænde uden at ose og ikke at slukkes selv i stærk Træk, hvorfor den var kærkommen for „Madammen“, naar hun i Natkappe og Sjal ventede sin kære Gemal hjem „*lidt tidlig paa Morgenkvisten*“ — som det den Gang hed — klar til at holde sin „*Gardinprædiken*“,

der som Regel begyndte med: „*Du behøver saa'mæn ikke at trække Støvlerne af — jeg har hørt Dig.*“ — —

Alle disse omtrent samtidigt fremkomne Bekvemmeligheder medførte selvfølgelig ogsaa store Udgifter. Særlig de offentlige Goder: Gas, Vand og Kloaker maatte foranledige Udgifter, som vilde knuge Skatteborgerne, særlig *Grundejerne*, fuldstændig til Jorden, dersom der ikke kunde finde en Fordeling af Byrden Sted, en Beskatning paa langt Sigt, altsaa gennem et længere Aaremaal, en Fremgangsmaade, der maatte siges at være fuldt retfærdig, da disse Goder ogsaa maatte komme Efterkommerne til Nytte i mindst lige saa rigt Maal.

Ved Lov af 19. Februar 1860 ophævedes endvidere Næringsloven for at afløses af en *Indkomstskat til Kommunen* samt en *Nyordning af Ejendomsskatter*.

Det var disse Forhold og deres økonomiske Problemer, som dannede Udgangspunktet for Grundejernes Sammenslutningstanke. Den paatænkte Grundejerforenings første Opgave skulde derfor være at skaffe blidere Vilkaar for Skatternes Afvikling; thi disse foruroligede Grundejerne i allerhøjeste Grad.

Foreningens første Virksomhed.

Opblomstringen under Kaptajn Jørgensens Ægide.

1860—1881.

DER findes ingen Navneliste, som kan fortælle om, hvem det var, der mødtes i „*Apollosalen*“ for at stifte „*Kjøbenhavns Grundejerforening*“. Kun oplyser en Meddelelse i Protokollen, at der blandt disse var 5 Borgerrepræsentanter, ligesom det siges, at Magistraten med Interesse imødesaa og ønskede, at en saadan Forening vilde opstaa, da der herigennem kunde skabes et Samarbejde, som antoges at ville lette Løsningen af mange af de Opgaver, som Gadernes Opbrydning for Indlæggelse af Vand og Gas saavel som Forbindelsesledninger til de nye Kloaker vilde foranledige, og meget andet. Forud for Mødet den 23. Maj 1860 havde der den 15. Maj været et Møde hos *Børstenbindermester Bruun* for at drøfte Muligheden af at stifte en saadan Forening, men dette Møde var af en ganske privat Art og kun forberedende, saaledes at dette ikke, som paa et vist Tidspunkt antaget, kunde siges at være Stiftelsesdagen, idet man ikke paa dette Møde havde fastslaaet Rammerne for Foreningens Virksomhed eller var gaaet til Valg af nogen Ledelse.

Alt dette fandt først Sted paa Mødet den 23. Maj 1860. Til Grundejerforeningens første Bestyrelse blev valgt følgende Herrer: *Partikulier, fhv. Børstenbindermester Wilhelm A. Bruun*, der var Fader til Tanken om en Grundejer-Sammenslutning indenfor den Udstrækning, som Kjøbenhavns Kommune efterhaanden maatte indtage, naar nu Voldene omkring Byen vilde falde. *W. A. Bruun* var Indleder paa Mødet og blev enstemmig valgt til Formand. *Kaptajn i Kongens Livjægerkorps Andreas F. Jørgensen* blev valgt til Næstformand, og *Sagførerfuldmægtig R. Ravn* blev Kasserer for Foreningen. Som øv-

*Kaptajn i Kongens Livjægerkorps
Andreas Ferdinand Jørgensen.*

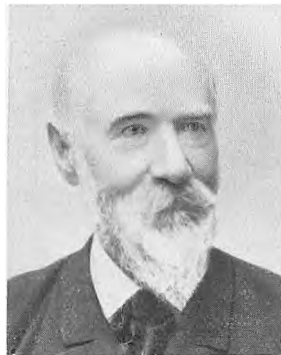
*R. af Dbg., Dmd. Næstformand fra 1860—1861,
Formand fra 1861—1881.*

tog sig indenfor Bestyrelsen, kom først senere hen i Tiden. Til Trods for at Uenigheden var stor indenfor Bestyrelsen lykkedes det dog fra 23 Medlemmer, som indmeldte sig paa Stiftelsesdagen, at naa til 53 Medlemmer ved Aarets Udgang. Foreningen begyndte smaat og beskedent med en Kassebeholdning af 17 Rdl. 1 Mark og 13 Skilling.

1861

Ved den første ordinære Generalforsamling i Marts udtraadte *Brændevinsbrænder Haslund* og *Gæstgiver Jensen* af Bestyrelsen. Hvad den egentlige Aarsag var, fremgaar ikke af Forhandlingsprotokollen, idet Bestyrelsen paa Generalforsamlingen blot meddelte, at man var enedes om at tilintetgøre Pro-

rige Medlemmer af Bestyrelsen valgtes *Kaptajn P. A. Kaarsberg*, *Skrædermester N. Holtum*, *Brændevinsbrænder R. C. Haslund* og *Gæstgiver Peter Jensen*. Bestyrelsen skulde samlet fra-træde hvert Aar og Omvalg eller Genvalg foretages paa den ordinære Generalforsamling. Ud over, at man var enig om, at en Grundejerforening tiltrængtes, synes imidlertid Enigheden ikke at have været stor til at begynde med. Som Resultat af det første Aars Arbejde kan kun anføres, at Bestyrelsens Ansøgning om at faa Tilladelse til at indrette Kødudsalg i Privatejendom bevilgedes. Hidtil maatte Kød nemlig kun forhandles paa Torvet og fra Slagterboderne ved Nicolaj Kirke eller Graabrødre Torv. Resultatet af, hvad man ellers fore-

Partikulier N. Holtum.

*Bestyrelsesmedlem fra 1860—1898.
Æresmedlem fra 1898.*

tokollen paa Betingelse af, at de sidstnævnte Herrer nedlagde deres Mandater og ikke søgte Genvalg. De øvrige Bestyrelsesmedlemmer genvalgte. I Stedet for de to udtraadte valgtes foreløbig kun eet nyt Bestyrelsesmedlem, nemlig *Professor L. S. Borring, R. af Dbg.*

Man besluttede at have en fast Mødeaften to Gange om Maaneden og lejede i dette Øjemed *Apollosalen* som Samlingslokale for 1 Rdl. pr. Mødeaften. Ved det efterfølgende Bestyrelsesmøde i April udtraadte *Kaptajn Kaarsberg* af Bestyrelsen. *Børstenbindermester Bruun* ønskede at vige Formandspladsen,

*Professor
L. S. Borring.
R. af Dbg.*

*Bestyrelsesmedlem fra 1861—1864.
Foreningens Sekretær fra 1864—1868.*

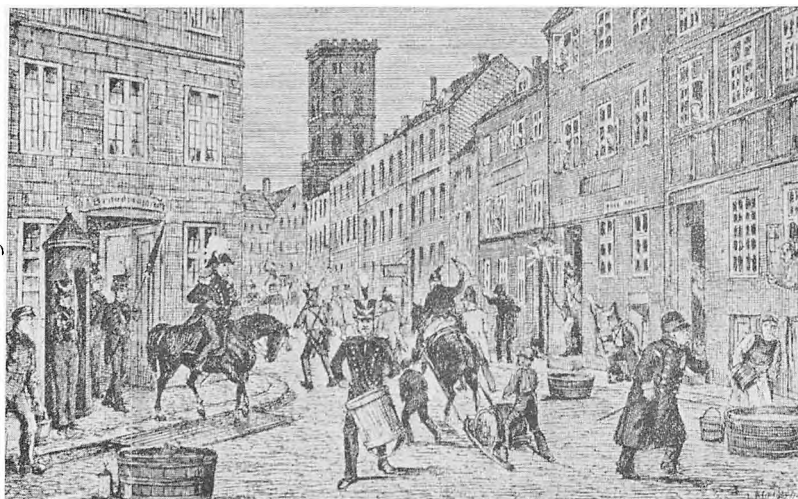
*Kaptajn, Hof-Vinhandler
L. L. M. Waagepetersen
R. af Dbg. Dmd, p. p. Bestyrelses-
medlem fra 1861—1866. Decisor fra
1867—1870. Revisor fra 1870—1886.*

for at *Kaptajn Jørgensen* kunde udfolde sine Kvalifikationer for denne Post. Denne valgtes derfor til Formand og *Børstenbindermester Bruun* til Næstformand. Den 23. Maj, Aarsdagen for Foreningens Stiftelse, fejredes ved en Middag, ved hvilken Lejlighed man tillige supplerede den ledige Plads i Bestyrelsen med *Hofvinhandler, Kaptajn L. L. Mozart Waagepetersen, R. af Dbg., Dbmd.* Ved et Møde den 31. Maj besluttede man paa Forslag af Partikulier *Bruun* at sende et Andragende til Brandkommissionen om, at de Redskaber, som den nye Reform af Brandvæsenet praktisk talt havde gjort betydningsløse, ikke fremtidigt maatte paalægges Grundejerne at anskaffe eller vedligeholde. (Dette rimelige Andragende maatte vente mange Aar, inden dets Hensigt blev naaet.) Samtidigt sendtes et Andragende til Kjøl-

benhavns Magistrat om, at Anskaffelsen og Vedligeholdelsen af Rendestensbrædter i saadanne Gader, som endnu ikke havde erholdt Kloaksystem, lige saavel som Gadefejningen maatte blive overtaget af det offentlige.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet steget til 102.

1862 Paa Bestyrelsesmødet den 8. Januar vedtoges det at tilskrive alle Stadens Korporationer og Foreninger om at holde et Fællesmøde „for Opnaaelse af vigtige Anliggender i Samfundets Interesser.“ Hvori disse Interesser bestod, oplyser Pro-

*Udtrykning til Brand. Det borgerlige Brandkor, ophævet 1860.
Tegning af Klæstrup. (Kjøbenhavns Brandforsikring.)*

tokollen intet om. Den 19. Februar afholdtes det første Foredragsmøde i Apollosalen. Foredragsholderen, *Bestyrer A. Kaarup*, talte om Skatteforholdenes Ordning i København. Det var indlysende, at Kommunen maatte have Dækning for sine Udgifter ved Gas- og Vandforsyningen samt Kloakanlægget, men Ordningen maatte dog være overkommelig for Borgerne, af hvilke især Grundejerne fik Hovedbyrden. Derefter stillede Formanden, Kaptajn Jørgensen, Forslag om at arbejde hen til, at Brandassurance-Selskaberne, der havde saa store Fordele ved det nye Brandvæsens hurtige Optræden, kom til at bære en væsentlig Del af Vandskatten.

Den 27. Februar afholdtes den aarlige Generalforsam-

Kommerceraad I. W. Heyman
Bestyrelsesmedlem fra 1864—1884.

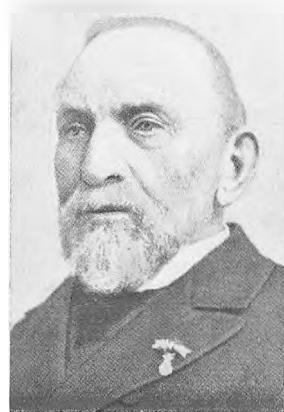
ling. Bestyrelsen genvalgte og suppleredes yderligere med *Overkrigskommissær C. T. Foss* og *Vinhandler Permin*. For første Gang valgtes Revisorer, nemlig *Prokurator L. Hecksher* og *Revisor O. Thorup*. Den 6. Juni indsendtes et Andragende til Borgerrepræsentationen om at give Skatteyderne en Henstand af 3 Maaneder og 14 Dage ud over Forfaldstid. Den 16. Oktober indsendtes paa Forslag af Prokurator Hecksher et Andragende til Indenrigsministeriet, hvori man beviste, at Arealsskatten var en uheldig og tillige uretfærdig Skattebasis.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet naaet op til 193.

1863

Ved Generalforsamlingen, der afholdtes i Apollosalen den 26. Februar, genvalgte Bestyrelsen med Undtagelse af de forrige Aar nyvalgte, *Foss* og *Permin*. I Stedet for valgtes *Grosserer Carl Julius Meyer* og *Proprietær C. Rosberg*. Det oplystes, at man havde faaet indledet Forhandlinger med Kommunen om at faa det yderst generende og uhygiejniske Latrinkule-System afskaffet ved Indførelsen af et Tøndesystem med jevnlig Tømning. Ligeledes havde man søgt at opnaa Forbedringer i Skorstensfejerordningen. Man havde ansøgt om, at Lygtevejen maatte blive omdøbt til Nørrebrogade. Det meddeltes endvidere, at Foreningens Andragender af 6. Juni forrige Aar om Henstand med Skattebetaling var bleven bevilget af Indenrigsministeriet. Sluttelig drøftedes Muligheden af at oprette et *Laanefond* for Medlemmer.

Der var stor Stemning herfor, og den 8. Oktober afholdtes ekstraordinær Generalforsamling i Anledning af Oprettelsen af *Grundejerforeningens Laanefond*, som startedes med en Bestyrelse bestaaende af K. G.s samlede Bestyrelse

Tømmerhandler A. Mottlau.
R. af Dbg.
Bestyrelsesmedlem fra 1866—1884.

suppleret med *Overretsprokurator L. Hecksher*, *Snedkermester J. Cortsen*, *Dbmd. og R. af Dbg.*, og *Overkrigskommissær C. T. Foss*. Et Regulativ for Fonden blev vedtaget.

Medlemsantallet var ved Aarets Udgang steget til 231.

1864 Ved Generalforsamlingen den 22. Marts fratraadte *Professor Borring* og *Proprietær Rosberg*. Som nye Bestyrelsesmedlemmer valgtes *Kommerceraad J. W. Heyman*, der gentagende havde vist en særlig Interesse for Foreningen, samt *Grosserer H. Thrane* og *Snedkermester J. Cortsen*. Pro-

Grosserer, Dampmøller
Carl Julius Meyer.
Bestyrelsesmedlem fra 1863 – 1887.

Grosserer W. P. Borgen.
R. af Dbg.
Bestyrelsesmedlem fra 1866 – 1879.

fessor Borring udtraadte af Bestyrelsen, fordi han blev Foreningens og Laanefondens Sekretær. Den 20. September udsendte Kjøbenhavns Grundejerforening sin første *trykte Huslejekontrakt*, som solgtes hos Byens Boghandlere for 4 Skilling pr. Eksemplar.

Ved Aarets Udgang var Medlemstallet steget til 237.

1865 Ved Generalforsamlingen den 16. Marts udtraadte *Partikulier W. A. Bruun*, *Grosserer H. Thrane* og *Snedkermester J. Cortsen* af Bestyrelsen. Da man ansaa det for hensigtsmæssigt at indskrænke Bestyrelsesmedlemmernes Antal til syv, indvalgtes kun eet nyt Medlem, *Sukkerrafinadør Harboe*. Til Næstformand valgtes *Kommerceraad Heyman*. Den nye Lov om Valg af Borgerrepræsentanter foranledigede, at

Københavns Grundejerforening opstillede en Kandidatliste (hvoraf de fleste blev indvalgt). Den 23. Maj fejrede Foreningen sin Stiftelsesdag ved et Festmaaltid i Kongens Klubs Selskabslokaler, Østergade 15.*) Foruden den samlede Bestyrelse og Sekretæren havde nogle og tredive af Medlemmerne tegnet sig til Deltagelse, og Festen forløb udmærket. Den 28. December afholdtes et Foredragsmøde for Medlemmer. Professor Borring holdt Foredrag om Samfundsandens Betydning. Foredraget høstede stærkt Bifald. Efter Foredraget ønskede Overkrigskommissær Foss Ordet for at bemærke, at Professor Borring havde indblandet Politik i sit Foredrag, hvilket dog vist med al Anerkendelse af, hvad der her var fremført, helst maatte holdes borte fra Foreningen.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet steget til 303.

1866 Ved Generalforsamlingen den 27. Februar udtraadte *Harboe* og *Ravn* af Bestyrelsen. Dennes øvrige Medlemmer genvalgtes og suppleredes med *Grosserer W. P. Borgen* og *Tømmerhandler August Mottlau*. Et Forslag om, at Prioritetshavere skulde kunne optages som Medlemmer, forkastedes. Foreningens Ønske om, at Skorstensfejrnæringen skulde være frit Erhverv, havde stadigt Kommunens Modstand. Bestyrelsen indsendte Ansøgning til Københavns Magistrat om Koncession paa at maatte oprette et Husmægler-Kontor. Magistratens Svar den 21. August oplyste, at en saadan Koncession var unødvendig for Foreningen. Den 1. November oprettedes et *Kontor omfattende Køb og Salg af Ejendomme og Udlejning af Lejligheder*. Kontoret slugte imidlertid i Løbet af 2 Maaneder hele Foreningens Indtægt.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet steget til 311.

1867 Ved Generalforsamlingen den 7. Februar genvalgtes Bestyrelsen med Akklamation. *Hofvinhandler, Kaptajn Waagepetersen*, der ved en tidligere Lejlighed var udtraadt af Bestyrelsen, overtog Posten som Foreningens første Decisor. Som nyt Bestyrelsesmedlem valgtes *Kaptajn, Jernstøber Henrik Meldahl*. Det oplystes, at det nye Kontor for Køb og Salg samt Udlejning, som ved Aarets Udgang havde slugt alle Foreningens Indtægter, nu begyndte at gaa noget bedre og i Øjeblikket havde

*) Foreningens hidtilværende Lokale, „Apollosalen“, var nedbrændt umiddelbart forud. Genopført under Navn af „Thalialalen“ forsvandt den ved Anlæggelsen af Volmer og Fisker's City-Kvarter.

Kaptajn Henrik Meldahl
Bestyrelsesmedlem fra 1867–1869.
Revisor fra 1869–1870.

et Overskud af 574 Rdl. *Grundejerforeningens Laanefond* havde givet et Udbytte af 7 pCt. til Aktionærerne og ejede 1213 Rdl. Der var stor Meningsforskel paa Generalforsamlingen om Nytten af Kontoret for Køb og Salg samt Udlejning. Flere Medlemmer havde Ordet for at anbefale, at man knyttede en rutineret Husmægler til Kontoret. Kaptajn Jørgensen oplyste, at dette havde man forsøgt, men den Paagældende vilde ikke underkaste sig Bestyrelsens Kontrol, ligesom det viste sig, at denne Ordning kun var at lempe Virksomheden over paa de Hænder, man havde haft til Hensigt at modarbejde. Ved Afstemning vedtoges det at fortsætte Kontoret paa Prøve et halvt Aar endnu.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet 383.

1868 Ved Generalforsamlingen den 26. Februar genvalgtes den samlede Bestyrelse. Ved et Møde den 10. Maj overdroges Kontorets Ledelse til *Partikulier Holtum*, da man med uheldigt Resultat havde prøvet flere Husmæglere. Man besluttede ligeledes en Henvendelse til „*Kreditkassen for Husejere*“ om at udvide Laaneomraadet til ogsaa at omfatte Forstæderne, hvor Bebyggelsen nu var kommen i Gang.

Ved Aarets Slutning var Medlemsantallet 413.

1869 Det vedtoges paa Generalforsamlingen den 21. Februar, at Bestyrelsen fremtidig skulde gaa af i Grupper paa 3 det første Aar og 4 det andet Aar. Til Bestyrelsen genvalgtes de tre afgaaende Medlemmer, medens *Kaptajn, Jærnstøber Henrik Meldahl* blev Revisor, hvorimod den hidtilværende Revisor, *Borgerrepræsentant O. Thorup*, blev Medlem af Bestyrelsen. Det oplystes paa Generalforsamlingen, at Bestyrelsen stadigt fornyede sine Henvendelser til Indenrigsministeriet om Skattelovens Ændring. Den nedsatte *Skattekommission* var endnu, efter 5 Aars Forløb, ikke bleven færdig med sin Betænkning. Det meddeltes, at *Kreditkassen for Husejere* havde imødekommet Foreningens Ønsker om at udvide sit Laaneomraade.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet steget til 486.

1870 Ved Generalforsamlingen den 2. Marts afgik ved Lodtrækning *Jørgensen, Heyman og Thorup* men genvalgte eenstemmigt. *Kaptajn Meldahl* traadte tilbage som Revisor og erstattedes af hidtilværende Decisor, *Hofvinhandler Waagepetersen*. Ny Decisor blev *Kommandør Albeck*. Formanden oplyste, at Kjøbenhavn nu vilde gaa sin største foreløbige Udvidelsesperiode imøde, idet baade offentlige og private Ejendomme var under Opførelse indenfor den tidligere Demarkationslinie. Forud for alle disse var Skolebygningen i Nansensgade. I de forløbne 10 Aar siden Foreningens Stiftelse var Gammelholm bleven stærkt bebygget, samt en Del af Nyboder solgt til privat Bebyggelse. Der var opført flere nye Kirker, saaledes *Sankt Johannes Kirke* paa Nørrebro og *Jerusalems-Kirken* i Rigensgade, endvidere var *Kommunehospitalet, Universitets-Bibliotheket, Hovedbanegaarden og Frimurerlogen* samt *Havnevesenets Administrationsbygning* bleven opført, altsammen noget, der fortalte om en kommende Stortid, som Kjøbenhavn gik imøde. Folkemængden udgjorde nu efter Folketællingen den 1. Februar 181,291, hvilket vil sige en Tilvækst af 26,000 Indbyggere i de forløbne 10 Aar. Det stod i saadan en underlig Modstrid med denne Udvikling, at man til Trods for Byens nye Fysiognomi blev hængende fast ved middelalderlige Hjælpe midler og Fremgangsmaader. Saaledes forlangtes *Brandspande og Stormlygter* anskaffede og vedligeholdte i enhver Ejendom, uden at der nogensinde kunde være Tale om at gøre Brug af dem. Ligeledes var Skraldemændenes Skralde et „*Torturinstrument*“, som afstedkom mere Skade, ved at foranledige løbske Heste, end Gavn. Et Andragende var indsendt til Politidirektøren om Skraldens Afskaffelse. *Politidirektør Crone* havde svaret, at man „*ikke kunde afskaffe Skralden, fordi der nu en Gang staar i Politivedtægten, at der skal skraldes*“. — Nej, det er rigtigt! At skralde uden noget at skralde med er umuligt! — Den 26. August fornyedes et Andragende til Magistraten (indgivet i 1866) om at faa *Skorstensfejernæringen* ordnet paa samme Maade som *Vand- og Gasmesternæringen*, hvilket vilde sige, at det kom til at staa Husejerne frit for at henvende sig til hvilken som helst aut. Skorstensfejer.

Foreningens Formue udgjorde ved Aarets Slutning 1193 Rdl., og Medlemsantallet var steget til 507.

1871 Paa Generalforsamlingen den 26. Februar fratraadte efter Tur *Borgen, Holtum, Meyer og Mottlau*, hvilke alle genvalgtes. Der ankedes over Autoriteternes langsomme Behandling af Andragender. Exempeltvis nævntes, at Bestyrelsens Andragende af 16. Oktober 1862 til Indenrigsministeriet endnu — altsaa efter snart 10 Aars Ventetid — hverken havde ført til et Afslag eller et Resultat. I Anledning af Bestyrelsens Andragende til Magistraten havde *Borgerrepræsentationen* nedsat et Udvalg til Behandling af Spørgsmaalet om Skorstensfejernæringens Frigivelse.

Medlemsantallet var i Aarets Løb steget til 690.

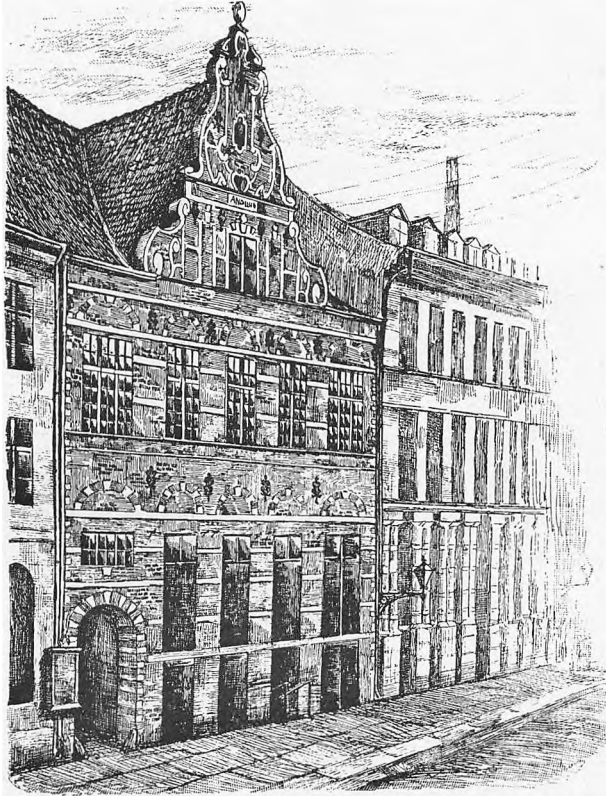
1872 Ved Generalforsamlingen den 27. Februar fratraadte *Jørgensen, Heyman og Thorup*, men genvalgtes. Bestyrelsen indgav den 6. August et Andragende om Anlæg af en Jernbanestation paa Nørrebro. Den 26. September fremsendtes en Klage over den upraktiske og tidsspillende Ordning af Valghandlingerne.

Medlemsantallet var 804 ved Aarets Udgang.

1873 Ved Generalforsamlingen den 21. Februar fratraadte efter Tur, *Borgen* (som i Aarets Løb var bleven R. af Dbg.), *Holtum, Meyer og Mottlau*, som alle genvalgtes. Det oplystes, at den af Indenrigsministeriet nedsatte *Skattekommission* (paa Foranledning af Kjøbenhavns Grundejerforenings Andragende af 16. Oktober 1866) nu havde afsluttet sin Betænkning, som gik ud paa i alt væsentligt at imødekomme Grundejernes Ønsker. *Borgerrepræsentationen* bevilgede Andragendet om, at *Grundejerne ikke skulde være bundne til den i Distriktet ansatte Skorstensfejermester*. — Ved gentagne Møder i Aarets Løb drøftedes Oprettelsen af et *Alderdomshjem for Grundejere* samt et *Grundejer-Bibliothek* med tilhørende Læsesal, der daglig skulde staa aaben for Medlemmerne. Indsamlingen til et Byggefond paabegyndtes med en Gave til Byggefondet paa 1000 Rdl. fra Næstformanden, *Kommerceraad Heyman*. Bestyrelsen henvendte sig i Andragende til „*Landbygningernes Brandforsikring*“ om at forandre Vedtægterne af Hensyn til Forstædernes Udvidelse og den stærke Bebyggelse af Kjøbenhavns tidligere Fæstningsterræn. Byggefondet udgjorde ved Aarets Slutning 1157 Rigsdaler.

Medlemsantallet var i stærk Stigning. 1117 Medlemmer ved Aarets Slutning.

1874 Paa Generalforsamlingen den 25. Februar fratraadte *Jørgensen, Heyman* og *Thorup*, men genvalgtes med Akklamation. Sidstnævnte var i Aarets Løb bleven udnævnt til Kancelliraad. I en Skrivelse af 14. Juni afslog „*Landbygningernes Brandforsikring*“ at imødekomme Bestyrelsens Andra-

*Rentemester Henrik Müllers Gaard paa Østergade
lige ud for Admiralgade.*

gende. Bestyrelsen androg derefter Rigsdagen om en Lov, som vilde muliggøre *Kjøbenhavns Brandforsikring* at udvide sit Virkefelt — udover de allerede delvis sløjfede Volde — lige til indenfor Søerne. Ligeledes opfordredes i samtlige Skrivelser baade Magistraten og Borgerrepræsentationen til at støtte nævnte Andragende.

Medlemsantallet var ved Aarets Slutning 1299.

1875 Paa Generalforsamlingen den 26. Februar fratraadte *Borgen, Holtum, Meyer* og *Mottlau* men genvalgtes. Det i Oktober 1866 fremsendte Andragende, der førte til Nedsættelsen af en Skattekommission, som fuldendte sit Arbejde i 1873 med Anbefaling af Grundejerforeningens Andragende i sine væsentligste Punkter, havde alligevel stadig Vanskelighed ved at komme videre og efterlystes Gang paa Gang af Bestyrelsen, dog stadigt uden Resultat.

Medlemstallet var ved Aarets Udgang steget til 1348.

1876 Ved Generalforsamlingen den 19. Februar, der afholdtes i Kongens Klub, Østergade 15, valgtes *Kommandør Albeck* til Dirigent. Formanden, Kaptajn Jørgensen, afgav Beretning, hvorefter Kassereren fik Decharge for Regnskabet. Paa Forslag af *Højesteretsadvokat Hindenburg* genvalgtes *Jørgensen, Heyman* og *Thorup* med Akklamation. Generalforsamlingen paalagde Bestyrelsen at forny sin Henvendelse til Regeringen og udtrykke sin Forundring over, at den tidligere nedsatte Kommissions Anbefaling til at imødekomme Grundejernens Ønsker om en anden Skatteordning — en Anbefaling, som havde kostet Kommissionen mange Aars nøje Overvejelser — dog stadig ikke efterfulgtes af Fremsættelsen af et Regerings-Lovforslag.

I Aarets Løb var Medlemsantallet steget til 1366.

1877 Ved Generalforsamlingen den 28. Februar, Østergade 15, valgtes *Kommandør Albeck* til Dirigent. De fratrædende Bestyrelsesmedlemmer, *Borgen, Holtum, Meyer* og *Mottlau*, genvalgtes. Det vedtoges at oprette en *Kredsforstander-Institution* bestaaende af ca. 60 lokale Tillidsmænd, der skulde være Bestyrelsen behjælpelig med at arbejde for de fælles Interesser, da stedlig opdukkende Foreninger virkede spredende. Man burde tværtimod søge at samle alle Kjøbenhavns Grundejere til en Enhed med fælles Maal. Uden Enighed kunde man nemlig ikke vente Hensyntagen fra Autoriteternes Side. I første Række skulde disse Tillidsmænd virke for Tilgang af Medlemmer til Kjøbenhavns Grundejerforening. Det første Møde med Bestyrelsen og Tillidsmændene afholdtes den 17. Marts.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet steget til 1438.

Fyringeniør C. F. Grove
R. af Dbg. Dbmd.
 Bestyrelsesmedlem fra 1879—1881.

1878 Ved Generalforsamlingen den 28. Februar, der afholdtes i Haandværkerforeningens Lokale i Kronprinsensgade 7, valgtes *Overretsprokurator Ole Jensen* til Dirigent. Formanden, Kaptajn Jørgensen, aflagde den aarlige Beretning, hvorefter Regnskabet godkendtes. Det oplystes, at Skorstensfejermestrene havde gjort „Strike“, idet de — til Trods for Borgerrepræsentationens Bestemmelser i 1873 — nægtede at feje i andre Distrikter end deres eget. Magistraten holdt sig udenfor Sagen. *Prokurator Hecksher* oplyste, at *Grundejerforeningens Laanefond* havde givet Aktionærerne 8 Procent Udbytte. De fratrædende Bestyrelsesmedlemmer, *Jørgensen, Heyman* og *Thorup*, genvalgtes. Efter Generalforsamlingen konstituerede Bestyrelsen sig med samme Ordning som de forudgaaende Aar.

For første Gang viste der sig ved Aarets Udgang en Forringelse af Medlemsantallet, der beløb sig til 1430.

1879 Ved Generalforsamlingen den 28. Februar valgtes *Overretsprokurator Nissen* til Dirigent. Formanden afgav Beretning, og Regnskabet godkendtes. De afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Holtum, Meyer* og *Mottlau*, genvalgtes. *Borgen*, der ikke ønskede Genvalg, erstattedes med *Fyringeniør C. F. Grove, R. af Dbg., Dbmd.* Formanden udtalte en Tak til *Grosserer W. P. Borgen* for hans mangeaarige Virksomhed for Foreningen, hvortil Medlemmerne sluttede sig. Da man mente, at en Aarsag til, at Medlemmerne foretrak de smaa lokale Foreninger, var, at disses Kontorer laa nærmere for de Grundejere, som boede i Forstæderne, oprettede man i Aarets Løb — foruden at opretholde Hovedkontoret i Lille Kongensgade 12 — Filialkontorer henholdsvis paa Christianshavn (Lille Torvegade), Østerbro (Skjoldsgade), Vesterbro (Petersens Passage) og Nørrebro (Baggesensgade).

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet yderligere gaaet ned til 1368.

1880 Ved Generalforsamlingen den 2. Marts valgtes *Overretsprokurator Nissen* til Dirigent. Formanden, Kaptajn Jørgensen, afgav Beretning og omtalte heri den uheldige Konkurrence, som de smaa lokale Foreninger paaførte Hovedforeningen, og tilskrev en væsentlig Aarsag til denne Konkurrence, at man ikke havde et bekvemt og tidssvarende Lokale.

Formanden mindede om Foreningens 20-aarige Bestaaen, og han vilde derfor ligesom ved 10 Aars Mærkedagen give et kort Overblik over Kjøbenhavns Udvikling. Sløjfningen af de

Østervold med Kongens Mølle.

kjøbenhavnske Volde — Strækningen fra Langebro til Sølvgade (Vester- og Nørrevold) blev sløjfet i Tiden fra 1867—1874, medens den sidste Rest af Østervold først nedlagdes i 1913 — havde givet Anledning til Indvindingen af et betydeligt Landomraade, idet den bortgravede Jord var anvendt til Fyldning af Stadsgravene og Udfyldning i Kalvebodstrand. Byen havde faaet en 80 Alen bred Boulevard lige fra Kalvebodstrand til Østerbro. *Den Nordiske Industri- og Kunstudstilling i 1872* havde været en Succes for Byen, ligesom *Industribygningen* var bleven en Pryd for Vesterbros Passage. *Arbejdernes Byggeforenings Huse* havde ligeledes rejst sig paa det

tidligere Fæstningsterræn og udgjorde nu et hyggeligt Kvarter med mange Gader mellem Øster Farimagsgade og Sortedamsøen. Hvor før *Hovedvagten* samt *Prammandens Gang* og *Peder Madsens Gang* — disse Elendighedens Huler — havde været, var Bygningskomplekset *Ny Østergade—Hovedvagtsgade* med det nye *Hotel d'Angleterre* opstaaet. Pragtbygningerne ud mod Søerne for Enden af Vendersgade, Frederiksborggade og Gothersgade havde rejst sig, takket være *Det kjøbenhavnske Boligselskab*. *Den kgl. Mønt*, *Det kgl. Theater*, *Postgaarden* og *Det tekniske Selskabs Skole* havde givet Byen sit Præg. *Holmens Bro* og *Højbro* var ombyggede, og Hovedstaden havde faaet smukke Anlæg samt flere nye Kirker og Hospitaller. Alle disse Ændringer i Byens Fysiognomi maatte sikkert faa en gennemgribende Betydning for Sundhedstilstanden. Kjøbenhavns Folketælling i Februar havde vist en Fremgang paa omkring 64,000, saaledes at Indbyggertallet nu udgjorde 234.850. Den 1. Februar havde Staten overtaget Driften af *De Sjællandske Jernbaner*, hvorfor Bestyrelsen for Kjøbenhavns Grundejerforeninger havde indgivet et Andragende om, at det nu maatte blive til Alvor med den haardt tiltrængte Station for Nørrebro. Mange var iøvrigt de Goder, som de kjøbenhavnske Borgere havde opnaaet gennem Kjøbenhavns Grundejerforenings Henvendelser til Autoriteterne i de forløbne 20 Aar. Efter Formandens Tilbageblik over Stadens Udvikling og Beretning om Foreningens Virksomhed forelagdes Regnskabet, hvorfor gaves Decharge. De afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Jørgensen*, *Grove*, *Heyman* og *Thorup*, genvalgtes saavel som Revisorer og Decisor.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet atter i Stigning: 1393.

Under eget Sag. Fortsat Fremgang.

Statsraad J. W. Seymans Ledelse.

1881—1885.

FØLGE den nordiske Mythologi, sad *Nornerne* ved den hellige Kilde *Urdt* og spandt Tidens Traad sammen med Menneskenes Skæbne. — — Intet Menneske anede — uden maaske netop han selv, bag efter er der noget, der tyder derpaa — at, da *Kaptajn Andreas F. Jørgensen* afgav Beretningen om to svundne Deceniers fortsatte Fremgang under hans Førerskab, da var Tidens Traad netop ved at løbe af Spolen for hans eget Vedkommende. Vel holdt han Aaret ud og ledede alle Bestyrelsesmøderne; men da han den 5. Januar mødte til det første Møde i det nye Aar, stod det klart for hans Venner og de saa med Sorg, at en maalbevidst og fremsynet Mands Livsbane nærmede sig sin Afslutning.

1881 Ved Generalforsamlingen den 2. Marts meddelte Næstformanden, *Kommerceraad Heyman*, at Formanden, *Kaptajn A. F. Jørgensen*, i Henhold til en Skrivelse, som Bestyrelsen havde modtaget, ønskede at trække sig tilbage, og beklagede det store Tab for Foreningen at miste en Formand, der i mere end 20 Aar havde ledet Foreningen og bragt den frem saa at sige fra dens Start med 23 Medlemmer til nu at have omkring 1400. Næstformanden vilde bede Generalforsamlingen slutte sig til den dybtfølte Tak, som Bestyrelsen havde sendt Kaptajnen. Forsamlingen tilkendegav sin Tilslutning ved at rejse sig. — —

Til Dirigentposten valgtes *Overretsprokurator Ole Jensen*. Efter Beretningens Afgivelse og Regnskabets Forelæggelse genvalgtes *Holtum*, *Meyer* og *Mottlau*, medens *Fyringeniør C. F. Grove* ønskede at nedlægge sit Mandat. Til nye Medlemmer af

Etatsraad J. W. Heyman.
R. af Dbg. Dbmd. Bestyrelsesmedlem fra
1864—1865. Næstformand fra 1865—1881.
Formand fra 1881—1884.

Bestyrelsen valgtes: *Kaptajn, Hof-Møbelfabrikant Lars Larsen, R. af Dbg., Dbmd., og Kaptajn, Skibsrheder J. Strandgaard, R. af Dbg.* Ved det efterfølgende Møde konstituerede Bestyrelsen sig med Kommerceraad, Borgerrepræsentant *J. W. Heyman* som Formand og den nyvalgte *Kaptajn, Skibsrheder, Borgerrepræsentant Strandgaard* som Næstformand, medens Partikulier *N. Holtum* stadig fortsatte som Kasserer. Paa Generalforsamlingen var der fremkommen Ønsker om, at Foreningen burde have sin *egen Ejendom* saavel af Hensyn til et bedre Kontor som for derigennem at opnaa en passende Anbringelse af sin efterhaanden opsparede Kapital. Da Generalforsamlingen havde bemyndiget Bestyrelsen til at

foretage Køb af en passende Ejendom, nedsattes et Udvalg med denne Opgave for Øje. Ved en ekstraordinær Generalforsamling den 24. Marts forøgedes Bestyrelsen med *Overretsprokurator Ole Jensen og Kaptajn, Brygger F. C. Madsen*, idet det bestemtes, at *Bestyrelsen fremtidig skulde bestaa af ni Bestyrelsesmedlemmer*. Den 17. December fik Foreningen Skøde paa Ejendommen *Laxegade 32* for en Købesum af 53,000 Kroner.

I December udkom *den første Huslejlighedsliste*.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet steget til 1416.

1882 Ved Generalforsamlingen den 28. Februar i Larsens Lokaler paa Sankt Annæ Plads valgtes *Overretsprokurator Nissen* til Dirigent. Formanden, *Kommerceraad Heyman*, meddelte, at man straks efter Købet af nævnte Ejendom var gaaet i Lag med Omforandring af Kælderen og Stueetagen. Man havde ansøgt og faaet Tilladelse til at indrette en Opgang til Stuen fra Admiralgade med Nr. 11 som Gadenummer. Naar

Omforandringen var fuldført og den tidligere Ejer fraflyttet, vilde man tage Kontorerne i Brug. *Kancelliraad O. Thorup* ønskede at udtræde af Bestyrelsen, hvorfor der efter Genvalg af de fratrædende, *Heyman* og *Strandgaard*, valgtes *Kaptajn, Grosserer Søren Pedersen* til at indtræde i Thorups Sted. Af Revisorerne genvalgtes *Kaptajn Waagepetersen* medens *Prokurator Hecksher* erstattedes med *Malermester L. Lublin*. Decisor genvalgtes.

Den 14. Juni hejstes Flaget for første Gang paa Københavns Grundejerforenings Bygning samtidig med, at Kontorerne

*Kaptajn, Møbelfabrikant
Lars Larsen.*

*R. af Dbg. Dbmd. p. p.
Bestyrelsesmedlem fra 1881–1885.*

*Malermester
L. Lublin.*

*Revisor fra 1882–1888.
Bestyrelsesmedlem fra 1888–1898.*

aabnedes for Medlemmerne. Bestyrelsen, Revisorer og Decisor samledes om Formiddagen Kl. 10 for officielt at overtage Ejendommen og Kontorerne. Formanden, der netop var bleven udnævnt til Etatsraad, mindede om, fra hvilken ringe Begyndelse Foreningen havde arbejdet sig op og udtalte Ønsket om, at Foreningen under dette Tag maatte føre sin Tradition videre og forøge sine Opgaver til Gavn for Grundejerne. Senere paa Dagen samledes Bestyrelsen samt Revisorerne og Decisor til en festlig Sammenkomst.

I Sommerens Løb afsendtes paa Etatsraad Heymanns Initiativ en Skrivelse til Magistraten om Forandring af Dagrenovations-Forholdene. Særligt tilsigtedes en saa sanitær Foranstaltning som Opbrænding af Affaldsstoffer. Skrivelsen opnaede

*Kaptajn, Skibsrheder
J. Strandgaard
R. af Dbg.*

*Bestyrelsesmedlem fra 1881—1885.
Fung. Formand fra 1884—1885.*

over 6000 Underskrifter. Magistraten nøjedes med foreløbig at paabyde Anskaffelsen af Skarnbeholdere med Laag i Gaardene.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet 1414.

1883

Ved Generalforsamlingen den 27. Februar, Østergade 15, valgtes *Kreditforeningsdirektør Hein* til Dirigent. Efter at Næstformanden — formedelst Formandens Bortrejse — havde afgivet Beretning og Regnskabet var godkendt, genvalgtes *Strandgaard, Mottlau, Larsen, Ole Jensen* og *F. C. Madsen*. Til Revisorer genvalgtes *Kaptajn Waagepetersen* og *Malermester Lublin*. Til Decisor, valgtes *Overretsprokurator N. C. A. Nissen*.

Det drøftedes at ophæve Laanefonden, hvis Kapital udgjorde noget over 51,000 Kroner, da den i de senere Aar havde vist sig at være overflødig grundet paa Pengerigelighed.

Medlemsantallet var ved Aarets Udgang 1419.

1884

Ved Generalforsamlingen den 28. Februar, der afholdtes Østergade 15, valgtes *Direktør Hein* til Dirigent. Formanden, *Etatsraad Heyman*, afgav Beretning, ligesom Regnskabet godkendtes. Der omtaltes, at en Nyordning af Dagrenovationens Bortkørsel, som Bestyrelsen havde arbejdet for at opnaa, var bleven etableret. Man havde forud for Generalforsamlingen udsendt „*Meddelelser fra Kjøbenhavns Grundejerforenings Bestyrelse*“ til Medlemmerne, et trykt Blad, som gav et Overblik over Aarets Virksomhed.

De efter Tur afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Heyman, Holtum, Meyer* og *Søren Petersen*, genvalgtes. Revisorer og Decisor ligeledes.

Den 19. Juni afgik Foreningens Formand, *Etatsraad J. W. Heyman*, ved Døden. Næstformanden, *Kaptajn J. Strandgaard*, sammenkaldte Bestyrelsen til Møde den 21. Juni, for at Bestyrelsen kunde træffe Bestemmelse om at hædre den afdøde Formand. Til Begravelsen, som var fastsat til den 22. Juni fra

Holmens Kirke, besluttede man at sende en Krans med Palmegrene og Baand med Inskription, ligesom det besluttedes, at Bestyrelsen skulde hædre den afdøde ved at tage Opstilling ved hans Baare. Ved Begravelsen havde flere Hundrede af Foreningens Medlemmer givet Møde, og for første Gang flagedes paa halv Stang fra Foreningens Ejendom.

Den 15. Juli afholdtes Bestyrelsesmøde. Den fungerende Formand, Kaptajn Strandgaard, oplæste en Henvendelse fra Exekutorerne og Arvingerne i afdøde Etatsraad Heymans Bo, hvoraf det fremgik, at der forelaa en testamentarisk Gave af 2000 Kroner til Foreningen.

Ved Aarets Udgang havde Foreningen *1470* Medlemmer.

I Modgangens Tider.

Direktør Heins Formandstid.

1885—1891.

DYGTIGHED er ikke altid nok her i Verden, man skal ogsaa være født under den rigtige Lykkestjerne — — er man det, kan man naa langt frem og højt op, i modsat Fald bliver Lønnen ofte ringe.

Som Direktør for Kjøbenhavns Kreditforening havde Hein vundet sig et stort og anset Navn, og man ventede derfor, da Generalforsamlingen i 1885 udsaa ham til Kjøbenhavns Grundejerforenings Formand, at hans ubestridelige Dygtighed ogsaa skulde kunne føre Traditionen videre med stadig Fremgang for Kjøbenhavns Grundejerforening. Ingen kan imidlertid tjene to Herrer til lige stor Tilfredsstillelse for dem begge, og det var maaske i ligesaa høj Grad Generalforsamlingens som Heins Fejl, at dette ikke blev over tænkt. Den Formand, der skal lede Kjøbenhavns Grundejerforening fremad, maa kunne ofre sin Tid herpaa.

Arbejdet for Kreditforeningen krævede imidlertid Direktør Heins fulde og udmærkede Arbejdskraft, og da hertil kom, at Tiden udefra var bleven en økonomisk Nedgangsperiode, blev det Afsnit, som Direktør Heins Formandskab betegner, en Modgangstid for Kjøbenhavns Grundejerforening.

1885

Ved Generalforsamlingen den 24. Februar, der afholdtes Østergade 15, valgtes *Overretsprokurator Ole Jensen* til Dirigent. Den fungerende Formand, Kaptajn Strandgaard, mindedes den afdøde Formand, Etatsraad Heyman, og hans store Interesse for Foreningen, hvortil Forsamlingen sluttede sig, og gav dernæst en Beretning om det forløbne Aars Virksomhed. Derefter forelagdes Regnskabet, der godkendtes.

Kaptajn L. Larsen, Overretsprøkurator Ole Jensen, Brygger F. C. Madsen, Tømmerhandler Mottlau og Kaptajn Strandgaard ønskede at udtræde af Bestyrelsen, hvorfor *Direktøren for Kjøbenhavns Kreditforening, A. C. F. Hein, Arkitekt C. H. G. Granzow, Grosserer Julius Friedericia, Højesteretssagfører O. J. Levison, Høker, Borgerrepræsentant H. P. Petersen og Arkitekt N. D. L. Vold* indvalgte i Bestyrelsen. Revisorer og Decisor genvalgte. Ved det efterfølgende Møde konstituerede Bestyrelsen sig med *Hein* som Formand, *S. Pedersen* som Næstformand og *Holtum* som Kasserer.

Den 23. Maj var det Foreningens 25 Aars Jubilæumsdag.

*Kreditforeningsdirektør
A. C. F. Hein.
Formand fra 1885 -1891.*

*Arkitekt C. H. G. Granzow.
Bestyrelsesmedlem fra 1885 -1891.
Næstformand fra 1890 -1891.*

Af den oprindelige Bestyrelse var kun *Partikulier Holtum* tilbage, som altsaa holdt Jubilæum paa samme Dag. Dernæst havde *Grosserer, Dampmøller Meyer*, paa dette Tidspunkt sidet 22 Aar i Bestyrelsen. Festen i Anledning af Jubilæet var arrangeret ret billigt i Haab om større Deltagelse, og forskellige Honoratiores var indbudte. Ligeledes var Formændene for de lokale Foreninger indbudte. Der indkom i Aarets Løb fra forskellige Medlemmer Klager over, at Bestyrelsen ikke foretog sig nok for at samle Medlemmerne. Ud over den aarlige Generalforsamling afholdtes der ingen Møder. De i 1864 indførte trykte Lejekontrakter blev ved Bistand af Direktør Hein omredigerede. Da Laanefonden ikke benyttedes af Medlemmerne i nogen nævneværdig Grad, besluttede man ved en ekstraordinær Ge-

neralforsamling at ophæve Fonden og udbetale dens Midler til Aktionærerne med 107 pCt.

Medlemsantallet var ved Aarets Udgang 1477.

1886 Ved Generalforsamlingen den 20. Februar, i Kronprinsensgade 7, valgtes *Kaptajn, Hofmøbelfabrikant L. Larsen* til Dirigent. Formanden, Direktør Hein, oplyste under Beretningen om Aarets Virksomhed, at Udgifterne til *Huslejlighedslisten* var i stadig og betænkelig Stigning. I de første syv Maaneder af Aaret udgjorde Udgiften 1475 Kroner,

*Grosserer
Julius Fredericia*

*Bestyrelsesmedlem fra 1885—1892.
Næstformand fra 1892—1895.*

*Klasselotterikollektor
H. P. Petersen*

*Bestyrelsesmedlem fra 1885—1892.
Foreningens Forretningsfører fra 1892—1898.*

hvilket vilde sige det samme som en Krone pr. Medlem, og da Aarskontingentet kun var fire Kroner pr. Medlem, var det indlysende, at dersom Huslejlighedslisten skulde fortsættes — og det var nødvendigt — saa maatte det blive under Forudsætning af, at Avertissementerne betaltes med 10 Øre for hver Lejlighed. Denne Ordning vilde ogsaa forbedre Huslejlighedslisten, idet Medlemmerne saa maaske mindre glemte deres Pligt til straks at afmelde en Lejlighed, naar den var udlejet. I det forløbne Aar havde Bestyrelsen for første Gang opstillet en Liste til Valg af Repræsentanter til *Kjøbenhavns Brandforsikring* med et tilfredsstillende Resultat. Ligeledes havde man sluttet en Overenskomst om Telefonledningernes Anbringelse og derved opnaaet en for Grundejerne tilfredsstillende Ordning. Efter Be-

Arkitekt N. D. L. Vold
Bestyrelsesmedlem fra 1885–1891.

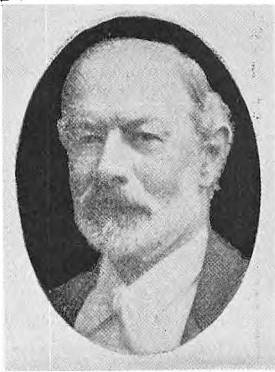
retningen forelagdes Regnskabet, som godkendtes. De afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Holtum, Meyer, S. Pedersen* og *H. P. Petersen*, genvalgtes. Til Revisorer genvalgtes *Malermester L. Lublin*, medens *Løjtnant J. P. Nielsen* valgtes i Stedet for *Kaptajn M. Waagepetersen*. Decisor genvalgtes.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet paany i Tilbagegang, nemlig 1436.

1887

Ved Generalforsamlingen den 22. Februar, der afholdtes i Larsens Lokaler, Sankt Annæ Plads 13, valgtes *Kaptajn, Borgerrepræsentant L. Larsen*, til Dirigent. Formanden, Direktør Hein, meddelte, at der var indsendt en Adresse til Folketinget i Anledning af et *Regeringsforslag til en ny Boliglov*. Ligeledes var der sendt et Andragende til Indenrigsministeriet i Anledning af *det nye Sporvejsanlæg*. Formanden omtalte det omsiggribende Proforma-Laan af Møblementer i Lejlighederne, hvorved Lejere fandt et Middel til at omgaa Husejernes Krav paa at kunne tage Pant for ikke betalt Husleje. Da Lejen var en privilegeret Fordring, foreslog Formanden for Frederiksberg Grundejerforening, *Kontorchef Falkenthal*, med Bemyndigelse fra denne Forening at deltage i Omkostningerne ved at føre en eventuel Sag til Højesterets Afgørelse. Efter Drøftelse af Beretningen og Forelæggelse af Regnskabet godkendtes dette. Derefter genvalgtes de afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Fridericia, Granzow, Hein, Levison* og *Vold*. Ligeledes genvalgtes Revisorerne og Decisor. Ved et efterfølgende Møde konstituerede Bestyrelsen sig med Hein som Formand, S. Pedersen som Næstformand, Levison som Sekretær og Holtum som Kasserer. I Skrivelse af 4. Oktober nedlagde *Grosserer, Dampmøller C. Meyer* sit Mandat grundet paa Sygdom. Bestyrelsen sendte derfor en hjertelig Tak for de næsten 25 Aars trofast Arbejde for Foreningen.

Den 1. December udkom det første Nummer af *Grundejerbladet* (Medlemsblad for Kjøbenhavns Grundejerforening), redigeret af A. J. Meyer. Bladet startedes som Maanedsbld, dog med kun 10

Højesteretssagfører

O. J. Levison

Bestyrelsesmedlem fra 1885 - 1891.

Næstformand fra 1891 - 1892.

Numre om Aaret, da man mente, at det var overflødigt i Sommermaanederne.

Medlemsantallet var stadigt nedad-gaaende — 1286 ved Aarets Udgang.

1888

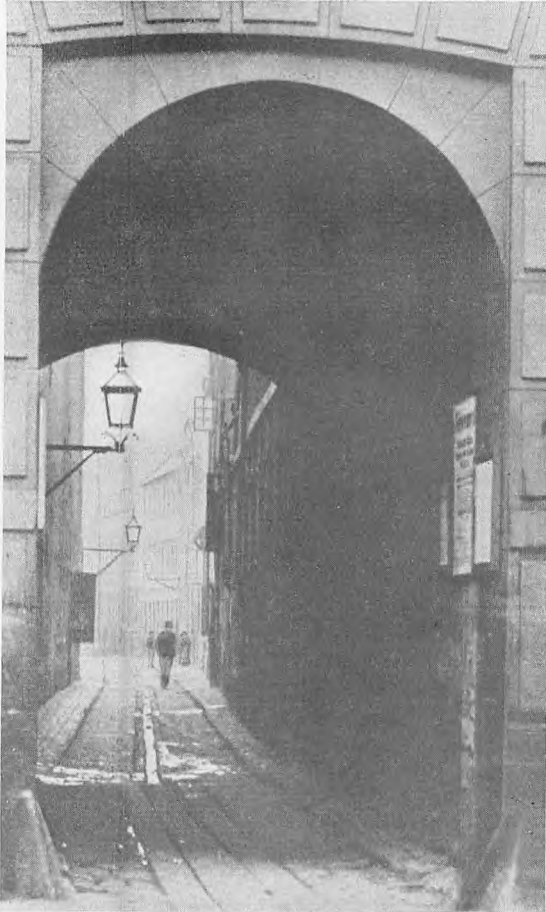
Ved Generalforsamlingen den 22. Februar i Larsens Lokaler, Sankt Annæ Plads, valgtes *Kaptajn L. Larsen* til Dirigent. Formanden, Direktør Hein, afgav derefter Beretning og udtalte sin Beklagelse over, at Foreningen — hvad Medlemsantallet angik — var i Tilbagegang. Derefter forelagdes Regnskabet, som godkendtes. De fratrædende Bestyrelsesmedlemmer, *Holtum, S. Pedersen* og *H. P. Petersen*, genvalgtes

med Akklamation, og til den ledige Plads i Bestyrelsen — ved Grosserer Meyers Mandatnedlæggelse forrige Aar — valgtes Foreningens mangeaarige Revisor, *Malermester L. Lublin*. Til Revisorer valgtes *Løjtnant J. P. Nielsen* og *Malermester Wilh. Bredahl*. Til Decisor genvalgtes *Overretsprokurator N. C. A. Nissen*. Ved et efterfølgende Møde konstituerede Bestyrelsen sig som det foregaaende Aar. Forskellige Medlemsmøder afholdtes i Aarets Løb. Særligt drejede Forhandlingerne sig om Gaspriserne. Kommunen tog en ublu Fortjeneste af Gas, hvilket kunde ses af Priserne i danske Provinsbyer saa vel som i udenlandske Byer. Det udtaltes fra mange Sider, at Kommunen havde forskaffet sig et nemt og sikkert Skatteobjekt, som paa uretfærdig Maade beskattede en Del af Borgerne, væsentligt Grundejerne i visse Dele af Byen, til Fordel for hele Samfundet. Kommunen burde gøre Gassen tilgængelig for alle ved at lægge Ledninger gratis ind i Ejendommene. Herved vilde man opnaa et Masseforbrug, der vilde gøre Gassen billigere i sin Fremstilling og dog være Kommunen en særdeles god Indtægtskilde.

Den 16. November overbragte Formanden, *Direktør Hein*, og *Højesteretssagfører O. Levison* Foreningens Lykønskning til Kongen og Dronningen i Anledning af 25 Aars Jubilæet. Kongen udtalte sin Glæde over Fremskridtene i de københavnske Byggeforhold og bragte derpaa Grundejerne en særlig

Tak for deres Udsmykning og Illumination af Ejendommene til Ære for Kongeparret. Ved Aftenfesten blev d'Herrer indbudte hos Majestæterne.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet yderligere faldet til 1208.

*Porten fra Østergade til „Peter Madsens Gang“
Gyden forsvandt ved Anlæggelsen af Ny Østergade.*

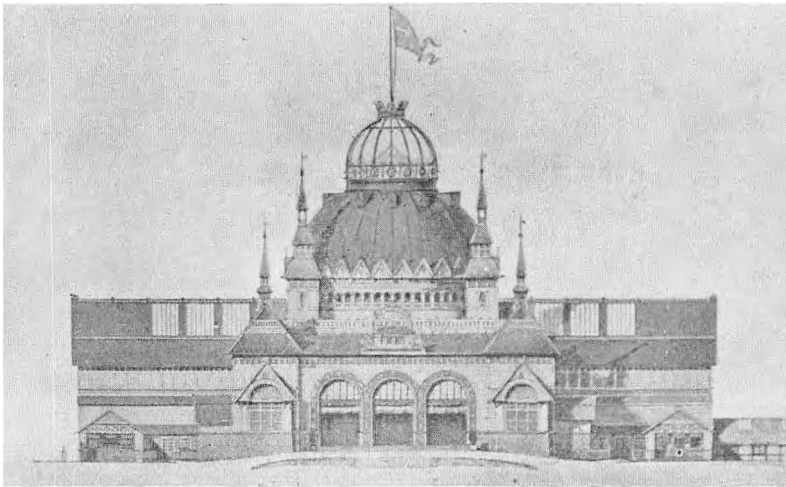
De fem efter Tur afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Hein, Friedericia, Granzow, Vold* og *Levison*, genvalgte. Revisorer og Decisor ligeledes.

Den 23. Maj vedtog Kommunalbestyrelsen — dog vist ikke i Anledning af, at det var Kjøbenhavns Grundejerforenings Stif-

1889 Ved Generalfor-
samlingen den 27. Februar, i Larsens Lokaler paa Sankt Annæ Plads, valgtes *Kaptajn L. Larsen* til Dirigent. Formanden, Direktør *Hein*, afgav Beretningen og dvælede ved Tilbagegangen i Medlemsantallet, der fortsattes til Trods for, at man nu søgte at komme i Kontakt med Medlemmerne ved Afholdelse af Medlemsmøder. Det kneb ogsaa med Penge til at udrette det fornødne, naar Medlemmerne svigtede Foreningen. Efter Beretningen forelagdes Regnskabet, for hvilket der gaves Decharge.

telsesdag — at tage Hensyn til Grundejernes Andragende fra Begyndelsen af Tredserne om at fritage Grundejerne for den urimelige Anskaffelse af Brandredskaber, som Brandkorpsets Oprettelse i 1860 havde gjort ganske unyttige. Nu først efter 28 Aars Forløb kunde de mange Læderbrandspande og Haandlygter med Hornruder kastes paa Skraldevognen. Ligeledes var det, siden Foreningen var bleven repræsenteret i Kjøbenhavns Brandforsikring, lykkedes at faa Grænsen for Ejendommenes Optagelse udvidet saaledes, at Ejendomme udenfor den gamle Bygrænse nu ogsaa kunde optages.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet kun 1147.

Industriudstillingsbygningen i 1888.

1890 Ved Generalforsamlingen den 28. Februar i Larsens Lokaler paa Sankt Annæ Plads valgtes *Kaptajn S. Pedersen* til Dirigent. Der var mødt saa faa Medlemmer til denne Generalforsamling, at Bestyrelsen og Revisorerne udgjorde Flertallet i Forsamlingen. Formanden, Direktør Hein, beklagede den stadigt mindskende Interesse for at møde til Møderne saa vel som, at Medlemsantallet stadigt tog af, hvilket foranledigede en følelig Pengeknaphed. Det opgivne Medlemsantal var endda rimeligvis imaginært, idet sædvanligvis Medlemmerne først udmeldte sig, naar Kvitteringen paa Kontingentet præsenteredes. Dirigenten mente ikke, at Beretningen kunde give Anledning til Diskussion, og satte derfor Regnskabet under

Ingeniør Emil Zuschlag
 Revisor fra 1897—1898
 Bestyrelsesmedlem fra 1898—1900

samtidig Forhandling. *Grosserer Hans C. Holm* fandt det mindre korrekt at give Regnskabet den Form, hvori det forelaa. Vel havde Agitationen til Borgerrepræsentantvalgene og Møder angaaende Renovationsforholdene krævet Udgifter, som ikke vilde komme aarligt igen, men man kunde derfor ikke tage Foreningens Formue til Hjælp for at dække et absolut Underskud. Han mente ligeledes, at Grunden til, at Medlemmerne meldte sig ud af Foreningen, skyldtes Huslejlighedslisten, hvori Annonceringen var bleven en Udgift for dem, som trængte til Hjælp, og han foreslog en Kontingentforhøjelse fra 4 Kroner til 5 eller 6 Kroner, saa at Annonceringen kunde blive gratis. *Ingeniør Emil Zuschlag* ankede over, at Medlemsbladet anbefalede sine Annoncører til Medlemmerne, uden at Redaktionen havde Kendskab til, om Annoncørerne var en saa speciel anbefaling værd. Flere af Bestyrelsen bestred Rigtigheden heraf og forlangte Beviser for de faldne Udtalelser. *Grosserer Hans C. Holm* forlangte da Ordet for at bemærke, at naar Bestyrelsen forlangte Beviser for de sidst faldne Udtalelser, saa var det rimeligvis i Tillid til, at der blandt de mødte Medlemmer (der omtrent alle sad i Bestyrelsen) ikke fandtes nogen, som kunde bevise Paastandens Rigtighed. Han, *Grosserer Holm*, var imidlertid saa „*uheldig*“ at kunne føre Bevis herfor — og havde der været mange Medlemmer tilstede, vilde Bestyrelsen ogsaa have faaet flere Beviser end altsaa ventet. Der var eksempelvis et Selskab, som assurede Vand- og Gasledninger mod Frost, men som forpligtede den Forsikrende til at lade Selskabets egne Folk foretage Istandsættelsen. Paa Rekvisition af *Grosserer Holm* kom efter megen Tidspilde — og som Følge deraf tillige Vandspilde — endelig en Mand fra Assuranceselskabet, og, som *Grosserer Holm* udtrykte sig, havde paagældende vist aldrig før set en Hovedhane, i hvert Fald vidste han ikke, hvordan den lukkedes. Efter at have faaet Kælderens fuld af Vand, maatte *Holm* henvende sig til en aut. Vand- og Gas-mester. Anbefaling af et saadant Selskab maatte give Medlem-

merne saa stort et Tab, at mange i Ærgerlighed herover vilde udmelde sig af Foreningen. Sandsynligvis var dette en af Aarsagerne til, at Medlemsantallet var i sørgelig Tilbagegang. Derefter forelagdes Regnskabet, der godkendtes, dog ikke enstemmigt. Formanden sluttede Generalforsamlingen med en Tak, fordi de afgaaende Bestyrelsesmedlemmer var bleven genvalgt, ligesom han ikke vilde undlade at takke de to Medlemmer, som havde taget Ordet, da disse derigennem havde vist deres Interesse for Foreningen. De Anker, som var bleven fremsat, skulde der blive taget Hensyn til.

Den 23. Marts døde Næstformanden, *Kaptajn, Grosserer Søren Pedersen, R. af Dbg.*, efter tiltagende Svaghed. Han dirigerede, som nævnt, den lige afholdte Generalforsamling, men han maatte forlade denne midt under Mødet — og det blev sidste Gang, han gav Møde i Foreningen. Han var kendt for sin omfattende Godgørelse og var Medlem af flere godgørende Institutioner, Medlem af Frimurerordenen og det kongelige Skydeselskab. Hans talrige Venner fyldte Holmens Kirke ved Begravelsen, ved hvilken Lejlighed Flaget var hejst paa halv Stang paa Foreningsbygningen.

Ved Bestyrelsesmødet den 9. April udtalte Formanden en dyb Beklagelse over Tabet af et dygtigt Bestyrelsesmedlem med en brav og elskværdig Karakter.

Til Næstformand valgtes i Kaptajn Søren Pedersens Sted *Arkitekt C. H. G. Granzow*.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet gaaet ned til 1127.

Roret lægges om. - Mod nye Maal.

Overretssagfører Contadsens og Grosserer Holms Formandsstyre.

1891—1900.

I Modgangens Stund fødes Selvopholdelsesdriften — og den springer fuldbaaren frem som Pallas Athene af Zeus' Pande. Da Københavns Grundejerforening var ved at sygne hen, vaagnede Trangen til at bevare Foreningen hos en Række Mænd, som hidtil havde holdt sig i Baggrunden. I Stilhed fandt disse Mænd hinanden, og de satte Skulder mod Skulder og Ryg mod Ryg for at standse Driften, der vilde have ført til Afgrunden. Man lagde Roret om og tog Sigte mod nye Maal, som maatte kunne samle Grundejerne og tvinge disse til at forstaa, at kun ved at løfte i Enighed var man i Stand til at flytte, hvad der maatte komme til at ligge i Vejen.

1891 Generalforsamlingen den 27. Februar blev i flere Henseender saa interessant, at et fyldigere Referat endnu den Dag i Dag vil kunne paaregne særlig Interesse. Formanden foreslog Næstformanden, *Arkitekt Granzow*, til Dirigent og holdt derefter en Tale af omtrent samme Indhold som Aaret forud — en Tale, som konkluderede i, at Bestyrelsen fattedes Penge for at kunne udrette noget — og sluttede med at meddele, at de 5 afgaaende Bestyrelsesmedlemmer stillede deres Mandater til Raadighed saavel som han selv, idet han ønskede at fratræde.

Forskellige Medlemmer havde nu Ordet; men særligt interessante var *Grosserer Johan A. Neiiendams* Udtalelser, da disse klart belyste Forholdene paa den Tid. Han indledede med at sige:

„Naar København nu var paa Vej til at blive en Storstad, vilde det netop være af Betydning, at Bestyrelsen hav-

de et vaagent Øje med Udviklingen. I Forbindelse med Fri-lagrene og Frihavnen, som vel snart blev til Virkelighed, vilde der finde store Byggeforetagender Sted. Disse vilde forhaabentlig blive til større Pryd for Byen end meget af, hvad der havde rejst sig paa det ved Demarkationslinien indvundne Terræn. Kjøbenhavn var i Virkeligheden — hvad den private Bebyggelse angik — bleven grimmere og grim-mere, fordi Kommunen havde forlangt for meget for Bygge-grundene. Man saa i Gaderne kun lige Linier, 5 Etages Kaserne uden varierende Facader, i Modsætning til, hvad der var Tilfældet i andre store Byer, hvor den kommunale Ledelse havde haft Fremsyn. Kommunen burde have solgt til billige Priser, men samtidigt lagt Servituter i Retning af smuk og formaalstjenlig Bebyggelse. Vilde Bestyrelsen vin-de det tabte Medlemsantal tilbage, maatte den tage saa-danne Opgaver op, som kunde gøre det fordelagtigt at være Medlem af Foreningen. En Opgave for Bestyrelsen vilde det være at finde et Arrangement, hvorved Foreningens Medlemmer kunde faa deres Reparationer foretagne paa en billigere Maade end nu, da Grundejerne i dyre Domme maatte betale for et Reparationsarbejde, fordi Arbejderne efter Socialismens Fremgang ikke skammede sig for at for-dre en høj Dagløn og samtidigt næsten intet bestilte herfor. Det var ikke hans Mening, at Arbejderne ikke skulde have god Betaling, men for at en Arbejder kunde være sin Løn værd, maatte ogsaa Arbejdet være sin Løn værd. Uden denne gensidige Forstaaelse, vilde Samfundet gaa sin Un-dergang imøde. Dersom Bestyrelsen i Fremtiden tog saa-danne Opgaver op, som kunde siges at være til Gavn for Grundejerne, saa skulde Medlemsantallet nok tage til paa-ny.“ Sluttelig udtalte Neiiendam: „Hvad skal vi med de mange Grundejerforeninger i Byen? Kjøbenhavn er ikke større end, at alle dens Grundejere i Hovedprinciperne maa have fælles Interesser. Skulde der endelig være Anledning til lokale Opgavers Løsning — hvorfor saa ikke løse Sa-gen ved en samlet Grundejerforening delt i flere Kredsor-ganisationer!

Den næste Taler var *Bagermester Fleron*, der mindede om, at det var den lovgivende Magt, som bar Skylden for Gammelholms uskønne Bebyggelse, idet Rigsdagen havde

forkastet en smuk Plan, som *Etatsraad Meldahl* oprindeligt havde fremsat, og at Magistraten bar Skylden for Fæstningsterrænets uheldige Bebyggelse.

Endnu en Taler, *Dekoratør Thorning*, fandt det komisk, at der var forskellig Pris paa Kogegas og Belysningsgas, da det faktisk var det samme Produkt; dersom Prisen var den samme, kunde man spare en Mængde Gasmaalere, hvilket igen vilde sige en meget stor Udgift.

Efter Diskussionen om Beretningen — den mest saglige og dybsindige, som endnu var ført, særligt fra Medlemmernes Side — godkendtes Regnskabet.

Grosserer Joh. A. Neiiendam og Frue
Bestyrelsesmedlem fra 1891—1897.

Man gik dernæst til Bestyrelsesvalget. Foruden de fire fratrædende Bestyrelsesmedlemmer, *Levison*, *Fridericia*, *Granzow* og *Vold*, havde Formandens Ønske om at fratræde og Kapitajn S. Pedersens Død bragt seks ledige Pladser at besætte. Forsamlingen, der var en Del talrigere end ved de nærmest forudgaaende Generalforsamlinger, og som øjensynligt stod i Kontakt med hinanden forud for Mødet, forlangte skriftlig Afstemning. Valgte blev: *Højesteretssagfører O. Levison* (Genvalg), *Grosserer Fridericia* (Genvalg), *Grosserer Johan A. Neiiendam*, *Arkitekt A. O. Leffland*, *Overretssagfører K. Conradsen* og *Grosserer Hans C. Holm*. Revisorer og Decisor genvalgte. Ved Bestyrelsesmøde den 4. Marts valgte Bestyrelsen *Overretssagfører K. Conradsen* til Formand, *Højeste-*

retssagfører O. Levison til Næstformand og Sekretær samt *Partikulier N. Holtum* som Kasserer. Paa Mødet diskuteredes Foreningens Status, og forskellige nye Opgaver var under Overvejelse.

Paa et efterfølgende Møde blev et Økonomiudvalg nedsat. Det gjaldt om at bringe Foreningens Udgiftskonto ned. Foreningens Bud, *E. A. Zimmermann*, der havde været i denne Stilling i 25 Aar, blev saaledes afskediget. Man kunde faa yngre og billigere Hjælp til hans Gerning. Man undlod dog ikke at yde ham et passende Gratiale ved Afskedigelsen. Endvidere besluttedes det fremtidigt at honorere Inkassationer med en 5 Procents Afgift — hvorved der kunde spares 6—700 Kro-

Overretssagfører K. Conradsen
Formand fra 1891—1898

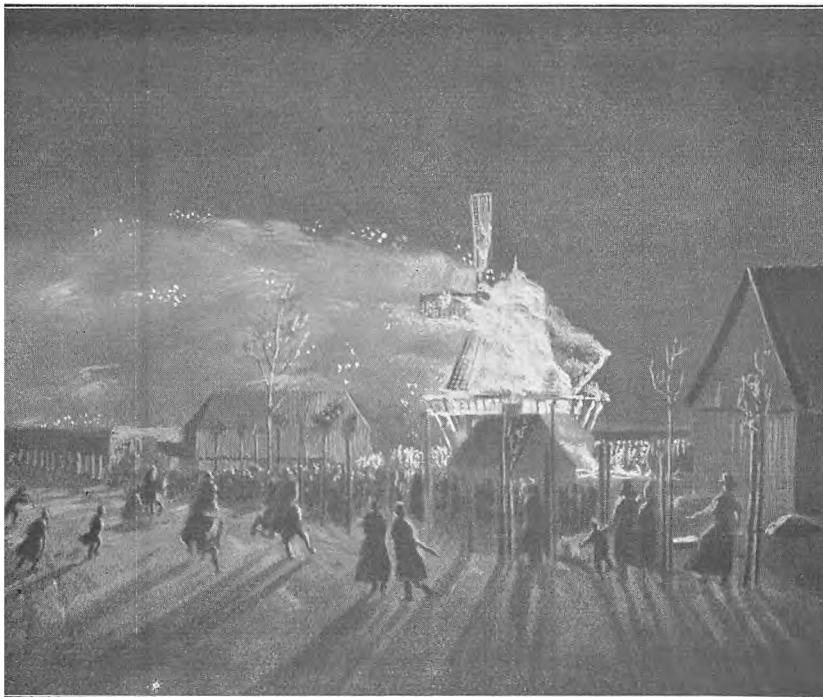

Direktor, Arkitekt A. O. Leffland
R. af Dbg.
Bestyrelsesmedlem fra 1891—1900.

ner aarligt. Ved Besparelser paa Kontor- og Bladhold kunde indvindes et lignende Beløb o. s. f. Sluttelig havde man søgt Samarbejde med de lokale Foreninger og opnaaet, at „*Medlemsbladet*“ blev *Fællesorgan* for de samarbejdende Grundejerforeninger. Man afholdt Medlemsmøder med Foredrag og Delegeretmøder med de lokale Foreninger. Man arbejdede saaledes kraftigt paa at standse Nedgangen i Medlemsantallet, der ved Aarets Slutning var naaet ned til 1065.

1892 Den ordinære Generalforsamling afholdtes den 25. Februar i Wittmack's Lokale, Holmens Kanal. *Højesteretssagfører O. Levison* valgtes til Dirigent. Generalforsamlingen var ret talrigt besøgt. Formanden, Overretssagfører Con-

radsen, aflagde Beretning og udtalte sit Haab om, at de omfattende administrative Foranstaltninger og den forandrede Kurs, som den forrige Aar valgte Bestyrelse var slaaet ind paa, inden ret lang Tid maatte foranledige en Opgang i Medlemsantallet. Foreningens Formue udgjorde nu regnskabsmæssigt 24,981 Kroner — heraf var Ejendommen bogført for 22,000 Kroner — et Tal, som altsaa maatte ses skønsomt. *Ejendommen* havde

En Møllebrand paa Amagerbrogade.

Maleri af F. E. Wølperding (Kjøbenhavns Brandforsikring).

givet over 1500 Kroner i Udbytte grundet paa mere økonomiske Reparationer. *Huslejlighedslisten* havde i afvigte Aar kun fordret et mindre Tilskud fra Foreningens Side ligeledes grundet paa en mere nøjeregnende Økonomi. Foreningen havde holdt flere Foredragsmøder, hvilket i høj Grad havde vakt Medlemmernes Interesse, og da Bestyrelsens Sammensætning for Tiden var en saadan, at der indenfor denne fandtes flere, som kunde samle Tilslutning som Foredragsholdere uden Udgift for Foreningen, hjalp ogsaa dette til at bringe Foreningen paa ret Køl. Der havde været flere Møder om *Brøndstræde-Kvarterets*

Ombygning, og man haabede paa stor Tilslutning til et i næste Maaned berammet Fællesmøde for Grundejerforeningen og Haandværkerforeningen i denne Sag. Efter Beretningen, der hilstes med Bifald, gaves der enstemmigt Decharge for Regnskabet. Efter Tur skulde *Lublin, Holtum, Levison* og *H. P. Petersen* afgaa af Bestyrelsen. Af disse blev *Lublin* og *Holtum* genvalgte, medens *Højesteretssagfører O. Levison* meddelte, at han ikke ønskede Genvalg, ligesom *Borgerrepræsentant H. P. Petersen*, der nylig var bleven kgl. Klasselotterikolektør, ikke kunde genvælges. Han havde nemlig modtaget Ansættelse som Foreningens første Forretningsfører bl. a. med Tilladelse til at have sin Kollektion sammen med Foreningens Kontor. Ved skriftlig Afstemning valgtes *Proprietær C. Teisner* og *Fabrikant Bjørn Stephensen* til Bestyrelsesmedlemmer. Til Revisorer genvalgtes *Kaptajn J. P. Nielsen* og *Malermester Vilhelm Bredahl*. *Decisor, Overrettsprokurator N. C. A. Nissen*, genvalgtes ligeledes. Bestyrelsen konstituerede sig med *Conradsen* som Formand, *Fridericia* som Næstformand og *Holtum* som Kasserer.

Ved Fællesmødet den 24. Marts mellem Haandværkerforeningen og Grundejerforeningen holdt *Arkitekt A. O. Leffland* Foredrag om *Brøndstræde-Kvarterets Nedrivning og Ombygning*. *Grosserer Hans C. Holm* anbefalede Planen og henviste til Betydningen af en Afveksling i de nye Bygningers Arkitektur. *Grosserer Johan A. Neiiendam* fremhævede stærkt Planens Samfunds betydning baade i moralsk og hygiejnisk Henseende. Efter Foredraget og Diskussionen bragte Haandværkerforeningens Formand, *Bagermester, cand. polyt. C. F. Lichtenberg*, Foredragsholderen og tilsluttende Talere en Tak for Arbejdet i denne Sag, idet han betonedede, at man nu maatte koncentrere sine Evner paa at faa rette Vedkommende til at forstaa, og ud fra de rette Synspunkter at vurdere, Betydningen af en saadan Plans Realisation.

Ved Bestyrelsesmødet den 30. April vedtoges det at dekorere Foreningens Ejendom i Anledning af Kongeparrets Guldbryllup den 26. Maj. Formanden, Overretssagfører Conradsen, skulde repræsentere Foreningen ved denne Lejlighed og overbringe Foreningens Lykønskning til Kongeparret.

En i Sommerens Løb i Hamburg optrædende Kolera-Epidemi gav Anledning til vægtige Indlæg fra Bestyrelsens Side til Gunst for en mere tidssvarende og hygiejnisk Ordning

af Natrenovationen. Ved en Række Møder i Borgerrepræsentationen angaaende Opførelsen af en *Torvehal* gjorde hidtilværende Medlem af Bestyrelsen, *Borgerrepræsentant H. P. Petersen*, et meget fortjenstfuldt og energisk Forsvar gældende — saavel for de smaa Næringsdrivende af Byens Borgere som for Grundejerne. Der skulde imidlertid gøres et meget stort Arbejde for at bringe Foreningen frem. Selv efter denne energiske Virksomhed fra den nye Bestyrelses Side viste Medlemsantallet fornyet Tilbagegang og naaede i Aarets Løb et Minimum af 1046. — Men dermed var Bunden naaet. Nu skulde det atter gaa fremad.

Tømrermester Peder Pedersen
R. af Dbg.
Revisor fra 1893—1897
Bestyrelsesmedlem fra 1897—1900.

Sagfører P. M. Haar
Bestyrelsesmedlem fra 1893—1898.

1893 Ved den ordinære Generalforsamling den 23. Februar i Wittmack's Lokale, Holmens Kanal 17, valgtes *Arkitekt A. O. Leffland* til Dirigent. Næstformanden, Grosserer *Fridericia*, overtog i Formandens Fraværelse Formandsposten og afgav Beretningen, hvori bl. a. meddeltes, at det ved en energisk Agitation var lykkedes i Løbet af Aarets første 6 Uger at indmelde 163 nye Medlemmer i Foreningen. Beretningen gav imidlertid Anledning til nogle opponerende Udtalelser fra forskellige Medlemmer, hvilket resulterede i, at Bestyrelsen stillede sine Mandater til Raadighed. Ved Haandsoprækning genvalgtes Bestyrelsen med Undtagelse af *Proprietær C. Teisner* og *Fabrikant Bjørn-Stephensen*, der ikke vilde modtage Genvalg. Som nye Bestyrelsesmedlemmer valgtes derfor *Sagfører P. M.*

Haar og Grosserer Harald V. Lassen. Til Revisorer genvalgte *Malermester Bredahl*, medens *Kaptajn J. P. Nielsen*, der havde udmeldt sig af Foreningen, erstattedes af *Tømrermester Peder Pedersen*. Efter Generalforsamlingen afholdtes Diskussionsmøde, ved hvilket *Dr. phil. Eduard Larsen* kritiserede et Cirkulære, der var udsendt for at hverve Medlemmer. Efter hans Mening rettede man en Insinuation mod Lejerne i Almindelighed, medens man kun tilsigtede at ramme et, ganske vist alt for stort, Antal af disse. *Dekorator Thorning* talte mod Huslejeskatten og mod Ordningen med de lokale Grundejerforeninger, der ganske vist bragte *Medlemsbladet* til bedre at svare sig i Øjeblikket, men ved at være Fællesorgan bidrog det netop til at gøre Tilslutningen til Kjøbenhavns Grundejerforening mindre nødvendig for Broernes Grundejere. Ligeledes udtalte han sig mod de kjøbenhavnske Jernbaneforhold. I Diskussionen om de forskellige Emner deltog *Bagermester Fleron, Grosserer Hans C. Holm, Arkitekt Leffland, Landinspektør Boeck, Ingeniør Emil Zuschlag* og *Dr. phil. Edv. Larsen*. Paa Mødet erfarede man, at *Kjøbenhavns Renovationskompagni* havde opsagt Kontrakten med Magistraten, saa at denne nu stod frit stillet i Valget af en ny og mere hygiejnisk Ordning.

Den 3. August udkom Medlemsbladet sidste Gang under Ledelse af *A. J. Meyer*. *Redaktør E. Hillestrøm* overtog i dennes Sted Ledelsen af Bladet. I Aarets Løb holdtes en Række Møder om *Gadehandelen* og *Natrenovationens Ordning*. Særligt fremsattes Forslag til Oprettelsen af *Kjøbenhavns Grundejeres Renholdningsselskab*. Hovedmændene for dette Forarbejde var *Grosserer Hans C. Holm* og *Arkitekt A. O. Leffland*. Et Andragende om, at Byens Grundejere selv maatte overtage Driften med en tidssvarende Ordning, indsendtes til Kommunalbestyrelsen den 11. December undertegnet af Bestyrelsen for Kjøbenhavns, Vesterbros, Østerbros, Nørrebro og Christianshavns Grundejerforeninger.

Omtrent samtidigt med, at Kjøbenhavns Grundejerforening var bleven stiftet, havde ogsaa *Arbejdernes Byggeforening* faaet sin Tilblivelse. I Slutningen af Aaret 1893 fejrede denne et særligt Jubilæum, idet Kransen hejstes paa det 1000de Hus, et Hus beliggende i Kildevældsgade. Arbejdernes Byggeforenings Ejendomme har i høj Grad bidraget til at give Byen et hyggeligt Indtryk ved sine med arkitektonisk Smag byggede Smaahuse,

sine vedligeholdte Haver og sin Overholdelse af Ro og Orden. Ved Aarets Slutning var Kjøbenhavns Grundejerforenings Medlemsantal i stærk Stigning — 1245.

1894 Den aarlige ordinære Generalforsamling afholdtes den 17. Februar. Til Dirigent valgtes *Prokurator P. M. Haar*. Formanden, Overretssagfører Conradsen, fremhævede i sin Beretning, at man gennem Bestyrelsens Udholdenhed havde opnaaet, at Foreningens Status nu viste en glædelig Fremgang. Renovationssagen, som i Aarets Løb havde været en Hovedopgave, havde resulteret i en Henvendelse til Kommunalbestyrelsen med over 4000 Ejendommers Tilslutning. Almindeligvis blev den økonomiske Side ved, at Kjøbenhavns Grundejere selv dannede et Selskab, som paatog sig Udførselen af Natrenorationen, draget frem som Hovedmomentet; men den sanitære Side af Sagen spillede i Virkeligheden en ligesaa betydelig Rolle. Efter Beretningen forelagdes Regnskabet, hvorfor der gaves Decharge uden Omtale. De fire fratrædende Bestyrelsesmedlemmer, *Holtum, Lublin, Lassen* og *Haar*, genvalgtes med Akklamation, ligesom Revisor og Decisor.

Den 2. April stiftedes *Vedtægter for K. G.s Fogedkasse**), en Institution af største Betydning for Grundejerne.

I Aarets Løb afholdtes flere Foredragsmøder med *Joh. A. Neiiendam* som en fortræffelig Foredragsholder. Foredragsemnerne var „*Kjøbenhavn som Storstad*“ og „*Kjøbenhavnske Ejendommers Facader*“.

I November fandt paany Redaktørskifte Sted, idet *E. Hillestrøm* afløstes af *J. Faber Daugaard*.

Ved Aarets Udgang var Medlemstallet steget til 1294.

1895 Den 21. Februar afholdtes den aarlige ordinære Generalforsamling i Wittmack's Lokale, Holmens Kanal 17. Prokurator *P. M. Haar* blev valgt til Mødets Dirigent. Formanden, Overretssagfører Conradsen, aflagde Beretning og fremhævede, at Medlemsantallet var i stadig Stigning, hvilket betød, at Foreningens Anseelse blandt Medlemmerne atter vandt Fodfæste. Foreningens mange nye Opgaver var vel endnu ikke blevne løste, men det var ikke Bestyrelsen, der ventedes paa — det var

*) *K. G.* er den, i del følgende anvendte, forkortede Betegnelse for Kjøbenhavns Grundejerforening.

*Kaptajn, Møllermester
I. Th. Lichtenberg
Næstformand fra 1895—1900.*

Autoriteterne, der havde saa mange ofte endog ret modsigende Interesser at tage Stilling til. Efter Beretningen forelagdes Regnskabet, der uden Omtale godkendtes. Ved Bestyrelsesvalget foreslog Formanden Genvalg af de fire afgaaende Medlemmer, *Conradsen, Holm, Leffland og Neiiendam*. Disse genvalgte alle med Akklamation. *Grosserer Julius Fridericia* ønskede at udtræde af Bestyrelsen. I hans Sted valgtes eenstemmigt *Kaptajn, Møllermester J. Th. Lichtenberg*. *Grosserer Hans C. Holm* valgtes derpaa til Næstformand, medens Revisorer og Decisor genvalgte.

Medens det hidtil havde været Skik og Brug at gaa hver til sit efter Generalforsamlingens Slutning, forsøgte Bestyrelsen for første Gang at samle Medlemmerne til en Fællesspisning. Et uventet stort Antal efterfulgte Opfordringen, og Bestyrelsen fik fra mange Sider Opfordring til at arbejde hen til at gøre det muligt oftere at kunne samles paa denne Maade. Den 4. April havde Borgerrepræsentationen Møde om Renovationssagen. Man besluttede at forlænge Renovations-Kompagniets Kontrakt for et Aar, for at der kunde vindes Tid til at planlægge en Ordning med Grundejerne. Forskellige Talere opponerede mod, at Sagen blev trukken i Langdrag. Saaledes udtalte *Professor Torp, at de i en ny Ordning interesserede Grundejere fremdeles maatte leve af fra Haanden i Munden*. En anden Taler brugte den Vending, *at i halvtredie Aar havde Fællesudvalget nu tygget Drøv paa Kjøbenhavns Renovation, og endnu forelaa der intet som helst, der kunde tyde paa, at man snart kunde se Enden paa denne Sag*. Foreløbig maatte Grundejerne trøste sig ved den Tanke, at en Sag, der kunde give Anledning til saa mange Morsomheder, vel ogsaa vilde stemme til Velvillie, naar den engang skulde afgøres. I Aarets Løb skrev og talte *Grosserer Joh. A. Neiiendam* ivrigt imod, at man havde givet *Herberg for Hjemløse* en saa uheldig Plads som netop i Byens Kærne — Dronningens Tværgade. Bestyrelsen havde henvendt sig til *Kjøbenhavns Brandforsikring* om at faa Indflydelse paa Valget af Repræsentanter, hvilket man imødekom ved at vælge 6 af de 8

foreslaaede til Medlemmer af Brandforsikringens Repræsentantskab.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet steget til 1385.

1896 Den 21. Februar afholdtes den ordinære Generalforsamling i Wittmack's Lokale. *Prokurator P. M. Haar* dirigerede. Formanden, Overretssagfører Conradsen, oplyste, at nu udkom *Medlemsbladet* fremtidigt hver Maaned Aaret rundt samt et ekstra Nummer forud for Generalforsamlingen. Paa denne Maade kunde Medlemsbladet, som hidtil havde været til stor Udgift for Foreningen, undgaa at paaføre Foreningen nogen væsentlig Udgift grundet paa en forøget Annonceindtægt.

Huslejlighedslisten, som Folkevittigheden med en vis Berettigelse kaldte for „*Ulejlighedslisten*“, tyngede til Gengæld betydeligt paa Foreningens Budget. Dette var saa meget mere beklageligt, som Aarsagen hertil udelukkende var at søge i Medlemmernes Skødesløshed. Man glemte at afmelde de udlejede Lejligheder, og Følgen blev, at Lejesøgende løb rundt med den nyeste Huslejlighedsliste fra Sted til Sted og fik det Svar, at Lejligheden forlængst var udlejet. Ofte havde det vist sig, at over 25 pCt. af de annoncerede Lejligheder ved Ligegyldighed fra Medlemmernes Side figurerede i den nyeste Liste, hvilket maatte gøre Listen upopulær og berettiget til sit erhvervede Smædenavn. Hertil kom, at Trykningen af Listen blev en forøget Udgift for Foreningen. Efter Beretningen gaves Decharge for Regnskabet, ligesom de afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Holtum, Lublin, Larsen* og *Haar*, genvalgtes.

I April købte *Fabrikant, cand.pharm. Johannes Fisker* og *Overretssagfører Axel Volmer* følgende Ejendomme: Østergade No. 30 og No. 32, Kristenbernikowstræde fra No. 1 til No. 9 og fra No. 2 til No. 22 incl. endvidere Antonistræde fra No. 8 til No. 20 samt Pilestræde fra No. 14 til No. 24 af de forskellige Ejere for en Sum, som samlet beløb sig til 2,315,500 Kroner. Alle disse Ejendomme blev nedrevne, og et nyt storstadsmæssigt Kvarter „*City Kvarteret*“ blev det smukke Resultat af disse fortjenstfulde Borgeres Kæmpeforetagende.

I Aarets Løb afholdtes adskillige Medlemsmøder med Foredrag. Foredragene omhandlede „*Vandafløb i Stadens gamle Ejendomme*“ af *Ingeniør, cand. polyt. Rump* samt „*Rentefodens Nedsættelse til 3½ pCt.*“ af *Overretssagfører William Jørgensen*.

Medlemsantallet var ved Aarets Udgang steget til 1451.

1897

Den 6. Januar afholdtes et Foredragsmøde om Renovationssagens Udvikling siden 1892. Foredragsholder var Foreningens Næstformand, *Grosserer Hans C. Holm*.

Grosserer Hans C. Holm
Bestyrelsesmedlem fra 1891 -1900. Næstformand
fra 1895-1898. Formand fra 1898-1900.

Den 24. Februar afholdtes den ordinære aarlige Generalforsamling i Haandværkerforeningens Lokale. Næstformanden valgtes til Dirigent. Formanden, Overretssagfører Conradsen, kunde atter udtale sin Glæde over stadig Stigning af Medlemsantallet. Efter Beretningen gaves Decharge for Regnskabet. De afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Conradsen, Holm, Lichtenberg* og *Leffland*, genvalgtes. *Grosserer Joh. A. Neiiendam* havde frabedt sig Genvalg. I hans Sted valgtes den hidtilværende Revisor, *Tømrermester Peder Pedersen*, ligesom *Hofdekoremaler H. Chr. Nielsen* valgtes i Stedet for *Grosserer Harald V. Lassen*. Til ny Revisor valgtes *Ingeniør Emil Zuschlag*. Formanden bragte til Slut en Tak fra Bestyrelsen og paa Foreningens Vegne til *Grosserer Johan A. Neiiendam* for hans fleraarige, meget fortjenstfulde og alsidige Virksomhed som Medlem af Bestyrelsen, hvortil Forsamlingen sluttede sig. Da *Neiiendam* viste sig paa Talerstolen, bragede Bifaldet løs, hvorefter han udtalte, at han haabede fremdeles at kunne gøre Nytte baade som Foredragsholder og som aktivt Medlem. Naar han trak sig tilbage fra Bestyrelsen, var det fordi han vilde koncentrere sin Interesse om de Opgaver, som havde hans Sympati, og lade Resten upaaagtet; var han derimod i Bestyrelsen, maatte han pligtmæssigt ogsaa beskæftige sig med Opgaver, som han helst ønskede upaaagtet.

Grosserer Joh. A. Neiiendam holdt sit Ord. Som menig Medlem af Foreningen var han i de efterfølgende Aar ikke blot en trofast Deltager i Medlemsmøderne, men han havde sikkert

*Hof-Dekorationsmaler
H. Chr. Nielsen
Bestyrelsesmedlem fra 1897-1900.*

ogsaa Ret i sin Anskuelse om at kunne yde større Nytte ved at koncentrere sig om bestemte Opgaver end ved at være Medlem af Bestyrelsen. I adskillige Aar var *Joh. A. Neiiendam* og hans Hustru, Fru *Christiane Neiiendam*, kendt viden om for deres store Gæstfrihed. Paa bestemte Ugedage holdt de aabent Hus, ved hvilke Lejligheder saavel Medlemmer af Rigsdagen — særligt indenfor det Parti han selv tilhørte — som de af Grundejerforeningens Bestyrelsesmedlemmer, med hvilke han samstemte, var velkomne Gæster. Det neiiendamske Hjem har saaledes været et af de Arnsteder, hvor mangt et Lovforslag har været drøftet og underkastet fornøden Tilpasning for at kunne tjene sit Maal: at blive en velovervejet og nyttig Lov. —

Den 8. April afholdtes et stort Møde i Haandværkerforeningens Sal angaaende *Magistratens og Borgerrepræsentationens Stilling til Københavns store Kloakplan og den dermed i Forbindelse staaende Indførelse af Vandklosetter*. Otte af Borgerrepræsentationens Medlemmer havde givet Møde. *Grosserer Hans C. Holm* gjorde gældende, at Indførelsen af W. C.'er vilde blive urimelig dyr, hvorfor en Forbedring af Natrenovationsordningen, naar den overdroges Grundejerne selv, var langt at foretrække. *Arkitekt Leffland* fremdrog det uforvarselige ved at unddrage Landbruget de umaadelige Værdier — Fækalierne — som Latringødningen indeholdt. Mødet resulterede i en enstemmig Henstilling til Magistraten om at overdrage Grundejerne Udførselen.

I Oktober afgik *Redaktør J. Faber-Daugaard* pludseligt ved Døden i en forholdsvis ung Alder. Den samlede Bestyrelse viste ham ved Jordefærden den sidste Ære. Samtlige Dagblade bragte sympatiske Nekrologer over den Afdøde.

Medlemsbladets November-Nummer udkom under Redaktion af *L. Justnielsen*, der derefter redigerede Bladet.

Den 8. December afholdtes et Møde i Haandværkerforeningens Lokale om Oprettelsen af en *Grundejerbank for København og Omegn*. Redaktør L. Justnielsen fungerede ved denne Lejlighed for første Gang som Foreningens Sekretær.

Den 22. December stiftedes omsider „*Grundejernes Renholdningsselskab*“.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet steget til 1544.

1898

Ved Bestyrelsesmødet den 24. Januar nedlagde Formanden, *Overretssagfører K. Conradsen*, sit Mandat, og Næstformanden, *Grosserer Hans C. Holm*, overtog Formandsposten. Den 31. Januar afsendtes et af *Højesteretssagfører Otto Liebe* affattet Andragende om Dobbeltspor i Gothersgade.

Den 16. Februar afholdtes den ordinære Generalforsamling. *Overretsagfører N. C. Jørgensen* var Dirigent. Den fungerende Formand, *Grosserer Hans C. Holm*, beklagede, at Socialdemokraterne paa en Række Møder havde fremsat falske Beskyldninger mod Husejerne, særligt *Kjøbenhavns Grundejerforening*, gaaende ud paa, at denne Forening havde sat sig til Formaal at skrue Lejen op ved at benytte sig af, at der kun fandtes 853 ledige Lejligheder i Byen. Han vilde netop fremhæve, at *Kjøbenhavns Grundejerforenings Bestyrelse* ansaa det for farligt og ufornuftigt samt stridende mod *Grundejerstandens Interesser*, om noget saadant skulde finde Sted under de forhaandenværende Forhold. Dernæst udtalte han en oprigtig Tak til den afgaaede Formand for den Virksomhed, denne havde udøvet, hvortil Forsamlingen sluttede sig. I den øvrige Del af Beretningen fremhævede Formanden, at *Huslejlighedslisten* var solgt i et ugentligt Oplag af 4.500 Eksemplarer, og at *Renovations sagen* nu snart vilde gaa i Orden paa en for Grundejerne fordelagtig Maade. *Nyhavns-Planen* gav Bestyrelsen meget at bestille. En Ombygning af Kvarteret langs med Nyhavn med Sidegader vilde blive af stor Betydning for den indre By. *Grundejerbanken* kunde man snart vente startet. Efter Beretningen fremlagdes Regnskabet, som godkendtes.

Ved Bestyrelsesvalget genvalgtes *Kaptajn Lichtenberg*, medens *Malermester Lublin*, *Sagfører Haar* og *Partikulier Holtum* ikke ønskede Genvalg. I Stedet for disse og den afgaaede Formand valgtes følgende nye Bestyrelsesmedlemmer: *Drejermester, Oldermænd J. H. Lindhard, Murmester Niels Rasmussen, Overretssagfører Axel Volmer* og *Ingeniør Emil Zuschlag*. Da Sidstnævnte var Foreningens Revisor, valgtes *Grosserer Greve* i hans Sted. Den anden Revisor, *Malermester*

Bredahl, samt Decisor, *Overretsprokurator Nissen*, genvalgtes. Som Tak for 38 Aars Virksomhed som Bestyrelsesmedlem, blev *Partikulier Holtum* udnævnt til Foreningens *første Æresmedlem*.

Den 3. Marts oprettedes en Overenskomst mellem K. G.'s Bestyrelse og Telefonselskabet, hvorved Grundejerne sikredes mod enhver Beskadigelse, foranlediget ved Anbringelse af Tagstativer og Ledninger, ligesom K. G.'s Bestyrelse skulde afsige Voldgiftskendelse i Tilfælde af Uoverensstemmelse mellem Telefonselskabet og den enkelte Grundejer.

Den 1. April fratraadte Forretningsføreren, *Borgerrepræsentant, kgl. Klasselotterikollektør H. P. Petersen*, hvorpaa

*Drejermester, Oldemand
J. H. Lindhard*

R. af Dbg. Bestyrelsesmedlem fra 1898-1900.

*Direktør, Muremester
Niels Rasmussen*

Bestyrelsesmedlem fra 1898-1900.

tidligere *Assistent ved Kjøbenhavns Brolægnings- og Vejevæsen, H. Erlandsen*, overtog Posten som Forretningsfører.

Den 28. Maj var en Deputation fra Kjøbenhavns Grundejerforening bestaaende af Formanden, *Grosserer Hans C. Holm*, Næstformanden, *Kaptajn Lichtenberg*, og Kassereren, *Ingeniør Emil Zuschlag*, til Lykønskings-Kur i Anledning af de kgl. Højheder *Prins Christian* og *Prinsesse Alexandrines* Formæling. Efter en Lykønskningstale af Formanden bad Hs. kgl. Højhed d'Herrer overbringe Kjøbenhavns Grundejerforening sin Hilsen og Tak for de smukke Ord og de gode Ønsker, som var udtalte ved denne Lejlighed for Prinseparret.

Den 1. Juni udkom Medlemsbladet med *Foreningens Vaaben* over Navnet, udført efter Tegning af *Ingeniør Zuschlag*.

Den 10. September aabnedes „*Kjøbenhavns Grundejersbank*“ med *Olof Hansen* som Direktør, *Hans C. Holm* som Formand for Repræsentantskabet og *Generalkonsul Arntzen* som Formand for Bankraadet.

Den 25. November afholdtes Vintersæsonens Foredrags- og Diskussionsmøde i Haandværkerforeningens store Sal med *Ingeniør Zuschlag* som Foredragsholder. Foredragsemnet var: *Rotternes Skadelighed for Befolkningen, og hvorledes Rotterne kunde udryddes*. Salen kunde slet ikke rumme den stærke Tilstømning. Foredraget og Diskussionen resulterede i Nedsættelsen af en Komité til Rotternes Udryddelse med Foredragsholderen som

Overretssagfører Axel Volmer
Bestyrelsesmedlem fra 1898—1900
og i 1904.

Hieronymus Erlandsen
Foreningens Forretningsfører fra
1898—1911.

Formand. Hermed var en Sag rejst, som ikke blot havde Betydning for Grundejerne her hjemme, men det viste sig snart, at dette Møde fik international Betydning, idet man her havde foreslaaet en Fremgangsmaade, som ikke blot førte til *Love om Foranstaltninger mod Rotterne* her i Landet men rundt om i alle fem Verdensdele. Dagen efter mødte de kjøbenhavnske Dagblade med mange Spalter om Foredraget, og det efterfølgende Nummer af Medlemsbladet udtaler: „*Spørgsmaalet om rationel Udryddelse af Rotterne interesserede aabenbart Forsamlingen levende, og vidste man det ikke før, da gav selve Mødet og mange Henvendelser og Udtalelser før og efter dette de stærkeste Beviser for, hvor overordentligt generende og stor Rotteplagen er her i Hovedstaden*“. Naar Sagen kom saa ud-

mærket i Gang paa selve Mødet, skyldtes dette i første Række *Grosserer Joh. A. Neiiendam*, der fremhævede, at „*her drejede det sig ikke blot om en Grundejersag, men en Samfundssag af ubegrænset Betydning, baade for By og for Land, saavel for Stat som for Kommune*“, ligesom han foranstaltede en Indsamling til en „Krigskasse“. Der kom store Beløb ind den Aften, tegnede i Bidrag paa 10 og 20 Kroner. Københavns Grundejerforening har saaledes Æren af at have rejst denne for Menneskeheden saa betydelige Sag. — —

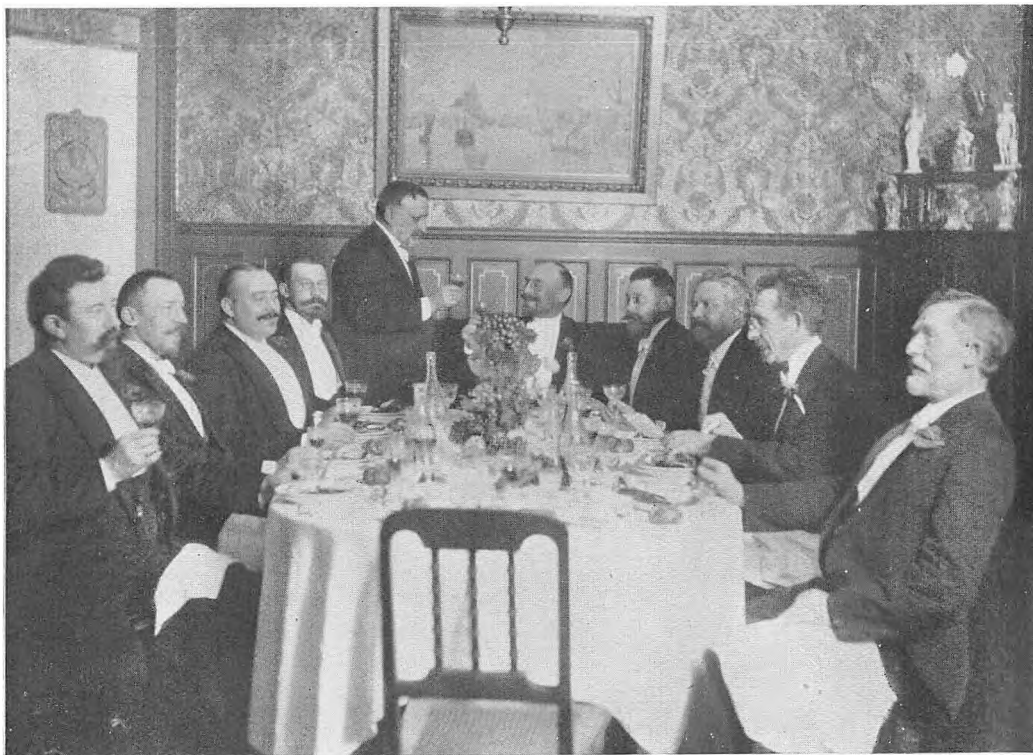
Ved Aarets Slutning døde Foreningens Æresmedlem, *Partikulier Holtum*, og blev begravet fra Sct. Pouls Kirke, hvor Bestyrelsen mødte in pleno og viste ham den sidste Ære.

Medlemsantallet var i Aarets Løb steget til 1647.

1899 I den i Medlemsbladet givne „Nyttaarsoversigt“ karakteriserer *Redaktør Justnielsen* saa træffende Storbyen: „En By, siger han, er som en levende Organisme, der fødes og vokser for omsider at visne hen og forgaa. Som den mægtige Elefant og den gigantiske Eg har en længere Levetid end en usselig Flue eller en lille Markblomst, saaledes har ogsaa Verdensbyerne en længere Levetid end Smaabyerne. Ligesom i enhver Organisme finder der i Storbyen et stadigt Stofskifte Sted. Der anlægges nye Gader og Pladser og bygges helt nye Kvarterer i Byens Udkanter, medens der i dens Indre rives gamle Huse ned for efterhaanden at give Plads for nye, mere tidssvarende“.

Kjøbenhavn, der inden Aarhundredets Udløb traadte ind i de europæiske Storstæders Kreds, var, som det nærmere vil ses af det følgende Afsnit, undergaaet en storslaet Udvikling. Ikke blot havde den forlængst sprængt sine Rammer fra Christian IV's Dage ved Voldens Forsvinden og Forstædernes mægtige Udvidelse. Ogsaa i den *indre By* fandt der i Slutningen af 90'erne en Udvikling Sted, et Stofskifte, der med et Slag tilførte det gamle Bylegeme nyt, sundt Blod, aabnede nye Aarer for den tiltagende Færdsel og banede Vejen for Storbyens Pulseren og Trivsel.

For dette betydningsfulde Foretagende har ikke mindst *Grundejerne* Æren. Det skyldes saaledes det private Initiativ, at *Nygade* ved en i 1896—97 foretagen Nedrivning og Ombygning af den nordre Side var bleven gjort 5 Alen bredere og prydet med moderne Storstadshuse. Ligeledes skylder *Yorks Passage* (anlagt

En Bestyrelsesmiddag den 26. November 1898 i Hotel Phøenix.

Fra venstre til højre: Tømrermester Peder Pedersen, Ingeniør Zuschlag, Overretssagfører Axel Volmer, Redaktør Justnielsen, Kaptajn Lichtenberg, Direktør Holm, Murermester Niels Rasmussen, Arkitekt Leffland, Hofdekoremaler H. Chr. Nielsen og Oldemand Lindhard.

i 1896), der saa udmærket afleder Strøgets Færdselsoverskud og aabner Forbindelsen ud mod Frue Plads og Nørre Vold, det private Initiativ sin Tilblivelse. Men af endnu større Betydning var det, at Byens usunde og faldefærdige Kvarterer omsider forsvandt for at give Plads for de nye Storstadskvarterer, der pryder og karakteriserer Byens Kerne. Planen til dette Foretagende er udgaaet — som det stedvis er omtalt i det foregaaende — fra *Kjøbenhavns Grundejerforening*.

„Didrik Badskærs Gang“.
Set fra St. Regnegade.

Indenfor Bestyrelsen sad der i Slutningen af Aarhundredet Mænd, som havde et aabent Øje for Byens Brøst og Storstadens Tarv og som saa, at det ikke var nok at regulere og modernisere Færdselsaarene i Byen, men at det især galdt om at skaffe den gamle By nyt Liv og rydde op i de Kvarterer, der skændede den og hindrede dens Trivsel. Et saadant var Bydelene omkring Vognmagergade, Store og Lille Brøndstræde, Gammel Mønt, „Didrik Badskærs Gang“, „Christen Bernikowstræde“ og „Sct. Antonistræde“ med for Størstedelen faldefærdige og usle Rønner med fuldt op af Tilholdssteder for Samfundets Bærme, Last og Fordærv, kort sagt et Kvarter, der ikke uden Grund gik under Navnet „Kjøbenhavns Whitechapel“. Det var *Arkitekt Lefflands*

og *Grosserer Hans C. Holms* Plan at føre en ny Hovedaare gennem denne Bydel — parallel med Købmagergade-Frederiksborggade — lige fra Østergade til Nørrevold ved Ombygning og Udvidelse af *Christenbernikowstræde, Gammelmønt, Vognmagergade, Aabenraa* og *Tornebuskegade*. Og det er denne Tanke, som i Tiden fra 1897 lidt efter lidt er bleven realiseret, først ved Anlæggelsen af *Volmer og Fisker's* elegante *City-kvarter*, dernæst ved Byggeselskabet *Hein og Møller Holst's* Ombygning af en Del af Gammelmønt og Grønnegade-Kvarteret, hvorved bl. a. „*Didrik Badskærs Gang*“ forsvandt for at give Plads for det store Bygningskomplex *Colossæum*, ved Anlæggelsen af *Christian IX's Gade-Kvarteret*, og slutteligt ved Nedrivningen og Ombygningen af den ene Side af Vognmagergade og Sløjfningen af *Brøndstræderne*, hen over hvis Arealer nu *Illums nye Bygningskarré, Kommunens Administrationsbygninger* og *Gutenberghus* er opført. Tilbage staar — for Planens Fuldførelse — endnu kun Ombygningen af den anden Side af Vognmagergade samt af Aabenraa og Tornebuskegade. Hvad *City-kvarteret* angaar, var dette saa godt som fuldent i 1899. Nogle af de store Pragtbygninger stod fuldt færdige. Butikerne mod Pilestræde, Hovedvagtsgades Forlængelse og Kristen Bernikows-gade var tagne i Brug. Ligeledes City-Restauranten og Selskabslokalerne. —

Den 15. Februar afholdtes et Foredragsmøde for Grundejerne i de nyfærdige City-Lokaler. Foredragsholderen, *Direktør Ludvig Christensen*, talte om Emnet: „*Centralopvarmning*“.

Den 23. Februar afholdtes den ordinære Generalforsamling i de samme Lokaler. Dirigent var *Overretssagfører Gustav Christensen*. Formanden, *Grosserer Hans C. Holm*, mindedes Foreningens afdøde Æresmedlem, *Partikulier Holtum*, hvortil Forsamlingen sluttede sig. Der havde i det afvigte Aar været afholdt 13 Bestyrelsesmøder og — foruden den ordinære — 4 ekstraordinære Generalforsamlinger, foranlediget af Vedtagelsen af forskellige Lovændringer og Starten af de to nye Grundejerinstitutioner: Renholdningsselskabet og Grundejersbanken. Endvidere havde der været 3 Foredragsmøder med *Fuldmægtig i Postvæsenets Generaldirektorat, cand. polyt. Th. Kornerup, Overretssagfører Gustav Christensen* og *Ingeniør E. Zuschlag* som Foredragsholdere. — „Huslejlighedslisten“ havde faaet en saadan Udbredelse, at der alene i Kioskerne var solgt over

10,000 Exemplarer i Aarets Løb. Endelig havde Bestyrelsens Henvendelse til Kommunalbestyrelsen givet Grundejerne Adgang til en *Amortisation ved Indlæg af Gas- & Elektricitetsledninger*. Efter Formandens Beretning aflagde Kassereren, Ingeniør Zuschlag, Regnskabet, der var indrettet efter et nyt System. Efter en frem- og tilbagesvingende Forhandling, under hvilken Revisorerne protesterede mod Regnskabets Form, medens Decisor, *Overretsprokurator Nissen*, der for første Gang var tilkaldt ved denne Lejlighed, gav Kassereren sit uforbeholdne Medhold, gaves der omsider Decharge for Regnskabet. De afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Hofdekorationsmaler Nielsen*, *Tømremester Peder Pedersen* og *Direktør, Arkitekt Leffland*, genvalgtes. Da *Grosserer Greve* og *Malermester Bredahl*, der ikke vilde finde sig i deres Nederlag, ønskede at fratræde, valgtes i Stedet to nye Revisorer: *and. polit. Th. Kornerup* og *Overretssagfører William Jørgensen*. Decisor genvalgtes. Ved et efterfølgende Bestyrelsesmøde konstituerede Bestyrelsen sig efter den tidligere Ordning.

Den 7. April fastsatte Magistraten Taksten for Tømningen af Natrenovationen til *9 Kr. pr. Tønde* for en 10 Dages Turnus d. v. s. Tømning 36 Gange i Aarets Løb.

Den 25. September deltog Københavns Grundejerforening i et Delegeretmøde for Grundejere i Aarhus.

Medlemstallet var ved Aarets Slutning: 1735.

Rjøbenhavn ved Aarhundredskiftet.

En Oversigt over Byens Udvidelse efter
Voldenes Sløjfning.

.....

om det fremgaar af Aarsberetningen for 1870 og 1880, gav den daværende Formand, Kaptajn A. F. Jørgensen, ved disse to Lejligheder et Overblik over Byens Udvikling i dette første og andet Decennium af hans Formandsperiode.

Efter at Byportene var nedrevne, *Gammelholm* bebygget og *Nyboder* delvis udlagt til privat Bebyggelse, karakteriseres det første af de nævnte Decennier ved Bebyggelsen af Broerne og Voldkvartererne samt ved Anlæggelsen af den første egentlige *Banegaard*. I Løbet af de næste 10 Aar var *Voldenes Nedrivelse* fuldført og *Ringboulevarden* anlagt. „Hovedvagten“ og „Peter Madsens Gang“ havde vejet Pladsen for Ny Østergade og det elegante *Hotel d'Angleterre*, og det nye *Kgl. Theater* havde rejst sig til Pryd for Kongens Nytorv, det daværende „Byens Hjerte“. Men det er dog først i de to efterfølgende Decennier, i 80'erne og 90'erne, at Hovedstadens Udvikling tager Fart. Det er da, at den oplever den enestaaende Udviklingsperiode, der med et Slag forvandler den til en af Europas betydeligere Storbyer.

Man ser det alene af Befolkningens mægtige Vækst. I 1860 og 1880 havde Byen, som nævnt, henholdsvis haft et Indbyggertal af 155,000 og 235,000. Men ved Aarhundredskiftet naaede Hovedstaden 360,000 Indvaanere, og regner man med det Areal, som Kommunegrænsen nu var kommen til at omslutte ved Indlemmelsen af flere omliggende Smaakommuner, og med Frederiksberg, nærmede man sig den *halve Million!*

Men det er ikke nok, at Byen vokser nominelt. Paa mange andre Maader undergaar den en gennemgribende Forvandling. Kirker, Museer, Hospitaler og andre offentlige Bygninger rejser

sig i Hobetal. Parker skjuler og forvandler de gamle Fæstningsterræner. Nye Færdselsaarer anlægges. Havnen vokser som aldrig før. Der bygges Broer. Kort sagt Byen skifter Fysiognomi! — —

Naar man fra Frederiksberg Bakke eller fra Sundet ser ind over Byen, er det Kirketaarnene, der karakteriserer den mest — man kunde fristes til at sige, at Kirke- og Slotstaarne skaber Byens Profil. Lad os derfor betragte *Kirkerne* først.

I Aaret 1880 var *Helligaandskirken* fuldstændigt bleven ombygget og forsynet med det nuværende Taarn, der mere ligner det, som i sin Tid havde prydet Kirken før Branden 1728. Det smukke Bygningsværk skyldes *Professor Storck*. Samme Aar toges *Sankt Mathæus Kirken* paa Vesterbro, opført af *Professor L. Fenger*, i Brug. I 1881 indviedes *Bethelskibet* for Enden af Nyhavn og Bedehuset *Bethesda*. I 1883 rejste *Alexander Newsky Kirken* i Bredgade sine prægtige, gyldne Kupler mod Himmelen. Den er opført i ægte russisk Stilart med *Arkitekt Albert Jensen* som Konduktør. I 1887 fuldførtes den i sin Arkitektur saa skønne *St. Albans Kirke* i Grønningen. I 1889 indviedes *Bethlehems Kirken*, og i 1890 *Hellig Kors Kirken*. I 1891 fuldførtes *Jesus Kirken* i Valby, der har bidraget saa meget til at give denne senere indlemmede Bydel sit ejendommelige Særkende. *Arkitekt C. V. Dallerup* ledede Opførelsen. Slutteligt kan nævnes *Frederiks Kirken* („Marmorkirken“, den 6te største Kuppelbygning i Europa), fuldført i 1894 af *Kammerherre, Professor Meldahl*.

Byen havde dernæst faaet tre store *Museer*. I Østre Anlægs sydlige Hjørne havde *Kunstmuseums-Bygningen*, under Ledelse af *Arkitekt C. V. Dallerup* faaet sin imponerende Beliggenhed. *Glyptotheket*, en af *Brygger Carl Jacobsens* mange fyrstelige Gaver til Kjøbenhavn, var ligeledes bleven opført af *Professor, Arkitekt C. V. Dallerup* paa Vestre Boulevard. *Det danske Kunstindustrimuseum*, hvis Tilblivelse væsentligst skyldes Industriforeningens energiske Sekretær, *Professor C. Nyrop*, og som ogsaa ubetinget er en Pryd for vor By, var bleven opført under Ledelse af *Professor V. Klein* med *Arkitekt Georg Hassing* som Konduktør.

Fremdeles var en Række andre *offentlige Bygninger* bleven opførte: *Frilagerbygningen*, som strækker sig fra Amaliegade til nordre Toldbod, af *Arkitekt Alb. Jensen*, *Landbohøjskolen* af

Arkitekt Gnutzmann, Privatbanken og Store nordiske Telegraf-selskabs Bygning paa Kongens Nytorv af *Arkitekt F. T. E. Blichfeldt og Magasin du Nord's* imponerende Bygning (Firmaet Wessel & Vett) af *Arkitekterne Alb. Jensen og H. Glæsel*.

Slutteligt var, i den Rækkefølge, de her nævnes, *Opfostringshusets* Bygning paa Kalkbrænderivej, *Teknisk Skole* ved Nørre Boulevard, *Lærlinge-Plejhjemmet* i Nørre Søgade, *Dagmar-theatret, Kunststudstillings-Bygningen* bag Charlottenborg, *Ny Carlsberg Bryggerierne, De offentlige Slagtehus, Cirkusbygningen* i Jernbanegade, *Vestre Hospital* bag Tivoli, *Polyteknisk Læreanstalt* ved Sølvgade, *Elektrisk Station* i Gothersgade og *Hovedbrandstationen* bleven opført.

En Mængde *Parker* var vokset frem paa de efterhaanden forsvundne Fæstningsterræner: *Botanisk Have*, aabnet 1874, og *Ørstedsparken*, aabnet 1879, begge anlagte af *Haveinspektør H. A. Flindt*, samt *Østre Anlæg*, der var anlagt i Løbet af 70'erne.

Nye *Færdselsveje* var opstaaede. *Børsbroen, Frederiksholms Bro, Dronning Louises Bro og Fredens Bro* havde bidraget deres til Byens storstadsmæssige Udseende.

Af gennemgribende Betydning maa anføres *Den nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunstudstilling* med sin imponerende, men kun interimistiske Hovedbygning, som maatte vige Pladsen for *Kjøbenhavns nye Raadhus*. (Grundstenen nedlagt i 1894).

Hvad der ogsaa ændrede Byens Udseende, om end paa en ganske anden Maade, var Christiansborg Slots Brand den 3.—4. Oktober 1884, hvorefter *Slotsruinen* henstod i en længere Aarrække.

I samme Tidsrum var Sløjfningen af de gamle Volde langs med den saakaldte „Filosofgang“ fuldført paa Strækningen fra det tidligere Halmtorv (nu Raadhuspladsen) til Langebro, og *Boulevarden* beplantet fra Gyldenløvesgade til Sølvgade. Østergade, en Del af Bredgade og Store Købmagergade var bleven *asfalterede*. De gamle, raadne Træbolværker langs Slotsholmskanalen var bleven erstattede med et *Granit-Bolværk*.

Ogsaa Havnen var forvandlet — undergaaet en mægtig Udvidelse. Med Anlægget af *Kjøbenhavns Frihavn* i 1894, hovedsageligt efter Planer af *Havnebygmester H. C. V. Møller*, var Hovedstaden traadt ind i Kredsen af Europas store Havnebyer.

Vender vi os fra Byens monumentale til dens *tekniske* Ud-

vikling, er Forandringen ikke mindre gennemgribende. I 1881 havde Kjøbenhavn faaet sin *første elektriske Buelampe* og den første *Telefonsamtalestation*, ligesom de første *Centralvarmeanlæg* var anlagte i private Bygninger. Hygiejniske Foranstaltninger af gennemgribende Betydning var indført, idet *den sidste Latringrube* forsvandt her fra Byen i 1889. Samtidigt var *Desinfektions- og Destruktionsanstalterne* tagne i Brug.

Endeligt havde Byens stadigt voksende Udstrækning medført, at en sidste „Folkelivsidyl“ fra „Kongens Kjøbenhavn“ var forsvunden, idet *Brandvæsenet* havde indført *Hestekørsel*, et betydeligt Fremskridt fra den hidtilværende Ordning, hvor Mandskabet selv havde maattet løbe med Sprøjten, saa de udasede og forpustede kom til Brandstedet ledsaget af „*Gadens Musik*“ d. v. s. Gadedrengenes muntre Kor: „Paa'en! Paa'en! Paa'en igen, lille Fatter Ludvigsen!“ med flere opbyggelige Viser.

Medens Kjøbenhavn saaledes endnu i 1860 — Tidspunktet for Stiftelsen af Kjøbenhavns Grundejerforening — havde været en relativt set beskednen By, en „Smaahovedstad“, der i dobbelt Forstand var „indestængt“, hæmmet af en over 200-aarig Voldbefæstning og af megen spidsborgerlig Fordom, kortsagt en By, der i mangt og meget — kunde man fristes til at sige — levede efter middelalderlige Former, var den efter Epokeaaret 1860 og den derefter følgende Udvikling bleven saa forvandlet, at den næsten var ukendelig. Om end den paa mangt et Omraade havde holdt længere fast ved forældede Former end flere af de førende af Europas store Hovedstæder, og om end den sent op i det XIX. Aarhundrede bevarede mangt et Træk fra sine jævne Smaaborgerdage, var den ved Aarhundredskiftet som en ny By, en moderne Storstad med fuldt moderne Storstadsbygninger, en smuk By, som med rige Udviklingsmuligheder kunde træde ind i det tyvende Aarhundrede.

I Svødragtens Segn.

Krisetiden under Formændene: Arkitekt Mathiesen og Overretsagf. Olsen.

1900—1904.

VED Aarhundredskiftet kunde der — skulde man synes — have været Grund til at feste for alt det, som Grundejerne havde opnaaet i de forløbne 40 Aar. Men man gjorde det ikke. Man holdt sig stille. Og rundt om i Krogene hviskede man. Det var Utilfredsheden med de to nye Institutioner, som saa besnærende hed „Grundejernes“ Renholdnings-selskab og „Grundejernes“ Bank. — Bestyrelsen for Københavns Grundejerforening, der havde besat en væsentlig Part af Pladserne i „Det staaende Udvalg“ og Repræsentantskabet i Renholdningsselskabet saavel som i Bankraadet og Bank-Repræsentantskabet, følte godt, at der var Torden i Luften. For *Renholdningsselskabets* Vedkommende havde Magistraten, som nævnt, i det afvigte Aar bestemt Prisen for en 10 Dages Turnus (m. H. t. Afhentningen af Tønderne) til kun 9 Kroner, hvilket lød særdeles tilfredsstillende, men det viste sig hurtigt, at denne 10 Dages Turnus var alt for utilstrækkelig for de fleste Ejendomme, saa at der maatte Tillægspriser for Ekstratømninger, ligesom det allerede var en „offentlig Hemmelighed“, at Priserne vilde blive forhøjede fra Magistratens Side. Hvad *Grundejerbanken* angik, var der saa mange Grundejere, der saa for meget i Navnet og mente, at naar det var „*vores Bank*“, som man hørte sige, saa kunde Banken sagtens gøre Indrømmelser — strække sig videre — end de andre Banker. Allerede nu var man kommen paa det rene med, at „*de skønne Drømme, de var fløjne*“, som det hed i Sangen. Det ulmede og kogte i Grundejernes Lejr, og hist og her slog det ud i Utilfredshedens lyse Lue. Fejlene hos Direktionerne, saa vel som Repræsentantskabernes Afmagt, blev drøftet baade tidligt og sildigt, uden at

den menige Grundejer forstod, at det var selve Tiden — Socialdemokraternes stigende Magt ikke mindst —, der gjorde Fordringer gældende, som *Ingen*, derfor ej heller de Mænd, som havde arbejdet for Opnaelsen af disse Grundejerns Institutioner, havde været i Stand til at forudse. Stigende Priser paa alt Materiel, paa Arbejdskraft, Fordringer om kortere Arbejdstid og saa fremdeles væltede ind over Ledelsen og gjorde det Horoskop, man havde stillet Grundejerne, til en Skuffelse. Det var Grunden til Stilheden — Stilheden før Stormen.

1900 Allerede Aarets Begyndelse varslede ilde. Den 12. Januar afholdtes Bestyrelsesmøde, og det besluttedes at sende en Skrivelse til Kommunalbestyrelsen om „*Anlægget af en Tunnel under Gothersgade*“ for at undgaa de evindelige Opgravninger til uendeligt Besvær for Færdselen og, ikke mindst, for de Handlende i Gaden. I denne Tunnel skulde — saaledes foreslog man — foruden Vand- og Gasledningerne, den Mængde elektriske Ledninger, som førte til den elektriske Station i Gaden, samles saaledes, at Udbedringer og nye Anlæg kunde foretages uden de evige Opgravninger. Kommunalbestyrelsen var denne Gang hurtig til at tage Stilling til Andragendet — man afviste det med den Begrundelse, at „man fandt Planen for dyr“.

Den 28. Februar afholdtes derpaa den ordinære Generalforsamling i „City“s Lokaler. *Højesteretssagfører, Landstingsmand P. G. C. Jensen* blev valgt til Dirigent. Formanden, Direktør for Renholdningsselskabet Hans C. Holm, meddelte, inden han gik over til Beretningen, at han under ingen Omstændigheder ønskede Genvalg. Han havde umiddelbart før Mødet bedt Bestyrelsen om at løse sig fra sit Løfte om at søge Genvalg. Alene denne Udtalelse gav Anledning til saa megen Larm og saa mange modsigende Tilraab, at Dirigenten følte sig foranlediget til at gøre opmærksom paa, at han vel vidste, at naar Bestyrelsen havde foreslaaet ham til Dirigent, saa var det fordi, det hidtil var lykkedes ham paa Møder, hvor Bølgerne gik højt, at holde Roret fast, og han vilde heller ikke her lade sig slaa ud af den Kurs, som skulde og maatte følges. Da der var bleven Ro i Forsamlingen, gav Formanden en Oversigt over Foreningens Virksomhed i det forløbne Aar. „*Kjøbenhavns Brandforsikring*“ havde opfyldt det af K. G. rejste Krav om Forsikring for Skade ved Dynamitekspllosioner. „*Rottesagen*“ var ble-

ven støttet gennem Indsamling blandt Grundejerne, og Borgerrepræsentationen havde, efter anbefalende Udtalelser af *Overretssagfører Hvass, Tømrermester L. Thomsen, Professor H. P. Ørum* og *Apotheker Benzon* paa sidste Møde eenstemmigt vedtaget en Henvendelse til Regering og Rigsdag om at fremme den saa haardt tiltrængte *Rottelov*, hvilken Henvendelse derpaa var bleven tiltraadt af Magistraten. K. G.'s Bestyrelse havde dernæst virket for Opnaaelsen af en „*Centralorganisation af Grundejere i Kjøbenhavn*“. Formanden protesterede mod den fra Pressens Side fremkomne Udtalelse om, at „*Fogedkassen*“ ikke skulde være en liberal Institution. Tværtimod! I en Mængde

Arkitekt Aage Mathiesen
R. af Dbg. Bestyrelsesmedlem fra
1900—1904, Formand i 1900.

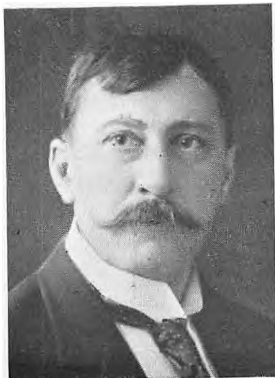
Postmester, cand. polit.
Th. O. Kornerup
Bestyrelsesmedlem fra 1900—1901.

Tilfælde var Udsættelser undgaaede ved en human Mægling fra Foreningens Side. Da Dirigenten spurgte, om nogen havde noget at bemærke til Beretningen, forlangte Overretssagfører *William Jørgensen* Ordet. Han rejste en knusende Kritik mod Renholdningsselskabet, dets Direktører og øvrige Ledelse og udslyngede den uberettigede Insinuation, at naar Direktør Holm havde udtalt i Aviserne, at det var forhøjet Arbejds løn og forringet Arbejdstid med deraf følgende Stigninger paa Driftsomkostninger, som var Skyld i Fordyrelserne af Udførselen, saa var denne Paastand i Virkeligheden kun en velkommen Anledning til at skære en bred Rem af Grundejernes Ryg. Efter megen Uro aflagde Kassereren, Ingeniør Emil Zuschlag, Regnskabet, hvorfor der gaves Decharge. Saa gik man til Bestyrelses-

valg. Der forlangtes skriftlig Afstemning. Ved denne fik *Arkitekt Aage Mathiesen, Overretssagfører William Jørgensen og cand. polit. Th. Kornerup* flest Stemmer, og de afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Direktør Hans C. Holm, Kaptajn Th. Lichtenberg og Landstingsmand, Direktør Niels Rasmussen*, var dermed stemt ud af Bestyrelsen. Til Revisorer valgtes, ligeledes mod Bestyrelsens Forslag, *Grossererne Fries og Greve* og som Decisor *Overretssagfører Axel Olsen*. Da Dirigenten havde sluttet Generalforsamlingen, blev det meddelt gennem Ritzaus Bureau, at de øvrige Bestyrelsesmedlemmer: *Oldermand Lindhard, Hofdekorationsmaler H. Chr. Nielsen, Arkitekt A. O. Leffland, Tømrermester Peder Pedersen, Overretssagfører Axel Volmer og Ingeniør Zuschlag* havde nedlagt deres Mandater. Da den nyvalgte Bestyrelse saaledes kun bestod af tre Medlemmer, mente de styrtede Bestyrelsesmedlemmer at kunne tvinge William Jørgensen ud af Bestyrelsen, der ikke var beslutningsdygtig efter Lovene, som fordrede mindst 5 Medlemmer til Dannelsen af en saadan. William Jørgensen var imidlertid klogere end som saa — han vidste, hvad han havde at gøre. Zuschlag, der var Foreningens Kasserer og efter Lovene var ansvarlig for Foreningens Formue, blev af Kongens Foged tvunget til at blive i sin Funktion, indtil det kunde blive muligt at aflevere Foreningens Midler til en paa lovlig Vis valgt Kasserer. Da Bestyrelsen saaledes bestod af fire Medlemmer, lod Overretssagfører Axel Volmer sig overtale til midlertidigt at tage sit Mandat tilbage, for at der kunde afholdes et beslutningsdygtigt Bestyrelsesmøde.

Dette Møde fandt Sted den 10. Marts. Efter at Zuschlag havde erklæret, at han kun midlertidig vilde blive i Bestyrelsen, og efter, at man forgæves havde tilbudt ham Formandsposten for at blive, konstituerede man sig med *Aage Mathiesen* som Formand, *W. Jørgensen* som Næstformand, *Zuschlag* som Kasserer og *Th. Kornerup* som Sekretær, dog at disse Valg kun skulde være bindende, til en overordenlig Generalforsamling kunde finde Sted.

Den 29. Marts fandt den overordentlige Generalforsamling Sted i Haandværkerforeningens Lokaler. *Højesteretssagfører Asmussen* blev valgt til Dirigent. Der forelaa en skriftlig Opfordring til de tre valgte Bestyrelsesmedlemmer om at nedlægge deres Mandater, for at Foreningen kunde komme til at staa frit

*Ingeniør, cand. polyt.
Johan Howitz MB.
Næstformand fra 1900—1904.*

under den foreliggende vanskelige Situation. — I modsat Fald vilde man gaa over til Dagsordenen, der lød: „Generalforsamlingen beslutter, at de ved Generalforsamlingen den 28. Februar dette Aar foretagne Valg af Bestyrelsesmedlemmer, Revisorer og Decisor annulleres, og at nye Valg af Bestyrelse paa ni Medlemmer, to Revisorer og en Decisor finder Sted“. Efter at den fungerende Formand, *Arkitekt Aage Mathiesen*, under idelige Afbrydelser havde forsvaret den siddende Bestyrelses Holdning, skred Dirigenten ind med de Ord: „Vi gaar til Dagsordenen“!

Grosserer Joh. A. Neiiendam havde først Ordet: „Han havde Følelsen af, at der nu vilde blive vindstille i Forsamlingen; men der vilde nok komme Storme bag efter. Han vilde bede Forsamlingen betænke, at Foreningen ikke kunde taale flere Storme, for saa gik den tilbunds. Den Dagsorden, som Dirigenten foreslog, eller beordrede at gaa over til, var uretfærdig, selv om mange kunde ønske en saadan Løsning. Foreningen maatte hævde sin Ære og kunde ikke annullere de paa lovlig Vis valgte Bestyrelsesmedlemmer, naar de ikke selv vilde trække sig tilbage. Han vilde anbefale en af 71 Medlemmer foreslaaet Suppleringsliste paa 6 nye Bestyrelsesmedlemmer.

Overretssagfører William Jørgensen forlangte nu Ordet. Kun med yderste Besvær lykkedes det Dirigenten at skaffe ham Ørelyd. Taleren hævdede, at Anledningen til alt „Rabalderet“ var Renovations sagen. (Øredøvende Larm). Medens Dirigenten ringer og ringer, lykkedes det tilsidst denne at udtale: „William Jørgensen

*Oldermand W. Juul
R. af Dbg. Dbmd.
Bestyrelsesmedlem fra 1900—1908.*

skal have Ret til at forsvare sit Standpunkt, og Renovations sagen skal han have Lov til at omtale, thi det er jo Stridens Kærne. Derimod vil jeg ikke tillade nogen Diskussion". William Jørgensen fortsætter: „De 71 Herrer, som har foreslaaet den nævnte Liste, gør det med den Motivering, at Foreningen skal have Ro! Javel! Det bliver den Ro, der kaldes Døden! (Stærk Uro).

Derpaa havde *Bagermester Fleron, Grosserer Fries, Drejermester Lindhard, Fabrikant Johannes Fisker og Overretssagfører Gustav Christensen* Ordet. Sidstnævnte hævdede, at Listen maatte tilfredsstille alle Parter, da ingen af de opstillede Kandidater havde Tillidsposter i Renholdningsselskabet.

Ved Afstemningen sejrede da nævnte Liste, hvorved *Ingeniør Johan Howitz, Slagtermester, Oldermænd W. Juul, Premierlieutenant J. Jurckmann, Sagfører Chr. J. Madsen, Overretssagfører C. A. Olsen og Murermester Oswald* indvalgtes i Bestyrelsen foruden de tre Bestyrelsesmedlemmer, der var valgt ved den ordinære Generalforsamling. Ved et Møde den 4. April konstituerede Bestyrelsen sig med *C. A. Olsen* som Formand, *Howitz* som Næstformand, *Jurckmann* som Kasserer og *Chr. J. Madsen* som Sekretær. Ved Mødets Slutning afleverede den tidligere Kasserer Regnskabet og Foreningens Midler til den nu endelig lovlige valgte Kasserer, *Jurckmann*.

At den efterfølgende Tid med sine Bestyrelsesmøder ikke var en Dans paa Roser siger sig selv. Ved Bestyrelsesmødet den 12. Oktober afsendtes, paa Forslag af *Arkitekt Aage Mathiesen*, en Skrivelse til Magistraten angaaende Ønskeligheden af *Kloakanlæg* i Kvarteret omkring Østervoldgade, Rigensgade, Suensonsgade, Ny Kronprinsessegade, Gernersgade, St. Pouls-gade m. fl. Gader. Ligeledes en Skrivelse om Nedrivning af *Ladegaarden* og Udlægning af dennes Have til offentligt Anlæg.

Ved Aarets Slutning var Citykvarterets „*Volmerhus*“, „*Pilegaarden*“ og „*Antonihus*“ fuldførte.

Medlemsantallet var ved Aarets Udgang 1803.

1901

Den 25. Februar holdtes den ordinære Generalforsamling. Til Dirigent valgtes *Sagfører Axel Thorball*. Formanden, Overretssagfører *C. A. Olsen*, aflagde Beretning. „Der var ikke meget at sige, Tiden var gaaet med at skaffe Ro.“

Der var bleven nedsat en fast Voldgiftsret i Stridigheder mellem Grundejere og Telefonselskabet. Der vistest derigennem Bestyrelsen en betydelig Tillid ved at virke som Voldgiftsdomstol, og man haabede altid at kunne afsige en Kendelse, der kunde være Foreningen til Ære. Der var nedsat et Fællesudvalg fra samtlige Grundejerforeninger om Skattespørgsmaalene. Bestyrelsen havde sluttelig virket for at skaffe en *Passage gennem Rundetaarn. Dekorator Thorning* ønskede at udtale sig i Anledning af Beretningen. Han fandt, „at Regensen var en grim Kasse, der burde rives ned“, hvilken Udtalelse *Figurmaler Oscar Mathiesen* protesterede imod, idet han hævdede, „at Regensen

Sagfører Chr. J. Madsen
Bestyrelsesmedlem fra 1900—1902.

Overretssagfører C. A. Olsen
Formand fra 1900—1904.

netop var et af de smukkeste gamle Monumenter, vi havde.“ Han anbefalede varmt Arkitekt M. Borchs Plan om en Buegang under Regensens Facade, hvilket ikke vilde svække Regensens ærværdige Ydre — tværtimod. Derimod vilde en Gennemgang under Rundetaarn baade blive utilstrækkelig og berøve Taarnet dets solide Udseende. Derefter gik man til Bestyrelsesvalget. Af de tre afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Howitz, Kornerup* og *Oswald*, ønskede de to sidstnævnte Herrer, *can. polit, Th. Kornerup* og *Murmester Oswald*, ikke Genvalg. Valgt blev *Howitz* (Genvalg), *Murmester P. P. Gram* og *Dr. phil. Edv. Larsen*.

I Aarets Løb gjorde Bestyrelsen en Del frugtesløse Forsøg paa at vække Interesse for en Ombygning af Kvarteret omkring Nicolaj Kirke for deraf at skabe et nyt „City“. Man henvendte

sig til Magistraten i denne Sag og paaberaabte sig af, „at Nicolaj Taarn nu var reduceret til Pakhus og Slagterboderne til Hovedkvarter for Byens Rottebestand — de hundrede Kødboder (Maven) laa midt i Byens tættest bebyggede og tættest befolkede Fattigkvarter som en stadig Fare for Byens Sundhed.“

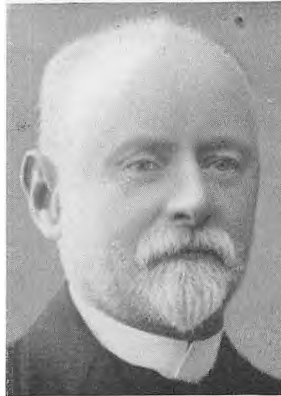
Ved Aarets Udgang var Medlemstallet 1856.

1902 Den 27. Februar afholdtes den ordinære Generalforsamling i City's Lokaler. Sagfører *Axel Thorball* var Mødets Dirigent. Formanden, Overretssagfører *C. A. Olsen*, af-

*Raadmand, Murermester
P. P. Gram*

*R. af Dbg. Dbmd. Bestyrelsesmedlem fra
1901—1910. Næstformand fra 1904—1910.*

*Dr. phil. Eduard Larsen
M.F.*

Bestyrelsesmedlem fra 1901—1906.

lagde Beretning. Der havde været nedsat et Udvalg om *Skattesagen*, og Bestyrelsen havde rejst en kraftig Opposition mod, at en væsentlig Del af Skatteyderne — netop de største — unddrog sig deres Skattepligt til Københavns Kommune ved en Del af Aaret at bo i andre, omliggende Kommuner. Enhver burde betale sin Skat, hvor han tjente sit Brød, ellers kom de Borgere, som Aaret igennem betalte indirekte Skat gennem Købet af deres daglige Livsforbrødenheder, tillige til at udrede en højere Procent i direkte Skatter til Kommunen, for at denne kunde dække sine Udgifter. Skatten burde efter de nye Skattelove ikke overstige 2 Procent! Bestyrelsen havde endvidere arbejdet med Iver paa Opnaelsen af en *Grundejer-Sammenslutning*.

Derefter aflagdes Regnskabet af Kassereren, Kaptajn J.

Jurckmann, og godkendtes enstemmigt. Ved det derefter stedfindende Bestyrelsesvalg meddelte *Overretssagfører Will. Jørgensen* og *Sagfører Chr. J. Madsen*, at de ikke ønskede Genvalg. I Stedet for disse indvalgte *Tapetfabrikant Frederik Levison* og *Fabrikerer S. W. Christensen*. Formanden, *Overretssagfører C. A. Olsen*, samt Revisorer og Decisor genvalgte.

Ved Mødet den 7. Marts konstituerede Bestyrelsen sig med *C. A. Olsen* som Formand, *Howitz* som Næstformand, *Jurckmann* som Kasserer og *Mathiesen* som Bestyrelsens Sekretær.

Af Aarets øvrige Begivenheder kan nævnes flere Foredrag

Grosserer S. W. Christensen
Bestyrelsesmedlem fra 1902—1906
og 1908—1918. Næstformand fra 1910—1918.
Administrator fra 1918—1924.

Tapetfabrikant
Fr. Levison
Bestyrelsesmedlem fra 1902—1906.

af *Kapt. J. Jurckmann* og *Ingeniør J. Howitz*. Der var endnu ikke kommen den rette Arbejdsro indenfor Bestyrelsen, hvilket for en Del skyldtes, at Formanden slet ikke magtede at tøjle de højst forskelligartede Faktorer, som Bestyrelsen i de senere Aar havde bestaaet af.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet steget til 2183, en Stigning, som imidlertid nærmest maa tilskrives den store Overflod af Lejligheder og de Fordele, som Huslejlighedslisten og Føgedkassen bød.

1903

Den ordinære Generalforsamling afholdtes den 25. Februar i Larsens Lokaler, Sankt Annæplads. *Højesteretssagfører Asmussen* valgtes til Dirigent. Formanden, Over-

retssagfører C. A. Olsen, aflagde Beretning og fremhævede, at Næstformanden, Ingeniør Howitz, den væsentligste Del af Aaret havde fungeret som Formand. Formanden omtalte derpaa en hel Række Emner, som havde været Genstand for Drøftelse indenfor Bestyrelsen, men manglende Enighed havde gjort Resultatet magert. Blandt disse Emner var *Husleje-Assurance Spørgsmaalet* et af dem, som gav Anledning til særlig Diskussion, hvori foruden Formanden, *Overretssagfører C. A. Olsen, Malermester A. F. Hammer, Overretssagfører Ortmann, Fuldmægtig Mortensen* og *Dr. phil. Eduard Larsen* deltog. Derefter aflagde Kassereren, Kapt. Jørgen Jurckmann, Regnskabet og omtalte herunder Fogedkassens Organisation med dens Afdelinger A, B, C, hvorefter Regnskabet godkendtes. Ved Bestyrelsesvalget genvalgtes enstemmigt *Oldermand Juul, Kapt. Jurckmann* og *Arkitekt Mathiesen*. Til Revisor indvalgtes paany *Tømrermester Peder Pedersen* i Stedet for *Grosserer Fries*, der var afgaaet ved Døden, medens den anden Revisor, *Grosserer Greve*, genvalgtes. Som Decisor valgtes *Overretssagfører Axel Olsen*. Ved Bestyrelsesmødet den 6. Marts konstituerede Bestyrelsen sig uforandret fra foregaaende Aar. Ved Borgerrepræsentantvalgene den 24. Marts indvalgtes K.G.'s fungerende Formand, *Ingeniør Johan Howitz*, som Medlem af Borgerrepræsentationen.

Den 15. April afholdtes Møde om Skattelovene med *Dr. phil. H. L. Risgaard* som Foredragsholder. Særlig dvælede Foredragsholderen ved *Ejendomsskyldens* Virkninger. De øvrige Møder og Forhandlinger i Aarets Løb drejede sig væsentligst om Huslejeassurance, og man forsøgte at danne et *Forsikrings-selskab mod Huslejetab*. Paa denne Tid havde Antallet af ledige Lejligheder naaet et Maximum: — Skattedirektoratet oplyser 10,974 ledige Lejligheder i Kjøbenhavn dette Aar — en Omstændighed, der i højeste Grad forøgede det kjøbenhavnske Publikums mærkværdige Lyst til at flytte — men samtidigt forøgede Grundejernens Udgifter til Ejendommenes Vedligeholdelse og Reparation!

Den 1. September oprettedes et *Kontor for juridisk Vejledning* til Medlemmernes fri Benyttelse og med *Sagfører B. Bendixsen* som Konsulent.

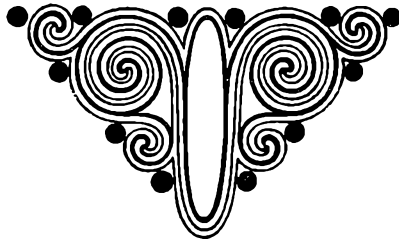
Fra 1. Oktober forandrede Medlemsbladet for Kjøbenhavns Grundejerforening Navn og kaldtes kort og godt: *Grundejer-*

bladet. Samtidigt borttoges K. G.'s officielle Vaaben for at erstattes med Kjøbenhavns Kommunes Vaaben. Foreningen benyttede dette, ligetil Kjøbenhavns Magistrat i 1914 nedlagde Forbud herimod.

Den 6. Oktober afholdtes nyt Møde om *Skattelovene* med *Kaptain Jurckmann* som Indleder.

Fra 1. November udvidedes „Grundejerbladet“ til at være Ugeblad.

Ved Aarets Slutning var Medlemstallet steget til 2311.

Ramptiden fulminerer. - En ny Æra.

Foreningen under Captain Jurckmanns Styre.

1904—1921.

BEGIVENHEDERNE skaber ofte Manden og drager ham frem fra Ubemærketheden. — Da saaledes Kjøbenhavns Grundejerforening ved Aarhundredskiftet var traadt ind i en Krisetid, der havde tvunget Styret fra den gamle Ledelse for at overlade det til en Række Mænd, som selve Begivenhederne — Nødvendigheden af i Skynding at besætte saa mange ledige Poster — havde kaldt frem, var der ingen, der anede, at der blandt de valgte var en Mand, som efterhaanden skulde arbejde sig op til Formandsposten, og som det skulde lykkes gennem en stormfuld og vanskelig Tid paany at føre Foreningen fremad mod lykkeligere Tider.

Denne Mand var *Kaptajn Jørgen Jurckmann*. Som Stormen rodfæster det unge Træ, havde vel netop Kampene indenfor Bestyrelsen vakt hans Evner og givet ham den Styrke i Hænde, der var nødvendig for at lede Foreningen frelst ud af Kursen mellem Skærene. Hans lange 17-aarige Formandsperiode betegner derfor en ny Epoke af Kjøbenhavns Grundejerforenings Historie.

1904 Den 23. Februar afholdtes den ordinære Generalforsamling i City's Lokaler. Til Dirigent valgte man Foreningens Formand, *Overretssagfører C. A. Olsen*, medens *Ingeniør Johan Howitz*, der næsten hele Aaret havde fungeret som Formand, ogsaa ved denne Lejlighed overtog Formandsposten. I Beretningen mindede han om, at K. G. havde været repræsenteret ved Indvielsen af *Byens nye Raadhus*, ved den *hygiejniske Kongres* og paa det *jydske Grundejer-Delegeretmøde*. Derpaa gik han over til at omtale *Huslejlighedslisten*. Denne var

nu under den stadigt enorme Rigelighed af Lejligheder, som et forceret Byggeri havde skabt, bleven saa kostbar for Foreningen, at den aarligt gav et Underskud paa over 5000 Kr.

Herved udspandt der sig en stærk Diskussion. Bl. a. drøftede man Muligheden af at starte et *Dagblad*, der kunde have Interesse saavel for Lejer som Ejer, og som gennem sine Annoncer kunde give Foreningen en Indtægt, i Stedet for som nu — et Underskud. I Diskussionen herom deltog: *Partikulier N. P. Jensen, Dr. phil. Eduard Larsen, Bagermester Fleron, Redaktør Justnielsen, Købmand Sophus Jensen og Ingeniør Ho-*

Premierløjtnant J. Jurckmann
Kasserer fra 1900—1904.

Justitsraad, Ingeniør Emil Zuschlag
Bestyrelsesmedlem fra 1906—1921.

witz. Derefter vilde Dirigenten slutte Forhandlingen angaaende Beretningen, men *Snedkermester Roerup*, forlangte energisk Ordet for at tale om *Renholdningsselskabet*. Dirigenten modsatte sig, at man kom ind paa dette Emne, da det ikke havde været fremme under den aflagte Beretning, men Roerup protesterede under energisk Tilslutning fra en Del af Medlemmerne og hævdede, at dette netop var Fejlen: „Man havde med fuldt Overlæg gaaet uden om Spørgsmaalet netop af den Grund, at visse Folk ikke ønskede det taget under Debat.“ Fra Forsamlingen lød energiske Tilraab til Dirigenten om, at Grundejerne ikke vilde finde sig i at blive umyndiggjorte paa deres egen Generalforsamling!

For at klare Situationen for Dirigenten, der aabenbart følte,

at han var kommen ind paa et Skraaplan, forlangte Formanden for Renholdningsselskabets Repræsentskab, *Justitsraad, Arkitekt Rogert Møller*, nu Ordet. Men det var kun at gøre galt værre! Ret ubehersket og ophidset forsvarede han Selskabet mod Angrebene og var til Slut saa uheldig at komme til at sige, at „*Selskabets Forhold slet ikke vedkom Kjøbenhavns Grundejerforening!*“ Overdøvet af Raab fra Forsamlingen, der ikke var langt fra at rive ham ned fra Talerstolen, fik han dog tilføjet, at han vilde frabede sig, at man nede i Admiralgade opkastede sig til „*Overtribunal*“ over Renholdningsselskabet, og at det var Dr. Eduard Larsen, der „stadigt pustede til Ilden og talte om Ting, han slet ikke havde Forstand paa“.

Ingeniør Howitz og *Sagfører P. F. Chr. Larsen* kom nu, som Medlemmer af det staaende Udvalg i Renholdningsselskabet, deres betrængte Formand til Hjælp, saa at der udspandt sig en timelang Diskussion mellem Dr. Ed. Larsen og de sidstnævnte Herrer angaaende Renholdningsselskabets Administration. Da endeligt det første Punkt paa Dagsordenen omsider var udtømt, godkendte man Kassererens Regnskab uden Omtale for at kunne gaa over til Bestyrelsesvalget. I Anledning af, at Bestyrelsen foreslog at genvælge de afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, forlangte nu *Justitsraad Rogert Møller* Ordet. Han kunde oplyse, at Arkitekt Aage Mathiesen havde „funden en fiffig Maade at fortolke Foreningens Love paa“. Da der nemlig stod i Lovene, at et kvindeligt Medlem kun havde Stemmeret paa Generalforsamlingen ved skriftlig Fuldmagt til et mandligt Medlem, saa havde Aage Mathiesen tilladt sig at optræde som „*Damernes Ven*“, idet han havde forskaffet sig 147 skriftlige Fuldmagter, hvilket nu — paa et Tidspunkt, hvor Klokken var over 12 Nat, og Flertallet af de mødte Medlemmer havde fjernet sig — vilde sige, at disse Fuldmagter fuldstændigt vilde gøre al Afstemning til Nar!

Paany opstod der et frygteligt Spektakel, denne Gang saa stærkt, at Dirigenten gav Ordre til at slukke Belysningen og erklærede Generalforsamlingen for hævet. —

Den 16. Marts fortsattes Generalforsamlingen. I Mellemtiden havde *Grundejerbladet* meddelt, at baade Formanden *Overretssagfører C. A. Olsen*, og Næstformanden, *Ingeniør, cand. polyt., Borgerrepræsentsant Johan Howitz*, ønskede at nedlægge deres Mandater, da deres Nerver ikke kunde taale Uroen inden-

for Bestyrelsen saavel som paa Møderne. Ligeledes havde *Arkitekt Aage Mathiesen* stillet sit Mandat til Raadighed. Paa Generalforsamlingen valgtes derfor i disses Sted følgende nye Bestyrelsesmedlemmer: *Arkitekt Heinrich Hansen*, *Sagfører P. F. Chr. Larsen* og *Overretssagfører Axel Volmer*, der derved paany kom ind i Bestyrelsen. Endvidere genvalgtes *Murermester P. P. Gram* og *Dr. phil. Ed. Larsen*. Ved det efterfølgende Bestyrelsesmøde konstituerede Bestyrelsen sig med den hidtilværende Kasserer, *Kaptajn Jørgen Jurckmann*, som Formand, *Murermester Gram* som Næstformand, *Sagfører P. F.*

*Arkitekt, Bygningsinspektør
Heinrich Hansen
Bestyrelsesmedlem fra 1904—1907.*

*Sagfører
P. F. Chr. Larsen
Bestyrelsesmedlem fra 1904—1908.*

Chr. Larsen som Kasserer og *Dr. Ed. Larsen* som Foreningens Sekretær.

I Aarets Løb afholdtes nogle Foredragsmøder, nemlig: „*Kjøbenhavns Jernbaneforhold*“ af *Etatsraad, Ingeniør H. Hammerich*, og „*Sundhedskommissionen*“ af *Arkitekt Heinrich Hansen*, hvilket sidste Foredrag, der havde formet sig som et Angreb paa nævnte Institution og „*Sundhedsvedtægten*“ imødegikkes af *Stadslæge, Etatsraad Hoff* i et Forsvarsforedrag.

Skattedirektoratet oplyste i Aarets Løb, at der nu fandtes 7.926 ledige Lejligheder i Kjøbenhavn. I Forbindelse hermed afholdt Foreningen flere stærkt besøgte Møder, der tilsigtede Oprettelsen af et „*Assuranceselskab mod Lejetab*“. Det lykkedes dog ikke at realisere denne udmærkede Tanke af den naturlige Grund, at den kun kunde lade sig gennemføre paa en Tid,

hvor Grundejernes økonomiske Forhold kunde have muliggjort Opsparelsen af et Fond i dette Øjemed.

Ved en ekstraordinær Generalforsamling den 27. Oktober valgtes *Kobbersmedemester Rudolph Adrian* til Medlem af Bestyrelsen i Stedet for *Overretssagfører Axel Volmer*, der paany havde givet Afkald paa sit Mandat.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet 2525.

1905 Den aarlige Generalforsamling afholdtes den 20. Februar i Larsens Lokaler paa Sankt Annæ Plads. Efter at Formanden, Kaptajn Jurckmann, havde budt velkommen, og

*Kreditforeningsdirektør,
Etatsraad Rogert Møller
R. af Dbg. Dbmd.*

*Kobbersmedemester
Rudolph Adrian
Bestyrelsesmedlem fra 1904—1906.*

Højesteretssagfører Fritz Bülow var valgt til Dirigent, aflagde Formanden Aarsberetningen. Det forløbne Aar — udtalte han — havde bragt Grundejerne store Skuffelser og Tab. Antallet af ledige Lejligheder var stadigt urimeligt stort, og samtidigt var Skatterne forøgede. Dog, troede han, at man nu var naaet gennem Bølgedalen, saa at det inden Aarets Slutning paany vilde gaa opad, mod lysere Tider. Man maatte hilse *Brøndstræde-Kvarterets Ombygning* med Glæde, thi dets Realisation vilde i hvert Fald skaffe Byen af med en af vore, baade moralsk og hygiejnisk set, værste Bydele, og en saadan Udluftning maatte tjene til at nedbringe Dødelighedspromillen, der her var større end i andre kjøbenhavnske Bydele, nemlig 16,6 mod f. Eks. i Voldkvartererne 10,7. — Den efterfølgende Diskussion drejede

sig væsentligt om Dannelsen af en Sammenslutning af de københavnske Grundejerforeninger. Særligt talte *Justitsraad, Arkitekt Rogert Møller, Fabrikant Fr. Levison* og *Sagfører P. F. Chr. Larsen* herfor. Sidstnævnte aflagde dernæst som Kasserer Regnskabet, hvorfor der gaves Decharge.

Ved Bestyrelsesvalget genvalgte med Akklamation *Kobbersmedemester Rudolph Adrian, Fabrikejer S. W. Christensen* og *Fabrikant Fr. Levison*. Ligeledes genvalgte de to Revisorer og Decisor, hvorefter Bestyrelsen konstituerede sig som det foregaaende Aar.

Paa forskellige Møder i Aarets Løb og ved en Række Artikler i *Grundejerbladet* drøftedes Spørgsmaalet om „*Huslejeassurancen*“ kraftigt. Det lykkedes ogsaa at faa et fremmed Selskab interesseret i Sagen — men den var og blev dødfødt, fordi Tidspunktet ikke var det rette. Meningsudvekslingerne og Striden om *Renholdningsselskabet* vedvarede stadigt. Gentagende „fejdede“ *Direktør Hans C. Holm* og *Kaptajn Jurckmann* i Medlemsbladet om dette Emne, der som bekendt ikke var saa rart at røre ved.

De stadigt opdukkende Forsøg paa en Sammenslutning af Grundejerforeningerne var et andet „Stridens Æble“, der gav Anledning til, at *Toldassistent, Løjtnant van Wylich Muxoll* gentagende skrev herimod. Han siger i en af sine Artikler: „*Naar K. G.'s Bestyrelse taler for en Sammenslutning, da minder det om en rig, dygtig og driftig Mand, der med Strikken i Haanden møder hos sine Kolleger, der ligger under i Konkurrencen, og tilbyder dem at begaa Selvmord, for at de kan arve hans Formue og leve højt paa hans Efterladenskaber.* — En saadan Mand er selvfølgelig ikke let at finde, men Bestyrelsesmedlemmer med en saa absurd Tanke gives der altsaa Eksempler paa!“ —

Iøvrigt afholdtes i Aarets Løb flere Diskussionsmøder med *Kaptajn Jurckmann* som Foredragsholder.

Medlemsantallet var ved Aarets Udgang 2614.

1906 I Aarets Begyndelse, den 3. Januar, afholdte Københavns Grundejerforening et meget stærkt besøgt Møde angaaende *Slagterbodernes Fjernelse fra Nicolaj Plads og Pladsens Benyttelse. Borgmestrene J. Jensen og J. Marstrand, Professor, Arkitekt Martin Nyrop, Professor, Arkitekt Alb.*

Jensen, Havnebygmester H. C. V. Møller, Borgerrepræsentanterne Alfred Benzon, Ferd. Larsen, Eskild Salomon og Leerbech samt Arkitekterne Axel Berg, Dich, Leuning Borch m. fl. var indbudte og havde givet Møde.

Ved denne Lejlighed holdt *Borgerrepræsentant, Overretssagfører A. Hvass* et meget interessant, historisk Foredrag om „*Nicolaj Kirke*“ og dens sydlige Omgivelsers Opstaaen ved Udfyldning og Forflytning af den oprindelige Kystlinie, hvis nære Beliggenhed tæt op mod Kirken netop havde givet denne dens Navn, thi „*Sankt Nicolaus*“ var *Sømændenes Helgen!* — Her havde *Hans Tavsens* prædiket Reformationen, og her havde dansk Salmesang første Gang givet Genlyd. Her havde Kvinderne for første Gang deltaget i Salmesangen — tidligere maatte Kvinderne ikke synge med i Kirkerne. Den „første Nicolaj Kirke“ havde i Udseende mindet om en Landsbykirke, nærmest som Brønshøj Kirke, medens dens senere Ombygning og Forskønnelse skyldtes den højt fortjente *Christoffer Walkendorff*. Til Trods for al den Fornedrelse, som derefter var overgaaet Taarnet, stod dog Aars-tallet 1591 som Minde herom. — Taleren skildrede endvidere den store *Brand 1795*, hvorved Kirken og store Dele af Byen var bleven lagt i Aske. Branden, som var opstaaet i et Smedeværksted paa „*Holmen*“ eller Bremerholm (nuværende Nr. 7 i Niels Juelsgade), var først standset ved Vestervold efter at have lagt 983 Ejendomme i Ruin! — —

Taleren gik dernæst over til at omtale de forskellige Planer med Hensyn til Taarnet og Pladsen og udtalte Haabet om, at man maatte finde en Ordning, som var Byen og Landet værdig. Man havde jo været langt ude, bl. a. naar man havde kunnet foreslaa Taarnets Nedrivning for at anvende dets Sten til Opførelsen af Marmorkirken! Staten havde tilbudt 200,000 Kr. for Grunden i det Øjemed at lade opføre en *Stats-Telegrafstation*. En saadan kunde jo dog lige saa godt ligge et andet Sted — saa fattig var Kommunen ikke, at den skulde have nødvendig at sælge denne historiske, hellige Grund! I hvert Fald burde den hellere forblive som et Luftbælte, naar de grimme Slagterboder var fjernede, indtil der ad Aare maaske viste sig en Mæcen, der vilde genrejse Taarnet og Kirken.

Under den efterfølgende Diskussion foreslog *Arkitekt Heinrich Hansen*, at man efter Slagterbodernes Nedrivning beplantede Pladsen og under denne indrettede en „*Urnekrypt*“. *Justitsraad,*

Kaptajn Jørgen Jurckmann
Foreningens Kasserer fra 1900--1904.
Formand fra 1904--1921.

Ingeniør Emil Zuschlag foreslog at udnytte Taarnet og den Del af Kirken, som endnu stod tilbage og benyttedes af Brandvæsenet, til Indretning af et „*Musæum for Kjøbenhavns Historie*“. Samtidigt kunde der mod Entré gives Folk Adgang til Udsigten fra Taarnet. *Fabrikant J. Fisker* mente, at man burde se Tiden an, inden man traf Bestemmelsen om Taarnets Restauration. Derimod kunde Kommunen gøre en god Forretning, om den i Tide købte Karréen mellem Østergade og Nicolai Kirkeplads og benyttede en Del af denne som en første „*Udvidelse af Østergade*“. Mødet kon-

kluderede iøvrigt i en enstemmig Resolution om *Slagterbodernes Fjernelse*. Kun faa af disse benyttedes nemlig i deres oprindelige Øjemed. De fleste udlejedes til Pakrum for Fiskekasser, der udbredte en modbydelig Stank. Andre af Boderne benyttede Vej- og Kloakvæsenet til Oplag af Sand og alskens Skrammel, alt i alt en skøn Samling Uhumskheder — et Eldorado for Rotter, som burde fjernes hellere i Dag end i Morgen. — —

Den 21. Februar afholdtes den ordinære Generalforsamling i Haandværkerforeningens store Sal i Kronprinsensgade 7. Formanden, Kaptajn J. Jurckmann, aabnede det talrigt besøgte Møde med smukke Mindeord til Ære for vor afdøde gamle, gode Konge. Forsamlingen paahørte den overordentlig smukke Tale staaende.

Efter at *Overretssagfører Hvass* havde overtagen Dirigentposten, ønskede *Justitsraad, Arkitekt Rogert Møller* først Ordet for at foreslaa Dannelsen af „*Fællesrepræsentationen for de kjøbenhavnske Grundejerforeninger*“ behandlet forud for Bestyrelsesvalget. *Fabriker S. W. Christensen* og *Løjtnant van Wylich Muxoll* henviste derimod til den hævdvundne Dagsorden for Generalforsamlingerne, ifølge hvilken Formandens Beretning stod som det første Punkt. Da det lod til, at Forsamlingen var ved at dele sig i to urolige Lejre, lod Dirigenten foretage en Afstemning, hvorved den hidtilværende Ordning opretholdtes. I sin Beretning mindede Formanden om, at det forløbne Aar i

endnu mindre Grad end det forudgaaende havde vist Fremgang. Ledigheden af Lejligheder havde været i Tiltagende, dog syntes Byggeriet heldigvis at have kulmineret. Ingensinde havde der været saa mange Varslinger, saa mange Udsættelser ved Kongens Foged, saa megen Inkassation af Leje, som Ejerne ikke selv havde formaaet at faa indbetalt, saa mange Besøg hos Foreningens juridiske Konsulent og saa overfyldt en Huslighedsliste! — Efter Beretningen forelagde Kassereren, Sagfører P. F. Chr. Larsen, Regnskabet og fik Decharge. Ved Bestyrelsesvalget genvalgtes ved skriftlig Afstemning *Kaptajn J. Jurckmann, Sagfører P. F. Chr. Larsen og Oldermænd W. Juul.*

Da man derefter gik over til Dagsordenens 4. Punkt: Udkast til Love for „*Fællesrepræsentationen*“, saae det paany Splid blandt Forsamlingen og gav Anledning til timelange Meningsudvekslinger. Efter $4\frac{1}{2}$ Times Forhandlinger foreslog Dirigenten, at Resten af de mange indtegnede Talere frafaldt Ordet, da det jo kun var en Talen for og imod, som dog tilslut Afstemningen vilde afgøre. Dannelsen af Fællesorganisationen vedtoges derefter med stor Majoritet.

Ved det efterfølgende Bestyrelsesmøde genvalgtes *Jurckmann* og *Gram* henholdsvis som Formand og Næstformand, medens *Adrian* overtog Kassererposten og *Heinrich Hansen* blev Sekretær. Den hidtilværende Sekretær, *Dr. phil. Ed. Larsen* havde nemlig nedlagt sit Mandat.

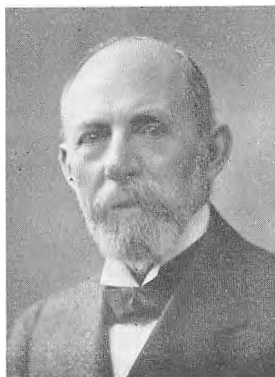
Fredag den 6. April afholdtes ekstraordinær Generalforsamling i Anledning af en Resolution om Indførelse af *to Vælgerklasser* ved de kommunale Valg. Det var dette Forslags anbefaling af 65 Medlemmer, der havde givet Anledning til Dr. Ed. Larsens Mandatnedlæggelse. I dennes Sted indvalgte *Ingeniør Hjalmar Hein* i Bestyrelsen. Den paafølgende Forhandling resulterede imidlertid efter en længere Diskussion i, at Resolutionen om Indførelsen af de to Vælgerklasser forkastedes. —

Den 1. Maj var det 50-Aarsdagen for den første Byggelovs Ikræfttræden i Kjøbenhavn, i hvilken Anledning Foreningen afholdt en Fest paa den kgl. Skydebane. Til Festen var indbudt: Justitsministeren, Indenrigsministeren, Overpræsidenten og alle Borgmestrene, Vicepolitidirektøren, Bygningskommissionens Medlemmer, Stadsbygmesteren, Bygningsinspektørerne og Assistenterne ved Bygningsvæsenet. Et Festskrift var i Dagens Anledning udarbejdet af *Arkitekt Heinrich Hansen*, og Festen maa absolut

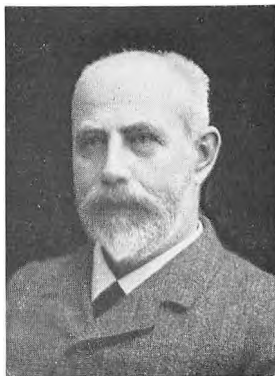
betegnes som den mest storslaaede, K. G. hidindtil havde iscenesat. *Tapetfabrikant Fr. Levison*, der sad inde med store digteriske Evner, havde skrevet Kantaten, som i særlig Grad bidrog til at højne Festen.

Den 18. Oktober indsendte K. G.'s Bestyrelse et Andragende til *Ministeriet for offentlige Arbejder* om at skabe en „*Passage for Fodgængere*“ gennem Kongens Have ad den saakaldte „*Kavallérgang*“ ved at aabne Portpassager ud mod de to Færdselsaarer, Landemærket og Rigersgade, der omtrent løber i Flugt med hinanden.

Imidlertid truede en ny Krise K. G.'s Bestyrelse ved den Splid,

Grosserer C. A. Brinkmann
Kasserer fra 1906—1911 og fra 1913—1920.

Arkitekt Oscar Kramp
Bestyrelsesmedlem fra 1906—1908.

som Dannelsen af *Fællesrepræsentationen* havde kaldt tillive. Allerede fra omkring Midten af Maj havde Ufreden vist sig i *Fællesrepræsentationen*, og „*Grundejerbladet*“ havde maattet give Plads for mange bitre Kampartikler.

Den 22. November gav de stadigt voksende Stridigheder Anledning til Afholdelse af en ny ekstraordinær Generalforsamling, under hvilken Formanden, *Kaptajn Jurckmann*, samt følgende Bestyrelsesmedlemmer: *Grosserer S. W. Christensen*, *Fabrikant Fr. Levison*, *Kobbersmedemester Rudolph Adrian* og den nyvalgte *Ingeniør Hjalmar Hein* stillede deres Mandater til Raadighed, da de ikke kunde udholde Samarbejdet med de øvrige Bestyrelsesmedlemmer. Forud for Generalforsamlingen var der fra et større Antal Medlemmer udsendt en Skrivelse til d'Herrer W. Juul, Heinrich Hansen og P. F. Chr. Larsen om ligeledes at

nedlægge deres Mandater. Efter at Formanden, Kaptajn Jurckmann, havde budt velkommen til de noget over 700 Medlemmer, som var mødt, og *Højesteretssagfører Fritz Bülow* var valgt til Dirigent, udviklede Formanden Aarsagen til Striden for Forsamlingen. Det var Fællesrepræsentationen — fastholdt Formanden — der gennem et Mindretal af K. G.'s Bestyrelse umuliggjorde alt Samarbejde. En hel Række Talere havde nu Ordet og udtalte Nødvendigheden af at beholde Kaptajn Jurckmann til Formand, og kunde de øvrige Medlemmer, som havde stillet deres Mandater til Raadighed, ikke holde Mindretallet Stangen, maatte der nye Mænd ind, som ikke vilde vige for denne Opgave. Næstformanden, Murermester Gram, havde ikke villet tage Stilling til nogen af Partierne, og da de tre Bestyrelsesmedlemmer, som var opfordret til at vige deres Pladser, ikke vilde dette, genvalgtes *Kaptajn Jurckmann* suppleret af *Justitsraad Zuschlag*, der tidligere havde været i Bestyrelsen, og følgende nye Bestyrelsesmedlemmer: *Grosserer C. A. Brinkmann*, *Arkitekt Oscar Kramp* og *Malermester Johan N. Schrøder*.

Ved Bestyrelsesmødet den 28. November konstituerede man sig med *Jurckmann* som Formand, *Gram* som Næstformand og *Brinkmann* som Kasserer.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet 2688.

1907 Den ordinære Generalforsamling fandt Sted den 18. Februar. *Højesteretssagfører Bülow* valgtes til Dirigent. Formanden indledede med at oplyse, at det afvigte Aar var kendetegnet ved stor Ledighed af Lejligheder og mange Flytninger. Ved April Flyttedag 1905 havde der været 9232 ledige Lejligheder, medens Antallet til April Flyttedag 1906 var steget til 9327. Der havde ikke været saa mange Medlemsmøder i det forløbne Aar. Dertil havde Fællesrepræsentationen optaget for meget af Bestyrelsens Tid. Efter Beretningen af lagde Kassereren, *Grosserer Brinkmann*, Regnskabet og fik Decharge. De afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Murermester Gram* og *Malermester Schrøder*, genvalgtes, medens *Arkitekt Heinrich Hansen* blev erstattet af *Arkitekt Friedlev Jacobsen*, der fik flere Stemmer. En Række Talere udtrykte megen Misfornøjelse med Fællesrepræsentationen, hvoraf man havde ventet sig saa meget, men kun opnaaet Tidsspilde og Ufordragelighed indenfor K. G.'s Bestyrelse. Man haabede dog nu med den ny Bestyrelse, som

i November var valgt til Støtte for Kaptajn Jurckmann, at kunne optage Arbejdet for K. G.'s Interesser. Efter Generalforsamlingen konstituerede Bestyrelsen sig som i Slutningen af det foregaaende Aar.

Den 3. April afholdtes Foredragsmøde for Medlemmer med Damer i Haandværkerforeningens store Sal i Kronprinsensgade. *Justitsraad, Ingeniør Emil Zuschlags* Foredrag om „**For 100 Aar siden — Københavns Belejring og Bombardement i 1807**“ havde fyldt Salen. Foredragsholderen indledede med at omtale de trange Tider, Grundejerne nu oplevede, idet Tvangsauktioner hørte til Dagens Orden. Ledige Lejligheder i saa store

Malermester Joh. N. Schrøder
R. af Dbg.
Bestyrelsesmedlem fra 1906—1919.

Arkitekt
Friedlev Jacobsen
Bestyrelsesmedlem fra 1907—1921.

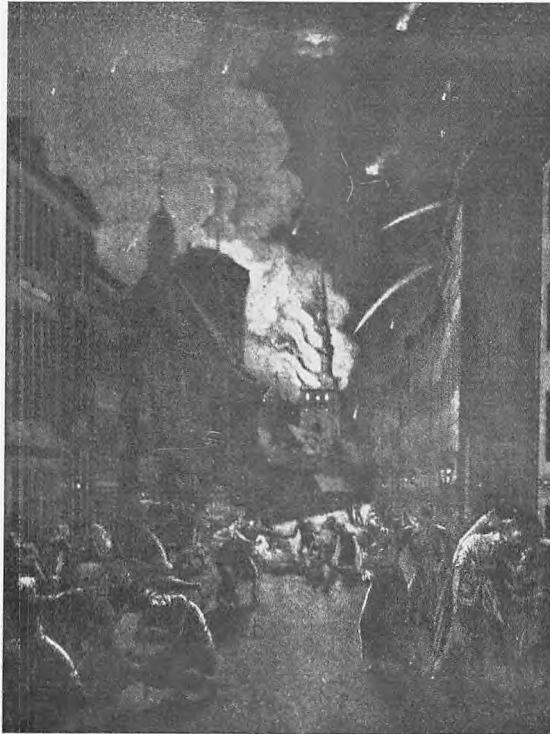
Mængder, at Ejerne ofte lod en Lejer bo gratis i det meste af det første halve Aar, naar han blot kunde opnaa at faa Lejligheden udlejet for det efterfølgende. Det gjaldt om at ride Stormen af, men mange gik til Bunds, idet de maatte løbe fra deres Ejendom — sørgelige Forhold, som udtryktes i det ene Ord, som hver Dag fandtes i Aviserne, *Tvangsauktion!* Man kunde maaske finde det noget søgt at danne en Forbindelse mellem Tiderne 1807 og 1907 paa dette Grundlag, men det var Trængselstider i begge Tilfælde, og i 1807 var det ogsaa gaaet ud over Grundejerne i første Række. Om en Ejendom blev skudt i Ruiner eller Ejeren mistede alt, hvad han ejede i Ejendommen, kom for Grundejeren omtrent ud paa et. Det kunde imidlertid nu ikke være anderledes, for Grundejeren kunde ikke — som Sneglen — tage Huset paa Ryggen og søge andet Steds hen.

Derfor var det saa uretfærdigt, selv om der fandtes „sorte Faar“ blandt Grundejerne, ligesom man siger, at „der findes brogede Køer i alle Lande“, at lægge Grundejerstanden for Had blandt den øvrige Befolkning. Man lagde jo ikke Bageren for Had, fordi han tjente paa sit Brød — Bageren var jo dog en nyttig og uundværlig Samfundsborger. Det samme gjaldt Grundejeren, thi hans Hus var ligesaa uundværligt som Brødet for Byens Borgere. Endnu var det jo aldrig lykkedes at bevise, at Kommunen eller offentlige Byggeselskaber kunde fremskaffe billigere Boliger end det private Initiativ. I Farens Stund — baade i 1658 og 1807 — havde det vist sig, at Borgerne — baade Ejere og Lejere — havde funden hinanden. Hvorfor skulde der saa i Fredens Tider stadigt saaes „Tvedragts Sæd“ mellem de to Parter, som ikke samfundsmæssigt kunde undvære hinanden. Foredragsholderen gik nu over til sit egentlige Emne, idet der samtidigt blev mørkt i Salen, og efterhaanden, som Foredraget skred frem, illustreredes det af en Række interessante Lysbilleder.

Foredragsholderen indledede med at fortælle om, at den engelske Flaade var sejlet ud med hemmelige Ordre — ingen vidste hvorhen den stærke Sømagt skulde gaa! — Om Ankomsten til Helsingør og Englændernes sorgløse Levevis i denne By, hvor de optraadte og blev behandlede som Venner og var en Velstandskilde, Befolkningen nødig gav slip paa. Om hvorledes Opbrudet ganske uventet fandt Sted og Sundet forceredes. Først da Flaaden ankrede op ud for Vedbæk, begyndte man at ane Uraad. Foredragsholderen beskrev Landgangen ved Vedbæk den 16. August, og hvorledes Englænderne traf Forberedelserne til Belejringen samtidigt med, at man i Kjøbenhavn opførte sig, som om den engelske Flaades Ankomst havde virket som en Lammelse. Regeringens Optræden var uden Initiativ, nærmest uforstaaelig. Alt var Modløshed og Ligegyldighed. Da den engelske Flaade var ankret op paa Yderrheden, gik et overordentligt Sendebud — en Parlamentær — i Land for at overbringe *Kronprins Frederik* en Ordre paa at udlevere den danske Flaade. Kronprinsen opholdt sig imidlertid ved Hæren i Holsten, saa Parlamentæren fik lang Vej, inden han naaede sit Maal. Kronprinsen afslog uden Forhandling det engelske Forslag, ilede til Kjøbenhavn og overgav Kommandoen over Fæstningen Kjøbenhavn med sine slette Befæstningsværker og kun lille Besætning til *General Peymann* — der var altfor gammel

og svag til en saadan Post, tilmed i en saa fortvivlet Stund — for saa atter til alles Sorg uopholdeligt at rejse tilbage til Jylland sammen med sin sindssyge Fader, Kongen, og den øvrige Familie. Det var ikke opmuntrende for Befolkningen — det var ikke, som da Kong Frederik III svor „i sin Rede at dø“. — General Peymann og hans to Næstkommanderende, *Kommandør Steen Bille* og *Generalmajor Bielefeldt*, bragte imidlertid hurtigst tænkeligt Byen i Forsvarstilstand. Da Flaaden var inde-spærret, var der et betydeligt Antal Marinesoldater til Raadighed samt Matroskorpset og Holmens faste Folk, ialt over 8000 Mand, der fordeltes paa Batterierne *Sixtus*, *Kvintus* og *Trekroner* samt *Dragør* og *Kastrup Batterier*. Voldene udenom Byen besattes af det borgerlige Artilleri og Infanteri. Englænderne gjorde først Forsøg paa at bombardere Byen fra Søsiden, men vore Kanonbaade, Stykpramme og den faste Søbefæstning drev Fjenden saa langt ud i Sundet, at dette ikke lykkedes. Den 1. September var de engelske Belejringsarbejder færdige og alt klar til Bombardementet. Forinden sendte den engelske Flaadechef *Lord Cathcart* et sidste Bud til General *Peymann*, som anmodede ham indtrængende om at betænke, hvad han udsatte Kjøbenhavns Befolkning for. Atter fik Englænderne et absolut Afslag. Den 2. September Kl. 7¹/₂, medens Musiken spillede paa Kongens Nytorv for at opmuntre Befolkningen, faldt de første Bomber over Byen. I Nattens Løb udviklede Bombardementet sig til en Regn af Bomber og „kongreveske“ Brandraketter, der bragte en vanvittig Rædsel over den civile Befolkning. Kl. 8 om Morgenen den 3. September standsedes Bombardementet, og *Lord Cathcart* var saa „venlig“ at lade forespørge, om man ikke ønskede at udlevere Flaaden, og da Peymann atter svarede et energisk Nej, begyndte Bombardementet paany Kl. 6 om Eftermiddagen. Brandkorpset udviste helt modige Anstrængelser for at slukke de mange Brande og søgte at frelse, hvad frelses kunde. Bombardementet rasede til henad Morgenstunden den 4. September for fuldstændigt at ophøre om Dagen. Om Aftenen begyndte Englænderne med en forøget Kraft Beskydningen, og i Løbet af kort Tid stod store Strækninger af Byen i Flamme, saa at ingen mere kunde tænke paa at forsvare sig. Der var en almindelig Flugt ud til Amager, hvorhen omtrent 40,000 af Indbyggerne flygtede, medens Resten gemte sig i Kældere og Hvælvinger for at undgaa Bomberne, der uophørlig regnede ned.

Foredragsholderen beskrev mange Scener af denne Rædselsnat, ligesom Lysbillederne gav en klar Fremstilling af Begivenhederne. Livjægerens Udfald i Classens Have var saa heltemodigt, at det aftvang Englændernes Beundring. Den 5. September sendte *General Peymann* en Parlamentær til Englænderne for at bede om Vaabenhvile, hvorefter Bombardementet øjeblikkelig ophørte.

*Kjøbenhavns Bombardement.
Rædselsnatten mellem 4. og 5. September 1807.*

Kun fra dansk Side fortsattes Beskydningen fra Bastionen for Enden af Gothersgade til Trods for General Peymanns Kapitulationsordre. Det viste sig nemlig, at Majoren, som kommanderede paa Bastionen, var bleven sindssyg og ikke vilde indstille Skydningen før, en Kommando fra Hovedkvarteret paa Kongens Nytorv overmandede og arresterede ham.

Den 7. September 1806 blev en ydmygende Dag for det danske Folk, idet *General Peymann* maatte underskrive paa Kjøbenhavns Kapitulation og Flaadens Udlevering efter, at en

stor Del af Byen var lagt i Aske og over 1600 fredelige Borgere havde mistet Livet paa Gaderne og i Kælderne, hvor Bomberne gjorde saa meget større Virkning, naar de sprang blandt en sammenstuvet og lamslaet Flok Kvinder og Børn. Herefter besatte Englænderne Befæstningerne, og Flaaden bugseredes ud — den Flaade, der ikke havde faaet Lov til at løsne et Skud, og om hvilken Englænderne erklærede, at havde Napoleon faaet fat i den, saa var sikkert alt kommen til at se anderledes ud i Europa! — —

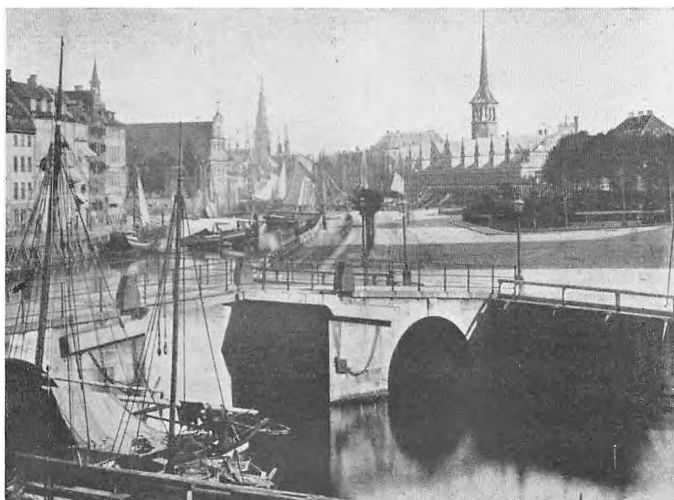
Ifølge Presseudtalelser blev Justitsraad Zuschlags Foredrag „fulgt med aandeløs Opmærksomhed“ af den talrige Forsamling, og han sluttede med Ønsket om, at Kjøbenhavn aldrig maatte opleve saadanne Rædselsdage som for 100 Aar siden og ej heller en Tid som den, der fulgte efter — men at de daarlige Tider, hvori særlig Grundejerne nu befandt sig, maatte være Bølgedalen, hvorefter det atter maatte gaa opad og fremad. Formanden, Kaptajn Jurckmann, udtalte derpaa under Forsamlingens levende Bifald en varm Tak for „det udmærkede Foredrag“. — —

Den 5. Maj afsendte K. G.'s Bestyrelse en *Udmeldelse til Fællesrepræsentationen*. Dette havde Flertallet i Bestyrelsen længe haft til Hensigt, men Mindretallet havde stadigt forhindret det. Mindretallet havde modsat sig alt nyttigt og formaalstjæligt Arbejde, naar det ikke udgik fra Fællesrepræsentationen, og det stod Flertallet klart, at Mindretallet kun arbejdede paa at ødelægge K. G. og føre alle Foreningens Institutioner og Midler over i Fællesrepræsentationens Haand.

Den 10. Maj afholdtes Medlemsmøde i Haandværkerforeningens store Sal. Foredragsholderen, *Overretssagfører V. A. Amdrup*, talte om „*Værdistigningsskat paa Ejendomme*“ og paaviste, at denne Skat kunde forme sig som en af de retfærdigste. Naar eksempelvis Grundejerne paa Raadhuspladsen fik større Skat i denne Form, var det fuldt berettiget, thi det var jo ikke disse Grundejeres Fortjeneste, at det nye Raadhus netop var bleven bygget her. Skatter af den Art var fuldt retfærdige, naar Værdistigningen skyldtes Samfundet, og Udsigten til en saadan Skat kunde ikke blive en Hindring for det private Initiativ. Naar en privat Grundejer foretog Forbedringer af sin Ejendom til Gavn for sig selv og Lejerne, blev Forholdet et ganske andet. Foredraget vandt meget Bifald og efterfulgtes af

en livlig Diskussion. Særlig *Fabrikant, cand. pharm. Johannes Fisker's* Syn paa Grundværdistigningen var af Interesse. Endvidere deltog *Husejer M. Bjørner, Direktør Kr. Ringfelt* m. fl. i Diskussionen.

Den 15. Maj overgik Grundejerbladets Redaktion fra *Redaktør Justnielsen* til *Redaktør Andreas Holm*. Aarsagen her til var, at nævnte Justnielsen samtidigt med, at han var Redaktør af det af K. G. udgivne Medlemsblad, ogsaa redigerede det af Fællesrepræsentationen udgivne *Dansk Grundejerblad*. Flertallet i Bestyrelsen havde længe ønsket dette Forhold ord-

Den gamle Højbro (med Broklapper).

net, men Mindretallet, Fællesrepræsentationens Mænd, havde hindret dette.

Den 1. Juni afholdtes i Gimles Sal et stort offentligt Møde, foranlediget af *Frederiksberg Grundejerforening* med Tilslutning af K. G., angaaende Protest mod *Trafikminister Høgsbro's* Plan om at sælge *Frederiksberg Have* eller forlænge *Frederiksberg Allé* tværs igennem Haven. Paa Forslag af Formanden, *Overretssagfører C. Swendsen*, valgtes *Justitsraad Emil Zuschlag* til Mødets Dirigent. Der rejste sig en energisk Protest mod den Tanke at ændre *Frederiksberg Have* og *Søndermarken* og bebygge det kgl. Haveselskabs Have og tilstødende Gartnerhaver. Da *Frederiksberg Kommunalbestyrelses* Formand, *Dr. med. Edv.*

Jacoby, udtalte, at han ingen Ulykke saa i, at Frederiksberg Allé førtes gennem Haven, vakte dette en rasende Forbittrelse blandt den overfyldte Sals frederiksbergske og vesterbroske Borgere. En Resolution vedtoges eenstemmigt, gaaende ud paa *en energisk Protest mod enhver Disposition fra Statens Side over disse Parker, som vilde aabne Muligheden for Indskrænkning af deres Omraader eller Forstyrrelse af deres landskabelige og historiske Fysiognomi.*

Den 24. September afholdt *Kjøbenhavns og Frederiksbergs Grundejerforening* et *Fællesmøde* i *Prins Wilhelms Palæ*, Sankt Annæplads. *Professor Dr. jur. William Scharling* indledede med et Foredrag om *Grundværdistignings-Skatten*. Dette meget interessante Foredrag sluttede med en af Foredragsholderen foreslaet Resolution, hvori det udtaltes, at *en Grundværdistigningsskat let kunde faa farlig Indflydelse paa den saa vigtige Realkredit og derfor kun kunde indføres, naar Staten samtidigt overtog Forpligtelsen til Erstatning, hvor Grundværdistignings-Skatten vilde afstedkomme en Værdinedgang, da der var Udsigt til, at store Byggearealer fra det offentliges Side i en ikke fjern Fremtid vilde blive kastede ud paa Markedet.*

Den 5. December var der Foredragsmøde om „*Islandsfærden*“ med Lysbilleder fremstillede af *Hoffotograf Peter Elfelt*. Foredragsholderen, *Forfatteren Holger Rosenberg*, hilstes med stærkt Bifald af Forsamlingen, som var mødt saa talrig, som Haandværkerforeningens Sal kunde rumme.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet 2789.

1908 I det første Nummer af *Grundejerbladet* sender Kaptajn Jurckmann sine Medarbejdere og Foreningens Medlemmer en Tak for det forløbne Aar og udtrykker et sikkert oprigtigt ment Ønske om, „*at de tunge Skyer, der i Øjeblikket formørkede manganen en Grundejers Tilværelse, snart maatte spredes og give Plads for Lys og Tilfredshed!*“

Dette smukke Ønske skulde imidlertid saa sørgeligt lide Skibbrud. Den 13. Februar afholdt K. G. Møde i Anledning af *Grundejerbankens* og *Detailhandlerbankens* Krak. Til Mødets Dirigent valgtes *Løjtnant, Toldass. van Wylich Muxoll*. Efter en Redegørelse af Kaptajn Jurckmann over den Situation, som Grundejerne var kommen i ved dette Bankkrak, blev der vedtaget en Resolution, hvori man opfordrede Lovgivningsmagten

til at vise Hensyn over for de mange Grundejere, der som Følge af Tidens Fordringer havde set sig nødsaget til at skaffe sig Kredit for derved at skaffe sig Midler til Forbedring af deres Ejendomme, og vise saadanne Kreditorer al mulig Skaansel, saa at Gæld stiftet i ovennævnte Øjemed kunde afvikles paa lempelig Maade.

Den aarlige ordinære Generalforsamling afholdtes den 25. Februar i Haandværkerforeningens Sal, Kronprinsensgade 7. *Højesteretssagfører Fritz Bülow* var Dirigent. Formanden meddelte, at Antallet af ledige Lejligheder var 9265, altsaa ikke meget forskelligt fra det foregaaende Aar. *Huslejlighedslisten* var solgt i 90,000 Eksemplarer. Alle Foreningens Institutioner gav Overskud. Kun Ejendommen havde Underskud, men dette skyldtes Installationen af W. C. og elektr. Lys. Gennem Andragender til Kommunalbestyrelsen havde man opnaaet elektrisk Belysning af forskellige af Byens Torve og Kvarterer, og Holbergsgade var bleven asfalteret. Man havde i det forløbne Aar opnaaet et uvurderligt Gode — sanitært og økonomisk — nemlig *Rotteloven*, en Lov som skyldte sit Udspring hos en af K. G.'s Bestyrelsesmedlemmer, og som K. G. havde støttet efter bedste Evne. Bestyrelsen havde hædret Næstformanden, *Raadmand, Murermester Gram*, der var bleven R. af Dbg., ved en Festmiddag. Det af Kassereren, Grosserer C. A. Brinkmann, aflagde Regnskab, viste et Overskud af 1600 Kroner, og fik Decharge. Forud for Bestyrelsesvalget meddelte Formanden, at *Oldermand W. Juul* i Stilhed var udtraadt af Bestyrelsen, i Bevisthed om ikke at blive genvalgt, foranlediget ved sit Forhold til Fællesrepræsentationen og Renholdningsselskabet. Genvalgte til Bestyrelsen blev *Grosserer C. A. Brinkmann* og *Arkitekt Oscar Kramp*. Ved Nyvalg indtraadte *Grosserer S. W. Christensen* og *Toldassistent, Løjtnant van Wylich Muxoll*. Ved Mødet den 29. Februar konstituerede Bestyrelsen sig som tidligere.

Ved Medlemsmøde den 26. Marts holdt *Borgerrepræsentant, Overretssagfører Carl Becker* Foredrag og gav særlig en Oversigt over *Boligforholdene* i Byen. Han udtalte, at det kun var 10 Aar siden, at man nærmest havde haft Bolignød. Der fandtes nok officielt 853 ledige Lejligheder, men disse havde selvfølgelig været af en saadan Art, at der kun under særlige Forhold kunde findes Liebhave. Hovedstaden kunde nok have 3000 Lejligheder til Raadighed, da Byens Tilgang fordrede 2300 Lejligheder

om Aaret, men nu — i 1908 — stod der 10,833 Lejligheder ledige i Kjøbenhavn, og saa mange Grundejere havde maattet give op, at Tvangsauktionernes Tid var inde. I 1901 var der solgt for 1,600,000, i 1904—05 for 6,800,000, og nu var man oppe paa 8,000,000 Kroners Tvangssalg sidste Aar. Det Indtryk, man maatte faa af Grunden til Bankkrisen, var, at Bankerne havde finansieret et saa stort Byggeri, at det vel nok kunde siges, at der var anvendt 100 Millioner Kroner til at bygge Ejendomme for, som der faktisk for Tiden ingen Brug var for, og som derfor heller ikke kunde forrente Udgifterne.

Den 30. April holdtes ekstraordinær Generalforsamling i

Toldforvalter van Wylich Muxoll
Bestyrelsesmedlem fra 1908—1921.

Murermester A. N. Schnoor
Bestyrelsesmedlem fra 1908—1914.

Myginds Lokaler. *Overretssagfører Gammelgaard* blev valgt til Dirigent. Da *Arkitekt Oscar Kramp* havde nedlagt sit Mandat, valgtes eenstemmigt *Murermester Schnoor* til Bestyrelsesmedlem. Formanden foreslog Oprettelsen af en ny „*Laane- og Sparebank for Grundejere*“. Den hidtilværende Grundejersbank havde aldrig interesseret sig for Grundejernes Skæbne og blot skjult sig under Grundejerstandens Navn. Paa Forslag af *Fabrikant P. A. Ørnberg* vedtoges det at give Formanden en Hædersgave som Udtryk for Anerkendelse af hans Utrættelighed i Arbejdet for Grundejernes Velfærd.

I Aarets Løb oplystes det i Grundejerbladet, at den arresterede *Peschardt's* Bedragerier havde andraget 400,000 Kroner og medført, at Byggeselskabet „*Venners Hjem*“ havde faaet et Tab,

hvorved flere Medlemmer havde maattet gaa fra deres Huse. Peschardts samlede Passiver udgjorde 600,000 Kr. Men dette var kun Optakten — meget andet fulgte efter! Kaptajn Jurckmann slutter sin Aarsberetning saaledes: „1908 slutter uden Krig, Invasion, forsmædelig Fred eller Pest og dog med — Protest mod meget, alt for meget, der kom fra oven, fra Rettens øverste Vogtere, fra dem, der er forrest og som burde være forrest, ogsaa naar det gælder Værdiernes Bevaring og Nationens Ære.“ — Det var 1908.

De daarlige Tider havde dog forøget Grundejernens Sammenhold. Medlemsantallet var ved Aarets Udgang 2999.

1909 I Vinterens Kærne den 11. Februar fejredes en Fest i Anledning af **250-Aarsdagen for Stormen paa Kjøbenhavn**. I den Anledning skriver Formanden for Kjøbenhavns Grundejerforening, *Kaptajn J. Jurckmann*, i sin Nytaarshilsen til Medlemmerne: „Vi skal til at feste: for 250 Aar siden stormede man Kjøbenhavns Volde, afsved Byens Omegn og ødelagde dens Handel og Opland. Og dog den Dag — de Dage — bør mindes, og den Dag bør højtideligholdes af dem, der ejer Plet af Danmarks Hovedstad; thi alle Ugærninger, al Misvækst, al Trængsel og Ødelæggelse kom fra *udenrigske* Fjender, fra Svensken.

Kongen — vor Konge — var Kjøbenhavner, og Kjøbenhavnerne vilde dø eller bevare Reden. Æren var øverst paa begge Sider Volden.

Tab og Svie kom fra Svensken, ham, vi den Gang kaldte Arvefjenden, og som nu er os bedre end mange af vore egne; thi han arbejder.

Svensken arbejder mere end 8 Timer daglig og lægger Overarbejdspenge paa det Sted, hvor hans Forfædre bed krassest — *i Tivoli!* Nu er Entreen 50 Øre, den Gang tog de ren Skjorte paa for at komme ind; men de maatte blive udenfor, de faldt ikke sammen med Sneen — allesammen.

Ja, lad os feste, fordi det er 250 Aar siden, at de Dage er forbi, da Svensken maatte blive udenfor. — — Men lad os aldrig feste for 1908! Ingensinde var Æren saa langt nede, saa godt gemt under mange nye Huse paa begge Sider Voldgrænsen som i 1908; Svindel, Forræderi, Smuds og Bedrag, Skuffelse og Trængsel. — — Altsammen fra og hos vore egne. I 1908 kom Fjenden ikke med Skjorte over Uniformen; nej, han sad —

i Kjole med Himmelflagets Roset i Knaphullet — i Bankraad, Byraad, i Bestyrelser og Komiteer; han var paa Skydebanen og i Kongens Følge og selvfølgelig ogsaa mange andre Steder."

Disse Ord skildrer Tiden som den var — sørgelig for den kjøbenhavnske Grundejerstand, men den Omstændighed, at Københavns Grundejerforenings Formand kunde tale saa frit, som han gjorde det, fortæller ogsaa, at Ejerne af de gode, gamle Ejendomme tog deres Trængselstid med fri Pande — Formanden kunde slaa med Sten, fordi hverken han eller K. G. var med i Glashuset.

Frederik III under Stormen paa Kjøbenhavn 1659.

Den 26. Januar afholdtes Foredragsmøde i Haandværkerforeningens store Sal, Kronprinsensgade 7, for Medlemmer med Damer, ved hvilken Lejlighed *Slotsforvalter, Musæumsinspektør Bering Liisberg* holdt Foredrag om „**Kjøbenhavns Belejring og Stormen paa Kjøbenhavn 1659**“. Foredraget var ledsaget af Lysbilleder. Ikke blot hver en Siddeplads var optagen, men mange Medlemmer maatte tage til takke med Staaplads i Salens fjærneste Kroge eller blot i Nærheden af Indgangen til Salen. Foredragsholderens joviale og feststemte Tale, der var bygget paa den solideste Viden, fulgtes med den mest levende Interesse. Han beskrev, hvorledes Byens Forsvarstilstand var paa den Tid, og hvorledes Borgerne forlod deres Gerning for

med Liv og Lyst i Løbet af 8—14 Dage at bringe Værnet i nogenlunde brugelig Stand. Forstæderne rev man ned eller afbrændte dem. Værst var det at faa Bugt med den udenfor Nørreport liggende store Kirke, som man i vore Dage har fundet Fundamenter af i den Karré, der betegnes af Nørrevold, Gothersgade, Linnésgade og Frederiksborggade. Den maatte man sprænge i Luften med Krudt, og man gik saa hastigt til

Kjøbenhavns Borgeres (i første Række Universitets-Professorer og Studenter) Udfald mod Carl Gustavs Tropper den 23. August 1658.

Værks, at man glemte at faa Klokkeren ned af Taarnet — han fandt sin Død derved! *Carl Gustav*, Svenskekongen, havde ikke ventet at finde Byen i Forsvarsstand, da han kom. En af hans Ingeniørofficerer, *Eric Dalberg*, tilbød ham at ride ind i Byen med 200 Mand; men Kongen fik en anden Mening, da hans Spejdere havde undersøgt Tilstanden. For første Gang i sit Liv tøvede han og nægtede at give Ordre til det Angreb, som hans Generaler havde raadet ham til. Hans Belejringsmateriel var pauvert. Han medførte kun 10 smaa Kanoner, som blev bragt i Stilling, hvor nu *Værnedamsvejen* ligger. Efterhaanden

gravede Fjenden sig mere og mere ind paa Livet af den be-
trængte By, saa at de svenske Løbegrave naaede ind i Linie
med, hvor *Industribygningen* nu ligger.

Den 23. August 1658 vovede Kjøbenhavns Borgere et Ud-
fald mod Carl Gustavs sejrsvante Tropper — paa den Tid de
bedste i Europa! Hvor der er Villie, er der ogsaa Vej. Ud-
faldet lykkedes, og Svenskerne blev drevet tilbage fra deres
Stillinger, og deres Kanoner blev fornaglede. De kæmpende havde
staaet Ansigt til Ansigt i Nærkamp — man sloges med Sabler,
Pleje, Spader, Morgenstjerner, Leer og Bøsser — de sidst-
nævnte havde man ikke ret mange af; men den kjøbenhavnske
Borger vidste, det gjaldt ikke blot Livet for ham, men for hans
derhjemme og Danmarks Fortabelse for stedse — og denne Fø-
lelse giver Styrke. Karakteristisk for Kampmaaden var det, at
den kongelige Befaling havde paabudt enhver Borger paa Volden at
have 100 Brosten parat til at kyle i Hovedet paa den ventede
Fjende. Men han kom stadig ikke.

Først da Svenskerne have indtaget *Kronborg* den 6. Sep-
tember, fik *Carl Gustav* det svære Skyts slæbt til Vesterbro, og
den 20. September begyndte Skydningen for Alvor med danske
Kanonere og svenske Kugler. Nu faldt Husene for Beskydningen,
og Folk dræbtes paa selve Slotspladsen i den belejrede By. Da
Byen var saaledes trængt, besluttede *Carl Gustav* at gøre An-
greb fra Amager-Siden, hvorfra Byen hidtil var bleven provian-
teret. Men Kjøbenhavnerne stormede løs med et saadant For-
tvivlelsens Mod, at Svenskekongen selv paa et hængende Haar
var bleven tagen til Fange. En dansk Officer havde grebet Kon-
gens Hest og forsøgte at trække ham af Sadlen, men Bidselet
gav efter og Officeren maatte nøjes med dette, da den konge-
lige Hest sprængte afsted med sin kostbare Byrde.

Som Eksempel paa Kugleregnens Tæthed, anførte Foredrags-
holderen, havde man i en lille Gaard paa Nørregade gravet 80
svenske Kugler op af Jorden. Belejringen varede 22 Maaneder
ialt for saa at faa sin endelige Afgørelse ved den natlige Storm
mod Byen den 11. Februar 1659, der blev *de kjøbenhavnske
Borgeres Æreskamp* mod en kampvant Hær, og som førte ikke
blot Kjøbenhavns men Danmarks Befrielse med sig.

Den Gang var der ikke saa mange Lejere i Husene. De
fleste Borgere var Næringsdrivende, Haandværkere og Hand-
lende, som hver især beboede sin egen lille Ejendom med højst

en eller to Lejligheder til Udlejning. Foredragsholderen sluttede med at sige, at det mest beundringsværdige ved hine Begivenheder var det langsommelige og trælsomme Forsvar, der førtes med saa sejt Udholdenhed, at vi desværre maatte blues, hvis vi vilde tænke os „Nutidskjøbenhavnere“ stillet paa en lignende Prøve som dengang! — —

Kraftigt og fortjent Bifald lønnede Foredragsholderens udmærkede og fædrelandsbegeistrede Foredrag. — —

Den 23. Februar afholdtes den ordinære Generalforsamling i Kronprinsensgade 7. *Overretssagfører Gammelgaard* blev Dirigent, hvorefter Formanden afgav Beretning. Foreningen havde udvidet sine Kontorlokaler, fra tidligere kun to smaa Værelser, til hele den nederste Etage og havde nu 11 lønnede Funktionærer. Københavns Grundejerforening havde med Held bekæmpet alle Forsøg paa at bebygge Byens Luftbælte, dens Lunger, om man vil, og afværget en Bebyggelse af *Nikolaj Plads* og af *Frederiks Hospitals Grund* samt ved et Protestmøde hindret, at *Fælledparken* var bleven omklamret af høje 5 Etages Huse. K. G. havde paa samme Maade protesteret mod Salg til Bebyggelse af *Rosenborg Eksercerplads* eller nogen Del af *Kongens Have* saavel som af *Frederiksberg Have*. Derefter forelagde Kassereren Regnskabet, der godkendtes enstemmigt.

De afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Kaptajn Jurckmann*, *Løjtnant van Wylich Muxoll* og *Grosserer S. W. Christensen*, genvalgte med Akklamation. En Hædersgave til Formanden, Kaptajn Jurckmann, bevilgedes, idet Forsamlingen rejste sig og klappede.

Den 27. Februar konstituerede Bestyrelsen sig som foregaaende Aar. Samtidigt sattes den i 1877 oprettede Kredsforstander-Institution paany i Kraft ved fornyet Valg af ca. 50 Medlemmer fra de forskellige Bydele. Dette *K. G.'s Repræsentantskab* skulde efterhaanden supplere sig selv.

Den 14. April var der Foredragsmøde i Prins Wilhelms Palæ, ved hvilken Lejlighed *Justitsraad Zuschlag* gentog et nogle Dage forud i *Christiania* holdt Foredrag med Lysbilleder, om hvorledes man nu ud over hele den civiliserede Verden organiserede sig i „*Kampen mod Rotterne*“. Formanden, Kaptajn Jurckmann, bød velkommen og erindrede om, at det var i K. G., at Foredragsholderen fra først havde fremsat sin Idé. Nu efter 10 Aars Forløb var Sagen en Ære for K. G.'s Medlemmer, der saa trofast og forstaaende havde støttet denne Sag, og For-

manden var vis paa at have fuld Tilslutning, naar han allerede paa Forhaand bragte Foredragsholderen de kjøbenhavnske Grundejeres Tak. Som Tegn paa Tilslutning rejste den store Forsamling sig. Foredraget samt Forevisningen af Lysbillederne, som Foredragsholderen for Størstedelen selv havde fotograferet og udført, resulterede i Forsamlingens fornyede Bifald.

Den 9. December afholdtes i Prins Wilhelms Palæ et *Protestmøde mod Storbyggeriet*. Der var mødt saa mange Medlemmer, som Palæets store Sal paa nogen Maade kunde rumme. Efter at Formanden havde indledet med en nærmere Redegørelse af, at et fornyet Byggeri vilde føre til fornyede Byggekrak, vedtoges en Resolution, der konkluderede i, at „man opfordrede de herværende Ejendoms-Kreditinstituter til at støtte Samfundsinteresserne ved at enes om fælles Modstand overfor Laan i saadanne Ejendomme, der opstod ved Spekulationsbyggeri“. Resolutionen vedtoges enstemmigt og under stærkt Bifald efter en forudgaaende livlig Diskussion.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet 3176.

1910 Allerede den 4. Januar afholdtes Generalforsamling angaaende en Lovændring. *Overretssagfører Gammelgaard* valgtes til Dirigent. Formanden meddelte, at Bestyrelsen saa sig nødsaget til at søge en *Forhøjelse af Kontingentet*. Med den betydelige Driftsudvidelse, særlig det juridiske Kontor og Udlejningskontoret, var det umuligt at klare sig med 4 Kroner om Aaret pr. Medlem. Bestyrelsen ønskede Kontingentet forhøjet til 5 Kroner. En Række Talere overraskede imidlertid Bestyrelsen med at mene, at 5 Kroner var for lidt og foreslog 6 Kroner. En Undtagelse herfra var *Dr. Edv. Larsen*, der mente, at 5 Kroner kunde være nok. *Fabrikant Ørnberg* kunde slet ikke forstaa Dr. Larsens Frygt for, at Forhøjelsen skulde skræmme Medlemmerne bort fra Foreningen. Han var vis paa, at Dr. Larsens Modstand kun vilde bidrage til, at Forhøjelsen til 6 Kroner blev vedtaget med saa megen større Glans (Hør! Hør!) „Opmuntret af mine Ords Bifald hos Forsamlingen — fortsatte Ørnberg — tør jeg nok udtale, at Bestyrelsen bør have rigelige Pengemidler i Hænde. Jeg vil takke en saaaarvaagen Bestyrelse, som arbejder til Medlemmernes Tilfredshed!“

Ved Afstemningen vedtoges Forhøjelsen til 6 Kroner med en overvældende Majoritet. Kun 6 Medlemmer stemte for de 5 Kroner.

Fra Februar overgik Grundejerbladets Redaktion fra *Redaktør Andreas Harsfelt* (tidligere kaldet Andreas Holm) til *cand. juris & polit. A. Andersen*.

Den 15. Februar afholdtes Foredrag for Medlemmer med Damer i Haandværkerforeningens store Sal af *Forfatteren Holger Rosenberg* om hans „*Rejse til Fods igennem Kina*“. Foredraget var ledsaget af levende Billeder og gjorde megen Lykke hos den store Forsamling.

Overretssagfører C. Gammelgaard
Foreningens mangeaarige Dirigent.

Overretssagfører Poul Torp
Bestyrelsesmedlem fra 1910—1921.

Den 22. Februar afholdtes den ordinære Generalforsamling. *Overretssagfører Gammelgaard* blev Dirigent. Formanden meddelte, at det forløbne Aar vel kunde betegnes som noget bedre end de nærmest foregaaende, „men — udtalte han — Forholdet er dog det, at de slette Konjunkturer forbyder os at sælge vor Ejendom for ikke derved at miste Frugten af et Livs Arbejde. Ikke alle kan imidlertid holde deres Ejendomme, hvilket fremgaar af, at medens Tvangsauktionerne i 1907 udviste 6,411,000 Kroner, saa viste 1909 — 14,146,000 Kroners Tvangssalg af københavnske Ejendomme!“ Aarets Lyspunkt havde været Byggeriets Standsning. Efter Beretningen godkendtes Regnskabet enstemmigt. Paa Omvalg til Bestyrelsen var *Gram, Schrøder* og *Friedlev Jacobsen*. *Murermester Gram* ønskede ikke Genvalg. Siden han var bleven Raadmand i Magistratens 3. Afdeling kunde

han ikke mere overkomme Bestyrelsesposten. I Stedet for Raadmand Gram valgtes *Overretssagfører Poul Torp*, medens *Malermester Joh. N. Schrøder* og *Arkitekt Friedlev Jacobsen* saavel som Revisorerne og Decisor genvalgtes.

En Hædersgave til Kaptajn Jurckmann bevilgedes.

Den 5. Marts afholdtes en Festmiddag paa Hotel Phønix til Ære for den afgaaede Næstformand, *Raadmand Gram*.

Ved det efter Generalforsamlingen afholdte Bestyrelsesmøde konstituerede man sig med *Jurckmann* som Formand, *S. W. Christensen* som Næstformand og *Brinkmann* som Kasserer.

Fra April overtoges Grundejerbladets Redaktion af *cand. mag. & jur. Erik Christensen*.

Den 23. Maj var det Foreningens *50-Aars Jubilæum*. Paa denne Dag var Bestyrelsen samlet Kl. 1 for at modtage Repræsentanter fra forskellige Institutioner, der overbragte Gaver og Blomster, ligesom der indløb mange Telegrammer. Den 26. Maj fejredes Jubilæet ved en Fest paa den kgl. Skydebane, i hvis smukke Parterre Lokaler der samledes en notabel Forsamling, som ved sin Størrelse og repræsentative Karakter vidnede om, hvilken betydende Stilling i vort Samfund, K. G. var vokset frem til i de forløbne 50 Aar. Jubilæet indtraf netop under en Minister-Krise, hvorfor flere af de indbudte havde undskyldt sig paa Grund af den politiske Situation. Blandt de mødte Gæster kan nævnes: *Fhv. Konseilspræsident Neergaard, Departementchef M. P. Friis, fhv. Indenrigsminister Kl. Berntsen, Departementchef H. Vedel, Overpræsident V. Oldenburg, Borgmestrene J. Jensen, J. Marstrand, T. Dybdal og P. Knudsen, Byfoged J. Nygaard, Brandchef V. C. E. Liisberg, Brolægningsdirektør O. M. Didrichsen, Belysningsdirektør Vinfeldt-Hansen, Skattedirektør F. L. Molde, Stadsbygmester, Prof. P. C. Bønecke, Stadslæge, Etatsraad Hoff, Havnekaptajn, Kommandør C. F. Drechsel, Havnebygmester H. C. V. Møller, Chefen for Stadsbygmesterens Kontor, Arkitekt Alfred Møller og Borgerrepræsentationens Formand, Vexellerer A. F. Lamm, endvidere Direktøren for Kjøbenhavns Brandforsikring, C. A. Iversen, Direktøren for Landbygningernes Brandforsikring, I. N. Tronier, Telefondirektør Fr. Johansen, Politidirektør Eugen Petersen, Kreditforeningsdirektørerne Etatsraad Rogert Møller, Greve E. Reventlow, P. M. Blem, Aage Gjessing, Carl Herforth, H. J. Christensen, Fr. Lund, S. Jensen og Bindselev. Endvidere Etats-*

raad D. Friis og Bankdirektør Georg Andersen, Redaktørerne C. Carstensen (Nationaltidende), Anton Maaløe (Dannebrog), Henrik Cavling (Politiken), H. Witzansky (København), E. Wiinblad (Social-Demokraten) og Chefredaktør Robert Henriques (Vort Land). Fremdeles Journalistforeningens Formand, Franz von Jessen, Brygger Dr. phil. Carl Jacobsen, Formanden for Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse, Grosserer Chr. Holm, Formanden for Frederiksberg Grundejerforening, Overretssagfører C. Swendsen, Formanden for Aarhus Grundejerforening, Købmand Mich. Johansen, Formanden for de jydske Grundejerforeninger, Sagfører E. Lau, Kolding, Formanden for de fynske Grundejerforeninger, Sagfører G. C. Nielsen, Svendborg, Formanden for de sjællandske Grundejerforeninger, Cyklehandler K. Andersen, Helsingør, samt Grundejerbladets nye Redaktør, cand. mag. & jur. Erik Christensen, Forretningsfører C. H. Erlandsen, Folketingsmand Dr. phil. Ed. Larsen, Næstformændene i Borgerrepræsentationen, Overretssagfører Carl Becker og Fabrikant A. Leerbeck, Billedhugger August Hassel, Professor, Marinemaler Blache, Professor, Dr. polit. L. Birck og Forfatteren Knud Bokkenheuser, ialt 57 Gæster, der sammen med Bestyrelsen og de i Festen deltagende Medlemmer fejrede Jubilæumsdagen.

Der afsendtes Telegrammer til *Hs. Maj. Kongen* og *Hs. kgl. Højhed Kronprinsen*.

Formanden, Kaptajn Jurckmann, mindede om, at Foreningen var begyndt saa smaat og beskedent, at der gik baade Aar og Dag, inden den københavnske Presse opdagede Foreningen. Det var det lille Blad „Dagen“, der først skrev „*at den Slags Foreninger vistnok kan være til Gavn, da Borgerne ved dem gives Lejlighed til at komme sammen og drøfte Byens Anliggender*“. Naar han nu saa over denne repræsentative Forsamling, kunde han jo nok se, at alle de Mænd, der i de forløbne Aar havde arbejdet for Foreningen, ikke havde arbejdet forgæves. „Drivfjederen til vort Arbejde har været Kærlighed til vor By. Vi har søgt at arbejde i Grundejernens Interesse og har vunden deres Tillid og Hengivenhed, lige som vi ved vort Arbejde har søgt at vinde Myndighedernes og Publikums Agtelse“. Naar han saa ud over alle disse fremragende Mænd af forskellige politiske Partier og med saa forskellige Interesser, som denne Dag var kommen her for at lykønske Foreningen og deltage i

dens Fest, troede han, det var fordi, de havde faaet Agtelse for Foreningens Arbejde og Organisation. Formanden sluttede med en Skaal for de nævnte Æresgæster, for hvilken Skaal *Departementchef Friis* takkede. Herefter fulgte Talerne Slag i Slag, og mellem Talerne var der muntre og alvorlige Sange, saa Bordets festlige Timer var forbi, før man ret vidste af det. Først Kl. 3 sluttede denne Fest, der dannede en værdig Afslutning paa de forløbne 50 Aar — en Milepæl paa Vejen ud mod nye Opgaver og nye Tider, om hvilke man intet kunde vide ud over, at de vilde kræve meget Arbejde og fornyede Arbejdskræfter.

I Juni meddeler Statistisk Kontor i Kjøbenhavn, at der i Byen var 5239 ledige Lejligheder, eller 3,9 Procent af samtlige Lejligheder i Kjøbenhavn, mod 7713, eller 5,8 Procent, det foregaaende Aar.

I Sommerens Løb iværksatte Bestyrelsen en kolossal Reklame i Berlin, Lübeck og alle tyske Østersøbadesteder, i Marienlyst og paa Fanø samt i den svenske Presse for at lokke Indbyggere til Byens mange tomme Lejligheder.

Kommunal-Statistiken oplyser, at den kommunale Udgift pr. Individ i 1899 havde været 34,4 Kroner, men nu var stegen til 70 Kroner.

Den 17. November afholdtes en Aftenunderholdning for Medlemmer med Damer i Haandværkerforeningens store Sal, Kronprinsensgade 7. Først et Foredrag med Lysbilleder af *Frk. Kitty Aschlund*: „*En Rejse i Schweiz*“, ledsaget af schweiziske Nationalsange, sunget af *Frk. A. Dickmeiss*. Derefter Violin-Solo af *Frk. Karin Monies* med Akkompagnement af *Frk. Agnes Christensen*. Efter Aftenunderholdningen var der Fællesspisning.

Den 14. December holdtes Foredrag af *Afdelingsingeniør A. Bjerre*: „*Kjøbenhavns fremtidige Bebyggelse*“, ledsaget af Lysbilleder. Foredraget omfattede Planer for de ydre Distrikter, Gennembrydnings-Projekter for den gamle By, Jernbaneforholdenes Ordning, Boulevardbanen m. m. Foredraget afholdtes i Haandværkerforeningens Lokale. Efter Foredraget var der Fællesspisning.

I Følge Magistratens Statistik fandtes der Oktober Flyttedag 1910 et Antal af 3794 ledige Lejligheder, deraf 3123 Lejligheder à 1, 2 og 3 Værelser. Til Trods for, at Antallet af ledige Lejligheder saaledes endnu var betydeligt, var Nedgangen

stor, sammenlignet med de foregaaende Aar, og nogle Dagblade begyndte allerede at fable om „Bolignød“!

Medlemstallet var ved Aarets Udgang: 3136.

1911 Den 21. Februar afholdtes den aarlige Generalforsamling i Haandværkerforeningens store Sal. *Overrets-sagfører C. Gammelgaard* var Dirigent. Formanden, Kaptajn J. Jurckmann, aflagde Beretningen, hvoraf det fremgik, at det forløbne Aar paa mange Omraader havde vist god Fremgang, baade for Foreningen og for de kjøbenhavnske Grundejere i det hele taget; men man kunde dog ikke betegne Forholdene

Murermeister Winding
Bestyrelsesmedlem fra 1911—1913.

Kontorchef Henry Grøndahl
Leder af Foreningens Kontor siden 1911.

m. H. t. Antallet af ledige Lejligheder som fuldt ud sunde. Efter Beretningen, som kun vakte Tilfredshed, aflagde Kassereren, Grosserer C. A. Brinkmann, Regnskabet, som godkendtes. Derefter genvalgtes *Murermeister Schnoor* og *Justitsraad Zuschlag*, medens *Murermeister Winding* indtraadte i Bestyrelsen i Stedet for den hidtilværende Kasserer, *Grosserer Brinkmann*, der oplyste, at han ikke saa sig i Stand til at modtage Genvalg.

Ligesom de foregaaende Aar bevilgedes der *Kaptajn Jurckmann* en Hædersgave for hans energiske Ledelse af Foreningen. Efter Generalforsamlingen konstituerede Bestyrelsen sig som foregaaende Aar, dog med den Ændring, at *Murermeister Winding* blev Kasserer.

Den 26. April døde, efter faa Dages Sygdom, *Forretningsfører H. Erlandsen* i en Alder af kun 57 Aar. Foresatte og

Undergivne, Husejere og Lejere, ogsaa de, overfor hvem han maatte være bestemt, var enige om at betegne ham som en pligtopfyldende, brav og retsindig Mand, som gjorde sit yderste for at hjælpe alle de mange, som hans ikke altid behagelige Hverv satte ham i Forbindelse med. Bestyrelsen mødte fuldtallic ved hans Begravelse, ligesom Foreningen satte et Mindesmærke paa hans Grav paa Kirkegaarden ved Fasanvejen.

Ved Bestyrelsesmødet den 6. Maj valgtes *Hovedbogholder Henry Grøndahl* til Foreningens Forretningsfører.

Den 29. November afholdtes en større Sammenkomst for Medlemmer med Damer, ved hvilken Lejlighed Foredragsholderen, *Forfatteren Holger Rosenberg*, talte om „*Panamakanalen og St. Thomas*“. Foredraget, som gjorde megen Lykke, ledsagedes af Lysbilleder. Hvad der ogsaa ved denne Lejlighed bidrog til at samle Medlemmerne var, at Sammenkomsten afholdtes i Studenterforeningens nylig indviede Festsal.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet 3188.

1912 Den 24. Januar afholdtes Foredrag med Lysbilleder i Paladshotellets store Festsal. Foredragsholderen, *Forfatteren Knud Bokkenheuser*, talte om „*Livet inden Døre i det gamle Kjøbenhavn*“. Efter Foredraget, som havde samlet en stor Tilhørerkreds, afholdtes Fællesspisning.

Den 20. Februar afholdtes den aarlige Generalforsamling i Haandværkerforeningens store Sal. *Overretssagfører C. Gammelgaard* var Dirigent. I sin Beretning om det forløbne Aar betegnede Formanden Aaret som et Opgangsaar; men man maatte ikke glemme, hvor langt man havde været nede. Efter Beretningen, som blev modtaget med megen Anerkendelse af Forsamlingen, forelagde Formanden Regnskabet, da Kassereren selv var i Schweiz. Paa skriftligt Forslag af Kassereren henlagdes 2000 Kroner til Reservefondet. Ved Bestyrelsesvalget genvalgtes *Kaptajn Jurckmann, Grosserer S. W. Christensen* og *Toldassistent van Wylich Muxoll*, ligesom Decisor, *Overretssagfører Axel Olsen*, og den ene af Revisorerne, *Tømremester Peder Pedersen*. Da den anden af Revisorerne, *Grosserer Greve*, ønskede at fratræde, valgtes *Kaptajn A. H. Norgaard*, i hans Sted. Som de foregaaende Aar ydedes der Formanden en Hædersgave.

I Dagene fra den 4. til den 11. Maj afholdtes en „*International Grundejerkongres*“ i Berlin, hvori saa godt som hele

Kjøbenhavns Grundejerforenings Bestyrelse og nogle af Repræsentanterne deltog paa Foreningens Bekostning. Deltagerne var valgte paa et forudgaaende Repræsentantskabsmøde. Ved Kongressen holdt *Kaptajn Jurckmann* et Foredrag paa Tysk om „*Realkredit*“. Til Kongressen var knyttet en Udstilling af et mægtigt Omfang, hvor der fremvistes alle nye Opfindelser paa Arkitekturens og Teknikens Omraader ligefra de største Bygninger med alle hygiejniske og luksuøse Fordringer og ned til Smaahuse, hvor Økonomien maatte sættes i Højsædet. Det er sikkert, at ingen af Deltagerne i Kongressen paa Forhaand havde dannet sig nogen Forestilling om, hvilken Pragtudfoldelse, der her mødte dem i Berlin, hvor Magistraten havde indbudt alle Deltagerne til en Festmiddag paa Raadhuset. Gæsterne blev afhentede i Landauere fra Hotellerne til Festen, og ved Ankomsten laa Raadhuset indhyllet i et fantastisk Fakkelskær. Det Indre af Raadhuset var udstyret med en saadan Blomsterpragt, at man slet ikke kan gøre sig Begreb herom, sammenlignet med danske Forhold. Den mægtige Trappe, der fra Indgangen fører op til Salene, var flankeret af gallaklædte Raadhus- og Magistratsfunktionærer. De tog sig saa mønsterværdige og pragtfulde ud som Honnørvagter, at de vilde have gjort en Selvherskers Paladsgarde Ære. Overborgmesteren, Borgmestrene og Raadsherrerne iførte Kapper med fingertykke, lange Guld-Halskæder — Tegn paa deres Værdighed — modtog de ligeledes gallaklædte Gæster, deriblandt samtlige Medlemmer af *corps diplomatique*, ved Trappens øverste Trin og viste sig som de elskværdigste Værter overfor deres Hundreder af Gæster, repræsenterende saa mange forskellige Nationaliteter. Ved Middagen, der indtoges ved Borde for hver Nationalitet, foregik Serveringen af de seks Retter Mad under Udfoldelse af en Pragt af sjældne og kostbare Blomster og Serviser, henholdsvis fra Botanisk Haves Drivhuse og de offentlige Samlinger. Et stort Militærkapel musicerede under hele Middagen. Samtidig med, at man fra Autoriteternes Side havde gjort alt for at vise Gæsterne en Pragtudfoldelse, havde man med lige saa stor Dygtighed skjult alt, hvad der kunde forstaas ved Embedsvælde og Magtudfoldelse i en overstrømmende Hensyntagen og Elskværdighed mod Gæsterne. En af de efterfølgende Aftener var der Festforestilling i *Kurfürsten-Oper* for Kongresdeltagerne, ligesom Kongressen afsluttede med en Festbanket i *Offizierkasino's* store Sal med afsluttende Bal.

Selv om de danske Deltagere af nationale Grunde følte sig nok saa tilbageholdende, vil dog vist alle indrømme, at disse Dage i Berlin var uforglemmelige og Festerne til Ære for de Indbudte overdaadige. Hvad det praktiske Udbytte angaar, var der overordentlig meget baade at se og lære af den storslaaede Udstilling paa alle tænkelige Omraader af Bygningsvæsnet.

Den 3. August foretog Kjøbenhavns Grundejerforening med eget Skib en Sommerudflugt for Medlemmer med Damer til *Falsterbo* via Skanør med Middag i „Hotel Falsterbohus“. Til denne den første Udflugt, som Kjøbenhavns Grundejerforening havde forsøgt, var der ca. 300 Deltagere, og hele Udflugten forløb under de gunstigste Betingelser.

Den 5. November afholdtes Foredragsmøde i Studenterforeningens Festsal. Foredragsholderen var *Professor, Dr. polit. L. V. Birck* og Emnet: „*De georgistiske Skatters Historie*“. Lokalet var fyldt til sidste Plads. Paa den lette, kauserende Maade, der aldeles ikke udelukker faglig Grundighed og har den uvurderlige Fordel, at Tilhørerne følger Foredraget med spændt Opmærksomhed lige fra Begyndelse til Ende, tumlede Foredragsholderen med sit Emne. Efter Foredraget lønnedes Professoren med stærkt Bifald. Den efterfølgende musikalske Underholdning udførtes af Fruerne *Karin Fridericia* og *Celia Andrup*, henholdsvis Violin og Sang, ledsaget af Klaverakkompagnement af Frk. *Agnes Christensen*, hvorfor de alle lønnedes med livligt Bifald. Ved den efterfølgende Fællesspisning, hvori de optrædende deltog, kan blandt de øvrige Gæster nævnes: *Overpræsident, Kammerherre Jonquières, Etatsraad, Borgmester Dybdal, Borgmestrene Jensen og Marstrand, Departementchef Rentzmann, Professor Birck* og *Kreditforeningsdirektørerne Blem, Bindsløv og Christensen*.

Ved Aarets Udgang var Medlemstallet naaet op til 3235.

1913

Den aarlige Generalforsamling fandt Sted den 19. Februar i Haandværkerforeningens Sal. *Overretssagfører C. Gammelgaard* var Dirigent. Generalforsamlingen forløb saa stilfuldt og festligt, som om den paa Forhaand havde været indstuderet. Formanden, Kaptajn Jurckmann, havde kun godt at fortælle, og Medlemmerne tiljublede ham efter hans Beretning. Formanden maatte atter iaar forelægge Kassererens Regn-

*Kjøbenhavns Grundejerforenings Sommerudflugt til Falsterbo, den 23. August 1912.
Deltagerne samlede foran „Hotel Falsterbohus“.*

skab, da denne, grundet paa Sygdom, havde maattet tage Ophold i Schweiz. De efter Tur fratrædende Bestyrelsesmedlemmer, *Friedlev Jacobsen*, *Schrøder* og *Torp*, genvalgtes. Da Kassereren, *Murermester Winding*, havde ønsket at fratræde, og da Københavns Grundejerforenings tidligere Kasserer, *Grosserer C. A. Brinkmann*, atter var villig til at indtræde i Bestyrelsen og overtage Kassererposten, blev han enstemmig valgt paany. Revisorer og Decisor genvalgtes.

Den 21. April afholdtes Foredrag med Lysbilleder i Studenteforeningens Festsal. Foredragsholderen, *Journalist Olaf Linck*, talte om: „*De dansk-vestindiske Øer og deres Fremtidsmuligheder*“. Derefter var der musikalsk Underholdning, af *Violinistinden Fru Karen Glahn*, akkompagneret af *Frk. Agnes Christensen*. Slutteligt afholdtes Fællesspisning, hvori *Departementchef Rentzmann* deltog som Foreningens Gæst.

Den 5. Juli foretog Foreningen sin Sommerudflugt med eget Skib til *Landskrona*. Deltagernes Antal var ca. 300. Kl. 9¹/₂ gled Damperen fra Bolværket i det herligste Vejr. Da Damperen Øresund stod ud gennem Toldbodbommen, istemte Gardens Orkester „*Dejlige Øresund*“ og spillede paa hele Udturen meget flittigt. Ved Indsejlingen til Landskrona spillede „*Kung Carl*“. Med Musikkorpset i Spidsen marcheredes til Karlslunde, hvor der spistes Frokost i den lille Skovs Restaurant. Tilbageturen foregik pr. Automobil til *Udstillingen*. Kl. 5 samledes Deltagerne til Middagen i Udstillingens Hovedrestaurant. Af Gæster, der var indbudte til at deltage i Turen, kan nævnes: *Statsgældsdirektøren, Departementchef P. O. A. Andersen*, samt *Købmand Michael Johansen* og *Konsul P. Petersen* fra Aarhus. I den smukkeste Sommernat gled Damperen atter ud i det skønne Sund, og i herlig Stemning naaede Sommerudflugtens Deltagere tilbage til Hovedstaden.

Den 15. November afholdtes Foredragsmøde i Grundtvigshus. Den store Sal var optaget til sidste Plads. Foredragsholderen, *Forfatteren Holger Rosenberg*, skildrede meget livligt Kæmpearbejdet: „*Panama-Kanalens Tilblivelse*“. Efter Foredraget, som var ledsaget af Lysbilleder, og for hvilket Foredragsholderen høstede fortjent Bifald, samledes Gæsterne og Medlemmerne til Fællesspisning.

Ved Aarets Udgang var Medlemstallet steget til 3334.

1914 Som tidligere nævnt var „Grundejer-Bladet“ den 1. Juni 1898 første Gang udkommen med Foreningens eget Vaaben tegnet af Ingeniør Zuschlag. Dette Vaaben havde ligeledes været anvendt til Foreningens Lejekontrakter, til Huslejligheds-Listen, Brevpapir og Konvolutter; men paa et senere Stadie var der gaaet Ærgærrighed i Bestyrelsen, idet man havde

*Fra Foredragsmødet i Odd Fellow Palæet den 21. Januar 1914.
Deltagerne paa Vej til Fællesspisningen i „Riddersalen“.*

ombyttet Foreningens Vaaben med Kjøbenhavns Kommunes Vaaben, hvilket var en ulovlig Handling. Mærkværdigt længe forblev dette upaataalt, indtil der de første Dage af Januar 1914, gennem Skrivelse fra Magistratens 2. Afdeling — Borgmester Jensen — blev beordret Bestyrelsen hurtigst muligt at fjerne Byvaabnet, hvorefter K. G.'s eget, nuværende Vaaben derved atter kom til Ære og Værdighed.

Den 21. Januar afholdtes Foredragsmøde for Medlemmer med Damer i Odd Fellowpalæets Sal. Foredragsholderen, *Slots-*

forvalter *Bering Liisberg*, indledede sit Foredrag med en varm Tak til Københavns Grundejerforening, fordi denne havde rejst Sagen om *Kastellets Bevaring*. Hans Foredrag var betitlet: „*Hvad vi bør kæmpe for at bevare*“ og handlede i første Række om Kastellet og Kristianshavns Volde og Kanaler. Foredraget lønnedes med stormende Bifald. Derefter spillede den talentfulde Violinistinde *Fru Karin Fridericia*, og den kendte Concertsangerinde *Frk. Agnete Grunert* foredrog Sange af P. E. Lange-Müller. Aftenen sluttede med en animeret Fællesspisning i Riddersalen.

Den aarlige Generalforsamling afholdtes den 17. Februar i Haandværkerforeningens store Sal. *Overretssagfører C. Gammelgaard* var atter Dirigent. Det fremgik af Formandens Beretning, at mange af de Andragender, som Københavns Grundejerforening havde fremsendt i Aarets Løb, havde opnaaet Vedtagelse. *Departementchef Rentzmanns* storstillede Gave — en *ny Kirkebygning paa Nicolaj Plads* — havde gjort Departementchefen til Grundejernes „Bundsforvant“. Nu havde man da endelig Haab om, at Magistratens — mindre fair — kommunale Konkurrence maatte ophøre. Nu stod man ved Maalet: Slagterbodernes Fjernelse. Efter Beretningen fremlagde Kassereeren, *Grosserer C. A. Brinkmann*, Regnskabet, for hvilket der enstemmigt gaves Decharge. Af de efter Tur fratrædende Bestyrelsesmedlemmer genvalgtes enstemmigt *Brinkmann* og *Zuschlag*, medens man i Stedet for *Murermester Schnoor*, der ikke ønskede Genvalg, valgte *Borgerrepræsentant Glindemann-Nielsen*. De to Revisorer, *Kaptajn A. H. Norgaard* og *Tømrermester Peder Pedersen*, samt Decisor, *Overretssagfører Axel Olsen*, genvalgtes. Ved et følgende Møde konstituerede Bestyrelsen sig som de nærmest forudgaaende Aar.

Den aarlige Sommerudflugt afholdtes den 10. Juni til *Den baltiske Udstilling i Malmø*. Da *Gefion* gled ud fra Bolværket, havde Skibet over 500 af Københavns Grundejerforenings Medlemmer ombord. Foreningen medførte ligesom Aaret forud sit eget Orkester, der musicerede under Sejladsen og ved Middagen. Ved Ankomsten til Malmø begav man sig straks til Udstillingen, som besaas med megen Interesse. Festen kulminerede med Middagen i Udstillingens Hovedrestaurant. Til Middagen var indbudt: *Kgl. Hofintendant Karl Bendix* (Stockholm), Malmø's Grundejerforenings Formand, *Bygmester Johannes Lundahl*, samt Ar-

kitekt Håkonson og Fabrikant Richter (Malmø), Generalkommissæren for Udstillingen, Hr. Riise, og Repræsentanterne for de samarbejdende jyske Grundejerforeninger, d'Herrer Købmand Michael Johansen og Konsul Petersen, samt Overretssagfører Gammelgaard og Forretningsfører Grøndahl med Frue saavel som hele Foreningens Kontorpersonale. Efter Middagen tilbragtes endnu et Par Timer paa den smukke Udstillingsplads, og under den festligste Stemning førte Damperen den store Forsamling tilbage over Øresund, der aldrig tager sig bedre ud end i de lyse, varme Nætters Tusmørke.

Den 28. Oktober afholdtes Foredragsmøde i Studenterforeningens Festsal. Foredragsholderen, *Redaktionssekretær Ludvig Rosenberg*, talte om Emnet: „*Verdenskrigen 1914*“. Foredraget ledsagedes af Lysbilleder. Efter Foredraget var der Fællesspisning, hvori *Departementchef Rentzmann* deltog som Gæst.

I November oplyser *Fru Nina Bang* i Borgerrepræsentationen — under Forhandlinger om en Revision af Skattelovene —, at *Skatter efter stigende Skala* kunde foranledige Fraflytning fra Kommunen blandt de højstbeskattede; saaledes havde 51 Udflyttere i 1912—13 forvoldt Kommunen et Tab af 55,000 Kroner, og i 1913—14 havde 71 Udflyttere forringet Kommunens Skatteindtægt med 203,000 Kroner.

Ved Aarets Udgang var Medlemstallet 3396.

1915

Da Dagspressen stadigt fortalte om *Opsigelser* af mange første Prioriteter, udsendte K. G. et Spørgeskema til hver enkelt Grundejer i Kjøbenhavn, hvori der spurgtes, om den paagældende havde faaet henholdsvis 1., 2., 3. eller 4. Prioritet opsagt. Af Besvarelserne fremgik det, at forholdsvis faa Grundejere havde private — navnlig udenlandske Penge — i første Prioriteter. Opsigelserne var ikke mange og faldt væsentligt paa engelske Laan, blandt disse var dog kun 7 Opsigelser. Hvad de sekundære Laan angik, var der mange Laangivere, der havde benyttet sig af Situationen til ikke blot at opnaa en Renteforhøjelse, men en Prolongations-Godtgørelse. Man lærte heraf, at opsigelige Laan skaber Udgifter, Uro, Bekymringer og i ret mange Tilfælde Uafhængighedsforhold af pinligste Art, medens amortisable Kreditforenings- og Hypotekforeningsmidler skaber Stabilitet i Ejendomsforholdene.

Den 26. Januar afholdtes i Studenterforeningens Festsal

Medlemsmøde med Damer. *Kaptajn J. Jurckmann* holdt Foredrag om „*Danmarks Realkredit og de Farer, der truer den*“. Efter Foredraget fulgte musikalsk Underholdning, som udførtes af *Koncertsangerinden, Fru Poula Jacobsen, Pianisten Axel Skjerne* og *Luthsangeren, Skuespiller Albert Luther*. I Fællesspisningen deltog Folketingsmændene *Westergaard* og *J. Jensen Kleis*.

Den 22. Februar afholdtes den ordinære Generalforsamling. *Overretssagfører Gammelgaard* var Dirigent. Kaptajn Jurckmann kunde meddele, at Tvangsauktionerne var i stadig Nedgang. Der var i Oktober 1914 af ledige Lejligheder ialt 2,565, vel nærmest et Antal, som altid maatte være for Haanden i en By

*Kaptajn
Alexander Norgaard*

*R. af Dbg.
Foreningens Revisor siden 1912.*

*Folketingsmand, Borgerrepræsentant
Glindemann-Nielsen*

*Bestyrelsesmedlem fra 1914—1921.
Næstformand fra 1918—1921.*

af Kjøbenhavns Størrelse. Det gjaldt nu om, at Nybyggeriet holdt Trit med Befolkningstilvæksten. Huslejestigningen udviste en Opgang fra 2,5 Procent til 3,8 Procent. Beboelseslejligheder er en Salgsvarer, og mon nogen anden Vare kunde siges kun at være stegen med fra 2,5 Procent til 3,8 Procent siden 1906? (Kaptajnen besvarede selv Spørgsmaalet med et Nej!) Alle Foreningens Institutioner havde svaret sig, og Overskudet var gaaet til Reservefondet. — Efter Beretningen, som blev modtaget med stormende Bifald, aflagde Kassereren, Grosserer C. A. Brinkmann, Regnskabet, for hvilket der blev givet Decharge uden Omtale. De afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Jurckmann, S. W. Christensen* og *van Wylich Muxoll* genvalgtes med Akklamation. Den aarlige Hædersgave til Formanden vedtoges eenstemmigt.

Den 7. April afholdtes i Studenterforeningens Festsal Foredrag med Lysbilleder af *Slotsforvalter Bering Liisberg*. Medlemmer med Damer havde fri Adgang. Under Foredraget, der handlede om „*Christian IV og hans Betydning for Kjøbenhavn*“, dvælede Foredragsholderen særligt ved Rosenborg Slot — denne lille Relikvi fra vor Bygningskunsts fineste Tid. Det var imidlertid ikke blot Perlen, det kom an paa — Indfatningen spillede ogsaa en Rolle! Og Foredragsholderen vilde derfor haabe, at al den Egennytte og Byggespekulation, som endog havde bredt sin Smitte ind i Borgerrepræsentationen, dog maatte blive holdt nede, saa at man, naar Exerцерpladsen og andre Dele af Rosenborgs Omgivelser maatte ændres, da vilde tage tilbørligt Hensyn til denne Nationens Rigdom i kunstnerisk og historisk Henseende. Forsamlingen gav sit forstaaende Bifald tilkende. Efter Foredraget gentog, efter mange Medlemmers Ønske, *Luthsangeren, Skuespiller Albert Luther*, sit fortræffelige Sangforedrag fra forrige Sammenkomst, hvorefter *Fru Nina Beck-Schrøder* underholdt Forsamlingen, der lønnede begge de optrædende for deres fortrinlige Præstationer med langvarigt Bifald. Efter Aftenunderholdningen samledes man til det sædvanlige Festmaaltid, hvor der herskede den udmærkede Stemning, som efterhaanden var bleven et Kendetegn for Kjøbenhavns Grundejerforenings Fester. I Mellemtiden mellem Maaltidet og Kaffen foredrog Skuespiller Luther under sin Luths Akkompagnement sine muntre Viser som Ekstranumre lønnet af øredøvende Jubel.

Den 8. Juni afholdt Foreningen sin aarlige Sommerudflugt, denne Gang til *Stevns Klint*. Flere Dage forud var alle Pladser optagne til Ekstratoget fra Hovedbanegaarden. Alt havde formet sig vel for at gøre denne Udflugt til en af de prægtigste, som K. G. nogen Sinde havde haft — og det vil sige meget. Da Ekstratoget Kl. 8 $\frac{1}{2}$ satte sig i Bevægelse, var det det prægtigste Vejr, den klareste Luft og den gladeste Stemning blandt Deltagerne til Trods for, at man sad sammenstuede Side om Side og Ryg mod Ryg. *Journalist Emil Andersen* ved „Vort Land“ skrev en halv Snes Dage efter et længere Referat om Turen. Blot et Citat er tilstrækkeligt til at vise, hvilken Stemning han, og sikkert hele Selskabet, var greben af. Han skriver: „— *denne sjældent harmoniske og smukke Udflugt til en af de Egne, der hører til de skønneste herhjemme, en Egn, hvor Sagn og Sange har spundet sit fortryllende Net, en Egn, der til fjerne*

Kjøbenhavns Grundejerforenings Sommerudflugt til Stevns Klint, den 8. Juni 1915.

Slægters Tider vil blive staaende iblandt den danske Nations kæreste, fordi det var den, der kom til at danne den dejligste Baggrund for selve vort herlige Skuespil Elverhøj." Uden Standsning var Ekstratoget løbet fra Kjøbenhavn til Haarlev, for saa, efter et kort Ophold, at fortsætte til Faxe Ladeplads. Med Musikken, under Ledelse af *Gardens Musikdirektør Valdemar Nielsen*, i Spidsen marcheredes til Kroen i Rødvig. I Haven, en lille landlig Idyl, var dækket de lange Frokostborde. Alt var solidt og godt, og hurtigt gled Smørrebrødet ned i de morgenslunkne Maver. Først ved Kaffen fik man Tid til at beundre den herlige Udsigt over Havet, der laa næsten stille i Solens gyldne Glans og var saa blaat, at Middelhavet vilde have rejst sine Bølger af Harmes og Jalousi, om det havde kendt sin danske Konkurrent. Derefter gik Turen til Højstrup og Højerup Kirke. Saa ned ad de mange Trapper til Klintens Fod og ud paa Rullestenene. Her skulde den herlige friske Søluft nok give god Appetit til Middagen i Kroens Sal, hvor Maaltidet serveredes Kl. 5¹/₄. Vejen hjem var imidlertid lang, selv om man havde Ekstratog, saa der maatte brydes tidligt op, og mange — sikkert mange — havde gerne, da Toget satte sig i Bevægelse til de smukke Toner af „Herlig en Sommernat — drage til Elverkrat“, vendt Vejen imod Elverkrattet, thi at Sommernatten vilde blive en af Aarets skønneste, var hævet over enhver Tvivl. Men Pligten kaldte, og Dagen efter hedder det „til vor lille Gerning ud“, hvortil Deltagerne i Udflugten kunde gaa med glade Minder om de herlige Timer ved en af Danmarks skønneste og mindrigeste Strande.

I Sommerens Løb blev 1. Sals Lejligheden i Foreningens Ejendom forandret til en stor *Mødesal* samt et *Formandsværelse*. Ny Spejlglasruder indsattes hele Etagen rundt samt moderne Bekvemmeligheder, ligesom der etableredes en Forbindelse med Kontorerne i Stueetagen ved en lukket Vindeltrappe. Ombygningen foretoges af *Arkitekt Friedlev Jacobsen*.

Den 28. Oktober afholdtes Medlemsmøde med Damer i Studenterforeningens Festsal. Formanden aabnede Mødet med følgende Ord, der greb de dybeste Strænge i Deltagernes Bryst: „*Mens rige Byer trindt om lægges øde, og frodige Marker dækkes med friske Grave, knejser vor Bys Taarne lige højt. Paa dette Kjøbenhavns Grundejerforenings første Møde efter Sommeren er jeg overbevist om, at dens Medlemmer, Værter for*

Tusinder af lykkelige Hjem, med mig føler Trang til at rette en Tak til Konge, Regering og Rigsdag for Varetagelsen af vore og vort Lands Interesser. Gud give vort Lands Styre Held og Evne til ogsaa fremdeles at holde Danmark udenfor Europas blodige Opgør." Forsamlingen havde rejst sig i Tavshed.

Fuldmægtig i Finansministeriet cand. polit. Hertel Wulff holdt derpaa Foredrag om „*Krig og Penge*“. Derefter var der musikalsk Underholdning af *kgl. Kapelmusikus Johan Fini Henriques* og *Fru Jutta Jerndorff*, der ligesom Foredragsholderen lønnedes med meget Bifald. Aftenen sluttede med en animeret Fællesspisning, hvori Foreningens trofaste Ven, *Departementchef Rentzmann*, og Foredragsholderen samt de assisterende deltog.

Den 30. November afholdtes paany Medlemsmøde med Damer, denne Gang i Grundtvigshus. Foredragsholderen, *Journalist Olaf Linck*, talte om „*Negerbevægelsen i Dansk Vestindien*“. Foredragsholderen sluttede under øredøvende Bifald fra den store Forsamling med de Ord: „*Lad os aldrig stryge Flaget*“ — Det skete dog saa hurtigt efter! Derefter reciterede *Overlærer Valdemar Kierkegaard* med sit smukke Organ *Holger Drachmanns „Fra Klinten“* med en Finhed og Kraft, der ganske tog Publikum fangen, og gengav derpaa „*Flipperne*“ og „*Springfyrene*“ af H. C. Andersens Eventyr med ypperligt og smittende Lune. Han lønnedes af Forsamlingen med kraftigt og langvarigt Bifald.

Efter Foredraget foredroges forskellige Folkeviser, Arier og Duetter af *Fru Sanvig* og *Fru Nina Schrøder* med *Organist Johs. Beck* som Akkompagnatør. Alle de optrædende høstede velfortjent og kraftigt Bifald. Ved Fællesspisningen udtalte Formanden Ønsket om, at „den Dag maatte oprinde, da vort Flag maatte komme til at vaje over alle de, som var danske og som vilde være danske.“

Ved Aarets Udgang talte Københavns Grundejerforening 3640 Medlemmer.

1916 Den aarlige Generalforsamling afholdtes den 22. Februar i Grundtvigshus. *Overretssagfører Gammelgaard* valgtes til Dirigent. Formanden, *Kaptajn Jurckmann*, afgav Beretningen, hvoraf kun skal anføres, at medens man i 1907 havde haft 10,833 ledige Lejligheder, fandtes der i Oktober 1915

kun et Antal af 1024 ledige Lejligheder i Kjøbenhavn. Man maatte ikke derfor tro, at Tiderne var saa gode for Grundejerne, thi *alle Udgifter* var stegne enormt, og medens Landbrug, Handel og Industri havde haft store Indtægter under Krigen, havde Grundejerne maattet resignere og nøjes med at være tilfredse med, at de efter Svindlerperiodens frygtelige Følger kunde se Balance i deres Forhold. — Derefter forelagdes Regnskabet, for hvilket der uden Omtale gaves Decharge. De afgaaende Bestyrelsesmedlemmer *Torp, Schrøder* og *Friedlev Jacobsen* genvalgtes. Ligeledes Revisorerne og Decisor. Formandens aarlige Hædersgave bevilgedes enstemmigt. —

Den 29. Marts skulde blive en skæbnesvanger Dag i Kjøbenhavns Grundejerforenings Historie. Aarsagen hertil var følgende: I den nærmest forudgaaende Tid havde nogle Dagblade fundet det formaalstjenligt for deres Interesser at bringe sensationelle Meddelelser om *Bolignød og kolossal Huslejestigning* i Kjøbenhavn, ligesom man i al Hemmelighed indenfor Socialdemokratiet havde udarbejdet et Forslag til en „*Lov om Fastsættelse af Husleje*“ omtrent i Lighed med de Tvangsregler, som var bleven indført i Kristiania. Skræmmet af Underhaandsmeddelelser herom havde Bestyrelsen overilet sig med en Meddelelse — et Avertissement — i Aviserne den 22. Marts i den Hensigt at klargøre det uberettigede i de udsprede Rygter. Visse Aviser benyttede imidlertid denne Annonce til paa en mere fremtrædende Plads i Bladet at give det Udseende af, at Annoncen tilsigtede en *50 pCt.'s Lejeforhøjelse*, medens denne Procentangivelse hidrørte fra Omtalen af, hvad *Reparationernes* Omkostninger var steget til.

Den 31. Marts indkaldte Bestyrelsen derfor til Kredsforstandermøde i den Anledning, og saa godt som alle mødte. Formanden gav udførlig og motiveret Oversigt over Annoncens Fremkomst og Betimeligheden heraf, da man havde faaet Vished for, at Socialdemokratiet havde forberedt Indførelsen af „*Huslejenævn*“ som i Norge. *Grosserer Carl Østberg, Rentier A. Terkelsen* og *Kunsthandler C. W. Skånstrøm* takkede Bestyrelsen for dens Optræden, og Forsamlingen gav under stærkt Bifald sin Tilslutning tilkende i Form af et Tillidsvotum til Bestyrelsen.

Ikke desto mindre ulmede det blandt Medlemmerne, og paa Begæring af en Del af disse fandt der den 30. Maj en overordentlig Generalforsamling Sted i Grundtvigs Hus. Den store Sal

var fyldt til sidste Plads. Ca. 1100 Medlemmer havde givet Møde. Formanden modtoges med bragende Bifald, da han viste sig paa Talerstolen for at foreslaa *Overretssagfører Gammelgaard* til Dirigent.

Oppositionens Ordfører, *Højesteretssagfører Harboe*, fik nu Ordet. Han hævdede „den Skade“, som Bestyrelsen havde forvoldet med denne Annonce, og sluttede med at foreslaa en Resolution, som gik ud paa, at Generalforsamlingen „misbilligede“ Bestyrelsens Annonce, og opfordrede Bestyrelsen til at nedlægge sine Mandater.

Derefter fik Formanden Ordet. — Hilst af en sand Bifaldsstorm gjorde han Rede for Bestyrelsens Handling og dens Motiver og spurgte: „Hvad kan d'Herrer Oppositionsledere egentlig have imod, at alle Grundejere fik saa megen Forhøjelse, at de alle blev i Stand til at klare deres Forpligtelser! Vi belavede jo kun Publikum, altsaa Lejerne, paa en lempelig Forhøjelse af Lejen. Harboe spørger efter vort Mandat til at skrive Annoncer. En Bestyrelse skal ikke løbe efter Mandat i en kritisk Situation, men den skal staa i Kontakt med den Forening, som den er i Spidsen for! Den Bestyrelse, der i over 10 Aar trofast har delt Arbejdet med mig, den kan godt være bekendt at falde paa en Sag, der uden Udsigt til Ære eller Fordel for os, er bleven rejst udelukkende for at *højne Grundejernes Standsfølelse, styrke deres Samfølelse og bedre deres økonomiske Kaar*. Spørgsmaalet er derimod om Grundejerne kan være det bekendt?“ (Udraab fra Forsamlingen: Nej! Nej! Det vil heller ikke ske).

Rentier A. Terkelsen udtalte, at Oppotionen her gik de lokale Smaaforeningers Erinde og foreslog et Tillidsvotum til Bestyrelsen.

Dr. phil. Folketingsmand Ed. Larsen: „Jeg tror, at man skal være ærlig og indrømme, at Bestyrelsen har været uforsigtig. Den har haft den Fejl, som Modstanderne ikke har haft, fordi de ikke har haft Anledning til det, at den har været forklog og ikke bagklog. Men naar man har indrømmet det, saa maa man spørge: Har Bestyrelsen aldrig Lov til at gøre Fejl? Bør det være saaledes, at naar en Bestyrelse har gjort en Fejl, saa skal den fjernes. Er her rimelig Baggrund for at styrte Bestyrelsen? (Nej! Nej!) Det

var en taktisk Fejl — altsaa ikke Bekendtgørelsen, men at den blev udstedt! Jeg mener nu, at det var komplet lige-gyldigt, at den kom frem, og jeg bygger paa min Erfaring som Lovgiver. *En Huslejeregulering var ikke noget, som faldt ned fra Himlen. Der forelaa et Faktum.* — *Alt i alt kan jeg ikke faa andet ud af det end, at der ikke fra et Grundejerstandpunkt er Anledning til at overfalde denne Bestyrelse!* Jeg anbefaler alle, der mener at Kaptajn Jurckmann i disse Aar har tjent Grundejerne paa maadeholden og besindig Maade, at stemme Højesteretssagfører Harboes Resolution ned. (Stormende Bifald!)

Husejer P. Christensen opnaaede kun at bekræfte Partikulier Terkelsens Udsagn om, at det var de lokale Smaaforeninger som fiskede i rørt Vande.

Overretssagfører Carl Becker søgte at hævde, at Annoncen var Aarsag i, at hele Kjøbenhavns Grundejerstand var sat under Formynderskab (Iarmende Protest).

Overretssagfører Poul Torp, Borgerrepræsentant Glinde-mann-Nielsen, Entreprenør Emanuel Jensen og Husejer Gnutzmann forsvarede Bestyrelsen og dens Formand.

Tilslut tog *Højesteretssagfører Harboe* fat paany, men Stemningen havde rejst sig i den Grad imod ham, at det tilsidst blev ham umuligt at fortsætte, hvorfor han forlod Mødet.

Man gik nu til Afstemning om Resolutionen. Den forkastedes med over 1000 Stemmer mod 40 Stemmer. Under stormende Hurra for Foreningen, Bestyrelsen og Dirigenten, sluttede Generalforsamlingen. —

Paa Aarets længste Dag, den 21. Juni, afholdtes Sommerudflugten, denne Gang til Frederikssund med Jernbane og videre pr. Vogne til *Jægerspris* og *Julianehaab*. Efter Frokost i Skoven besaa man det interessante Slot og Grevinde Danners Børnehjem for 400 Børn. Gardens Musik spillede paa hele Turen, og efter en Middag paa Kalvø, var der Dans til Kl. 10. Betegnende for Tilfredsheden med Turen er en Udtalelse af en af Gæsterne: „Vel er det Aarets længste Dag, men den maatte dog gerne være nogle Timer længere“.

Den 11. November var der Medlemsmøde i Studenterforeningens Festsal med Foredrag: „*Dyrtiden og Boligspørgsmaalet*“ af *can. polit. Sven Røgind*. Festsalen var fyldt endog

til Balkonens sidste Plads. Efter Foredraget, der var baade instruktivt og livligt, foredrog *Operasangerinde Frk. Johanne Hansen* en Række Viser, hvorefter *Skuespiller Ludvig Brandstrup* fortalte forskellige humoristiske Fortællinger. Aftenen sluttede med den traditionelle Fællesspisning, hvori de assisterende deltog saa vel som *Departementchef Rentzmann* og *Folketingsmand, Dr. phil. Eduard Larsen*.

Ved Aarets Udgang var Medlemstallet steget til 3722.

1917 Den aarlige Generalforsamling afholdtes den 20. Februar i Grundtvigshus. *Overretssagfører Gammelgaard* valgtes til Dirigent. I sin Beretning dvælede Formanden ved *Huslejeloven*, som var bleven en Kendsgerning. Følgerne heraf vilde blive Stilstand i Byggeriet, Materialprisernes og Arbejdslønnens uophørlige Stigning og Pengenes Fordyrelse. Huslejeloven havde tilladt en Forhøjelse af Lejen indtil 15 pCt., hvilket bedre end noget andet beviste Berettigelsen af det forrige Aar stillede Krav om Nødvendigheden af en rimelig Lejeforhøjelse. Efter Beretningen forelagdes Regnskabet af Grosserer *Brinkmann*, for hvilket der uden Diskussion gaves Decharge. De afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Brinkmann*, *Zuschlag* og *Glindemann-Nielsen*, genvalgtes. Ligeledes Revisorerne, *P. Pedersen* og *A. Norgaard*, samt Decisor, *Axel Olsen*. Derefter bevilgedes Formandens aarlige Hædersgave. Efter Generalforsamlingen konstituerede Bestyrelsen sig med *Jurckmann* som Formand, *S. W. Christensen* som Næstformand, *Brinkmann* som Kasserer og *Friedlev Jacobsen* som Sekretær.

Den til den 20. Juni berammede Sommerudflugt maatte ændres af Hensyn til, at Statsbanerne ikke kunde stille Garanti for at kunne befordre Deltagerne i tilstrækkeligt Antal. Turen kom derfor til at foregaa med Slangerup Banen til Hareskoven, hvor der spistes Frokost, og derfra til *Fiskebæk*, paa hvis Hotel Middagen indtoges. Deltagelsen i Turen var ikke saa stor som sædvanlig. Gardens Musikkorps var trods Varmen utrættelig, men man kunde godt mærke, at Stemningen ikke var paa Højde med den paa de tidligere Udflugter.

Den 26. November afholdtes i Studenterforeningens Festsal en Sammenkomst med Damer. *Oberstløjtnant E. Holten-Nielsen* holdt Foredrag: „*Fra Krigsskuepladsen*“, ledsaget af Lysbilleder. Da Oberstløjtnanten forlod Talerstolen, var Bifaldet over-

vældende. Derefter var der musikalsk Underholdning. *Koncertsangerinde Fru Ellen Margr. Heynen-Olsen* — der var paa midlertidigt Besøg i sit Hjemland — høstede fortjent Bifald. I den efterfølgende Fællesspisning deltog *Departementchef Rentzmann, Oberstløjtnant Holten-Nielsen, Haandværkerforeningens Formand og Næstformand, Oldermænd Claus J. Olsen og Tømrermester P. Pedersen*, m. fl.

I den daglige Forretningssgang saa vel som ved Sammenkomster mærkedes det voksende Tryk ude fra — Verdenskrigens tredie Aar!

Den 17. December indsendte Bestyrelsen en Skrivelse til *Skoledirektionen* om, at det maatte blive paalagt Lærerne i passende Undervisningstimer at formane Børnene til at afholde sig fra at overmale eller tilsmudske Husfacader, Vægge, Trappegange, Plankeværker og saa fremdeles. Kjøbenhavn havde i Udlændinges Øjne naaet en sørgelig Berømmelse paa dette Omraade, som det maatte være enhver Kjøbenhavnner om at gøre ikke blev fremdraget i fremmede Avisers Omtale af „*Byen med de skønne Taarne*“.

Ved Aarets Udgang udgjorde Medlemsantallet 3721.

1918 At udarbejde en historisk Oversigt uden at medtage den daværende Formand, *Kaptajn Jurckmann's* Nytaars-hilsen, vilde være urigtigt alene af den Grund, at denne i faa Ord belyser Samtiden baade udadtil og indadtil. Han skriver: „*Atter et Aar skudt ind mod levende Maal — Blomsten af unge Mænd fra begge Sider af Grænsen. — Atter et Aar, der svandt fra Mile af Skyttegraves friske Lig og fra golde, knitrende Fronter. — Kun Østfrontens Kanoner tie; dens Reserver slaas indbyrdes, hænger og myrder i Frihedens, Lighedens og Broderskabets Navn, i eget Land! — — Nordfront findes ikke — Gud ske Lov! — men en Nordgrænse, bag hvilken man har glemt at forsyne sig med alt, og hvor man mangler alt; kun ikke Papir, Paragraffer, Provisorier, Nævn og Kommissioner!*“ —

Den 30. Januar afholdtes Foredrag for Medlemmer med Damer i Studenterforeningens Festsal. Foredraget, „*Luftens Erobring*“, der holdtes af *Premierløjtnant J. B. Ussing* og ledsagedes af Lysbilleder, havde hidlokket Medlemmerne og fyldt Salen til sidste Plads. Det kvikke og interessante Foredrag høstede

fortjent Bifald. Derefter foredroges en Række Solosange og Duetter af *Frk. Edith Norrie* og *Fru Nina Schrøder*, akkompagneret af *Organist Johannes Beck*, hvilke ligeledes høstede fortjent Bifald og Fremkaldelser. Ved den traditionelle Fælles-spisning havde Tiden ogsaa sat sit Mærke, idet det i Avertissementerne under et fedt NB. bemærkedes: „25 Gram Franskbrøds-Mærke skal afleveres sammen med Betalingen og Billetterne“.

Den 20. Februar afholdtes den ordinære Generalforsamling med *Overretssagfører C. Gammelgaard* som Dirigent. Formanden afgav Beretningen og udtalte, at det forløbne Aar havde givet Bestyrelsen og ham et meget stort Arbejde, meget Bryderi og Personalet et tungt Læs at trække. Til Trods for visse Blades ondsindede Angreb paa Husværterne, til Trods for Huslejelove og opreklamerede Lejerforeninger, havde dog Forholdet mellem *Ejer* og *Lejer* været det bedste, thi ingensinde havde Tvistighederne været færre — trods Dyrtid og Arbejdsløshed — end i det forløbne Aar. Alt Bryderiet og Besværet stammede udefra, fra „Huslejenævn“ og alle Slags lønnede „Kommissioner“, der kunde give deres Formænd fast Gage og Medlemmerne Diæter. Autoriteterne havde forlangt Oplysninger om, hvormange Kogekakkelovne og Komfurer, der fandtes i Lejlighederne, hvilket alene havde krævet over 15,000 Spørgeskemaer udsendt. Der fordredes Oplysning om alt muligt — rene Trakasserier — mindre foraarsaget af ond Villie end af Ukendskab. Efter Beretningen, som gav Anledning til smaaskaaren Kritik fra et Mindretal, hvilket kun bidrog til at øge Begejstringen for Formanden, aflagdes Regnskabet, for hvilket der uden Diskussion gaves Decharge. Af de tre afgaaende Medlemmer af Bestyrelsen genvalgtes *Jurckmann* og *van Wylich Muxoll*, medens *Grosserer S. W. Christensen* ikke ønskede Genvalg, hvorfor der i hans Sted valgtes *Direktør, cand. polyt. N. Lichtenberg*. Revisorerne og Decisor genvalgtes. Efter Generalforsamlingen havde Bestyrelsen konstitueret sig med *Jurckmann* som Formand, *Glindemann-Nielsen* som Næstformand, *Brinkmann* som Kasserer og *Friedlev Jacobsen* som Sekretær.

Aarets Bestyrelsesmøder gjaldt næsten alle *Huslejeloven* eller Overgreb og Fejlgreb fra Nævnenes Side. „*Hustyverierne*“ florerede stærkere end nogensinde. Krigen havde bragt Metaller til at stige svimlende, derfor stjal man *Nedløbsrør*, *Blyrør*

til *W. C'er, Gashaner, Messinglaase, Dørplader* og andet lignende.

Onsdag den 3. Juli foretoges den aarlige Sommerudflugt. Allerede Kl. 8 Morgen samledes man paa Nordbanen for at tage til Kvistgaard Station, hvorfra man kørte til Marianelund, hvor Frokosten indtoges. Efter et Besøg paa *Gurre* kørtes til *Hillerød*, hvor Middagen fandt Sted i Slotspavillonen. Den tidligere kendte Stemning paa Turen manglede.

At Stemningen blandt Grundejerne var trykket, var ikke mærkeligt. I Aarets Løb havde Grundejerbladet stadigt Brug for de samme Overskrifter: *Huslejelov og Boligbyggeri, Skattelov-*

Direktør, cand. polyt.
Nicolai Lichtenberg
Bestyrelsesmedlem fra 1918—1921.

Sagfører
B. Bendixsen
Foreningens juridiske Konsulent siden 1903.

forslag, Tallene fordømmer Kommunens Byggeri, Obligationsmarkedet, Atter Protest mod ulovlig Sæmmensætning af Nævne, Optøjer ved Fogedforretningerne, o. s. fr.

I Aarets Løb holdtes et Par Kredsforstandermøder (Repræsentantskabsmøder), derimod maatte Medlemsmøder og lignende Sammenkomster afbrydes paa Grund af Elektricitets-Indskrænkning, Epidemi og beslægtede Følger af Verdenskrigen.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet 3747.

1919

Den 20. Januar afholdt Københavns Grundejerforening i Grundtvigshus Aarets første Foredragsmøde for Medlemmer med Damer. Foredragsholderen, *Premierløjtnant Kongstorp*, talte om „*Sønderjyllands nationale Forhold i vor histo-*

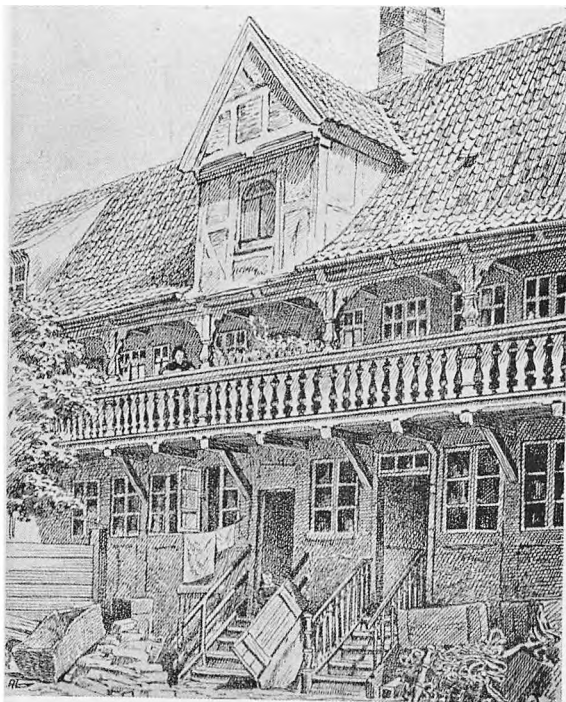
riske Tid". Det var en absolut imponerende Viden, Foredragsholderen sad inde med paa dette Omraade. Ved Hjælp af Lysbilleder paaviste han, hvorledes Oldtidsgravmæler, Runestene og Stednavne satte Skel mellem Danmark og Tyskland. Ejderen var bevisligt selv i Oldtiden Grænsen, hvilket fremgik af Inskriptionerne paa Runestenerne, der sprogligt var forskelligt byggede, saaledes at det kunde afgøres, om en Runesten oprindeligt havde haft sin Plads Nord eller Syd for Ejderen. Selv Oldtiden havde saaledes haft sin Sproggrænse! — —

Efter Foredraget sang *Frk. Grete Christensen* nogle sønderjydske Sange, hvorefter *Fru Martha Ottesen* talte om „*Sønderjylland*“ og om, hvorledes Sønderjyderne — til Trods for al Tvang og Krænkelse — aldrig havde ladet Haabet slukkes. Man havde ikke vidst, hvornaar og hvorledes, men man troede fuldt og fast paa, at *Genforeningen* vilde og maatte ske engang. Begge Foredragsholderne lønnedes med bragende Bifald. Den fungerende Formand, *Borgerrepræsentant Glindemann-Nielsen*, takkede Foredragsholderne og udtalte Haabet om, at den Tid snart maatte være inde, hvor det danske Sprogs Rækkevidde maatte være det afgørende for Landegrænsen. Forskellige Sønderjyder havde Ordet og udtalte: at „Tyskland sad kun inde med Sønderjylland i Kraft af den Stærkeres Ret.“

Den 20. Februar afholdtes den ordinære Generalforsamling i Grundtvigshus. *Overretssagfører Gammelgaard* var Dirigent. Formanden udtalte, at Arbejdet for Bestyrelsen, for ham selv og for Personalet havde været lige saa brydsomt som Aaret forud. Det tjente i højeste Grad til den københavnske Grundejerstands Ros, at den viste et saa stort Maadehold. Næppe i nogen anden Forretningsbranche fandtes der i Forhold til Forretningernes Antal og Omfang (over 145,000 Lejligheder) et saa ringe Antal retslige Tvistigheder som i Lejeforhold. I ikke et eneste Tilfælde havde nogen københavnsk Grundejer været idømt Bøde til Trods for, at der var mere end Lovparagraffer nok, som en Grundejer kunde komme til at støde an imod. Det var paaviseligt, at det var „*Huslejeloven*“, som havde standset Byggeriet, og det var de ved Huslejelovene nedsatte „Nævn“, som var Skyld i Arbejdsløsheden. Dersom Lejen blev rimeligt forhøjet, vilde Husejerne nok foretage Reparationer, for det lønnede sig ikke at lade sin Ejendom forfalde. Det var af Nød, at man undlod at gøre Ejendommen i Stand. En Haandværker

var dog bedre tjent med at give 50 Kroner om Maanedn og have Arbejde frem for at betale 40 Kroner og være arbejdsløs.

Efter Beretningen ønskede *Husejer Gnutzmann* at foreslaa en Resolution saalydende: „*Generalforsamlingen anmoder Regering og Rigsdag om Ophævelse af de provisoriske og ejendomskrænkende Love, som er vedtagne i de forløbne Krigs-aar, idet vi som frie danske Statsborgere i et frit Land for-*

Den Grønbeck'ske Gaard.

(Gaarden var beliggende i Stølholmegade og blev nedrevet for at gennemføre Kristiansgade.)

drer vore grundlovsmæssige Rettigheder respekterede og Ret til selv at administrere vore private Ejendomme.“

Resolutionen blev vedtaget af den store Forsamling med alle Stemmer mod to.

Ved Fremlæggelsen af Regnskabet bemærkede Kassereren, *Grosserer Brinkmann*, at selv Kontingentets Forhøjelse havde ikke formaaet at dække de store Udgifter til Dyrtdistillæg og meget andet, dersom ikke Foreningens forskellige Virksomheder havde givet et Overskud paa 7000 Kroner.

De afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Torp, Schrøder og Friedlev Jacobsen*, genvalgte. Som de foregaaende Aar vedtoges Formandens Honorar enstemmigt uden Omtale. —

Som nævnt i det foregaaende havde K. G.'s Bestyrelse i 1907 udmeldt sig af „*Fællesrepræsentationen for de københavnske Grundejerforeninger*“. Dengang var det sket efter, at man langt om længe havde opdaget, at K. G.'s Interesser umuligt kunde forenes med Fællesrepræsentationens. Men Tiderne var i Aarens Løb bleven haardere og haardere for Grundejerstanden, og man havde stadigt Følelsen af, at manglende Organisation gjorde det vanskeligt at føre Opgaverne igennem overfor Autoriteterne. Og da der derfor paa det nuværende Tidspunkt var en ny Grundejersammenslutning under Dannelse, nemlig „*Fællesforeningen af Grundejerforeninger i København og omliggende Kommuner*“, mente K. G.'s Bestyrelse paany at burde slutte sig til denne. Grundejernes forenede Organisation vilde derved komme til at tælle over 10,000 Medlemmer, en Magt naar det galdt at optræde overfor Autoriteterne. At man samtidigt vilde kalde de gamle Vanskeligheder til Live paany ænsede man ikke. Den 30. April havde den nydannede „Fællesforening“ incl. K. G. sit første Delegeretmøde i Grundtvigshus.

Den 25. Juni foretoges den aarlige Sommerudflugt med Bannen til *Fredensborg*, hvor Frokosten indtoges, og efter Besøg paa Slottet og i Parken sejledes med Motorbaade til *Nøddebo*, hvor Middagen fandt Sted. I Formandens Tale ved Middagen udtaltes Haabet om Genforeningen, der venteligt vilde blive fuldbyrdet saaledes, at den næste Sommerudflugt vilde gaa til Flensborg med Besøg paa Dybbøl Skanser og Als. —

De „*mørke Skyer*“, som allerede i 1916 havde begyndt at vise sig paa Grundejernes Himmel, var i Aarens Løb bleven mere og mere truende. I Stedet for — som naturligt — at forberede en Tilbagevenden til normale Forhold, fremsatte Regeringen Lovforslag om *Huslejlovens Fornyelse i skærpet Form*.

Hermed var Byrden omsider bleven Grundejerne uudholdelig, og Begivenhederne udvikler sig nu i hastigt Tempo, idet Initiativet udgaar — ikke fra K. G. eller „Fællesforeningen“, men fra „*en Kreds af københavnske Grundejere*“.

Den 8. Oktober indvarslede disse til et offentligt Møde i *Teknologisk Institut*. Paa Mødet tilkendegav *Entreprenør Emanuel Jensen, Partikulier Marker og Fabrikant Herman Jensen*,

som de egentlige Indbydere, at Anledningen til Mødet var *Grundejernes Utilfredshed med de bestaaende Grundejerforeningers Passivitet overfor den hensynsløse Maade, hvorpaa forskellige Nævn optraadte overfor de respektive Ejere*. Efter at *Overretssagfører Arentoft* var valgt til Dirigent, havde en Række Talere Ordet.

Entreprenør Emanuel Jensen og *Partikulier Marker* hævdede, at ingen Stand var bleven saa stedmoderlig behandlet som Grundejerne. Sidstnævnte mindede om, at tidligere Indenrigsminister, nu *Arbejdsløsheds-Direktør Jensen-Sønderup*, havde udtalt, at 20,000 Mennesker uberettiget havde faaet Arbejdsløshedsunderstøttelser. Saadanne Penge havde aabenbart Grundejerne fortrinsvis maattet betale.

Konstruktør ved Statsbanerne Poul Rasmussen fik derpaa Ordet: Grundejerne tiggede ikke om Almisser, men tilraabte Staten, at nu var det dybeste Alvor, og et Fejltrin vilde faa de alvorligste Følger. *Husejerne var gjort til en Paria-Kaste og udleveret til offentlig Plyndring! Nævnene skaltede og valtede ganske som de fandt for godt og tilsidesatte Grundloven, ligesom Appel-Instansen ikke var andet end Humbug!* Grundejerne var nødsagede til at maatte kræve en bestemt procentvis Forhøjelse og Opsigelsesretten tilbage.

Husejer Chr. Olsen beklagede, at *K. G.* ikke havde taget Initiativet til et Protestmøde. Desværre hørte man ikke noget til *Kaptajn Jurckmann*. Han havde i sin Tid gjort et godt Stykke Arbejde, som man maatte være ham taknemmelig for, men nu syntes han at svigte, netop nu, da det afgørende Slag skulde slaas. Naar Samfundet fordrede „lige Ret for alle“, maatte Grundejerne ogsaa have 33 pCt. Lejeforhøjelse og en „*upolitisk*“ Fortolkning af Huslejeloven. En Arbejdsmand fik nu 4000 Kroner om Aaret i Grundløn, en saa stor Forhøjelse, at der intet var i Vejen for, at han kunde betale 33 pCt. mere i Husleje.

Kaptajn Jurckmann, der var tilstede ved Forsamlingen, men som hidtil havde holdt sig tilbage, forlangte nu Ordet og udtalte, at han saa godt forstod Bevæggrunden til Mødet, nemlig at Grundejerne nu maatte have Luft — den mod dem i tre lange Aar begaaede Uret var for stor. Naar

hverken K. G. eller „Fællesforeningen“ havde indvarslet til Møde, var det fordi, man vilde afvente den nye Huslejelovs Fremsættelse. Først nu var Loven imidlertid forelagt, og K. G. havde derfor indvarslet til et *Protestmøde den 14. Oktober*.

Overretssagfører Lauritz Holm bebrejdede Indbyderne, at de gennem „anonyme Annoncer“ havde sammenkaldt til Mødet og søgt at samle „de misfornøjede“ i Stedet for at vise *Organisationerne* Tillid. (Hans Udtalelser mødtes med stor Kølighed af Forsamlingen.)

Grosserer Herman Ebert paaviste, at Priserne paa selv de mest nødvendige og uundgaaelige Reparationer var stegne saa stærkt, at Ejendomme ikke kunde forrente sig uden *mindst 50 pCt. Lejeforhøjelse*.

Mødet resulterede i Vedtagelsen af en Resolution, hvori man anmodede Rigsdagen om ved Huslejelovens Revision at drage Omsorg for, at ogsaa Grundejerne, som nu i tre Aar havde været berøvet Dispositionsretten over deres Ejendomme, nu atter maatte blive ligestillede med Landets øvrige Borgere, der efterhaanden havde faaet deres Indtægter forøgede i Forhold til Pengenes synkende Værdi, medens Grundejerne tværtimod havde faaet deres Indtægter forringede gennem højere Skatter, Afgifter samt Administrations- og Vedligeholdelsesudgifter.

Resolutionen vedtoges af den mere end tusindstemmige Forsamling.

Den 14. Oktober afholdtes det bebudede Protestmøde i Grundtvigs Hus af „*Fællesforeningen af Grundejerforeninger i Kjøbenhavn og omliggende Kommuner*“. *Overretssagfører Gammelgaard* var Dirigent.

Kaptajn Jurckmann holdt det indledende Foredrag og mindede om, at Krigslovgivningen havde foranlediget, at mange hæderligere Mennesker havde begaaet Lovbrud. Det tjente til Grundejernens Ære, at de havde holdt sig fri for at „*sluge Klausuler*“, men man maatte ikke tro, at dette var bleven paaskønnet — tværtimod! Det gjaldt nu om gennem Enighed at protestere. Fællesforeningen talte jo over 10,000 Grundejere, og en samlet Protest betød noget.

Konstruktør Poul Rasmussen udtalte, at *Grundejerne havde trællet saa længe under Provisorierne, at man snart havde*

glemte, at de var frie Borgere. „Grundejerne maatte kræve en Lov, som slog Bom for Nævnenes Vilkaarlighed!“

Kaptajn Jurckmann foreslog — efter at en Række Talere havde udtalt sig om det uretfærdige i en skærpet Forlængelse af Huslejeloven — en Resolution, der stillede Kravet om, at *Huslejeloven ikke fornyedes*, og at Lovgivningsmagten, saafremt den skulde nære Betæneligheder ved en pludselig Ophævelse af Loven, vilde foranledige, at der fandt en Afvikling Sted i Løbet af et Aaremaal. Resolutionen vedtoges af den store Forsamling, som fyldte Hovedsalen og alle tilstødende Lokalteter.

Den 21. November fandt et nyt Protestmøde Sted i Grundtvigs Hus. Ogsaa ved dette Møde var ca. 2000 Grundejere til Stede. Til Mødet var Indbydelsen udgaaet fra *Frederiksberg nye Grundejerforening* („1919“). En Række Talere havde Ordet.

Kaptajn Jurckmann fremhævede i sin Tale, at Kommunens Gæld nu var 300 Millioner og Statens 1000 Millioner! Til Trods for alt, hvad der blev gjort for at fremskaffe Boliger, var *Bolignøden* større end nogensinde. I Kjøbenhavn var der 1637 husvilde Familier med 6542 Personer, paa Frederiksberg 320 Familier med 2957 Personer, tilsammen ca. 10,000 husvilde, og for 1000 Familier betaltes der Fremlejepræmier. Det var, hvad man havde naaet ved, at der „kommunalt“ var bygget for 100 Millioner Kroner. Vel var *Lejerne* de fleste og *Ejerne* de faa, nemlig over 200,000 Lejere mod kun 10,000 Ejere i Hovedstaden, men dog var det ikke lykkedes Lejernes „Rabalder-Forening“ blot en eneste Gang at fylde dette Lokale, medens *Grundejerne* tre Gange i de sidste Maaneder ikke blot havde fyldt disse Lokaler, men Grundejerne havde staaet langt op ad Trapperne for, selv om de ikke kunde høre, saa dog ved deres Nærværelse at *protestere mod Uretfærdigheden*.

Konstruktør Poul Rasmussen udtalte, at Lovgivningsmagten havde vedtaget en Tvangslov, der var værre end de foregaaende til ubodelig Skade saavel for Lejer som Ejer. Det hele var et Udslag af Despotisme og usmageligt Valgfiskeri. „*Vi maa protestere mod en Lovgivning, der er en Klassefølgelse.*“

Grosserer Hermes paaviste, at ingen Stand under Kri-gen havde lidt saa meget som Grundejerne.

Grosserer Hermann Jensen karakteriserede Regeringen som en Klike, der melede deres egen Kage. Der behøvedes ikke i Danmark at være „kunstig“ Mangel paa Fødemidler og Boliger.

Lærer Brunøe sanktionerede, som Lejer, Grundejernes Holdning. Det radikale Tvangsstyre fratog os vor grundlovshjemlede Frihed. „*Væk med den Regering, der umuliggør det for Folket at lyde Landets Love. Vi vil ikke trælle under et udenlandsvenligt Jøderegimente!*“

Folketingsmand Asger Karstensen mente, at den sidste Lov var den sletteste Huslejlov.

Trafikkontrollør C. Kragh holdt paa, at Folketingsmand Asger Karstensen ikke havde arbejdet nok for at faa Loven ændret.

Toldforvalter van Wylich Muxoll hævdede, at naar man var nødsaget til at drive „Prangerpolitik“, saa maatte man forhandle, som Folketingsmanden havde gjort. „*Vi maa erindre, at vi har en Regering, som først solgte Vestindien, saa fik Island til at løsrive sig, som helst saa, at Færøerne gjorde det samme, og som nu gør alt for ikke at faa for meget af Sønderjylland igen.*“ —

Medens Mødet fandt Sted foretoges en Optælling, hvorved det viste sig, at Salen med sine Sideskibe og Forværelser rummede over 2000 Medlemmer, medens der paa Trapperne og helt ud til Gaden fandtes ca. 800, som efterhaanden maatte gaa, da det var umuligt at trænge frem.

Den 9. December afholdtes ekstraordinær Generalforsamling i Anledning af, at Bestyrelsen ønskede Medlemskontingentet forhøjet til 10 Kroner. Kassereren, *Grosserer Brinkmann*, havde overfor Bestyrelsen klarlagt det umulige i at holde den nødvendige Forretningsgang vedlige. Han hævdede, at netop Tiden gjorde Foreningens Institutioner mere nødvendige end nogensinde før! „Indskrænkning, uden Tilbagegang for hele Foreningens Virksomhed, var umulig!“

Fra Medlemmerne fremkom Forslag om Forhøjelse til 12, 16 og 18 Kroner, og efter nogen Diskussion enedes man om en Forhøjelse til *12 Kroner aarlig*. Da Kontingentforhøjelser skal

vedtages af to Generalforsamlinger, blev denne Kontingentforhøjelse vedtaget den 19. December ved en paany indvarslet ekstraordinær Generalforsamling.

Medlemsantallet udgjorde ved Aarets Slutning 3819.

1920 Aaret karakteriseres udadtil ved, at *Danmark bliver større*. Sønderjylland til Flensborg Fjord kom tilbage til Danmark. Det for blot faa Aar tilbage ganske usandsynlige var sket. Men Krigens Følgesvende: Pesten, Koleraen og Plettyfus gik ikke fuldstændig vor Dør forbi. *Influenzaen*, som kan iklæde sig saa mange Skikkelser og snart optræde godartet, snart med en høj Dødelighedsprocent, iklædte sig en Form, som i mangt og meget mindede om „Den sorte Død“, og krævede dette Aar mange Ofre. *Influenzaen* var en Tid ikke langt fra at have standset mangan en Virksomhed, saa stærkt havde den Tag i Befolkningen.

Man haabede dog nu, at selv om vi fik saadanne Efterdønninger efter Verdenskrigen som Epidemier og lignende, saa maatte dog Krigstidens Restriktioner høre op eller hvert Fald afvikles i Løbet af kortere Tid. „Haabet er lysegrønt“, hedder det, men for Grundejerne fik det en mere vissen Farve. Vel sagde *Kaptajn Jurckmann* i sin Nytaarshilsen i „Grundejerbladet“: — „*Retten er vel endnu ikke død i Danmark*“ —, men Tiden har vist, at dette var et forfængeligt Haab.

Regeringen fattedes Penge, og Penge skulde skaffes. At iværksætte en Skatteplyndring hos de egentlige Kapitalister, særligt „*Krigsmillionæerne*“, førte kun til, at disse, nu da Krigen var forbi, flygtede ud af Landet, hen, hvor der var billigere at leve. Det gik altsaa ikke. Derfor gjaldt det at finde andre — og saa havde man jo *Grundejerne*, der ikke som „*Naturens Husejere*“, Sneglene, kunde tage deres Hus paa Ryggen og løbe deres Vej. Og saa fandt Overskyldraadet en Udvej, der saa ganske tiltalende ud — paa Afstand. Man gjorde Grundejerne „rigere“. „*Keine Hexerei, nur Geschwindigkeit*“. Man omvurderede Ejendommene paa Grundlag af de Priser, som var givet ved det sidste Aars Salg i Nabolaget — om det var Eventyrpriser, som *Krigsmillionæerne* havde givet, eller det var en vild Pris, som Flygtninge, der var sluppet ind over Grænsen med deres ofte betydelige Formue, og som nu for enhver Pris maatte have Tag over Hovedet, havde Raad til at betale — det

tog man ikke saa nøje — Penge er Penge! Altsaa, man gjorde blot Grundejerne rigere. Det saa da nydeligt ud! En Grundejers Formue er efter Lovene Differencen mellem den Sum, som Prioriteterne i Ejendommen udgør, og Ejendomsskyldværdien — — hvad er saa simple end at forhøje sidstnævnte Sum og gratulere Grundejeren til, at han er bleven rigere. Det kom til at staa i Vejviseren, saa alle kunde se det — og saa maatte Folk jo tro det. Men denne Rigdom, der var en ny Form for „*Papirspenge*“ eller rettere *Penge paa Papiret*, havde den letfærdige Egenskab, at den skulde beskattes som *veritabel* Formue. Den Rigdom var ikke stort bedre end et „*Baroni paa Maanen*“.

Den 17. Februar afholdtes den ordinære Generalforsamling. Paa Forslag af Bestyrelsen blev *Overretssagfører Gammelgaard* Dirigent. Formanden, Kaptajn Jurckmann, indledede Beretningen med at udtale, at vel var Krigen endt, men dens Virkninger vilde ikke saa hurtigt høre op. Foreløbige Love — Huslejlove og Nævn — vilde vedvare og med dem Bolignøden. Det gav Bestyrelsen og Kontoret meget at bestille. Det havde sin Interesse at se af Statistiken, at Udsættelser af Lejligheder ved Fogeden var omtrent 400 i et Aar, medens andre kjøbenhavnske Borgere havde gjort Brug af Fogeden i ikke mindre end 38,000 Tilfælde. De „*Grundejere*“ maatte dog vist ikke være saa slemme, som de fik Skyld for! Vilde man i det hele og store kaste et Tilbageblik paa det svundne Aar, saa var der ingen Grund til Klage. Vel havde Nævnenes Afgørelser ikke altid været uvildige eller upartiske, og de havde derfor været for lave i Forhold til de umaadelige Reparationspriser, men den Omstændighed, at Flytningerne var blevne sjældne, havde bødet meget herpaa. Reparationer kunde indskrænkes, men hvad der ikke kunde indskrænkes var til Eksempel *Tømningen af Natrenovationen* — og den var bevisligt i flere Tilfælde stegen med 1400 pCt. — det vil sige, at den ofte havde forandret en Ejendoms tidligere Overskud til et betydeligt Underskud.

Efter den timelange Beretning fik *Konstruktør Poul Rasmussen* Ordet og udtalte, at den ene strængere Huslejelov stadig afløste den anden, men selv Grundejernes politiske Modstandere, Socialdemokraterne, begyndte nu at indse, at 5 pCt. for Vedligeholdelsen var ganske forrykt. K. G. med Kaptajn Jurckmann i Spidsen havde sagt, hvad der skulde siges, og det

skyldte man ham Tak for. *Byens Fattige var nu Staten, Kommunen og Grundejerne*. Disse sidste taalte i al Fald ikke større Skatter. Han vilde foreslaa, at man specificerede alle de forskellige Skatter paa Lejekvitteringerne, saa at Lejerne kunde se, hvem der fik Lejeindtægten.

En Række Talere, hvoriblandt *Overassistent Kragh, Grosserer Hermes, Malermester Jørgen Jensen og Bygmester Emanuel Jensen*, havde derpaa Ordet. Særligt gjorde sidstnævnte gældende, at „*Husejerne efterhaanden var bleven til Inkassatorer for en Regering, som smed Pengene ud til højre og venstre uden Maal og Med.*“

Arkitekt L. Lauritzen
Medlem af Bestyrelsen fra 1920—1921.

Konstruktor Poul C. Rasmussen
Medlem af Bestyrelsen fra 1920—1921.

Grundet paa Sygdom i Hjemmet hos Kassereren, Grosserer Brinkmann, forelagde Formanden Regnskabet, for hvilket der gaves Decharge. Formanden meddelte, at *Grosserer Brinkmann* nu vilde trække sig tilbage efter i 12 Aar at have været Forningens Kasserer. Ligeledes var der bleven en Plads ledig i Bestyrelsen ved *Malermester Joh. N. Schrøders* Død. Endvidere var *Glindemann-Nielsen* og *Zuschlag* paa Omvalg. De to sidstnævnte genvalgtes. Til de to ledige Pladser i Bestyrelsen valgtes *Arkitekt L. Lauritzen* og *Konstruktor Poul Rasmussen*.

Det var en meget svagt besøgt Generalforsamling grundet paa den herskende Influenzaepidemi, der næsten havde bragt Halvdelen af Befolkningen tilsengs. Flere Gange havde man

Bestyrelsen i 1920.

maattet aflyse Møder grundet paa den megen Sygdom. Ved et efterfølgende Møde konstituerede man sig med *Jurckmann* som Formand, *Glindemann-Nielsen* som Næstformand, *Friedlev Jacobsen* som Sekretær og *L. Lauritzen* som Kasserer.

Foranlediget ved forskellige samtræffende Vanskeligheder, dels den megen Sygdom og Sorg, dels det uafgjorte Spørgsmaal om Afstemningen angaaende Sønderjyllands Tilbagevenden til Danmark, som netop skulde afgøres i de Dage, besluttede Bestyrelsen under de herskende Forhold ikke at fejre sin 60 Aars Jubilæumsdag den 23. Maj.

Pengeknapheden viste sig stærkere og stærkere paa alle Omraader, ligesom der indførtes *Spærretimer for Gasforbrug* og *Rationskort* paa snart sagt alle Slags Madvarer.

Den 28. Juni afholdt K. G. sin Sommerudflugt, denne Gang til *Roskilde*. Den medbragte Frokost fortæredes i „Trægaarden“, hvorefter der sejledes til Boserup, hvor Middagen indtoges. Udflugten var begunstiget af det herligste Vejr, og Medlemmerne havde foruden Frokosten taget saa godt Humør med paa Turen, som Forholdene kunde tillade.

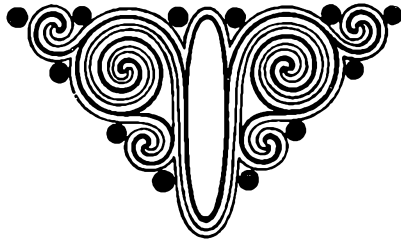
Den 26. November afholdt K. G. en *Genforeningsfest* i Studenterforeningens Festsal. Formanden, Kaptajn *Jurckmann*, indledede med at byde Rigsdagsmænd fra baade Syd og Nord for Kongeaaen velkomne. Det var en Glæde at se Gæster fra *Sønderborg*, *Haderslev*, *Aabenraa* og *Tønder*, som nu atter hørte til Danmarks Rige. „Fra Flensborg møder der ingen iaften, tilføjede Formanden, men vi vil ikke som hin Konge, der tabte Skaane, mure Vinduerne til for ogsaa at tabe det tabte af Syne og Sind“. Naar det for blot ti Aar siden ganske haabløse nu var sket, saa var intet umuligt mere i Fremtiden. Nu var der Haab for et enigt og samlet Danmark. Efter Velkomsttalen sang *Fru Astofte* klædt i sønderjydsk Nationaldragt „Slesvig, Slesvig, skønne, omstridte Land“, hvorefter Sønderjyllands Landstingsmand, *Kloppenborg Skrumtsager*, i et smukt, djævt og frejdigt Sprog skildrede de sønderjydske Grundejeres Stilling i de mange Aar, siden den sørgelige Krig i 1864. Da Taleren forlod Talerstolen, bragede Bifaldet. Efter at der var afsunget en Sang og forevist en Række Lysbilleder fra Sønderjylland, fortsattes Festen endnu et Par Timer ved et Fællesmaaltid i Spisesalen. Blandt Talerne skal nævnes: *Grosserer Warthoe*, *Direktør Magnussen*, begge fra Haderslev, og den for sin saglige Tale saa bekendte

Formand for den jydsk Fællesforening, *Direktør Hegelund* fra Aalborg, samt den for sin joviale Slagfærdighed i Tale ligesaa kendte *Købmand Niels Hansen* fra Randers.

I Slutningen af Aaret trak en ny sort Sky op. Det var Kjøbenhavns Magistrat, der ønskede at føre *Boligtilsyn*. Selvfølgelig kunde Grundejerne godt tænke sig et Boligtilsyn, som de med Glæde kunde underkaste sig — men vente sig et saadant, var der ikke megen Grund til, med forskellige Bolignævn og flere andre kommunale Anordninger som Forbillede. Det kommunale Boligtilsyn skulde gaa ud paa at samle Beretninger fra Plejebørns-Tilsynsdamer, Sygeplejersker og Kommunalæger om Vedligeholdelse af Hjemmene, Orden og Renlighed i Gaarde, Kældere o. s. fr.

Kontoret, der skulde begynde sin Virksomhed den 1. Januar 1921, skulde ledes af en Overingeniør. I Borgerrepræsentationen fandt Forslaget om et saadant Boligtilsyn Tilslutning fra alle Sider. Kun Folketingsmand *Glindemann-Nielsen* saa med en Del Uvillie paa Sagen, thi han frygtede, at man med den efterhaanden sædvanlige Hensynsløshed vilde fare frem mod Grundejerne.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet 3694.

I Kamp for Ejendomsretten.

Ad nye Veje under Konstruktør Poul Rasmussens Førerskab.

1921—1925.

VERDENSKRIGEN — dette gigantiske Folkeopgør, der paa saa mange Maader har grebet saa dybt i Folkenes Skæbne, og ikke blot politisk, men socialt, har sat Skel mellem før og nu, danner ogsaa for *Kjøbenhavns Grundejerforenings* Vedkommende — gennem sine dybtgaaende indrepolitiske Følger — det *store Skel*. — — HUSLEJELOVE, HUSLEJENÆVN og INDGREB I EJENDOMSRETTE er den Sæd, som Krigen har saaet for Grundejeren, og Opgaver tungere end nogensinde er dermed lagt paa Foreningens Skuldre. —

Ofte — og ikke uden Grund — ser den, der har naaet velfortjent Anerkendelse for sin Virksomhed, en Uretfærdighed i, at andre træder ind i hans Gerning, og vil ikke anerkende Nødvendigheden heraf. Lykkelige Tider havde Foreningen oplevet under *Kaptajn Jurckmanns* dygtige Ledelse, og *Kjøbenhavns Grundejerforening* havde vokset sig stor. Men nye Tider — nye Krav! Og overfor Efterkrigstidens nye Opgaver, overfor voksende Krav om nye Midler og Maal maatte den gamle Ledelse vige. —

Siden 1921 har nye Mænd haft Ledelsen af *Kjøbenhavns Grundejerforening* i Hænde. Nye Kræfter er traadt i Skranken for Hævdelsen af Grundejerstandens Rettigheder, takket være *Konstruktør Poul Rasmussens* energiske Agitation og Førerskab. Med dette Aar er derfor *Kjøbenhavns Grundejerforenings* Historie traadt ind i et nyt Afsnit.

1921 Den 25. Januar afholdtes Møde i Grundtvigs Hus. Allerede før Tiden var baade Hallen og Sidesalene optagne til sidste Plads. *Overretssagfører Gammelgaard* var

Dirigent, og han gav først Ordet til *Oldermænd Claus Olsen*, der udtalte Nødvendigheden af at komme til et Prisfald. Fagforbundene hævdede imidlertid det Dogme, at ingen én Gang opnaaet Fordel for Arbejderne kunde opgives uden Kamp — og den maatte komme saa beklageligt det var. Oldermænden paaviste, hvordan Lønstigningerne var naaet langt over Prisniveauet i Krigsaarene — *kun ikke Huslejen*. Før Lejeindtægten kom til at staa i et rimeligt Forhold til, hvad Lejlighederne kostede i Vedligeholdelse eller nye Ejendomme kostede at opføre, vilde et sundt Boligbyggeri ikke kunne komme igang. At give Arbejderne en billig Husleje uden samtidig at give dem Arbejde, hjælp ikke Samfundet, thi Arbejderne kunde ikke leve af at bo billigt. Hellere betale noget mere i Husleje og saa have reelt Arbejde. Leve af at være „arbejdsløse“ kunde ikke tilfredsstille hæderlige Arbejdere.

Efter at Formanden, *Kaptajn Jurckmann*, havde takket Oldermænden for hans Meddelelse om, at Haandværkerlaugene vilde yde Grundejerne Hjælp til at genvinde deres Ejendomsret, som Boliglovene havde indskrænket, rettede han en skarp Kritik over Boligkommissionens Betænkning og henviste til, at Landets ca. 40,000 Grundejere nu stod enige indenfor en *Landsorganisation*. Denne Organisations Opgave skulde være at søge at overbevise Lovgivningsmagten om *den Uret*, der blev begaaet imod Grundejerne ved stadigt gennem Tvangslove at hindre disse i at kunne holde deres Ejendomme i en passende Stand og have en Indtægt af Ejendommen i et Forhold som det før Verdenskrigen. Der blev enstemmigt vedtaget en Resolution herom.

Den 28. Januar bortkaldtes Foreningens Næstformand, *Gлиндemann-Nielsen*, ved en pludselig Død. Han var kun 53 Aar, da han døde. Med Dygtighed og Energi havde han arbejdet sig op baade til Gavn for sig og sine, men tillige for Samfundet. Alle havde Tillid til ham, thi han var trofast i sin Gerning, og et Løfte af ham vidste man, han aldrig søgte at omgaa. Derfor havde han kun Venner.

Den 21. Februar afholdtes den ordinære Generalforsamling i Grundtvigs Hus. Formanden, Kaptajn Jurckmann, aabnede Generalforsamlingen ved at mindes Foreningens nylig afdøde Næstformand, *Folketingsmand og Borgerrepræsentant Gлиндemann-Nielsen*, hvortil Forsamlingen sluttede sig. Derefter over-

tog *Overretssagfører Gammelgaard* Dirigentposten. *Kaptajn Jurckmann* fik først Ordet og aflagde Beretning. Ifølge en foretagen Opgørelse havde en Trediedel af Københavns Grundejere ikke 2000 Kroner i Aarsindtægt, altsaa ikke saa meget, at der var Grund til at misunde dem. Bestyrelsen havde med Held protesteret mod et Forslag om *Formueforøgelsesskat*. Dernæst omtalte Formanden de nylig stedfundne Forhandlinger i Indenrigsministeriet mellem *Grundejerrepræsentanter* og *Lejerrepræsentanter*. Han mente, at der var naaet Fremskridt paa en Række Punkter, om end disse kun var smaa. Han følte sig forvisset om, at der for Grundejernes Vedkommende var opnaaet, hvad der var muligt i Øjeblikket.

Efter Formandens Beretning forlangte *Konstruktør Poul Rasmussen* Ordet. Han vilde gøre Forsamlingen opmærksom paa, at den afgivne Beretning ikke var „et Udtryk for den samlede Bestyrelse.“ Han vilde ikke skjule for Forsamlingen, at han havde haft Sammenstød med Formanden, fordi han havde en anden Opfattelse af, hvad der burde have været gjort. Ved Forhandlingerne i Indenrigsministeriet den 29. og 31. Januar havde *Lejerorganisationen* været repræsenteret af de mest indsigtfulde Mænd, som havde praktisk Kendskab til Nævnene, medens *Kjøbenhavns Grundejerforening* kun havde været repræsenteret af Formanden, der selv for kortere Tid siden havde erklæret, at han aldrig havde været i et Nævn.

Taleren, der som bekendt var *Ejerrepræsentant* i et Nævn, mente at have Kendskab til Forholdene frem for Formanden, der selv erklærede aldrig at have haft med Nævnene at gøre, hvorfor han havde foreslaaet Formanden at deltage i Forhandlingerne i Indenrigsministeriet. Dette Forslag havde Formanden intet Hensyn taget til. Naar nu Formanden fremstillede Sagen, som om det havde været umuligt at opnaa mere for Grundejerne end, hvad der var opnaaet, vilde Taleren betegne Formandens Beretning som *et storslaaet Blændværk*. En Formand burde aldrig have Ret til at træffe bindende Overenskomster af den Art paa egen Haand. Taleren sluttede med at stille sit Mandat til Raadighed.

Direktør Nicolai Lichtenberg bebrejdede *Konstruktør*

Poul Rasmussen, at denne havde taget Ordet imod en Kollega i Bestyrelsen og saaledes arbejdede paa sine Kollegers Fald. Som Forholdene var, havde det ikke været muligt at naa noget uden ad Forhandlingens Vej, og han vilde give Kaptajn Jurckmann sin Tilslutning.

Grosserer L. E. Bruun betegnede den i Indenrigsministeriet underskrevne Overenskomst som en „Slavekontrakt“ og vilde have de Personer fjærnet, som havde underskrevet den eller havde Ansvaret for, at Overenskomsten var bleven underskreven.

Grosserer Hermes og *Godsinspektør C. Kragh* udtalte sig i lignende Retning.

Malermester Madsen bebrejdede Bestyrelsen, at den havde givet Formanden for megen Myndighed.

Forfatteren Osvald Hansen udtalte, at det var Bestyrelsens Fejl, at den ikke havde holdt paa Grundejernes Ret, og sluttede med at sige, at Formanden, bortset fra alle de mange Aar, hvori han havde været en dygtig Formand, dog ikke havde Evnen til at føre Grundejerne i en Tid som den, der nu var kommen.

Overretssagfører Poul Torp og *Toldforvalter van Wylich Muxoll* søgte at forsvare Formanden og advarede mod Overilelse fra Forsamlingens Side.

Skomagermester Matthiesen og *Partikulier Marker* forlangte, at Bestyrelsen skulde stille deres Mandater til Disposition.

Konstruktør Poul Rasmussen fik paany Ordet. Han vilde gøre *Overretssagfører Torp* opmærksom paa — hvad denne som Jurist heller ikke kunde være uvidende om —, at den i Indenrigsministeriet underskrevne Overenskomst havde *bunden Grundejerne*, uden at man havde spurgt disse herom.

Kontorchef i Finansministeriet Kay Espensen udtalte, at Grundejerrepræsentanter som *ærekære Mænd* burde have nægtet at forhandle.

Det var forgæves, at Formanden nu paany søgte at hævde, at der var naaet, hvad der var muligt for Grundejerne under den foreliggende Situation. *Partikulier Marker* fremsatte en Resolution, hvori Generalforsamlingen udtalte sin *alvorligste Protest* mod Formandens Optræden og forlangte, at Bestyrelsen

stillede sine Mandater til Raadighed. Resolutionen blev vedtaget med overvældende Majoritet. Derefter aflagde *Justitsraad Zuschlag*, der grundet paa *Arkitekt Lauritzens* Bortrejse fungerede som Kasserer, Regnskabet, som godkendtes uden Omtale. Ved det derefter foretagne Bestyrelsesvalg valgtes: *Kontorchef i Ministeriet Kay Esbensen*, *Konstruktør ved Statsbanerne Poul C. Rasmussen*, *Dr. polit., Overretssagfører Frantz Pio*, *Bygmester Emanuel Jensen*, *Husejer Chr. Olsen*, *Bygmester Cornelius Bjørnemose*, *Direktør Kr. Ringfeldt*, *fhv. Apotheker Th. Them* og *Husejer Lenskjold* med overvældende Majoritet. Til Revisorer valgtes *Arkitekt Heinrich Hansen* og *Godsinspektør I. C. Kragh*, medens Desisor, *Overretssagfører Axel Olsen*, gen-

Bygmester Emanuel Jensen
Bestyrelsesmedlem fra 1921–1924.

Direktør Ringfeldt
Bestyrelsesmedlem fra 1921–1924.

valgtes. Den nye Bestyrelse, der samme Aften konstituerede sig med *Kontorchef Kay Esbensen* som Formand og *Konstruktør Poul C. Rasmussen* som Næstformand, udstedte straks et *Manifest* til Foreningens Medlemmer, hvori den anmodede om Medlemmernes Tillid og Tilslutning og pointerede, at Ejendomsrettens Bevarelse var *Programmets Hovedhjørnesten* for den nye Bestyrelse.

For om muligt at opnaa Ændringer i den *kommende Huslejelov* havde *Landsorganisationen* den 8. Marts Møde med *Rigsdagsudvalget*. *Landsorganisationens* Formand, *Købmand Carl Jensen* (Slagelse), *Købmand Niels Hansen* (Randers), *Tømmermester Simon Jensen* (Horsens), *Fællesrepræsentationens* Formand, *Overretssagfører Hannibal Hansen*, samt K. G.'s For-

mand og Næstformand havde givet Møde, og Rigsdagsudvalget havde — mente man — vist sig forstaaende overfor de krævede Ændringer.

Allerede den 19. Marts blev en ny Huslejelov vedtaget. Den nye Bestyrelse havde dog opnaaet det vigtige for Grundejerne, at der fremtidig kom to virkelige *Ejerrepræsentanter* i Nævnene.

Den 6. Maj afholdtes ekstraordinær Generalforsamling i Grundtvigs Hus. Bestemmelsen i Foreningens Love om, at der skulde 400 Stemmer til at forlange ekstraordinær Generalforsamling, ændredes til 5 pCt. af Medlemsantallet, dog ikke uden gentagende Protest fra *Toldforvalter van Wylich Muxoll*, der hævdede, at man i sin Tid havde bestemt et saa stort Antal Medlemmer til at fordre en ekstraordinær Generalforsamling for at undgaa „Rabalder-Generalforsamlinger“, hvoraf Foreningen havde haft alt for mange. Der fremsattes Forslag om Valg af Delegerede til Fællesforeningen første Gang paa den ordinære Generalforsamling i Februar 1922. Dernæst vedtoges det at yde den afgaaede Formand, *Kaptajn Jurckmann*, det sædvanlige Honorar for det afvigte Aar. Ligeledes foresloges en Pension til sidstnævnte, hvilket denne i en tilstillet Skrivelse ikke ønskede at modtage under de nuværende Forhold. Fra forskellige Sider fremkom Beklagelse over denne Skrivelse, da *ingen kunde eller vilde underkende Kaptajn Jurckmanns udmærkede Ledelse af Foreningen gennem en lang Aarrække*.

Den 6. Maj 1921 fremkom en ny *Lov om Foranstaltninger til Udryddelse af Rotter*, som i Modsætning til de tidligere Love tvang Grundejerne til at bringe deres Ejendomme i en „rottesikker“ Stand, og som gav Kommunalbestyrelsen Myndighed til at foretage det fornødne, dersom *Grundejerne* ikke efterkom Lovens og det fra Indenrigsministeriet udsendte Cirkulæres Paabud. K. G.'s Bestyrelse overdrog derfor Næstformanden at udarbejde en Ordning, hvorved det blev muligt for Grundejerne at danne en Forening, som kunde bringe Lovens Paabud til Udførelse paa en saadan Maade, at kommunale Foranstaltninger kunde undgaaes.

Den 15. Juni foretoges den aarlige Sommerudflugt — denne Gang til *Køge* og *Vallø*, med Middag paa Vallø Strandhotel. Humøret var godt og Maden saa rigelig, at Tiden løb fra Deltagerne, saa det blev nødvendigt ved Hjælp af Biler at naa det sidste, hjemgaaende Tog.

Som meddelt ved det foregaaende Aars Afslutning, havde Kjøbenhavns Magistrat fra Januar 1921 oprettet et *Boligtilsyn*, til hvilket Grundejerne og specielt Foreningens afdøde Næstformand, *Glindemann Nielsen*, ikke havde haft de bedste Forhaabninger. Det bør derfor siges, at K. G.'s Bestyrelse efterhaanden blev glædelig overrasket, idet Boligtilsynets Chef, *Overingeniør, Dr. Holger Schmidt*, hurtigt vandt almindelig Tillid og Agtelse gennem sine humane og rimelige Fordringer. Det er nemlig en stor Fejltagelse at tro, at K. G. ikke skulde skelne mellem pligtopfyldende og efterladende Husejere. Tværtimod er det Foreningens Opgave at højne Standen. Men i mange Til-

*Dr. polit., Overretssagfører
Frantz Pio
Bestyrelsesmedlem fra 1921--1925.*

*Bygmester
Cornelius Bjørnemosé
Bestyrelsesmedlem fra 1921-1924.*

fælde var der ikke optraadt saa hensynsfuldt fra en vis Side, som med Billighed kunde fordres overfor frie Borgere i et frit Land, hvorfor K. G. maatte sætte dobbelt Pris paa en Embedsmands forstaaende og retfærdige Optraeden med rimelig Hensyntagen til Forholdenes Beskaffenhed.

Paa Foranledning af *Landsorganisationen* afholdtes den 21. Oktober et Fælles-Delegeretmøde i Haandværkerforeningens Bygning. *Den frederiksbergske Fællesforening*, *Fællesrepræsentationen* og *Fællesforeningen* mødtes i tilsyneladende skønneste Enighed med samtlige Landsorganisationens udenbys Medlemmer. Af de indbudte Gæster var mødt *Departementchef i Finansministeriet P. O. A. Andersen*, *Kontorchef i Indenrigsministeriet Bülow*, *Borgmestrene J. Jensen* og *Godskesen, Folke-*

tingsmændene Hagbart Berg og Lemvigh-Müller, Overingeniør, Dr. Holger Schmidt og Raadmændene Gram og Sørensen. Mødets Præsident, Landinspektør N. F. Jensen, bød Gæster og Medlemmer velkommen og udtrykte sin Glæde over, at alle Landets Grundejere nu kunde mødes i Enighed og derved løfte i Flok. Landsorganisationens Formand, Købmand Carl Jensen fra Slagelse, afgav Beretningen. Overretssagfører Hannibal Hansen talte derefter om „Skattelovene“. Redaktør Justnielsen talte om „Huslejeloven“ og Konstruktør Poul Rasmussen om „Huslejenævnene“. Slutteligt talte Departementschef, Statsgældsdirektør P. O. A. Andersen „mod forhøjet Rente paa Kredit-

*Kontorchef i Finansministeriet
Kay Esbensen
Formand fra 1921—1922.*

*Forfatteren
Osvald Hansen
Redaktør af Grundejer-Bladet siden 1921.*

*foreningernes Kasseobligationer“ og Overingeniør, Dr. Holger Schmidt om „Rotteloven“. Af alle disse udmærkede Foredrag tiltrak dog Konstruktør Poul Rasmussens eksakte Bevisførelse for Huslejelovens skadelige Indflydelse sig mest Opmærksomhed. Han paaviste, at *Bolig-Standarden aldrig havde været højere i Kjøbenhavn end i 1921*. I 1908, lige efter det store Byggekrak med 8000 ledige Lejligheder i Kjøbenhavn, raadede hver Indbygger over 26,3 Kvadratmeter Gulvflade — i 1921 over 28,2.*

Efter det vellykkede Møde deltog alle Gæsterne samt hele Landsorganisationen, Repræsentanterne for 52 Grundejerforeninger, i en Middag.

I Aarets Slutning var Redaktionen af *Grundejerbladet* bleven

overtagen af *Forfatteren Osvald Hansen*, der siden den 1. September havde afløst *can. mag. & jur. Erik Christensen*.

I December stiftedes den af Bestyrelsen forberedte Forening til Udryddelse af Rotter for K. G.'s Medlemmer til disses Beskyttelse overfor offentlige Tvangsforanstaltninger, ligesom Foreningen ansatte *Justitsraad, Ingeniør Zuschlag* som Konsulent og Leder af den to Gange aarligt tilbagevendende Kampagne.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet 3690.

1922 I Begyndelsen af Januar udkom: „*Kunstig Bolignød*“, en Afhandling forfattet af K. G.'s Næstformand, *Konstruktør Poul C. Rasmussen*. Denne Bogs Opgave var paa Grundlag af *det officielle, statistiske Materiale* at bevise, at *Lejlighedsarealet i Forhold til Befolkningstætheden* var større paa dette Tidspunkt end nogensinde før. Ingen har senere været i Stand til at rokke ved Bogens Oplysninger, og det var ingenlunde den daarligste anbefaling, som den københavnske Presse under disse Omstændigheder gav Skriftet, idet de forsøgte at tie Skriftet ihjel. Det er nemlig en gammel Kendsgerning, at den, som tier, samtykker — om end meget mod sin Villie. Til Gengæld omtalte den danske Provinspresse sig meget anerkennende, og autentiske Tal kan nu en Gang ikke være rigtige, naar de læses i Provinserne, og det modsatte, naar de læses i København.

Den 13. Februar afholdtes den ordinære Generalforsamling i Grundtvigs Hus. Formanden, Kontorchef Esbensen, bød velkommen og foreslog, at Foreningens mangeaarige og uundværlige Dirigent, *Overretssagfører Gammelgaard*, overtog Dirigenthvervet, hvilket vedtoges med Akklamation. Formanden udtalte derefter, at han i det Aar, han havde været K. G.'s Formand, havde anset det for sin væsentligste Opgave at tilvejebringe Ro og Enighed blandt Grundejerne, thi kun herved kunde der opnaas den Respekt hos Autoriteterne og Lovgivningsmagten, som var nødvendig. Han ønskede imidlertid at meddele Forsamlingen, at han nu vilde fratræde og ikke ønskede at modtage Genvalg, men det var med det Haab, at den Mand, som skulde blive hans Afløser, maatte faa Held med sig til at arbejde videre i samme Spor.

Partikulier P. A. Marker udtalte, at han havde næret Frygt for, at den Bestyrelse, som var valgt det forudgaaende Aar,

ikke fuldt vilde være i Stand til at magte den paatagne Opgave i Betragtning af det vanskelige Hverv, den gik ind til, hvorfor han nu vilde udtrykke sin Glæde over, at hans Frygt i enhver Henseende havde vist sig ubegrundet. Han vilde bringe den afgaaende Formand, *Kontorchef i Finansministeriet Kaj Esbensen*, en Tak for den værdige Maade, paa hvilken han havde repræsenteret Bestyrelsen og Foreningen. Han sluttede med et Leve for den afgaaende Formand, hvortil Forsamlingen sluttede sig.

Konstruktør Poul C. Rasmussen betraadte nu Talerstolen hilst af et demonstrativt Bifald og udtalte, at det var under nye

Husejer Chr. Olsen

Foreningens Sekretær og Kasserer fra 1921—1924.

Folketingsmand V. Lemvigh-Müller

Bestyrelsesmedlem fra 1922—1924.

Former og Forhold, Generalforsamlingen afholdtes. Medens man tidligere havde givet Aarsberetning, kunde man nu komme hurtigere over dette, fordi Bestyrelsen havde indført ved hvert *Medlemsmøde* at oplyse om *alt*, hvad der var passeret, siden det sidst forudgaaende Møde, hvorved Medlemmerne anderledes kunde holdes *à jour* med, hvad der blev udrettet. Da den nuværende Bestyrelse overtog sin Virksomhed, forelaa der en underskreven Overenskomst mellem Lejere og Ejere i Ministeriet om Huslejeloven, hvorfor det havde været mere end vanskeligt at opnaa Ændringer — og dog var der opnaaet noget. *Grundejerne kunde nu indstille deres egne Nævnrepræsentanter og frivillige Overenskomster kunde vedtages med to Grundejerstemmer i Nævnet.* Bestyrelsen havde afholdt en Række *Instruktionsmøder* for Medlemmerne i Foreningens egne Lokaler.

Saadanne Møder burde forlængst have været afholdte, men det skete først, da den nye Bestyrelse traadte til.

Efter at Regnskabet var forelagt og godkendt, genvalgtes *Konstruktør Poul C. Rasmussen* og *Sekretær Chr. Olsen*, medens den ledige Plads i Bestyrelsen besattes af *Folketingsmand, Grosserer V. Lemvigh-Müller*. Til Revisorer valgtes *Arkitekt, Bygningsinspektør Heinrich Hansen* og *Kaptajn Alexander Norgaard*. Decisor, *Overretssagfører Axel Olsen*, genvalgtes.

Efter Generalforsamlingen konstituerede Bestyrelsen sig med *Konstruktør Poul C. Rasmussen* som Formand, *Dr. polit., Overretssagfører Frantz Pio* som Næstformand og *Sekretær Chr. Olsen* som Kasserer.

Den 29. April rettede Formanden i *Grundejer-Bladet* en Henvendelse til Medlemmerne om, at disse, i Anledning af den nylig vedtagne Huslejelov, vilde afvise de urigtige Paastande om Misbrug, der var fremsat mod Grundejerne, ved at vise en forstaaende og maadeholdende Benyttelse af de Lempelser, som den nye Huslejelov indeholdt.

Den 13. Juni afholdtes den aarlige Sommerudflugt, denne Gang med Biler fra Raadhuspladsen gennem Lyngby, Birkerød, Hillerød og Gribskov til Nøddebo Kro, hvor der spistes Frokost. Dereftes fortsattes Køreturen, stadig begunstiget af Vejret, til *Hulerød Badehotel*, paa hvis herlige Strand der i nogle Timer udfoldede sig et muntert Badeliv, indtil der kaldtes til Middag i Hotellets store Sal. Ved 8 Tiden paabegyndtes Hjemturen, som foregik ad Strandvejen og sluttede paa Raadhuspladsen. Turen var vellykket i enhver Henseende.

Den 31. August afholdtes et Fællesmøde i Grundtvigs Hus i Anledning af *den lovbefalede Rottekampagne*.

Formanden for Fællesforeningen, Partikulier P. A. Marker, bød Gæsterne, Medlemmerne og Pressen velkommen, hvorefter Formanden for K. G. gennemgik Sagen lige fra Lovens Fremkomst og betonedede, at da Loven enten paabød Kommunen eller ogsaa Grundejerne i Forening at træffe Foranstaltningerne, saa var man vel nok klar over, hvad der vilde blive det fordelagtigste. For første Gang vilde man nu arrangere en Udlægning af Rottegift over hele Byen paa de samme Dage, og Bestyrelsen haabede paa, at Grundejerne vilde staa enige og pligttopfyldende med Hensyn til Rottesikring af deres Ejendomme til de fastsatte Tider. K. G. vilde udgive en trykt Vejledning udarbejdet af Kon-

sulenten, ligesom denne vilde være personlig tilstede hver Dag fra 9—4 paa K. G.'s Kontor i den Tid, Udsalget af anerkendte Rotteudryddelsesmidler fandt Sted. Udlægningerne vilde man gentage hvert Foraar og Efteraar samtidigt med, at disse fandt Sted paa Frederiksberg. Foreningens Konsulent, *Justitsraad Zuschlag*, gav derpaa en Oversigt over Fremgangsmaaderne baade med Hensyn til Rottesikringen af Ejendommene og Udlægningen af de forskellige Slags Rottegift. *Borgmester J. Jensen* besteg derefter Talerstolen og pointerede, at han som Finansborgmester selvfølgelig var interesseret i, at Grundejerne selv ved samlet Optræden tog Sagen i deres Haand, thi derved vilde Kommunen slippe for en Del Udgifter, og det glædede ham at høre, at Foreningen havde en fuldt færdig Plan. Personlig var han af den Mening, at Grundejerne — naar de virkede samlet — ifølge Loven havde Ret til at foretage Udryddelsen af Rotterne, men med *Retten* fulgte ogsaa *Pligten* til at udføre Arbejdet — baade Rottesikringen og Giftudlægningen — saaledes, at Kommunen maatte erkende, at det var gjort, som det skulde gøres.

Den 18. og 19. September holdtes de to første Instruktionsmøder om Rotteudryddelsen henholdsvis i *Østerbros* og *Brønshøjs Grundejerforeninger*. Begge Steder var alle Pladser optagne i Lokalerne. Den 20. September afholdtes et tilsvarende Møde i *Stjerne Kroen paa Amager*, hvor der var mødt Repræsentanter for ca. 40 Grundejer- og Parcellforeninger. *Justitsraad Zuschlag* indledede alle Møderne med at demonstrere, hvorledes *Udlægningerne* skulde finde Sted, medens *Konstruktør Poul Rasmussen* og *Sekretær Chr. Olsen* supplerede Oplysningerne med Hensyn til *Rottesikringen* og *betonede Nødvendigheden af en enig Optræden fra Grundejernes Side*.

Derefter holdtes den 21., 22. og 23. September tilsvarende Instruktionsforedrag i K. G.'s Sal i Admiralgade, som hver Aften fyldtes af en meget interesseret Forsamling.

Efter mere end et Aars Tovtrækning om, hvorledes Rotteudryddelsen skulde iværksættes i Kjøbenhavn, foranlediget ved, at Nørrebros Grundejerforening og Fællesrepræsentationen søgte at spænde Ben for en formaalstjenlig Løsning uden Kommunens Indblanding, stod nu endelig *K. G.'s Fællesforening* rede til at begynde Giftudlægningen den 2. og den 16. Oktober. Glædeligt var det, at *Frederiksberg Kommunalbestyrelse* i Samraad med *Frederiksberg Grundejerforening* besluttede en almindelig Rotte-

udryddelse bygget paa de samme Regler og Grundsætninger som *K. G.'s Fællesforening* havde fastsat, og paa de samme Dage. Det maa nemlig tillægges den allerstørste Betydning, at Udryddelsen sker samtidig — særlig indenfor to sammenbyggede Kommuner som Kjøbenhavn og Frederiksberg.

Med en vis Spænding havde Fællesforeningens Ledelse imødeset, hvorledes *Udleveringen* af de rottetdræbende Præparater vilde forløbe. Man var klar over, at Foreningskontorerne vilde blive stillet paa en haard Prøve, og der var i den Anledning truffet særlige, ekstraordinære Foranstaltninger for at kunne tage mod den Strøm af kjøbenhavnske Grundejere, som skulde forsynes med Giftpræparater. K. G. havde foretaget en midlertidig Omordning af Lokalerne saaledes, at der kunde gaa en fortsat Strøm fra Admiralgade ind gennem Kontorerne og efter at være betjent have Udgang i Laxegade. Personalet var forøget saaledes, at der var ti Ekspedienter til Raadighed, og til Trods for et formeligt *Run*, foregik Udleveringen af Præparater i en saadan Fart, at det kun nogle enkelte Gange kneb en Smule. Den kjøbenhavnske Dagpresse viste ogsaa Sagen sin Interesse ved at sende deres Pressefotografer og optage Billeder i Dagbladene af Udleveringen. Fællesforeningens øvrige Kontorer, baade paa Østerbro, i Brønshøj og paa Amager, havde ligeledes stor Tilslutning, og herfra indløb Ordre til Hovedkontoret om yderligere Forsyning af Rottegift, som straks blev afsendt med Automobil for at hindre enhver Forsinkelse. Det kan uden Overdrivelse siges, at selv de største Forventninger blev overtrufne ved denne Lejlighed, og Æren herfor skyldes hver enkelt Grundejer, som gjorde sin Pligt, saa vel som Bestyrelsen for de forskellige samarbejdende Grundejerforeninger.

Den 7. Oktober samledes Storkjøbenhavns Grundejerforeninger og Repræsentanter for Provinsens Grundejerforeninger til *Delegeretmøde* i *Langelinies Pavillon*.

Paa *Fællesforeningens* Vegne bød *Partikulier P. Marker* velkommen, særlig henvendt til de indbudte, *Departementchef, Statsgældsdirektør P. O. A. Andersen* og *Borgmester J. Jensen*, og gav derefter Ordet til Landsorganisationens Formand, *Købmand Carl Jensen*, Slagelse, der afgav Beretning for det forløbne Aar. Af Beretningen fremgik særlig, at man havde beskæftiget sig med Grundskyldspørgsmaalet, ligesom Grundejerorganisationerne over hele Landet krævede Huslejelovens Bort-

fald til 1. April 1923. Dernæst holdt *Dr. polit. Frantz Pio* et meget instruktivt Foredrag om Grundskyldsloven. K. G.'s Formand, *Konstruktør Poul Rasmussen*, fik derefter Ordet og hævdede, at Grundskyldsloven var en Overgang fra et gammelt Skattegrundlag til et nyt, og saadant skete almindeligvis for at opnaa en Forøgelse af det offentliges Indtægter. Her var imidlertid dette ikke Tilfældet. Her var det kun et Principspørgsmaal, idet man tilsigtede et Retfærdighedskrav: *lige Skat paa lige Jord*. Dette kunde man blot ikke naa ad denne Vej, fordi det var aldeles umuligt — i hvert Fald i Byerne — at vurdere to Grunde, i samme Gade men med forskellig Form og Størrelse, efter noget saa ubestemt som Udnyttelsesmuligheden. *Forfatteren Osvald Hansen* uddybede yderligere Spørgsmaalet om den vedtagne *Lov om Grundskyld til Staten* og mente, at denne vilde drage en kommunal Grundskyld efter sig. En Protest fra *Folketingsmand Lemvig-Müller* gav Anledning til en Diskussion, hvori *Konsul D. Thomsen*, *Godsinspektør C. Kragh*, *Redaktør Niels R. Møller*, *Borgmester J. Jensen* og *Direktør Hegelund*, Aalborg, deltog. Alle var enige om at beklage Protesten fra Folketingsmandens Side. Derefter stillede *Dr. polit.*, Overretssagfører *F. Pio* Forslag om en Resolution gaende ud paa Delegeretmødets Beklagelse over, at man havde gennemført Forslag om Beskatning af faste Ejendomme efter Principet Grundskyld, da Grundejerne i dette Princip saa Begyndelsen til en *Konfiskation af Grundværdien*. Denne Resolution vedtoges.

Efter en Frokostpause fortsattes Forhandlingerne, idet *Overretssagfører Hannibal Hansen* holdt Foredrag om Kredit- og Hypothekforeningernes Laanevilkaar. Særlig fandt han, at Laanene var for smaa. *Statsgældsdirektør, Departementchef P. O. A. Andersen* hævdede, at *vore Kreditforeninger maatte siges at være et uvurderligt Gode, hvis høje Standard maatte bevares, idet intet andet Land havde en tilsvarende Realkredit*. „*Det er en Ære for vore Kreditforeningers Ledelse, at ingen Kreditforeninger har haft noget Tab, men tværtimod har forøget Reservefonden*“. Han sluttede med at fæste sin Anskuelse i den almindelige Bevidsthed ved at sige: Jeg var for nogle Aftener siden i det kgl. Teater, hvor Mollières „*Den gerrige*“ opførtes, og hvor denne i Fortvivlelse spørger: *Hvor skal jeg dog gøre af mine Penge! Hvor skal jeg sikkert anbringe dem!* — — Uh! hvor jeg havde haft Lyst til at tilraabe

ham: *I danske Kreditforeningsobligationer!* (Stormende Munterhed i Forsamlingen.) Statsgældsdirektøren gik dernæst over til at omtale *Byggeriet* og mente, „*at dette truedes paa det alvorligste af de vanvittige Byggepriser. Statstilskudene maatte allerede anses for tabte.*“ Statsgældsdirektøren ønskede indtrængende Huslejeloven ophævet, thi Kreditforeningerne kunde slet ikke vurdere, saa længe Maximalpriser paa Huslejen bevaredes. Kreditforeningerne ønskede selv at kunne gaa højere op med Laanene, men for at det kunde ske, maatte Huslejeloven ophæves og Arbejdslønnen sættes ned. Han havde mange Betænkeligheder ved Boligloven og kunde ikke se rettere end, at baade Stat og Kommune kom ud at svømme.

Endvidere deltog *Direktør Johan Nielsen, Tømrermester Simon Jensen* fra Horsens, *Redaktør Justnielsen, Proprietær Lewald, Købmand Carl Jensen* fra Slagelse m. fl. i Diskussionen. Dernæst indledede *Konstruktør Poul Rasmussen* Diskussionen om Huslejeloven og sagde bl. a., at de Ministerier, som vilde faa Betydning i Historien, blev ikke mange. Men det Ministerium, der vilde erindres længst, vilde være det radikale, fordi det skabte Restriktionerne. Af disse var nu kun to tilbage, nemlig Ørestriktionerne og Huslejeloven. Om den sidste kunde man sige, at den opfyldte Hensigten, nemlig *at holde Huslejen nede*. Men de Tab, den vilde komme til at forvolde, vilde Samfundet blive nødt til at betale.

Borgmester J. Jensen søgte at rokke ved *Konstruktør Rasmussens* Tal og de Beregninger, som var lagt til Grund for Fordraget, men dette lykkedes imidlertid ligesaa lidt *Borgmesteren* som det lykkedes *Landsdommer Axel Rasmussen* under Debatten om Ændringer i Huslejeloven, og man fik et levende Indtryk af *Borgmesterens* Forlegenhed, da han under Forsøget paa et Forsvar forledtes til at indrømme, *at man ikke kunde stole paa Kommunens egne officielle Tal*.

Det var en Lettelse for Forsamlingen, da Forhandlingerne nu blev afsluttede, og Grundejerne kunde samles til en vellykket Festmiddag, hvor *Borgmester Jensen* personlig hyldedes. Grundejerne forstod jo nemlig godt det umulige for *Borgmesteren* i at skulle forsvare Kommunen, naar dens officielle Beregninger ikke var til at stole paa. *Finansborgmester Jensen* og *Statsgældsdirektør Andersen* havde saaledes — den første som Mod-

stander, den sidste som Tilhænger af Grundejernes Krav — naaet samme Resultat gaaende ad to forskellige Veje.

Den 20. November afholdtes Medlemsmøde med Foredrag og Lysbilleder i Grundtvigs Hus. Foredragsholderen, *Ingeniør Bjerregaard*, holdt et meget instruktivt Foredrag om *Bortkørsel og Udnyttelse af Dagrenovationen*. I Modsætning til herhjemme havde man i New York en Todeling af Affaldet, idet Husboerne maatte holde én Spand til Aske og én til andet Affald, hvorefter sidstnævntes Indhold — væsentlig af animalsk eller vegetabilsk Art — udnyttedes til *Talg, Sæbe* og lignende, men aldrig — som ondsindede Tunger udsprede — til *Margarine!* Foredragsholderen anbefalede Forbrænding af Affaldsstofferne, da Forbrændingsprodukterne kunde udnyttes paa forskellige Maader uden store, tekniske Vanskeligheder. Forsamlingen hilste Foredraget med stærkt Bifald. I en efterfølgende Diskussion deltog *Borgmester H. C. V. Møller, Direktøren for Kjøbenhavns Kommunes Kørselsafdeling Hans Jensen, Sekretær Chr. Olsen* med flere.

Ved Aarets Slutning var Medlemsantallet 3748.

1923 Den 15. Januar afholdtes Møde i Grundtvigshus om *Ekspropriationsloven*. *Folketingsmand Lemvig-Müller* holdt et godt tilrettelagt Foredrag om det foreliggende Spørgsmaal og paaviste gennem Eksempler, at Borgerne blev udsat for Vilkaarligheder fra de eksproprierende Myndigheders Side, uden at det var muligt at foretage Appel til Rigets grundlovmæssige Domstole. Foredragsholderen sluttede med at foreslaa en Resolution om, at Grundejerne krævede, at en Ekspropriationslov blev formet paa en saadan Maade, at der sikredes enhver Borger den Betyggelse for hans Ejendom, som Grundlovens § 80 hjemler, og at der gaves Borgerne Adgang til at appellere Taksationerne til Domstolene.

Den 25. Januar foreslog *Overlæge Rubow* ved Borgerrepræsentationens Møde, at Huslejeloven ophævedes den 4. April og afløstes af en midlertidig Lov om Forbud mod ubillig Lejeforhøjelse og Ret for Borgerne i Kjøbenhavn til at komme fortrinsvis i Betragtning ved Leje af ledige Lejligheder. Dette Forslag blev forkastet med alle Stemmer imod hans egen. Dr. Rubow var den første udenfor Grundejernes egen Kreds, som havde talt

imod den Huslejelovgivning, der er en Krænkelser mod Retten, og har haft Korruption i sine Følger.

Den 19. Februar afholdtes den ordinære Generalforsamling i Grundtvigshus. Formanden, *Konstruktør Poul C. Rasmussen*, bød den store Forsamling velkommen og mindedes i smukke Ord afdøde *Bagermester, Direktør N. Lichtenberg*, der i flere Aar havde siddet i den forudgaaende Bestyrelse og med stor Interesse varetaget sit Hverv. Det havde været en beklagelig Nødvendighed, som havde foranlediget, at den afdøde havde forladt Bestyrelsen, da „Systemskiftet“ fandt Sted. Forsamlingen sluttede sig til Formandens Udtalelser ved at rejse sig. Efter at *Overretssagfører Gammelgaard* var valgt til Dirigent, afgav Formanden sin Beretning. Den paa forrige Generalforsamling vedtagne Oprettelse af et *Repræsentantskab* var nu bleven en Kendsgerning. Repræsentantskabet var kommen til at bestaa af 81 Medlemmer for hele Kjøbenhavn og skulde være raadgivende for Bestyrelsen. Formanden gennemgik de forskellige principielle Sager som Bestyrelsen i Aarets Løb havde beskæftiget sig med. Magistraten var i *Rottelovens Gennemførelse* gaaet imod sit eget tekniske Udvalgs Indstilling og forlangte tvungen Udryddelse efter et Princip, som Loven slet ikke hjemlede Grundejernes Pligt til at underkaste sig, og Resultatet af den af Grundejerne selv foranstaltede Udryddelse af Rotter var bleven langt over Forventning. *Loven om Beskatning af faste Ejendomme* foreslog en Grundskyld af 1,5 pro mille — et Beløb som intet betød hverken for Grundejerne eller Staten, men som principielt havde større Betydning, idet Grundskyld ikke er en Skat, men en *Konfiskation*, fordi Grundskyld er uafhængig af en Ejendoms virkelige Afkast. *Sammenslutningen mellem Grundejerne* vilde snart være en Kendsgerning, naar Striden mellem disse var bragt til Ende. Formanden omtalte den utroligt store Svindel, der trivedes i Ly af *Huslejeloven*, og anførte en Række graverende Eksempler, idet han sluttede med at sige: „*Bort med Restriktionerne og alle de offentlige Indgreb. Kun den frie Konkurrence og frie Forhold kan hæve vort Samfund op af den Sump, hvori vi nu er kommen*“. Efter Beretningen, som modtoges med stærkt Bifald, forelagde Kassereren, Sekretær Chr. Olsen, Regnskabet, som godkendtes. De afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, *Dr. Pio, Apoteker Them og Bygmester Bjørnemosé* genvalgtes. Revisor og Decisor ligeledes.

Fra den 5. til 26. April foretoges en *Foraars-Kampagne mod Rotterne* i Lighed med foregaaende Efteraar og med et lige saa godt Resultat.

Den 1. Maj traadte en ny *Lov vedrørende Boligforholdene* i Kraft. Lovens almindelige Karakter er ikke saa afvigende fra tidligere Love af samme Art, men den maa i sin Helhed betegnes som en Afviklingslov, med Gyldighed til 1. Maj 1925 — dog for Kjøbenhavns, Frederiksbergs og Gentoftes Vedkommende til 1. Maj 1926, ligesom Loven indeholder særlige Bestemmelser, som først udløber til April 1930. Selv om denne Lov vil bruge lang Tid inden den ved sit Ophør vil kunne skabe normale Tilstande, er der dog i denne givet bestemte Afviklingsterminer.

Den 7. Juni foretog K. G. sin aarlige Sommerudflugt. Deltagerne mødte i Admiralgade Kl. 8¹/₂ Morgen og besteg 3 af de meget store Turistvogne, 4 Char-à-bancs og nogle private Biler, som Kl. 9 satte sig i Bevægelse gennem Købmagergade, Nørrebrogade og Nørre Allé ad Kongevejen over Farum og Lyngø til Hillerød, hvor Frokosten fortæredes i Slotspavillonen. Efter et passende Hvil til at strække Benene efter den første Køretur fortsattes Turen til *Tisvilde Badehotel*, hvor man tilbragte Tiden med Spadsereture i Hegnet og ved Stranden — dog i mindre Grad ved det sidstnævnte Sted, da det var temmelig koldt. Bortset fra Vejret, som kunde have været bedre, ihvorvel det ikke regnede, maa Turen betegnes som vellykket og munter med smaa Oplevelser, som til Eksempel, da en Bondedreng fik Biletøget standset ved at raabe „Holdt, holdt, der faldt een af!“, hvorefter han pludselig tog Flugten, da han vel befrygtede, at der virkelig kunde „falde een af“. Hjemturen foregik over Hørsholm, og Kl. 11 om Aftenen ankom Vogntøget til Raadhuspladsen.

Fra den 18. Oktober til den 8. November afholdtes *Efteraars-Kampagnen mod Rotterne*. Den af Kommunen indsendte Beretning til Ministeriet udtalte et godt Resultat af første Aars Kampagne.

Den 15. Oktober afholdt *Fællesforeningen* Delegeretmøde i Langelinies Pavillon. Efter at *Partikulier P. A. Marker* havde budt velkommen, aflagde *Direktør Carl Jensen* fra Slagelse Beretning om Landsforeningens Virksomhed i det forløbne Aar. Herefter holdt *Konstruktør Poul C. Rasmussen* Foredrag om *Ekspropriationsloven*. Efter en Frokostpause holdt *Dr. polit. Frantz Pio* Foredrag om *Ejendomsskatten og Købstædernes Grundejere*. *Tømremester Simon Jensen* fra Horsens indledede

derefter Forhandlingerne om *Loven om Laan til Boligforanstaltninger*. *Folketingsmand I. Chr. Jensen* fik Ordet for at modgaa den sidste Taler og holdt et Foredrag paa to samfulde Timer. Han stillede Krav om, at hans Forslag skulde refereres i „*Grundejerbladet*“, et Krav der vilde være ganske umuligt uden at fylde flere Numre. Folketingsmandens Forslag var som en „Skrue uden Ende“. Kun det positive kom der ud deraf, at *Arbejdernes Boligforening* ikke udbød Opførelsen af deres Bygninger til offentlig Licitation, hvilket var en Forklaring paa, hvorfor Opførelserne blev saa kostbare.

Fra den 22. til den 27. Oktober afholdtes „*International Grundejerkongres*“ i Paris, hvortil K. G. havde sendt sin Formand, *Konstruktør Poul Rasmussen*, og sin Næstformand, *Dr. polit. Frantz Pio*. Landsorganisationen sendte *Kaptajn Eigil Jørgensen* fra Odense. Selve *Frankrigs Præsident, Mr. Millerand*, var Kongressens Ærespræsident, og Kongresdeltagerne blev modtaget i Audiens i *Palais Elysée*. Kongressens Hovedformaal var Organisation i *Kampene for Ejendomsretten*, der hævdedes som det Princip, der bærer Kulturen. Kommunisme og Socialisme er Ejendomsfællesskab, som kun er naturligt hos primitive Folk, hos Nomader og omstrejfende Vilde, medens Menneskehedens Udvikling henimod en højere Kultur begynder med Ejendomsrettens Anerkendelse, der danner selve Grundpillen. Da der blandt de revolutionære Klasser var skabt en international Forstaaelse, var det Kongressens Hovedopgave at samle *Grundejerne i alle Lande* til indbyrdes Støtte og samlet Kamp mod de Rovinstinkter, som den uvidende Masse gav Næring uden at forstaa, at det Kommunismen førte i sit Skjold vilde blive til Undergang for hele Menneskeheden. Kongressen resulterede i en *international Forening af Ejendomsbesiddere*.

Ved et Bestyrelsesmøde den 8. December erklærede Formanden, *Konstruktør Poul C. Rasmussen*, at han grundet paa nogle Bestyrelsesmedlemmers Optræden saa sig nødsaget til at nedlægge sit Mandat som Formand. Han vilde dog vedblivende være Medlem af Bestyrelsen, hvorfor Næstformanden foreløbigt overtog Ledelsen af Foreningen til den kommende Generalforsamling fandt Sted.

I det forløbne Aar havde der været afholdt et ekstraordinært stort Antal Medlemsmøder.

Ved Aarets Udgang var Medlemsantallet 3747.

1924

Den 24. Januar afholdtes den aarlige selskabelige Sammenkomst med Damer i Studenterforeningens Festsal. Den fungerende Formand, *Dr. polit. Frantz Pio*, bød velkommen, idet han tilføjede Ønsket om, at man for en Stund vilde glemme Hverdagens Besværligheder, saa at man kunde skabe en hyggelig og glad Aften. Herefter gav han Ordet til *Folketingsmand Lemvigh-Müller*, der holdt et interessant Foredrag om *Rigsdagsdelegationens Rejse i Grønland i Sommeren 1923*. Efter Foredraget, der var ledsaget af mange Lysbilleder, optagne paa Rejsen af Foredragsholderen, afholdtes Fællesspisning i Salen neden under, medens Festsalen ryddedes, saa Dansen kunde begynde Kl. 10. Den fungerende Formands Ord om at glemme Hverdagens Besværligheder lykkedes til Fuldkommenhed — undtagen for Bestyrelsen, der ikke helt undgik Bebrejdelser, fordi Formanden havde nedlagt sit Hverv i Utide. I Festsalen var enhver Plads optaget af dansende Par, og da Deltagerne i Fællesspisningen kom til, blev der ligefrem Trængsel, hvortil det gemytlige, næsten kaade, Jazzorkester bidrog meget.

Den 26. Februar fandt den ordinære Generalforsamling Sted. *Overretssagfører, Dr. polit. Frantz Pio* var bortrejst, hvorfor *Folketingsmand Lemvigh-Müller* havde overtaget Formandsposten. Hallen i Grundtvigshus var fyldt til sidste Plads — man vidste jo, at nu skulde „Bomben“ springe. Den igennem mange Aar prøvede Dirigent, *Overretssagfører Gammelgaard*, overtog med sin velkendte overlegne Ro Dirighethvervet. *Folketingsmand Lemvigh-Müller* mindede om, at Døden havde holdt rig Høst blandt fremragende Mænd indenfor Grundejerns Organisationer. *Østifternes Kreditforenings Direktør, Greve Reventlow, Murermester N. C. Hansen, Raadmand P. Gram* og *Grosserer S. W. Christensen* var bleven bortkaldt i Aarets Løb. De to sidstnævnte havde efter Tur været K. G.'s Næstformænd i en længere Aarrække. Folketingsmanden sluttede sin Tale — medens Forsamlingen havde rejst sig — med et „Ære være disse for-tjenstfulde Mænds Minde“.

Efter en sammentrængt Redegørelse for Virksomheden i det forløbne Aar fik *Konstruktør Poul C. Rasmussen* Ordet og udtalte: „Fra denne Talerstol har jeg talt i de senere Aar under forskellige Vilkaar, først som Medlem af K. G., senere som Bestyrelsesmedlem og i de sidste to Aar som Foreningens Formand. De, mine Damer og Herrer, har givet mig deres fulde Tillid, og

jeg har sat mine Kræfter og min Arbejdsevne ind paa at løse de Opgaver, der var mig paalagt, saa godt, som jeg formaaede. Det er muligt, at det bliver sidste Gang, jeg henvender mig til Dem — det afhænger ganske af Forsamlingen om jeg skal forlade min Virksomhed for Grundejerne samtidigt med, at jeg iaften forlader dette Lokale. Jeg er hverken kommen i Uoverensstemmelse med de københavnske Grundejere, ejheller har jeg tabt Troen paa Grundejernenes Sag, men jeg har ikke destomindre maattet vige Pladsen, fordi den Tillid jeg har mødt hos dem, mine Damer og Herrer, har drevet Bestyrelsesmedlemmer til at lade Misundelsen blive deres Forstand og Illoyalitet deres Kraft. Et af Bestyrelsesmedlemmerne er baade Kasserer og lønnet Sekretær — men samtidigt hermed er han ogsaa Sekretær for Fællesforeningen. Sekretær Chr. Olsen kunde ikke tjene to Herrer, hvad der ikke var saa underligt, thi Umuligheden heri er kendt nok. Han kom til et Modsætningsforhold enten til Fællesforeningen eller K. G. og særligt til K. G. Jeg har vist stor Resignation ved Sammenslutningen den 6. Februar 1923, hvor K. G.'s Repræsentation blev meget mindre end Foreningens Medlemstal havde kunnet gøre Krav paa — derfor mente jeg, at vi til Gengæld kunde vente lidt Loyalitet fra den Side. Som K. G.'s Repræsentant i Fællesforeningen har jeg mødt Gang paa Gang med de Forslag, som min Bestyrelses enstemmige Sanktion stillede. Ikke desto mindre fremsatte *Partikulier Marker* den Beskyldning mod mig, *at jeg handlede paa egne Vegne og ikke med Bestyrelsens Sanktion*. Sekretær Chr. Olsen, som var til Stede og som Medlem af K. G.s Bestyrelse godt vidste, at jeg havde Bestyrelsens Sanktion og bl. a. ogsaa hans egen Stemme, havde intet Ord at sige til Partikulier Markers Angreb paa mig. Jeg forlangte derfor af min Bestyrelse, at den skulde give mig en Skrivelse til Fællesforeningen, hvori den erklærede, at jeg havde handlet efter Fuldmagt, men man svarede mig — særligt fremhævet af Sekretær Olsen, der nu havde faaet Mælet igen — at jeg selv kunde koncipere Skrivelsen, saa fik jeg den, som jeg ønskede den. Dagen efter bad Sekretæren mig om, i sin Egenkab af Bestyrelsesmedlem, at maatte foretage nogle Ændringer i mit Udkast, hvilket jeg indrømmede ham, hvorefter han modtog Skrivelsen til Ekspedition. Efter min Hjemkomst fra Paris erfarede jeg imidlertid, at et Par af Bestyrelsesmedlemmerne, uden at underrette Bestyrelsens Flertal herom, havde *tilintetgjort*

Skrivelsen. En saadan Optræden kan ingen Formand i en Forening finde sig i, naar han ikke vil se sig umyndigjort, og derfor nedlagde jeg mit Mandat som Formand for at kunne udskyde Afgørelsen til Generalforsamlingens Dom. Ønsker Generalforsamlingen, at jeg skal fortsætte som Leder af Foreningen, maa jeg have *Ingeniør, cand. polyt. Snog-Christensen, Justitsraad Zuschlag, Arkitekt H. L. Petersen, Ingeniør Orla Jacobsen og Direktør C. F. Olsen* ved min Side, ligesom *Apotheker Them og Husejer Lenskjold* i saa Fald vil blive — men med de Mænd som iøvrigt sidder i Bestyrelsen kan og vil jeg ikke arbejde“. —

Stærk Indignation prægede Forsamlingens Holdning, og *Godsbestyrer Kragh* betonedede, at det var en lignende Illoyalitet fra samme Side, der havde været Aarsagen til, at *Kontorchef Esbensen* ikke havde ønsket at blive i Bestyrelsen end sige fortsætte som Foreningens Formand.

Direktør Skånstrøm udtalte Generalforsamlingens Forstaaelse af, at Formanden ikke under saadanne Forhold havde anden Udvej end den, han havde benyttet, hvorfor man burde give de Mænd, som havde vist en saa illoyal Optræden, et Mistillidsvotum. Ved Haandsrækning vedtoges dette med overvældende Majoritet.

Da den fungerende Formand, Folketingsmand Lemvigh Müller, var gaaet sin Vej, efter at Resolutionen havde gjort ham Nederlaget klart, maatte *Konstruktør Poul Rasmussen* paa den nyvalgte Bestyrelses Vegne takke for Valget og Tilliden, hvorefter han sluttede med at foreslaa Generalforsamlingen at udnævne *Grosserer C. A. Brinkmann* til *Foreningens Æresmedlem*, hvortil Forsamlingen enstemmigt sluttede sig.

Efter Generalforsamlingen konstituerede Bestyrelsen sig med *Konstruktør Poul Rasmussen* som Formand, *Apoteker Th. Them* som Næstformand, *Ingeniør Orla Jacobsen* som Kasserer og *Ingeniør Snog Christensen* som Sekretær.

Den 5. Marts afholdtes det første Bestyrelsesmøde, hvor alle Udvalgene nedsattes. Disse gaves Myndighed til at arbejde selvstændigt under Bestyrelsens Ansvar.

Ved samme Lejlighed rettedes en Henvendelse til *Fællesforeningen* om en mere retfærdig Repræsentation. Fællesforeningen afviste imidlertid dette.

Paa Forslag af Formanden besluttede man at indrette den store Sal i K. G.'s Bygning til Skrive- og Læsesal og ligeledes

Prokurist Albin Kønig
Foreningens Administrator
siden 1924.

omdanne et Par mindre Værelser til et større Bestyrelsesværelse samt indrette Telefon-Box m. m.

Den ved Grosserer S. W. Christensens Død ledige Post som Administrator besattes med *Prokurist Albin Kønig*, ligesom Sekretærposten besattes med *cand. jur. Cornelius Hansen*, til hvilke Poster var indkommet mere end et Hundrede Ansøgninger.

Endvidere havde Bestyrelsen modtaget en Meddelelse om, at *Grosserer, Fru Camilla Perssen og Husejerinde, Fru Karen Rasmussen* havde besluttet at skænke K. G. et *Banner* til Foreningens kommende Jubilæum. Banneret, der er udført efter Forhandling med Bestyrelsen, blev modtaget med Taknemmelighed. Det har krævet et Aars Arbejde og er overordentlig smukt.

I Tiden fra den 20. til den 30. Maj afholdtes den sædvanlige Foraarskampagne mod Rotterne med god Enighed og Tilslutning fra Medlemmernes Side og et deraf følgende ubetinget gunstigt Resultat, idet den efterfølgende Kontrol maatte konstatere, at der kun i meget faa Tilfælde havde været Uefterrettelighed.

Den 23. Juni foretoges den aarlige Sommerudflugt, denne Gang til *Helsingør* med Dampskibet „Malmø“, der afgik fra Havnegade Kl. 9 Morgen med et stort Antal Medlemmer. Grundejerne, der i Aarenes Løb er bleven vænnet til at have Vind og Strøm imod sig, tog den stive Kuling med Overlegenhed, men efterhaanden som „Malmø“ gled frem mod sit Maal sagtnede Vinden, medens Solen brød varmende frem og skinnede paa det sidste Stykke af Vejen belysende Sjællands skønne, skovklædte Kyst. Ved Ankomsten til Helsingør modtoges Selskabet af Helsingørs Grundejerforenings Formand, *Inspektør Petersen*, der elskværdigt havde stillet sig til Disposition for K. G. og hele Dagen førte de over 200 Deltagere i Turen omkring for at bese Helsingør og Omegn. Med Ekstratog gik Turen til *Julebæk*, hvor Frokosten indtoges i herligt Solskinsvejr, og hvor man befandt sig saa vel, at man besluttede at stryge Besøget ved Hamlets Grav og Marienlyst. Ved 3-Tiden lød Samlingssignalet fra Musiken, og med

Toget gik det atter tilbage til Helsingør, hvor Kronborg og det meget interessante middelalderlige Kloster samt Kirken blev beset. Kl. 5 samledes Deltagerne til en udmærket Middag paa „Hotel Øresund“. Efter Middagen dansedes et Par Timers Tid, hvorefter man paany gik ombord, ved hvilken Lejlighed Foreningens udmærkede Festarrangør, Formanden for Festudvalget, *Direktør C. F. Olsen*, af bare Beskedenhed syntes at føle sig lidt forlegen, da han for første Gang i sit Liv var i den Situation at skulle give Skibet Signal til Afgang. Da Damperen vel var kommen ud i Sundet, mødte der Deltagerne et smukt Syn, idet baade den svenske og den danske Kyst, i Anledning af Sankt Hans Aftens

Husejerinde Fru Karen Rasmussen

Grosserer Fru Camilla Persen

Festen, lyste med pragtfulde Blus. Efter at Mellemdækket var bleven ryddet, spillede Musiken paany op til Dans, og da Skibet naaede ned til Frihavnen, hvor forskellige Skibe laa illuminerede og opsendte Raketter i den stjerneklare Sommeraften, samledes Deltagerne i en oprømt Stemning. Ved 12-Tiden lagde Damperen til ved Havnegade, hvor Afgangen fandt Sted, medens Musiken spillede „Dejlige Øresund“ og Midsommervisen af „Der var en Gang“, hvorefter Deltagerne skiltes efter en af K. G.'s mest vellykkede Sommerudflugter.

Den 30. Juni afsendte Bestyrelsen for K. G. sin officielle *Udmeldelse af Fællesforeningen*. Med den sidste Generalforsamling i Erindring vil det være tilstrækkeligt at antyde, at Samarbejdet mellem Kjøbenhavns gamle, hævdevundne, Storkjøbenhavn omsluttende, Grundejerforening umuligt kunde finde Sted

med en Fællesforening, som ved sine Særinteresser kun ved enhver Lejlighed var til Besvær for et saadant.

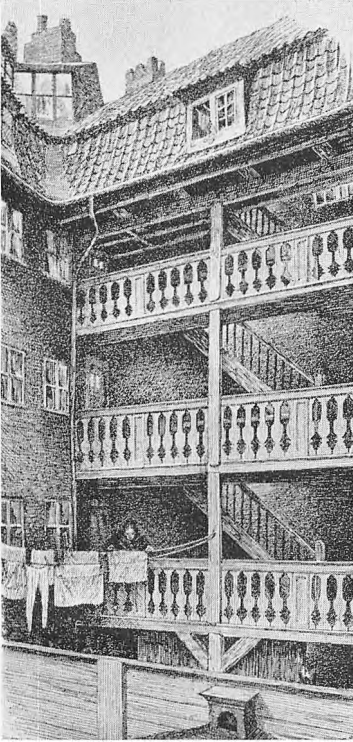
Den 22. September afholdtes ekstraordinær Generalforsamling i Grundtvigs Hus. Hallen var fyldt til Trængsel, og da Formanden, *Konstruktør Poul Rasmussen*, viste sig paa Talerstolen modtoges han af en stormende Ovation fra den ca. 1800 Medlemmer store Forsamling. Efter at *Overretssagfører Gammelgaard* selvfølgelig var valgt til Dirigent, gjorde Formanden Rede for Bestyrelsens Beslutning, som var bleven enstemmigt sanktioneret paa et forudgaaende Repræsentantskabsmøde. At komme nærmere ind paa Begivenheder af saa ny Dato maa anses for overflødig. En Mængde Talere havde Ordet for og imod Udmeldelsen, og som sidste Taler bragte *Entreprenør Plinius* Bestyrelsen en Tak for deres Enighed og Støtte for Formanden. Det var let at blive klar over Situationen. Formanden kunde give fuldstændig og klar Oplysning om alt, hvad der var foregaaet, medens alle den modsatte Lejrs Talere, som forsøgte at forsvare Fællesforeningen, kun formaaede at føre deres Forsvar paa uklar og tvetydig Maade. Ved den derefter følgende Afstemning viste det sig, at de 208 Underskrivere af Henvendelsen om at faa sammenkaldt denne ekstraordinære Generalforsamling var forsvundne eller ogsaa havde faaet en anden Anskuelse, thi *Bestyrelsens Beslutning om en Udmeldelse af Fællesforeningen blev vedtagen med alle Stemmer mod kun otte.*

Fra den 14. til 24. Oktober afholdtes Efteraarskampagne mod Rotterne, hvortil Foreningen nu havde erholdt Statstilskud, saaledes at Rottegiftspræparaterne ikke blot forhandlede til nedsat Pris paa de fastsatte Dage, men en yderligere Bonus blev stillet Grundejerne i Udsigt.

Den 23. Oktober afholdtes det aarlige Delegeretmøde — denne Gang paa *Gimle*, fordi det var *Frederiksberg Grundejerforening*, der var Indbyder til Mødet. Formanden, *Grosserer Suhr*, bød velkommen særlig til de indbudte, *Indenrigsminister C. N. Hauge*, *Borgmestrene Godskesen og J. Jensen*, *Statsgældsdirektør Andersen*, *Kreditforeningsdirektør Kragh*, *Direktør Larsen*, *Dr. techn. Overingeniør Schmidt*, *Direktør Carl Jensen*, *Slagelse*, *Direktør Hegelund*, *Aalborg*, *Købmand Niels Hansen*, *Randers*, *Tømrermester Simon Jensen*, *Horsens*, *Kaptajn Eigil Jørgensen*, *Odense*, *Direktør Falk*, *Malmø* og *Proprietær Jespersen*.

Efter *Direktør Carl Jensens* Beretning om Landsorganisationens Virksomhed talte *Borgmester Godskesen* om *Kronens Fald og Muligheden for paany at bringe den i Pari.*

Efter en Frokostpause talte *Tømrermester Simon Jensen* om *Huslejelovens Afvikling*, og sluttelig talte *Godsbestyrer C. Kragh* om *Betimeligheden i et Samarbejde mellem Grundejerne paa Landet og i Byerne.*

Et Gaardinterieur i Adelgade

Delegeretmødet afsluttede med en Middag, ligesom denne Sammenkomst i høj Grad bidrog til at fremme et godt Samarbejde mellem K. G. og *Frederiksberg Grundejerforening*, en Alliance, som kan blive holdbar og til gensidig Nytte, da *Frederiksberg Grundejerforening* ingen Interesse har i at udvide sig ud over *Frederiksbergs Kommunes Omraade*. En Alliance med Fællesrepræsentationen eller Fællesforeningen har Tidens Udvikling derimod klart vist at være unaturlig og uholdbar, idet der mellem de lokale Foreninger og K. G. bestaar et Konkurrenceforhold.

Den 1. December afholdtes stort Protestmøde i *Grundtvigs Hus* mod „Den borgerlige Fællesgruppe“s Forslag til en *Bolig-Ret*. Formanden bød velkommen til de indbudte og Forsamlingen, der fyldte Hallen og Sidesalene til sidste Plads. Der havde været udsendt Indbydelse til *Indenrigsminister Hauge*, *Finansminister Bramsnæs*, *Landstingsmændene Piper* og *Ole Hansen*, *Finansborgmester Hedebo*, *Borgmestrene Ernst Kaper* og *Viggo Christensen*, *Godsforvalter Bertelsen-Høng*, *Kredit- og Hypotekforeningsdirektørerne* og *Landsorganisationens Formand, Direktør Carl Jensen*, *Slagelse*. Af alle de nævnte havde kun *Landstingsmand Piper* og *Godsinspektør Bertelsen-Høng* givet Møde. Formanden gennemgik derpaa det Forslag til „*Bolig-Retten*“, som var udarbejdet paa Initiativ af *Borgmester Kaper* paa den bor-

K. G.'s Bestyrelse i 1925.

*Ingeniør Orla Jacobsen Justitsraad Zuschlag Direktør O. P. Christensen
Arkitekt H. L. Petersen Konstruktor Poul C. Rasmussen Ingeniør Snog-Christensen
Apotheker Th. Them Husejer Lenskjold Direktør C. F. Olsen*

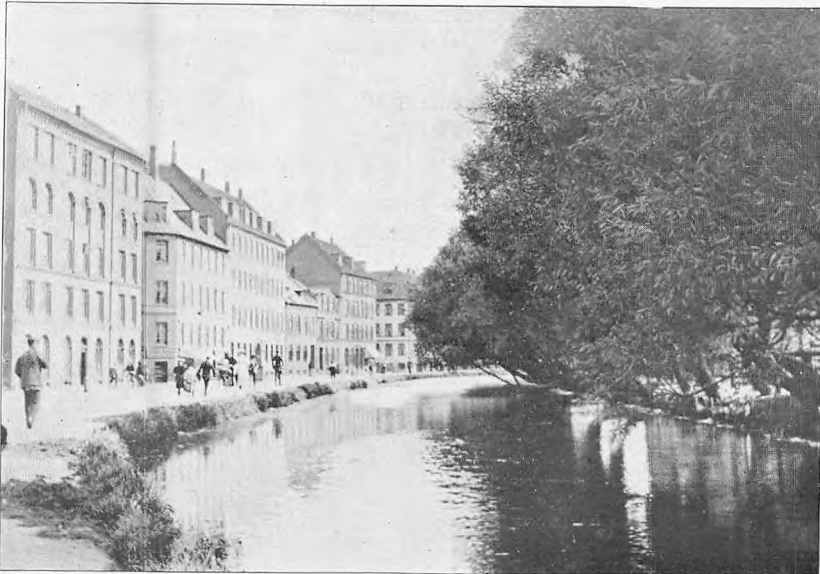
gerlige Fællesgruppens Vegne. Formanden paaviste paa sin klare Maade, at dette Forslag i enhver Henseende maatte betegnes som det mest *ejendomsfjendske*, der nogensinde var fremkommen, og mente, at Borgmesterens Betegnelse havde været mere træffende, om han havde kaldt Forslaget for „Bolig-Uret“. Formanden beklagede, at Borgmester Kaper altid krøb af Vejen, naar det galdt om at svare paa Spørgsmaal i en Diskussion — saa havde Borgmesteren desværre aldrig Tid mere, ellers kunde der være Anledning til at faa en saglig Begrundelse for, hvorfor man vilde forlade den af Rigsdagens samtlige Partier vedtagne nugældende Afviklingslov. Derefter fik Formanden for Frederiksberg Grundejerforening, *Grosserer Suhr*, Ordet og henviste til, at den gældende Lov endnu havde 8 Aar tilbage af sin Virketid, og han kunde derfor ikke finde Mening i, at Borgmester Kaper tilraadet af Folketingsmændene, Borgerrepræsentanterne *Bouet* og *Grathwohl*, fremsatte et Forslag, der viste, at disse tog Standpunkt til venstre for Socialdemokraterne og derfor burde betegnes som „Bolscheviker“ eller „Kommuniste“. Og med saadanne kan selvsagt Grundejere ikke forhandle. *Husejer Jul. Jespersen* sagde træffende, at Borgmester Kaper kunde alt og vidste alt, blot ikke naar det gjaldt at kende sig selv! Borgmester Kaper var valgt til at forsvare Ejendomsretten! Ikke desto mindre var han bleven den mest yderliggaaende i sit Angreb paa Ejendomsretten! *Købmand Niels Hansen* (Randers), *Direktør Carl Jensen* (Slagelse) og *Kaptajn Eigil Jørgensen* (Odense) bragte K. G. en Hilsen fra jyske, sjællandske og fynske Grundejere, udtrykte deres Fordømmelse af det Kaper'ske Forslag og tilsagde deres Støtte i Bekæmpelsen heraf. En eenstemmig Protest blev vedtaget.

Derefter holdt *Folketingsmand Joh. Rudfeld* Foredrag om *Ejendomsbeskatningen*, idet han dog forud for selve sit Foredrag ønskede at udtale: „*at ingen Venstremand vilde stemme for Bolig-Retten. Venstre havde givet den nuværende Afviklingslov ud fra den Overbevisning, at kun Friheden for alle tyngende Love vilde være i Stand til at skabe sunde og naturlige Boligforhold.*“

Et stærkt Bifald hilste denne Tilkendegivelse fra et Medlem af det tidligere Regeringsparti. Efter Foredraget hyldedes Foredragsholderen paany. Under en efterfølgende Diskussion blev der rettet en Forespørgsel til *Landstingsmand Piper* om, hvor-

ledes han stillede sig til Borgmester Kapers Forslag, hvortil Landstingsmanden kun svarede: „*Jeg synes ikke om det*“.

Efter at en Række Talere paa forskellig Maade havde uddybet Spørgsmaalet yderligere, forelagde Formanden en Resolution gaaende ud paa, at den danske Landsorganisation med alle til Raadighed staaende Midler skulde bekæmpe det forelagte Forslag til *Lov om kommunal Grundskyld og Grundstignings-skyld*, hvilken Resolution vedtoges eenstemmigt.

Den overdækkede Ladegaardsaa (nuværende Aaboulevard).

Ved Aarets Udgang kunde det konstateres, at K. G. langt om længe havde opnaaet, at der var bleven Arbejdsro, saaledes at Bestyrelsen kunde udføre et maalbevidst og energisk Arbejde. Det viste sig, at, efter at man havde brudt med Fællesforeningen, var der kommen forøget Tilgang af Medlemmer, saaledes at Medlemsantallet ved Udgangen af Aaret var steget til 3894.

1925 Den 19. Januar samledes K. G.'s Repræsentantskab i Foreningens Sal, hvor Formanden gjorde Rede for de Forhandlinger, som havde fundet Sted med *den kommunale Vælgerforening* og med *den liberale Venstreforening*. Han

sluttede med at stille en Resolution til Vedtagelse, som gik ud paa, at, da den borgerlige Gruppe ikke vilde ændre sin kommunalpolitiske Opfattelse men fastholdt sin principielle Stilling til Boligspørgsmaalet og eventuelt vilde virke for en Boligskat paa de ældre Ejendomme til Gunst for en Nedregulering i de nyopførte Ejendomme, væsentlig Andelsboliger, og havde afvist enhver Forhandling fra K. G.'s Bestyrelses Side om en rimelig Repræ-

Administrationskontoret.

Frk. Emma Frederiksen, Frk. Gerda Acken, Frk. Louise Ravnkilde, Foreningens Bud, Lusty og Administrator Kønig.

sensation af Grundejere i Borgerrepræsentationen, saa vilde de københavnske Grundejeres Styrelse ikke tilraade at stemme paa den borgerlige Fællesgruppes Liste. Resolutionen blev eenstemmigt vedtaget. Derimod havde Venstres Hovedbestyrelse tilkendegivet en kommunal-politisk Opfattelse, som maatte tilfredsstille ethvert rimeligt Krav, hvorfor man vilde tilraade de københavnske Grundejere at støtte Venstres Liste. *Overretts-sagfører, Dr. polit. Frantz Pio* havde et andet Syn paa Sagen, og ved en Afstemning om Resolutionen var han den eneste, der

stemte imod. Efter Afstemningen beklagede Dr. Pio, at han saa sig nødsaget til at nedlægge sit Mandat.

Omtrent samtidigt hermed havde Kontorchefen for Københavns Kommunes statistiske Kontor, *Folketingsmand Bertel Dahlgaard*, offentligt taget Afstand fra Borgmester Kaper, rimeligvis i Forstaaelse af, at han som Leder af Kommunens statistiske Kontor kunde blive ansvarlig overfor den uhyrlige Paastand om den stadig voksende Bolignød, idet han oplyste om, at der

Foreningens Bud, Carl Lusty, paa Vej til Varsling.

nu snart vilde være et meget betydeligt Antal Lejligheder til Raadighed, og derfor forlangte Afspærringen for Tilflyttere ophævet.

Den 27. Januar fejrede K. G. sin aarlige selskabelige Sammenkomst for Medlemmer med Familie i Studenterforeningens Lokaler. Festen havde samlet et større Antal Deltagere end nogensinde. Underholdnings-Programmet var ogsaa yderst lovende. *Skuespillerne V. Schiøler-Linck* og *Carl Fischer* morede fortræffeligt med deres Sange og Komedier, ligesom den fremragende *Violoncellist Fritz Dietzmann* var en Attraktion af

Rang. Ved den efterfølgende Fællesspisning afløste Taler og Sange hinanden, medens Festsalen ryddedes og et animeret Bal begyndte, der varede til om Morgenen Kl. 3.

Den 20. Februar afholdtes den ordinære Generalforsamling i Grundtvigs Hus. *Overretssagfører Gammelgaard* valgtes til Dirigent og gav Ordet til Formanden, der udtalte, at Foreningens Stilling bedst kunde karakteriseres ved, at Foreningen nu

Ekspeditionskontoret.

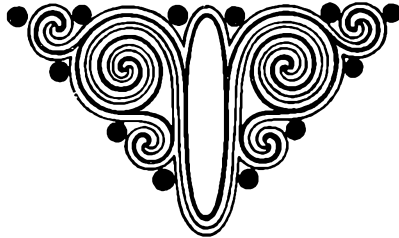
Fru Anna Sørensen, f. Thomsen, Frk. Maja Hansen og Kontorchej Grøndahl.

havde det største Medlemstal, den nogensinde havde haft, samt den bedste økonomiske Forfatning, men at den førte den haardeste Kamp, den nogensinde havde kendt, for at værges sine Medlemmers borgerlige Eksistens. Bestyrelsen havde haft det største Antal Møder, som endnu nogensinde, og til saa godt som alle større Møder havde Bestyrelsen — paa en Undtagelse nær — mødt fuldtallig op, naar ikke Sygdom havde forhindret det. Efter Beretningen og Regnskabet's Godkendelse genvalgtes *Konstruktør Poul Rasmussen* og *Apotheker Th. Them*. I Stedet

for Dr. Pio valgtes *Direktør O. P. Christensen*. Revisorer og Decisor genvalgtes. — —

Siden Generalforsamlingen har Bestyrelsen haft en Række Møder, ligesom der har været afholdt Fællesmøde mellem Københavns og Frederiksberg Grundejerforeninger samt Repræsentantskabsmøder — alle karakteriserede ved en Enighed saa fuldkommen, at dette spaar den allerbedste Fremtid i Forbindelse med, at Medlemsantallet den 1. Maj havde sat Rekorden: 4049.

Med en Formand som *Konstruktør Poul Rasmussen* og en Bestyrelse af den nuværende Sammensætning tør man nok udtale: *Hvor der er Villie, er der ogsaa Vej!*

Rjøbenhavns Grundejerforenings nuværende Ledelse.

.....

I MEDENS Bestyrelsen hidtil havde fordelt sit Arbejde ved at nedsætte Udvalg, der kunde forberede de specielle Sager og derefter overlade Afgørelsen til Formanden og Bestyrelsen, indførte *Konstruktør Poul C. Rasmussen* i 1924 en Nyordning, ifølge hvilken de faste Udvalg blev selvbestemmende og havde Handlefrihed under Ansvar for Bestyrelsen.

Dette kan lade sig gøre med en Bestyrelse som den nuværende, hvori hvert enkelt Udvalg kan sammensættes af fuldt ud kvalificerede Mænd, med Specialkendskab til de forskellige Udvalgs Opgaver. Saaledes bestaar Udvalget for Nævns-sager udelukkende af forhenværende og nuværende Nævnsmedlemmer, ligesom det tekniske Udvalg bestaar af en Arkitekt og to Ingeniører o. s. fr. Disse Udvalg har for Tiden følgende Sammensætning:

Agitationsudvalget: Konstruktør Poul C. Rasmussen, Apoteker Th. Them og Redaktør Osvald Hansen.

Festudvalget: Direktør C. F. Olsen, Justitsraad Zuschlag og Arkitekt H. L. Petersen.

Kontorets Ledelse: Konstruktør Poul C. Rasmussen og Apoteker Th. Them.

Mødeudvalget: Justitsraad Zuschlag, Ingeniør Orla Jacobsen og Direktør C. F. Olsen.

Nævns Sager: Apoteker Th. Them, Ingeniør Orla Jacobsen og Direktør O. P. Christensen.

Presse- og Redaktionsudvalget: Konstruktør Poul C. Rasmussen, Ingeniør Orla Jacobsen og Apoteker Th. Them.

Regnskabsudvalget: Ingeniør Orla Jacobsen, Direktør C. F. Olsen og Justitsraad Zuschlag.

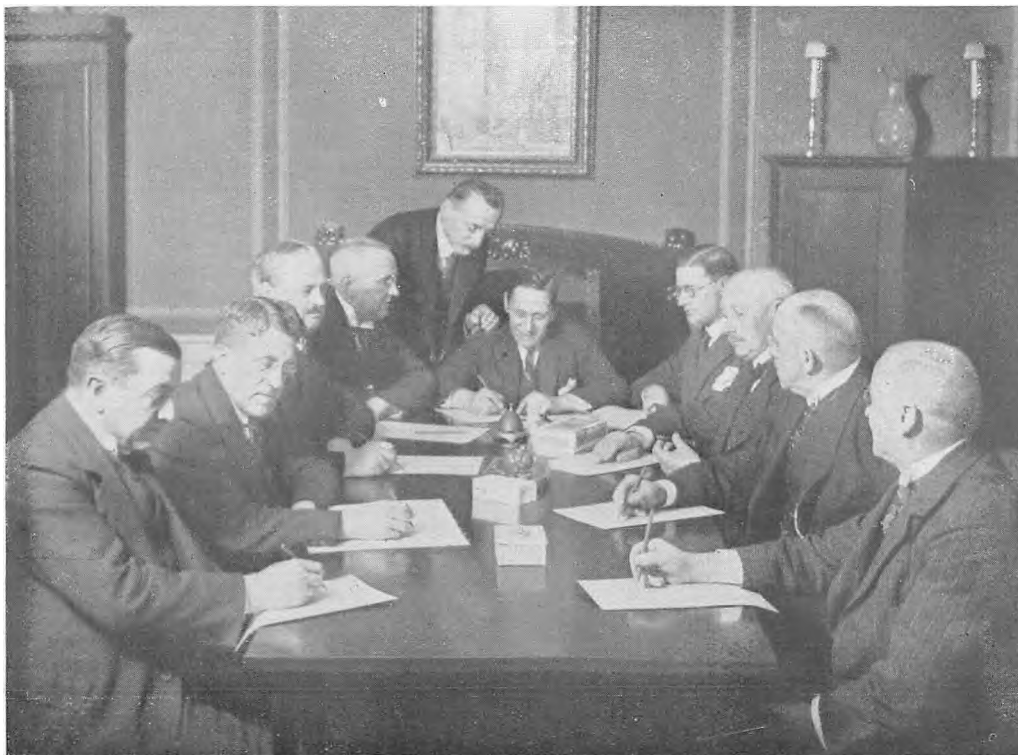
Tekniske Sager: Ingeniør, Justitsraad Zuschlag, Ingeniør, cand. polyt. Snog-Christensen og Arkitekt H. L. Petersen.

Økonomiudvalget. Direktør C. F. Olsen (Justitsraad Zuschlag Suppleant).

*

*

*

Bestyrelsesmødet den 27. Marts 1925.

Fra venstre til højre: Ingeniør Orla Jacobsen, Direktør C. F. Olsen, Ingeniør Snog-Christensen, Apotheker Them, Justitsraad Zuschlag, Konstruktor Poul Rasmussen, Sekretær Cornelius Hansen, Husejer Lenskjold, Arkitekt H. L. Petersen og Direktør O. P. Christensen.

Ingensinde har der udefra været forsøgt stærkere Stormløb mod Grundejerne end i de senere Aar og stærkest ved den nye *Lov om Boligforholdene* af 1925 — — men heller aldrig har *Kjøbenhavns Grundejerforening* indtagen en saa stærk Position som netop nu. K. G. staar frigtort for Fællesforeningen og har i Stedet for opnaaet et maalbevidst Samarbejde med *Frederiksberg Grundejerforening*. Og ved Hjælp af en ny Organisation: *Foreningen af Ejendomsbesiddere i Kjøbenhavn og Omegn*, staar *Kjøbenhavns Grundejerforening* knyttet ved stærke Baand til *den danske Grundejerstands Landsorganisation*.

Intet er farligere end, at en Formand, tiljuble af Generalforsamlingen, faar den Opfattelse, at Foreningen er personificeret i Formanden, og derfor stoler for meget paa sig selv. Dette kan føre til, at Formanden og med ham Bestyrelsen ganske kan overrumles paa en Generalforsamling, og *Kjøbenhavns Grundejerforenings Historie* viser ogsaa Eksempel herpaa.

Da Konstruktør Poul C. Rasmussen i 1924 opnaaede, at Generalforsamlingen valgte ham den Bestyrelse, som han ønskede at arbejde sammen med, havde han samtidig fundet en ny Maade at gøre sig stærk og uangribelig paa. Ved enhver Sag af gennemgribende Betydning for Foreningen har han ladet hver enkelt Bestyrelsesmedlems Anskuelse tilføre Protokollen, ligesom Sagen, efter at være vedtagen af Bestyrelsen, er bleven forelagt Repræsentantskabet til Afgørelse og sluttelig forebragt Generalforsamlingen. Herved har Formanden skabt sig en tredobbelt Ringmur saa fuldkommen og med saa meget Held, at flere af Foreningens vigtigste Sager, som har været fremme i den seneste Tid, har opnaaet enstemmig Vedtagelse i alle tre Instanser.

Saa stærk har ingen Formand staaet — og den Omstændighed, at han har fordelt sin Magt og sit Ansvar, har gjort ham uangribelig — og saa meget større end sine Forgængere.

Kjøbenhavns Grundejerforenings Ejendom.

Admiralgade 25 — Laxegade 32.

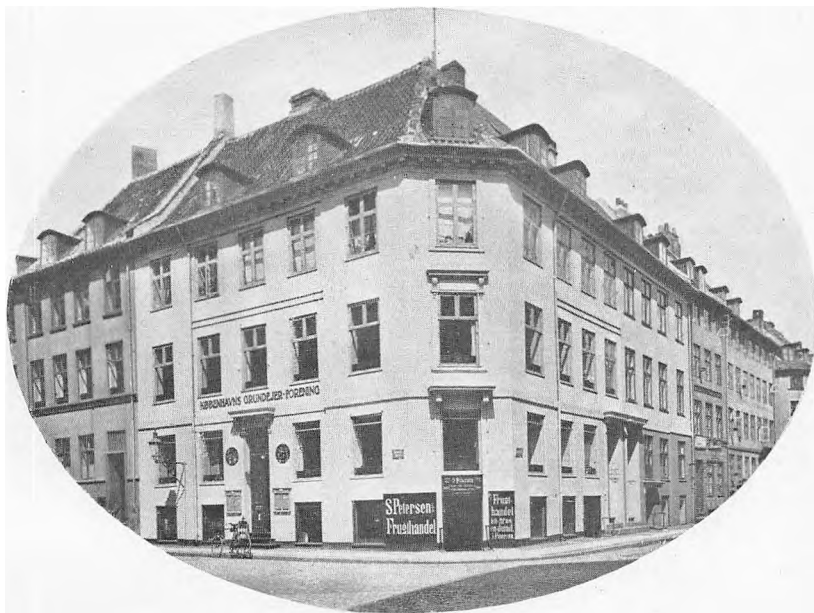
DEN Del af Byen, paa hvilken *Foreningens Ejendom* er beliggende, er et, ved Kjøbenhavns første søværts Udvidelse, opfyldt Terræn. Dette Areal har endog krævet ikke ubetydelige Jordmasser til Fyld. Erindringen om, at her har været *Vand*, fremgaar endnu af Navnet *Dybensgade*. Hvor denne Gade ligger, var der dybest i et paa den Tid ca. 90 Meter bredt Farvand, som adskilte *Bremerholm* fra den naturlige eller oprindelige Kyst, der dengang dannede Byens Grænse mod Havet. Dette Farvand hed *Gamlebodsdybet*.

Det ældste Kjøbenhavn havde sin Kystlinie, hvor *Gammel Strand* er beliggende. Herfra fortsatte Kysten sig i østlig Retning, hvor nu *Fortunstræde* og *Vingaardstræde* fører til Kongens Nytorv, den Gang kaldet *Hallands Aas*. Alt hvad der ligger syd for denne Kystlinie, altsaa Gaderne *Ved Stranden*, *Admiralgade*, *Nicolaigade*, *Holmensgade* og *Asylgade*, saavel som de omtrent vinkelret løbende Gader, *Dybensgade* og *Laxegade*, hører til dette opfyldte Areal, *Gamlebodsdybet*. Derimod er *Hummergade* beliggende paa Bremerholms Grund, hvis nordlige Kystlinie Laxegades søndre Husrække omtrent angiver. *Se Kortet*.

Opfyldningen, som blev paabegyndt i Christian III's Regeringstid omkring Aar 1536, (altsaa samtidigt med Reformationens Indførelse her i Landet) omtales som endnu ikke tilendebragt i Aaret 1574. Men i 1580 betegnes en Del af de her nævnte Arealer som *Have*. Et Kort over Byen fra omkring Aar 1600 — det ældste bevarede Kort over Kjøbenhavn — benævner denne Have: „*Kongl. May. Gardt*“ — altsaa „Kongens Have“.

Mellem denne og „Nicolaj Kirkegaard“ var *Admiralgaarden* beliggende med Hovedfacaden i nuværende Admiralgades østre Side, begrænset mod Nord af Kirken med omliggende Kirkegaard, mod øst af Nicolajgade og mod syd af Dybensgade — et Areal, der nogenlunde svarede i Størrelse til Nicolaj Kirkeplads.

I den kongelige Lysthave — Københavns ældste — fandtes baade Ridebane, eller *Rendebanen*, som den dengang kaldtes, og *Boldhuset*. Sidstnævnte var beliggende ved den nuværende

*Københavns Grundejerforenings Ejendom.
Admiralgade 25—Laxegade 32.*

Boldhusgade, nærmere angivet, paa den Grund, som nu Boldhusgade Nr. 1 og Admiralgade Nr. 28 indtager, altsaa diagonalt modsat Københavns Grundejerforenings Ejendom.

I Christian IV's første Regeringstid blev Haven fredet og holdt godt vedlige. Dette fremgaar bl. a. af opbevarede Rentemester-Regnskaber fra den Tid, hvori det hedder, at Gartneren Aar 1601-02 i Udlandet indkøbte Lavendler og de efterfølgende Aar unge Træer til „Abildhaugen“. Det sidste man hører om denne „Kongens Have“ (den blev nemlig ret hurtigt afløst af *Rosenborg Have*, nuværende Kongens Have) er, at Kong

Kong Christian IV
Efter Stik af Karel van Mander.

Christian IV Aar 1644 bortskødede en Del af den til *Vibeke Kruse* *), „med *Seilhuset* og *Reberbanen* paa den ene Side og *Johan von Deldens* og *kønne Juchum Grabows* Haver paa den anden Side“. Kongen havde altsaa allerede forud for denne Tidsangivelse paabegyndt en Udparcellering. Endnu saa langt hen i Tiden som Aaret 1863 stod der et Minde — en sidste Levning af den fordums kongelige Have — nemlig et *Morbærtræ*, som ansaas for det ældste i Danmark. Træets Grene understøttedes af Pæle, men til Trods for sin høje Alder bar det dog hvert Aar ypperlige modne Bær.

Den nøjagtige Betegnelse af, hvor dette Træ har staaet, angives **) at være ca. 112 Alen nordøst for Nationalbankens Hjørne ved Havnegade og Holmens Kanal, hvilket vil sige omtrent, hvor nu Landsmandsbankens Bygninger findes.

Efterhaanden som Skibsværftet paa *Bremerholm* blev mere og mere udvidet, blev der af Hensyn til, at Holmens Folk ikke skulde have saa lang Vej til den daglige Dont, opført „*Boder*“, det vil sige Smaahuse, benævnet *Skipperboderne*, paa den sidste Rest af Haven. — Saaledes var der ogsaa tre saadanne beliggende, hvor nu K. G.'s Bygning staar.

Et Maalebrev fra Aaret 1716 fortæller herom. Af dette og flere senere Maalebreve og Skøder, som opbevares i Foreningens Arkiv, fremgaar det, at disse Boder da var nedrevne, og at der i Stedet var opført 2 større Huse, som imidlertid nedbrændte ved den store Ildebrand fra 5. til 7. Juni 1795, ved hvilken Lejlighed hele Kvarteret tillige med *Sankt Nicolai Kirke* lagdes i Aske ***). Efter Branden blev der hurtigt taget fat paa Rydningen af

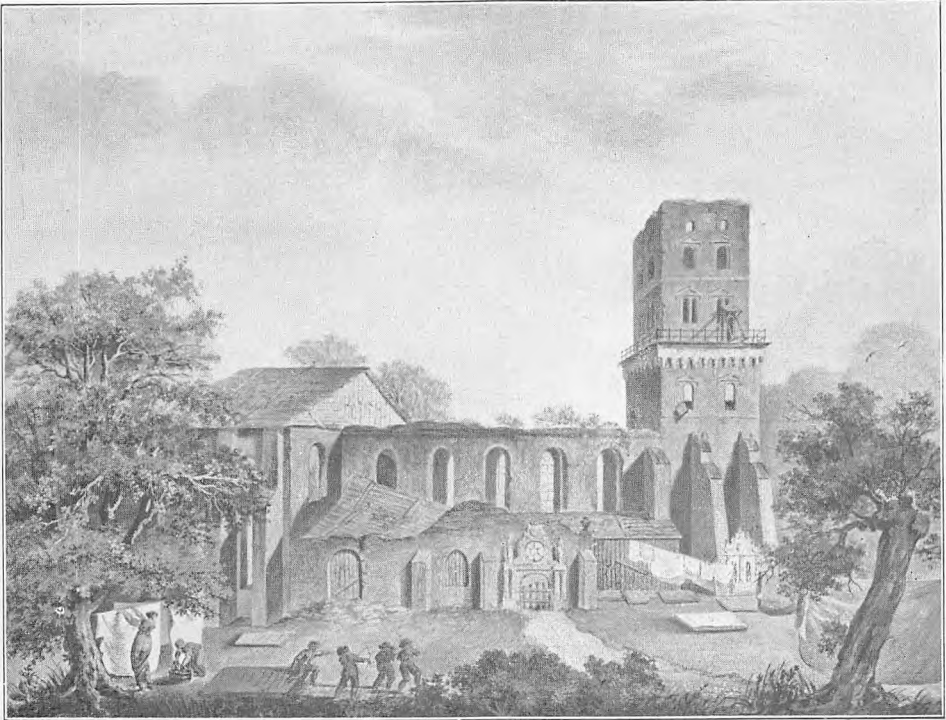
*) *Vibeke Kruse* var *Christian IV*'s sidste illegitime Forbindelse. Hun havde i sin Tid været Kammerjomfru hos *Kirstine Munk*, som hun i 1629 alløste i „Kongens Gunst“. Hun var omkring Kongen til hans Død i 1648. *Vibeke Kruse* var med *Christian IV* Moder til den mest bekendte af alle Gyldenløverne, nemlig *Ulrik Christian Gyldenløve* til *Ulriksholm* paa Fyen.

**) Historiske Meddelelser om Kjøbenhavn. Bind V, Side 214.

**) Hvor omfattende denne Ildebrand var, fremgaar lydeligere af *Krak*, Tidstavle 1, hvori det hedder: „Af offentlige Bygninger, som brændte, skal nævnes: Admiralitetsbygningen paa *Holmen*, *Nicolaj Kirke*, *Raadhuset*, *Vajsenhuset*, *Valkendorfs Kollegium*, *Synagogen*, *Petersens Jomfrukloster* og *Budolfi Kloster*. Jfr. endvidere Side 84.

Brandtomterne, hvorefter Grundene paany blev udstykkede, men saaledes, at der blev udlagt et mere tidssvarende Areal til Gaderne. Admiralgade, der før denne Brand ikke havde været bredere end, at en Karosse kun med Vanskelighed kunde komme igennem, blev nu udvidet til 15 Alens Gadebrede.

Skødet paa Brandtomten den 30. December 1795 siger i sin Indledning:

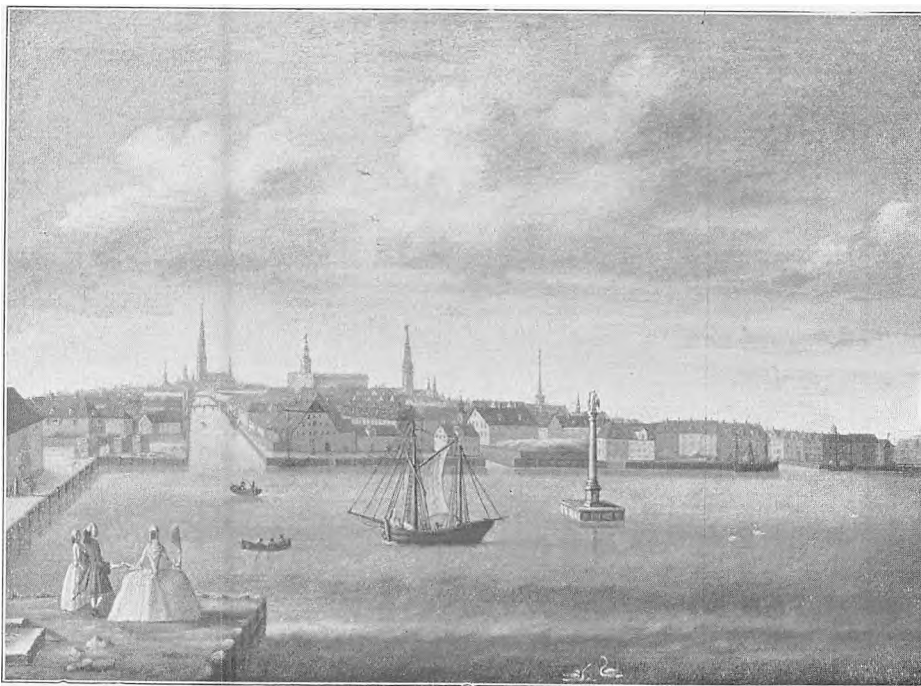
Nicolaj Kirke i Ruiner 1809.

Vandfarvetegning af I. B. Rasmussen (Kgl. Bibliotek)

„Jeg underskrefne Christen Christensen Bording, Borger og Herberger her udi Staden, erkiender og herved tilstaar, at have solgt skiødet og afhændet, ligesom jeg herved sælger, skiøder og afhænder fra mig og mine Arvinger til Guldsmed Herr Christen Nielsøn Lindbæck og hans Arvinger den mig ved Auctions-Skiøde af Dags Datum tilhørende Grund No. 289 og 290 i Laxegade, beliggendes i Østre Quartier, hvorpaa de af mig tilkiøbte og afbrændte Huuse have staaet, tillige med den dær i Grun-

*den befindende en Portion Fersk Pompevand, samt alle de Rudera *) og Fundamenter som endnu maatte befindes i Grunden, da alle Rudera overfor Jorden af mig er bortryddede og bortført."*

Efter Ordlyden tilstaaer Bording altsaa skriftligt, at det er ham, som har afbrændt de tidligere Bygninger, hvilket dog ikke

Byen fra Søsiden og Vartegnet.

er Meningen. Da det sidstnævnte Skøde er af samme Dato som det til ham udstedte Auktionsskøde, maa han rigtignok have været hurtig til at rydde Brandtomten. Det hedder i Slutningen af ovenfor citerede Skøde: *„At ingen Kiøbe-Contract, skriftlige Conditioner, eller noget andet Document imellem Os eller andre har været oprettet om dette Kiøb, som dette Skiøde indeholder, det kan Vi ifølge Forordningen Edelig bekræfte“.*

*) Ved Rudera forstaaes en Slakke-Masse, som samler sig i Brandtomten, og som bestaar af sammenbrændte Mursten og Kalk samt Teglsten iblandet smeltede Vinduesbeslag, Hængsler, Laase, Søm, og hvad der ellers ikke kan fortæres sporløst af Ilden. Rudera kan have været saa stærkt ophedet, at selv 7 til 8 Uger efter en stor Ildebrand kan det indre af en saadan sammensmeltet Masse være saa varmt, at der ikke kan røres ved den.

Af dette Skødes øvrige Indhold fremgaar det, at *Bording* solgte den ryddede Brandtomt for 2,336 Rigsdaler og 12 Skilling, hvilket er beregnet til 5 Rigsdaler og 3 Mark pr. Kvadratalen. I dette Skøde nævnes kun Matr. No. 289 og 290, medens et ældre Skøde nævner, at der har staaet *tre* Ejendomme paa Grunden (nemlig de tre oprindelige „Boder“).

Først den 6. April 1807 udstedes det nye Maalebrev, lydende paa Matr. No. 289 og 290 samt et efter Udlægning til Gadeudvidelse equivalerende Stykke af Matr. No. 267 i Dybengades søndre Side, idet Gadeudvidelsen udelukkende toges fra Admiralgade og Laxegade. Samtidigt adskilles de paa denne Grund opførte Bygninger som selvstændige Ejendomme med nye Matr. No. 190 og 191, dog med gensidige Forpligtelser for fremtidige Ejere med Hensyn til den fælles Brandgavl.

Den 23. December 1809 bortskøder *C. N. Lindbæck* de af ham byggede Ejendomme Matr. No. 190 og 191 samlet til *Chirurgus Hinrich Hieronimus Blech og Grosserer Peter Friederich Løwe* for en Købesum af 14,000 Rigsdalere Courant.

Den 31. August 1813 sælges Ejendommene af sidstnævnte i nyt Skøde til *Grosserer S. W. Heilbuth* for en Købesum af „48,000 Rigsdalere dansk Courant, hvilken Pris efter Kongelig Forordning af 5te Januar samme Aar er sat lig 8000 Rigs-Bank-Dalere Nævne Værdie“. *)

Cirka en Maaned efter, den 29. September 1813, bortskøder *S. W. Heilbuth* begge Ejendommene til Grossererne *Brødrene Frølich og Medarvinger* for en Købesum af 24,000 Rigs-Bank-Dalere Nævne Værdi og med en kontant Udbetaling af 15,938³/₄ Rigs-Bank Dalere Nævne Værdi. Det synes at have været en særdeles „fin“ Forretning.

Den 9. April 1816 sælges Ejendommene ved nyt Skøde af *Brødrene Frølich m. fl.* til *Skibskaptajn C. P. Nissen* for 29,314 Rigsbankdalere 2 Mark og 4 Skilling. Da dette Skøde har Interesse i personalhistorisk Henseende, skal heraf citeres:

„Underskrevne *Johan Jacob Frølich* **) og *Heinrich Lorenz Frølich*, Grosserere her i Staden, samt *Maria Margreta og Juliane Frølich*, som efter kongelig Bevilling af

*) Nedskrivningen Ira Rigsdaler dansk Courant til Rigsbank-Daleres Nævneværdi af kun en Sjattedel af Beløbet hidrører Ira Statens Fallit, kaldet Statsbankerotten.

**) Nævnte *Johan Jacob Frølich* er Fader til Kunstneren *Lorens Frølich*.

31. December 1812 er myndige under Tilsyn af Kunst-Kammer Forvalter Spengler) som for os beskikket Courator, sælger, skiøder og afhender, affærdiger herved fra os og vore Arvinger til Herr Carl Peter Nissen, Skibs Captain og Borger her i Staden, det os som eneste Arvinger efter vores Moder, Agentinde Bernhardine Frølich fød Spengler og efter Skiøde til os af 29. September 1813 tilhørende Huus, Grund og Ejendom beliggende paa Hiørnet af Laxe- og Admiralgaden under Østre Quartier"....*

Den 20. September 1856 sælger og bortskøder Skibskaptain Nissens Enke, *Susanne Nissen, født Monday*, Matr. No. 191 — Laxegade No. 32 — her finder Adskillelsen Sted — til Assistent ved den grønlandske Handel *Julius Gottlieb Emil Kyhn* for 19,000 Rigs-Bank Dalere.

Endelig den 17. December 1881 overgaar denne Ejendom i **Kjøbenhavns Grundejerforenings** Besiddelse, idet tidligere Assistent, nu Grosserer J. G. E. Kyhn som det hedder i Skødet:

„ . . . tilstaar og vitterliggør herved, at jeg til Kjøbenhavns Grundejerforening har solgt og overdraget den mig ifølge Skiøde af 20de September 1856 tilhørende Ejendom Matr. No. 191 i Kjøbenhavns østre Kvarter, for en Kjøbesum 53,000 Kroner . . .“

I Begyndelsen af Januar 1882 giver Bygningsvæsenet Tilladelse til, at der indrettes en Opgang i Admiralgade, medens Ejendommen hidtil kun havde haft Opgang i Laxegade, Gadennummer 32. Efter Opgangens Fuldførelse og en delvis Forandring af Kælder og Stueetage var udført, faar Opgangen i Admiralgade: Gadennummer No. 11. Da i 1894 *Prins Jørgens Gade* omdøbes til *Admiralgade*, og denne Gade saaledes kommer til at strække sig fra Østergade til Holmens Kanal, forandres Ejendommens Gadennummer fra No. 11 til No. 25. — —

Dengang Foreningens Kontor — i April 1882 — flyttedes fra det lejede Lokale i Lille Kongensgade til Foreningens Ejendom, var 2 Etfags Værelser tilstrækkelige i dette Øjemed — et paa hver Side af Opgangen i Admiralgade. Det øvrige af Stueetagen blev udlejet til Butik med Beboelse. Indgangen til Bu-

*) *Kunst-Kammer Forvalter Spengler*, senere Inspektør for den Kgl. Malerisamling, var Kunstneren Lorens Frølich's Faders Morbroder, *Johan Conrad Spengler*.

tiken var i Laxegade 32. I Aarenes Løb udvidedes Kontorerne mere og mere, saa at hele Stueetagen i 1908 var taget i Brug.

I Aaret 1915 blev Foreningens Lokaler udvidede til ogsaa at omfatte 1ste Sal. Gadeværelserne ud mod Admiralgade blev omdannede til en stor Mødesal. Foruden dette blev der indrettet et Formandsværelse m. v. Samtidigt blev Stueetagens Kontorer satte i Forbindelse med 1ste Salen ved en lukket Vindeltrappe. Denne omfattende Ombygning blev udført efter en Plan af *Arkitekt Friedlev Jacobsen*, der ligeledes ledede dette Foretagendes Udførelse (jfr. Side 120).

I Aaret 1924 blev 1ste Salen underkastet en grundig Reparation, ligesom Lokalerne fik en Udstyrelse, der gav det hele et sammenstemt, harmonisk Præg, værdig Københavns Grundejerforening, der paa sin 65 Aars Stiftelsesdag, den 23. Maj 1925, kan se tilbage paa en Udvikling fra 23 Medlemmer i Aaret 1860 til nu at tælle over 4000 Medlemmer.

Disse hyggelige Lokaler, hvori der baade kan læses Dagblade og illustrerede Ugeblade, har Medlemmerne endnu ikke tilstrækkeligt draget Nyttens af, men de, som har taget disse Lokaler i Øjesyn og benytter dem, vil stadigt glæde sig over denne fortrinlige Istandsættelse af 1ste Salen, som tjener *Arkitekt H. L. Petersen* til megen Ære.

Et Tidsbillede

fra

Admiralgade-Kvarteret paa Solbergs Tid.

FRA den Tid, hvor Klublivet florerede i Kjøbenhavn — vi kan godt sige paa den literære Guldalders Tid, hørte det til Dagens Orden, at Byens Bedsteborgere mødtes ved et Bæger Vin. Vi har saa mange muntre Drikkeviser fra den Tid, og blandt disse var der én, som var særlig yndet, kaldet: „*Om hundred Aar er alting glemt*“. Det hedder heri:

Synes Din Vandel ej tilpas,
Lyster en Mundkaad om Dig skumle;
Gjør Ret og Pligt og tøm Dit Glas!
Og lad Creti og Pleti mumle.
Klafferlysten dem vel forgaar,
Om ikke før — om hundred Aar.

Men dersom Du er Ægtemand
Til en Hustru, der er Zantippe,
Som sætter paa Dit Glas en Rand.
Hvortil, Desværre! Du maa nippe;
Viid Din Ægtestand Ende faar,
Om ikke før — om hundred Aar.

Ved at søge Oplysninger om Kvarteret, hvori Kjøbenhavns Grundejerforenings Ejendom er beliggende, bl. a. *Geddes Kvarterkorts* Oplysninger om, hvem der i Aaret 1757 var Ejere af Ejendommene i Kvarteret, blev min Opmærksomhed henledet paa *Hans Barkow* og hans *Kjøbenhavns Vejviser fra 1748*.*)

*) Hans Barkow vidste saa god Besked om Østre Kvarter, fordi han selv boede i Nicolaj Rode i Nærheden af Admiralgade. Samtidig med, at den her citerede Vejviser er offentliggjort i „Historiske Meddelelser om Kjøbenhavn“, gives ogsaa sammesteds en Levnedbeskrivelse delvis forfattet af ham selv. Som ung var Hans Barkow „en køn Karl, en Pigernes Jens, der var ude om mange erotiske Eventyr“, fortæller der her om ham, og selv beretter eller blot tilstrækkeligt antyder han en hel Rigdom af erotiske Oplevelser — og ikke af sarte Slags — fra sine Dage som norsk Sjølehyrde.

Imellem cand. theol. Hans Barkow's efterladte Papirer, som opbevares i Rigsarkivet, findes et Manuskript til en Kjøbenhavns Vejviser. Kjøbenhavns Kommunalbestyrelse har ved *Dr. Villads Christensen* ladet denne morsomme Vejviser udkomme i Samlingen: „*Historiske Meddelelser om Kjøbenhavn*“ (Bind 7, Side 485—545, udkommen i Aaret 1919). Netop dette Manuskript, som nu altsaa omtrent 200 Aar efter er bleven trykt, bringer Tanken hen paa de ovenfor citerede letsindige Vers — thi er nogensinde det intime Liv bleven afsløret, saa er det i denne „Kjøbenhavns Vejviser“, der omhandler Østre Kvarter. De paa omstaaende Kort værende gamle Matrikel Numre, fra 267—269 i Dybengsgade og 289—294 i Laxegade, udgør den Karré, hvori **Kjøbenhavns Grundejerforenings Ejendom** er beliggende. Disse Ejendomme omtales paa følgende Maade:

Dybens Gade naar mand gaaer derind fra Admiralgade. Paa den højre Haand.

267. Højesteretsadvokat og Ober-Auditeur Prokurator Bruun. Det var før Wickmands Gaard. Er Hiørnehuset. Porten vender ud til Admiralgaden. Hand faar sig af sin Kone. Har sit Sødskende-Barn. Der boer Per Larsen, har Masker.
268. En Norsk. (Ved Navn) Brandt.
269. Jæger, en Vintapper. Hiørnehuus. Har en Datter, som (er) temmelig smuck. (Horer.) I Stuen Værtshuus.

Laxegaden naar mand kommer ind af Boldhusgaden. Paa den venstre Haand:

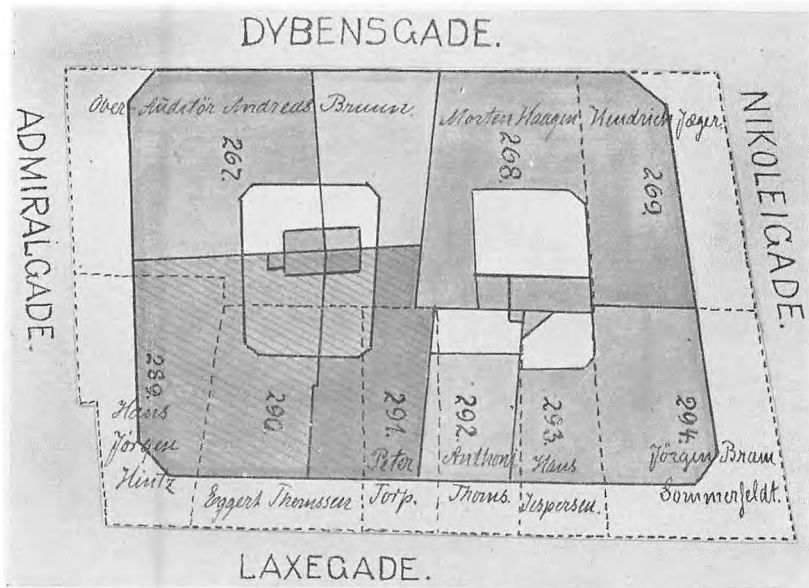
290. Et stort Huus, hvori en Tønde. Manden hedder Eggert Thomsen, holder sterck Værtshus.**)
291. Commisariatsbud Torp. Han (har) sine to Broderdøttre i Huuset. Ellers logerer en Skipper og to Studenter.
292. Et høit Huus. Tilhører en Enke. Datteren besovet af en, som fik Tieneste i Holsten. Madam Sengeløse eller Thoms hedder Encken.
293. Hans Jespersen. Rentekammer-Bud. Døren altid lucket.
294. Det blaae høie Huus. Der logerer den gamle Madam Biil, som er den gamle Madam Klowmands Søster. Her er et Vertshuus. (Manden) hedder Somerfeld. Der (er) *Tuchmagernes Herberge*. Land-Commissariats-Fyrbøder paa Post-

*) Huset stod paa en Del af K. G.'s Bygnings Grund.

huset, hedder Riid, god Tieneste, boer hvor Taflen staar paa Dørren. De Stuer til Gaden koster 7 Mark Ugen. Der logerer (bl. a.) *von Einen*.

Admiralgaden naar mand kommer igiennem Vælvingen.

267. Paa den venstre Haand: Auditor Advokat Brun. Hiørnehuus. Faaer Prygl af sin Kone, hands Søskendebarn. — Og en Peruquemager (Per Larsen).

Karréen, hvor K. G.'s Ejendom er beliggende.

Efter Geddes Kvarterkort

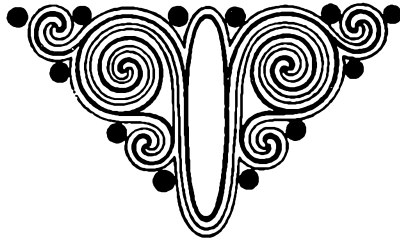
„Ofver Hvem der Aar 1757 har været Eyere af dee paa Dette Øster Quarteers Carle Befindtlige fra 1 til 406 Nummererede Huuse“.

289. Urteboe Walboom. Urtekræmmer Walbooms Søn. Huset hør Hoehlink til. Kükling*) før der. — —

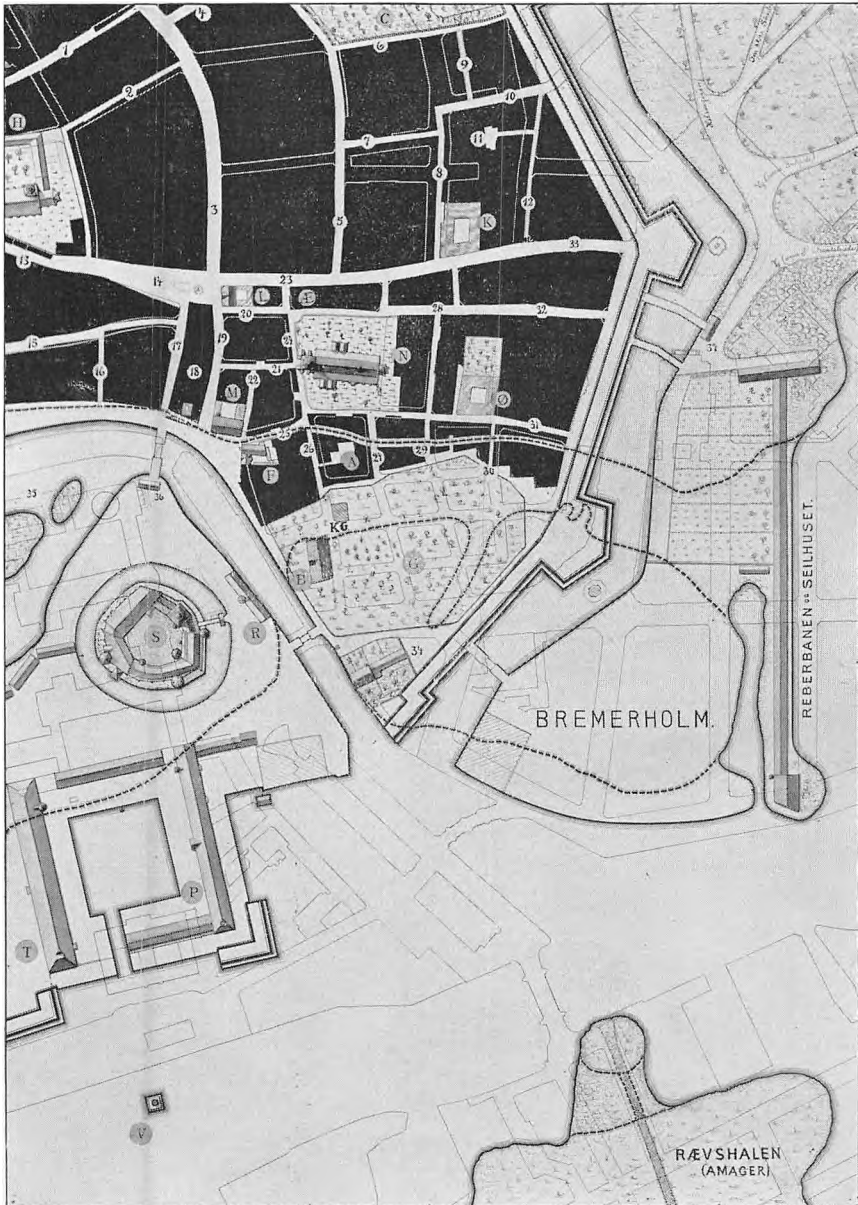
Af ovenstaaende fremgaar det, at alting er saa langt fra glemt om hundred Aar. Selv Smaating kan blive draget frem, og netop Fortrøstningen i den forud citerede Drikkevise passer aldeles ikke. Den „*Vejviser*“, hvoraf her er citeret, egner sig, i Modsætning til Kraks *Vejviser*, til at læses fra Ende til anden som Morskabslæsning — selv om man blues ved, hvad her gives

*) Ifølge *Kjøbenhavns Huse og Indvaanere efter Branden 1728* ejedes Huset af Hans Henrich Küchlin Urtekræmmer. Huset stod paa en Del af K. G.'s Bygnings Grund.

de senere Generationer til Pris. Det her anførte er nemlig for intet at regne mod, hvad der afsløres andre Steder i Hans Bar-kows Vejviser. Først naar man har læst den, forstaar man, at Holberg benyttede et forholdsvis fint Sprog, naar han lod sin Henrik eller andre Karakterfigurer benytte Udtryk, som ikke saa godt taales i vor ellers ikke saa sensible Tidsalder.

Kort over Københavns Østre Kvarter og nærmeste
Omgivelser omkring Aaret 1611.

Efter samtidige Kort og Planer over Staden samt Oplysninger gennem „Historiske Meddelelser om København“ m. fl. Kilder. Udarbejdet af *Aage Zuschlag*.

Maalestok 1/6000.

Forklaring over modstaaende Kort.

.....

Større Bygninger, Anlæg m. m.

A. Admiralgaarden (nævnes tidligst 1574).	N. Nicolaj Kirke og Kirkegaard.
B. Boldhuset (nødrevet omkring 1650).	P. Christian IV's Provianthus.
C. Sct. Clara Kloster (senere Mønten).	R. Rentekammeret.
F. „Fortunen“ (fornem Gæstegaard fra 1600).	S. Københavns Slot.
G. „Kgl. May. Gardt“ (se Side 179).	T. Christian IV's Tøjhus.
H. Helligaandskirken med Kloster.	V. Stadens Vartegn (opsat af Christian IV).
K. Christen Bernikows Gaard (til 1614).	Æ. Ærkebispens Gaard.
L. „L.ækkerbidskan“ (Stadens officielle Gæstegaard).	Ø. Østergaard (Kongens Vingaard).
M. Marsvinernes Gaard (Adelsslægten Marsvin).	

Gader og Stræder m. m.

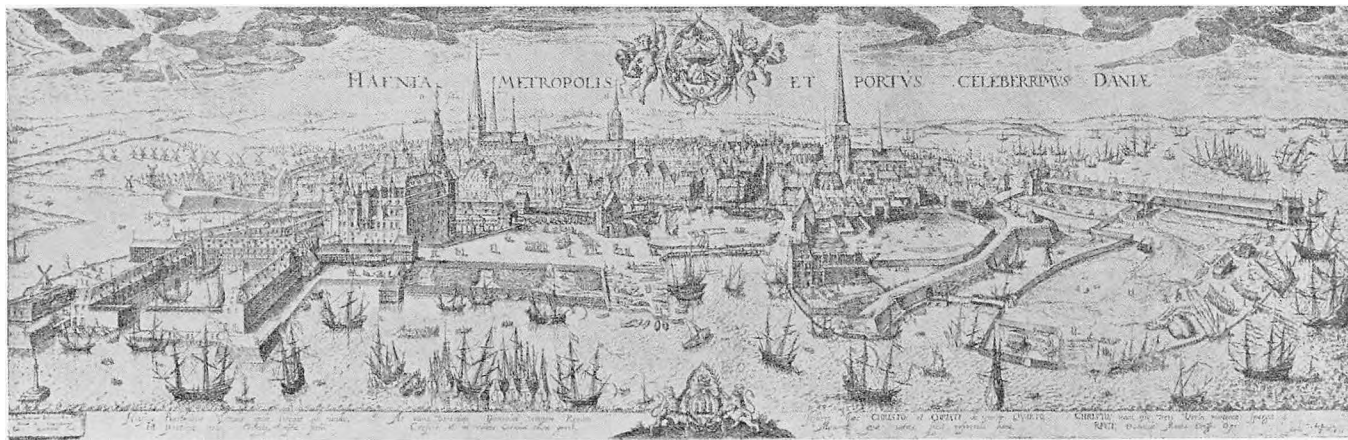
1. Løvestræde (Løvstræde).	20. Store Kirkestræde.
2. Store og lille Helliggeiststræde.	21. Lille Kirkestræde.
3. Store Kjødmandergade (Købmandergade).	22. L. Færgestræde (sløjfet efter Branden 1795).
4. Clareboderne.	23. Prins Jørgens Stræde (nu Admiralgade).
5. Pilestrædel.	24. Hvalvingen (efter Nikolaj Taarns gennembrudte Murpille).
6. Strædet bag Clare Mantelmur (Sværtegade og St. Regnegade).	25. Fortunstræde (efter Stadens Gæstehus Fortunen).
7. Sct. Antonistrædel.	26. Admiralgade (paabegyndt omkring 1574).
8. Christen Bernikow Strædel (efter Gaarden).	27. Nikolajgade (paabegyndt omkring 1609).
9. Didrik Bads.ærs Gang.	28. Ulkegade (senere Holmsgade).
10. Grønnegade.	29. Skvaldergade (efter Skvaldergaarden).
11. Pilestræde.	30. Nellikestræde (nu Asylgade).
12. Peder Madsens Gang.	31. Vingaardsstræde (efter Vingaarden).
13. Stenboderne (efter nogle Boder foran Kirken).	32. Kongensgade (nu Lille Kongensgade).
14. Amagertorv.	33. Østergade (efter Østergaard).
15. Læderstræde (opr. „Ladbrostræde“).	34. Holmens Smedie (senere Holmens Kirke).
16. Nissegangen (sløjfet efter Branden 1795).	35. Store og lille Skarnholm.
17. Højbrostræde	} Forsvandt efter Branden 1795, hvorefter Højbroplads anlagdes.
18. Højbrokarréen	
19. St. Færgestræde	
	36. Højbro med Porthus.
	37. Bro med Porthus udfor Østerport.

De stiplede Linier angiver Fastlandets samt Slotsholmens og Bremerholms oprindelige *Kystlinier*, der forsvandt ved Udfyldningen af Gamlebods Dybet (ca. 1550—1575) og, for Slotsholmens Vedkommende, ved Anlægget af Tøjhuslavnen (1604). Efter at Bremerholm var bleven landfast og Reberbanen var anlagt, deltes Holmen i to Dele ved Chr. IV's Fæstningsvold (1603—1643) og Fæstningsgrav, af hvilken sidste et Stykke bevaredes som *Holmens Kanal* til 1864. Voldgravens Exsistens er erindret i den nuværende Gade Holmens Kanal.

De svage Orienteringslinier (hvide i de sorte Karréer) angiver den nuværende Bebyggelse.

Rævshale-Halvøen var Amagers naturlige Fremspring, hvorpaa Christianshavn anlagdes 1618.

Van Wycks Prospekt af Kjøbenhavn fra Søsiden, fra 1611.

Sct. Peders Kirke. Rosenborg. Sejlhuset.
Vesterport. Raadhuset. Universitetet. Sct. Klara. Østerport. Reberbanen.
Skanse ved Tøjhuset. Vor Frue Kirke, Helligaands Kirke. Sct. Nicolaj Kirke.
Tøjhuset.
Vartegn. Kjøbenhavns Slot. Renteriet. Holmens Bro. Holmens Smedie.

PERSON-REGISTER

- Adrian R., Kobbersmedemester 82-83-86-87
Albeck, Kommandør 21-24
Andrup V. M., Overretssagfører 93
Andersen A., cand. juris & polit. 104
Andersen Emil, Journalist 118
Andersen Georg, Bankdirektør 106
Andersen K., Cyclehandler 106
Andersen P. O. A., Statsgældsdirektør 113-148-
149-154-155-166
Andrup Celia, Frue 111
Arentoft Marius, Sagfører 132
Arntzen Emil, Generalkonsul 57
Aschlund Ketty, Frøken 107
Asmussen Fr., Højesteretssagfører 70-75
Astofte, Frue 140
Bang Nina, Frue 116
Bech Johannes, Organist 121-127
Bech Nina Schrøder, Frue 118-121-127
Becker Carl, Overretssagfører 96-106-124
Bendix Karl, Kgl. Hofintendant 115
Bendixen B., Sagfører 76
Benzon Otto, Apotheker 69-84
Berg Axel, Arkitekt 84
Berg Hagbart, Folketingsmand 149
Berntsen Klaus, fhv. Konseilspræsident 105
Bertelsen-Høng, Godsinspektør 167
Bindslev Vald., Kreditleforeningsdirektør 105-111
Birck L. V., Professor, Dr. polit. 106-111
Bjerre A., Afdelingsingeniør 107
Bjerregaard, Ingeniør 157
Bjørner M., Husejer 94
Bjørnemosé Cornelius, Bygmester 146-158
Blache, Professor, Marinemaler 106
Blem P. M., Kreditleforeningsdirektør 105-111
Blichfeldt F. T. E., Arkitekt 64
Boeck, Landinspektør. 49
Bokkenheuser Knud, Forfatter 106-109
Borch Leuning, Arkitekt 84
Borgen W. P., Grosserer, 15-18
Borring L. S., Professor 15-18
Bouet, Maskinmester M. F., M. B. 169
Bredahl Vilh., Malermester 37-47-49-56-62
Brinkmann C. A., Grosserer 88-96-105-108-113-
115-125-127-129-135-138-163
Brunøe, Lærer 135
Bruun L. E., Grosserer, 145
Bruun Vilhelm A., Partikulier 13-15-18
Bulow Fritz, Højesteretssagfører 82-88-96
Bulow Johan, Departementschef 148
Bønecke P. C., Stadsbygmester. Professor 105
Carstensen C., Redaktør, 106
Cavling Henrik, Redaktør 106
Christensen Agnes, Frøken 107-111-113
Christensen Erik, cand. mag. & jur. 105-106-150
Christensen Grethe, Frøken 129
Christensen Gustav, Overretssagfører 61-72
Christensen H. J., Direktør 105-111
Christensen O. P., Direktør 174-175
Christensen P., Husejer 124
Christensen S. W., Grosserer, Administrator,
75-83-85-87-96-102-105-109-112-125-127-161
Conradsen K., Overretssagfører 44-47-50-51-
53-55
Cortsen J., Snedkermester 18
Crone, Politidirektør 21
Dahlerup C. V., Arkitekt 64
Dahlgaard Bertel, Kontorchef, M. F. 172
Daugaard J. Faber, Redaktør 50-54
Dich, Arkitekt 84
Dickmeiss A., Frøken 107
Didrichsen O. M., Brolægningdirektør 105
Dietzmann Fritz, Violoncellist 172
Drechsel C. F., Havnekaptajn, Kommandør 105
Dybdal T., Etatsraad, Politidirektør 105-110
Ebert Herm., Grosserer 133
Elfeldt Peter, Hoffotograf 95
Erlandsen H., Forretningsfører 56-106-108
Espensen Kay, Kontorchef i Finansm. 145-146
151-163
Falk, Direktør, 166
Falkenthal, Kontorchef 36
Fenger L., Professor 64
Fischer Carl, Skuespiller 172
Fisker Johannes, Fabrikant, cand. pharm. 52-
72-85-94
Fleron, Bagermester, 43-49-72-79
Flindt H. A., Haveinspektør 65
Foss C. T., Overkrigskommissær 17-18
Fredericia Julius, Grosserer 34-36-38-44-47-51
Fredericia Karin, Frue, Violinistinde 111-115

Fries Grosserer, 70-72-76
 Friis D., Etatsraad, Bankdirektør 106
 Friis M. P., Departementschef 105-107
 Gammelgaard C., Overretssagfører 97-102-103-104-108-111-115-116-117-121-123-125-127-129-133-137-142-144-150-158-161-165-173
 Gjessing Aage, Kreditforeningsdirektør 105
 Glahn Karen, Frue, Violonistinde 113
 Glindemann-Nielsen, Købmand, M. B., M. F. 115-124-125-127-138-140-141-143
 Glæsel H., Arkitekt 65
 Gnutzmann, Arkitekt 64-124-130
 Godsken M., Borgmester, M. L. 166
 Gram P. P., Murermester, Raadmand 73-81-86-88-96-104-105-161
 Granzow C. H. G., Arkitekt 34-36-38-41-42-44
 Grathwohl, Skoleforstander, M. F., M. B. 169
 Grøve, Grosserer 55-62-70-76-109
 Grove C. F., Fyringeniør 25-27-28
 Grunert Agnelhe, Frøken, Koncertsangerinde 115
 Grøndahl Henry, Kontorchef 109-116
 Haar P. M., Sagfører 49-50-52-55
 Hammer A. F., Malermester 76-81
 Hammerich H., Etatsraad, Ingeniør 81
 Hansen Cornelius, Sekretær, cand. polit. 164
 Hansen Hannibal, Overretssagfører 146-149-155
 Hansen Heinrich, Arkitekt, Bygningsinspektør 81-84-86-88-146-152
 Hansen Johanne, Frøken, Operasangerinde 125
 Hansen Niels, Købmand 141-146-166-169
 Hansen N. C., Murermester 161
 Hansen Olof, Bankdirektør 57
 Hansen Osvald, Forfatter, Redaktør 145-150-155-175
 Harboe, Sukkerrafinadør 18
 Harboe Emil, Højesteretssagfører 123-124
 Haslund R. C., Brændevinsbrænder 14
 Hassel August, Billedhugger 106
 Hassing Georg, Arkitekt 64
 Hauge C. V., Indenrigsminister 166
 Hecksher L., Prokurator 17-18-25-30
 Hegelund R., Direktør, 141-155-166
 Hein A. C. F., Kreditforeningsdirektør 31-33-34-36-37-38
 Hein Hjalmar, Ingeniør 86-87
 Henriques I. Fini-, kgl. Kapelmusicus 121
 Henriques Robert, Chefredaktør 106
 Herforlh Carl, Kreditforeningsdirektør 105
 Hermes, Grosserer, 135-138-145
 Heyman J. W., Etatsraad 18-21-22-23-24-25-27-28-29-30
 Heynen-Olsen Ellen M., Frue, Koncertsangerinde 126
 Hillestrøm E., Redaktør 49-50
 Hindenburg, Højesteretsadvokat 24
 Hoff E. M., Etatsraad, Stadslæge 81-105
 Holm Andreas (Harsfeldt), Redaktør, 94-104
 Holm Chr., Grosserer, 106
 Holm Hans C., Grosserer, 40-44-49-51-53-55-56-57-61-68-70-83
 Holm Lauritz, Overretssagfører 133
 Holten-Nielsen E., Oberstløjtnant 125-126
 Hollum, N., Skrædermester 14-20-22-24-25-28-29-31-34-36-37-45-47-50-52-55-56-58
 Howitz Johan, Ingeniør, cand. polyt., M. B. 72-73-76-78-79-80
 Hvass, Overretssagfører, 69-84-85
 Høgsbro Svend, Trafikminister 94
 Iversen C. A., Brandforsikringsdirektør 105
 Jacobsen Carl, Brygger, Dr. phil. 64-106
 Jacobsen Friedlev, Arkitekt 88-104-105-113-120-122-125-127-131-140-185
 Jacobsen Orla, Ingeniør 163-175
 Jacobsen Paula, Frue, Koncertsangerinde 117
 Jacoby Edv., Dr. med. 95
 Jensen Albert, Professor, Arkitekt 64-65-84
 Jensen Carl, Købmand, Direktør 146-149-154-159-166-169
 Jensen E., Entreprenør, Bygmester 124-131-133-138-146
 Jensen Hans, Direktør 127
 Jensen Herman, Grosserer, Fabrikant 131-136
 Jensen J., Overpræsident 83-105-111-148-153-154-155-156-166
 Jensen J. Chr., Folketingsmand 160
 Jensen Jørgen, Malermester 138
 Jensen Klejs J., Folketingsmand 117
 Jensen N. P., Partikulier 79
 Jensen N. F., Landinspektør 149
 Jensen Ole, Overretsprøkurator 25-28-29-31-33-34
 Jensen Peter, Gæstgiver 14
 Jensen S. Hypothekforeningsdirektør 105
 Jensen P. G. C., Højesteretssagfører ML, 68
 Jensen Simon, Tømrermester 146-156-159-166
 Jensen Sophus, Købmand 79
 Jensen Sønderup, Hypothekbankdirektør 132
 Jerndorff Julita, Frue, Pianistinde 121
 Jespersen, Proprietær 166
 Jespersen Jul., Husejer 169
 Jessen Frantz v., Redaktør 106
 Johannsen Fr., Telefondirektør 105
 Johansen Michael, Købmand 106-113-116
 Jonquières, Overpræsident, Kammerherre 111
 Jurckmann J., Kaptajn 72-75-76-77-78-81-83-86-87-88-98-102-105-106-108-109-117-121-125-126-127-132-133-134-136-140-142-144-147
 Justnielsen L., Redaktør 54-58-79-94-149-156
 Juul Wilhelm, Slagtermester, Oldemand 72-76-86-96
 Jørgensen Andreas F., Kaptajn 13-15-21-22-23-24-25-27-28
 Jørgensen Eigil, Kaptajn 160-166-169
 Jørgensen N. C., Overretssagfører 55
 Jørgensen William, Overretssagfører 52-62-69-70-71-75
 Kaarsberg Peter Andreas, Kaptajn, Vinhandler 14
 Kaarup A., Bestyrer 16
 Kaper, Borgmester 167
 Karstensen Asger, Redaktør, M. F. 135
 Kierkegaard Valdemar, Overlærer 121
 Klein V. Professor 64
 Kloppenberg Skrumtsager, Landstingsmand 140
 Knudsen P., Borgmester 105
 Kongstorp, Premierløjtnant 128
 Kornerup Th., cand. polit., Postmester 61-62-70-73
 Kragh E., Kreditforeningsdirektør 166
 Kramp Oscar, Arkitekt 88-96-97

- Kragh I. C., Godsinspektør 135-138-145-146-155-163
- König Albin, Administrator 164
- Lamm A. F. Vexellerer 105
- Larsen Eduard, Dr. phil. M. F. 49-73-76-79-81
86-103-106-123-125
- Larsen Ferdn., Tømremester, M. B. 84
- Larsen Lars, Kaptajn, Hof-Møbellfabrikant, M. B.
29-31-34-35-36-37-38-52
- Larsen P. F. Chr., Sagfører 80-81-83-86
- Lassen Harald V., Grosserer 49-50-53
- Lau E., Sagfører 106
- Lauritzen L., Arkitekt 138-140-146
- Leerbech, Fabrikant, cand. pharm. M. B. 84-106
- Leffland A. O., Arkitekt 44-48-49-51-53-54-61-62-70
- Lemvig-Müller V., Grosserer, M. B. 149-152-155-157-164
- Lenskjold N. Husejer 146-163
- Levison Frederik, Tapetfabrikant 75-83-87
- Levison O. J., Højesteretssagfører 34-36-37-38-44-45-47
- Lewald, Proprietær 156
- Lichtenberg C. F. Bagermester, cand. polyt. 47
- Lichtenberg I. Th., Kaptajn, Møllermester
51-53-55-56-70
- Lichtenberg Nic, Direktør, cand. polyt. 127-144-158
- Liebe Otto, Højesteretssagfører 55
- Liisberg Bering, Slotsforvalter 99-115-117
- Liisberg V. P. E., Brandchef 105
- Linck Olaf, Journalist 113-121
- Lindhard J. H., Drejermester, Oldermænd
55-70-72
- Lublin L., Malermester 30-31-36-37-47-50-52-55
- Lund Fr., Direktør 105
- Lundahl Johannes, Bygmester 115
- Luther Albert, Skuespiller 117-118
- Maaløe Anton, Redaktør 106
- Madsen, Malermester 145
- Madsen Chr. J., Sagfører 72-75
- Madsen F. C., Kaptajn, Brygger 29-31-34
- Magnussen, Direktør 140
- Marker, Partikulier 131-132-145-150-152-159-162
- Marstrand Jacob, Borgmester 83-105-111
- Matthiesen, Skomagermester 145
- Matthiesen Aage, Arkitekt 70-71-75-76-80
- Matthiesen Oscar, Professor 73
- Meldahl Henrik, Kaptajn, Jernstøber 19-20-45
- Meldahl, Kammerherre, Professor 64
- Meyer A. J. 36-49
- Meyer Carl Julius, Grosserer 17-22-24-25-28-31-34-36
- Monies Karin, Frøken 107
- Molde, L. Fr., Skattedirektør 105
- Mortensen, Fuldmægtig 76
- Mottlau August, Tømmerhandler 19-22-24-25-28-31-34
- Møller Alfred, Arkitekt 105
- Møller H. C. V., Havnebygmester 65-84-105-157
- Møller Niels R., Redaktør 155
- Møller Rogert, Etatsraad 80-83-85-105
- Neergaard N., Konsejlspræsident 105
- Neiendam Christiane, Frue 54
- Neiendam Johan A. Grosserer 42-44-47-50-51-53-54-71
- Nielsen G. C., Sagfører 106
- Nielsen H. Chr., Hofdekorationsmaler 53-62-70
- Nielsen Johan, Direktør 156
- Nielsen J. P., Løjtnant, 36-37-47-48
- Nielsen Valdemar, Musikdirektør 120
- Nissen, Overretsprokurator 25-26-29-31-37-47-56-62
- Norgaard A. H., Kaptajn, Landinspektør 109-115-125-152
- Norrie Edith, Frøken 127
- Nygaard E., Byfoged 105
- Nyrop C., Professor 64
- Nyrop Martin, Professor, Arkitekt 83
- Oldenburg V., Overpræsident 105
- Olsen Axel, Overretssagfører 70-72-74-75-76-78-80-109-105-125-146-152
- Olsen Chr., Husejer, Sekretær 132-146-152-153-157-162
- Olsen C. F., Direktør 163-165-175
- Olsen Claus J., Oldermænd 126-143
- Ortmann, Overretssagfører 76
- Oswald, Murermester 72-73
- Ottesen Martha, Frue 129
- Pedersen Peder, Tømremester 49-53-62-70-76-109-115-125
- Pedersen Søren, Grosserer 30-31-34-36-37-39-41
- Permin, Vinhandler 17
- Perssen Camilla, Grosserer, Frue 164
- Petersen Eugen, Politidirektør 105
- Petersen H. L., Arkitekt 163-175-185
- Petersen H. P., Klasselotterikollektør, M. B.
34-36-37-47-48-56
- Petersen J. C., Inspektør 164
- Petersen P., Konsul 113-116
- Pio Frantz, Dr. polit., Overretssagfører 146-152-155-158-159-160-161-171
- Piper E. G., Landstingsmand 167-169
- Plinius C., Entreprenør 166
- Rantzau Wilhelm, Visedigter 11
- Rasmussen Axel, Landsdommer 156
- Rasmussen Karen, Frue Husejerinde 164
- Rasmussen Niels, Murermester, Direktør, M. L.
55-70
- Rasmussen, Poul C., Konstruktør 132-133-134-137-138-142-144-145-146-149-150-151-152-153-156-158-159-160-161-164-165-173-174-175-177
- Ravn R., Sagførerfuldmægtig 13
- Rentzmann, P. N. Departementschef 111-113-115-116-121-125-126
- Rewentlow E., Kreditforeningsdirektør 105-161
- Richter, Fabrikant 116
- Riise, Generalkommissær 116
- Ringfeldt Kr., Direktør 94-146
- Risgaard H. L., Dr. phil. 76
- Roerup, Snedkermester 79
- Rosberg C. Proprietær 17-18
- Rosenberg Holger, Forfatter 95-104-109-113
- Rosenberg Ludvig, Redaktionssekretær 116
- Rudfeld Joh. cand. polit. M. F. 169
- Rump Johannes, Ingeniør 52
- Røgind Svend, cand. polit. 124
- Salomon Eskild, Grosserer, M. B. 84
- Sanvig, Frue 121

Scharling William, Professor, Dr. jur. 95
 Schiøler Linch V., Skuespiller 172
 Schmidt Holger, Overingeniør, Dr. techn. 148-149-166
 Schnoor A. N., Muremester 97-108-115
 Schrøder Johan N., Malermester 88-104-105 113-122-131-138
 Skånstrøm C. W., Kunsthandler, Direktør 122-163
 Skjerne Axel, Pianist 117
 Snog-Christensen I. E., Ingeniør, cand. polyt. 163-175
 Stephensen Bjørn, Fabrikant 47-48
 Storck H., Etatsraad, Professor 64
 Strandgaard J., Kaptajn, Skibsreder 29-30-31-34
 Suhr H. E., Grosserer 166-169
 Swendsen C., Overretssagfører 94-106
 Teisner C., Proprietær 47-48
 Terkelsen A., Rentier 122-123
 Them Th., Kgl. Translatør, fhv. Apotheker 146-158-163-173-175
 Thomsen D., Konsul 155
 Thomsen L., Tømrermester 69
 Thorball Axel, Sagfører 72-74
 Thorup O., Revisor 17-20-21-22-23-24-25-27-30
 Thorning, Dekorator 44-49-73
 Thrane H., Grosserer 18
 Torp Poul, Overretssagfører 105-113-122-124-130-145
 Tronier I. N., Brandforsikringsdirektør 105
 Ussing J. B., Premierløjtnant 126
 Vedel H., Departementschef 105
 Vinfeldt-Hansen, Belysningsdirektør 105
 Vold N. D. L., Arkitekt 34-36-38-44-55
 Volmer Axel, Overretssagfører 52-70-81-82
 Waagepetersen L. L. Mozart, Hofvinhandler, Kaptajn 15-21-30-31-36
 Warthoe, Grosserer 140
 Westergaard, Folketingsmand 117
 Wiinblad E., Redaktør 106
 Winding, Muremester 108-113
 Witzansky H., Redaktør 106
 Wulff Hertel, Fuldm. i Finansm. 121
 Wylich Muxoll van, Toldforvalter, Løjtnant 83-85-95-96-102-109-117-127-135-145-147
 Zimmermann E. A., Bud 45
 Zuschlag Emil, Justitsraad, Ingeniør 40-49-53-55-56-57-61-70-84-88-89-94-102-108-115-125-138-146-150-153-175
 Ørnberg P. A., Fabrikant 97-103
 Ørum H. P., Professor 69

- Caspersen, A. Severin, Købm., Gl. Kongevej 87
 Christensen, Christen, Snedk.m., Væredamsv. 10
 Christensen, C. T., Viktualiehdl., Jagtvej 55
 Christensen, Chr. Jensen, fhv. Viktualiehdl.,
 Odensegade 7
 Christensen, F. A., Købmand, Classensg. 27
 Christensen, Hans Peter, Viktualiehandler,
 Kildevældsgade 35 m. fl.
 Christensen, J. C., Vaskeriejer, Sct. Jacobsg. 11
 Christensen, Marie, Husejer, Thorshavnsgade 18
 Christensen, Oluf, Direktør, Hotel d'Angleterre
 Christensen, P., Grosserer, Strandboulevard 66
 Christensen, Peter M., fhv. Restauratør,
 Trøinmesalen 3
 Christensen, Thora, Husejer, Vævergade 3
 Christiansen, A. M., Frk., H. C. Ørstedsvvej 12
 Christiansen, C., Tømrermester, Bille Brahesvej 6
 Christiansen, Julius, Maler, Lombardigade 19-21
 Christiansen, Peter, pens. Magasininformand,
 Dbm., Jens Juelsgade 41
 Christoffersen, M. G., Grosserer, Fiolstræde 31
 Christoffersen, V. H., Bagermester, Læssøesg. 7
 Clausen, C. C., Bagermester, Ægirsgade 10
 Clausen, C. L., Paraplyfabrikant, Toltegaards
 Alle 2-4-6
 Clausen, V. E. T., Papirhdl., Amagertorv 15
 Clemmensen, A., Enkefru, Broderskabsvej 16
 Cohn, M. A., Inkassator, St. Kongensgade 99
 Collstrup, H. A., Postbud, Husejer, Lollandsv. 27
 Condil, Maria, Frue, Ewaldsgade 8
 Damgaard, Julius, Mejerist, Bogholder Alle 44
 Danielsen, N., Enkefrue, Asger Ryggsgade 5—7
 A/S De foren. Conserves Fabriker, Tingvej 53
 Duelund, Johan Joseph Hieromynius,
 Protokolfabrikant, Ny Toldbodgade 11
 Duhnbye, U. Fr., fhv. Skibsfører, Borgerg. 136
 Duris, Lars P., Støbegodshdl., Halmtorvet 36-38
 Eirmann, H. F., Bagerm., St. Kongensgade 71
 Eistrup, C. L., Malermester, Enghaveplads 15
 Engelbrecht, E. L. R., Grosserer, Kompagnistr. 8
 Engelhardt & Lohse, Grosserere, Studiestr. 12
 Engholm, Carl, Grosserer, Knippelsbrogade 1
 Erichsen, Otto, fhv. Tobakshdl., Sct. Pederstr. 37
 Euren, Anna, Enkefrue, Sølvgade 103
 Evert, Heinrich, Rentier, Svinget 24
 Faust, Elise, Sygeplejerske, Søren Nordbyes
 Allé 9
 Fisch, Robert, Grosserer, Ravnsborggade 21
 Flabow, Aage Alfred, Bagermester, Jagtvej 21
 Fogh, S. Chr., Grosserer, Sct. Pederstræde 38
 Francis, Henry, Murermester, Badstuestræde 7
 Frandsen, Hans, Kunsthandler, Nørregade 2
 Fredbo, Carl F., Kontorchef, Woltersgade 9 —
 Bøhmensgade 9
 Frederiksen, J. Chr., Husejer,
 Teglværksgade 24-26-28-30
 Friderichsen, E. V., cand. theol., Skolebestyrer,
 Kalkbrænderivej 12
 Frost, J. E. V., Lagerforvalter, Laxegade 28
 Frøsig, Thøste, Husejer, Østerbrogade 34
 Fugmann, Amanda, Restauratrice, Nørre Allé 1
 Fuhr, Chr., Tømrerm., Sct. Marcus Side Alle 2
 Gammelgaard, C. A., Overretssagfører,
 Nørrevoldgade 25
 Geertus, Geert P., Kunstforlægger, Grosserer,
 Helgolandsgade 21
 Gerber, Adolf, Forretningsfører, Bredgade 9
 Gerhardt, Olaf, Grosserer, Odensegade 23—25
 Geschwindtner, V. C., Mekaniker, Ægirsg. 18
 Gjessing, H., Grosserer Raadhusplads 75
 Glenthøj, L. P., fhv. Børnekonfektionshandler,
 Brandes Alle 8-10
 Glindemann Nielsen, Ella, Enkefru, Lyngbyv. 37
 Gnutzmann, John, Husejer, Nordlandsgade 2
 Gothen Ellingsen, Einar, Fabrikant, Adelgade 29
 A/S F. Gottlieb Hansen, Ny Østergade 9
 Gram, Chr., Tømrermester, Mariegade 33
 Grindsted, P., Overpakmester, Carit Etlarsv. 8
 Gudmundsson, P., Billedhugger, Vesterbrog. 200
 Guntel, Karl, Bødkermester, Nansensgade 17
 Gylling, Harald, Købmand, Øster Søgade 34
 Gylling, N., Viceværtinde, Alexandravej 5
 Haag, I. P. A., Skrædermester, Johannevej 1
 Hald, N. M. C., Ølhandler, Aalekistevej 200
 Halch. Aug., Musikhandler, Skindergade 13
 Hamann, C. S., Forvalter, Voldmestergade 22
 Hammer, J. A., Bagermester, Sct. Pederstr. 29
 Hammerbak, V. Th., Murerm., Turesensgade 5
 Hammersholdt, H., Sagfører, Lemchesvej 2
 Hansen, Anders, Murermester, Hveensvej 25
 Hansen, Anders, Husejer, Korsgade 52
 Hansen, Ane Marie, Enkefru, Husejerinde,
 Ole Suhrsgade 4
 Hansen, Axel, Oberstløjtn., Sct. Pederstvej 1
 Hellerup
 Hansen, A. T., Detailhandler, Ungarnsgade 8
 Hansen, Carl Esben, Grosserer, Strandvej 49
 Hansen, Carl V., Trikotagehdl., Amagerbrog. 97
 Hansen, Charles, Emil, Viggo, Vilhelm,
 Restauratør, St. Kannikestræde 14
 Hansen, Chr. W., Isenkræmmer, Istedg. 93-95
 Hansen, Ch. V., Fabrikant, Frederiksborgg. 52
 Hansen, Claus, Matr. Nr. 1496, Roskildevej,
 Valby

Hansen, D., Enkefru, Husejerinde, Istedg. 39
 Hansen, Einar, Arkitekt, Norgesgade 48
 Hansen, Ellen, Husejerinde, Amagerbrog. 60
 Hansen, H., Murermester, S. Dossingeren 79 A
 Hansen, H., Vognmand, Vester Fælledvej 78
 Hansen, Hans P., pens. Meteorologassistent, Abildgaardsgade 45
 Hansen, H. C., Murermester, Dr. Olgasvej 25
 Hansen, Jacob A., Formand, Larslejstræde 1
 Hansen, Johs. O., Grosserer, Edv. Falchsg. 5
 Hansen, J. C., Grosserer, Vesterbrogade 99
 Hansen, J. H., fhv. Tilskærer, Frederiksborgvej 7
 Hansen, L., Frue, H. C. Andersensgade 4
 Hansen, Niels, Husejer, Læssøesgade 5
 Hansen, Otto, Husejer, Vesterbrogade 106
 Hansen, Rasmus, Fabrikant, Australievej 5
 Hansen, P., Vognmand, Jagtvej 141
 Hanemoes, A. P., Husejer, I. E. Oehlensensg. 5
 Hartberg, Herm., Grosserer, H. P. Ørumsg. 5
 Hassel, A. C. V., Billedhugger, Vangehusvej 19
 A/S Havnemøllen, Strandgade 46-48
 Hauen, v. Reinlt, Fabrikejer, Gl. Kongevej 177
 Havemann, J., Grosserer, Vesterbrogade 74-76
 Havsbøl, Ch. F., Sekretær, Sølvgade 102-104
 Hedemark, J. H., Boghdl., Vesterbrog. 10 m. fl.
 Hugaard Nielsen, V. S. A. Husejerinde, Blegdamsvej 116
 Helmbæk, Jens, Vinhandler, Vesterbrog. 12-14
 Helmer, L. I. S., Rentier, Nytorv 37, Gentofte
 Hermes, C. A., Grosserer, Klosterstræde 18
 Hudahl, Siegfred, Smedemester, Kastelsvej 6
 Hertz, Magnus, Ingeniør, Østerbrogade 80
 Hesselberg, Aug., Bogbinderm., Hauserplads 16
 Heinrichsen, H. C., Husejer, Carl Bernhardsvej 13-13 a-15-15 a
 Henningsen, Carl, Tømrermester, Solvej 4
 Hinriksen, Eliith, Inspektør, Sundbyøster Boulevard 2
 Henriksen, H. M., Malerm., Graabrødretorv 17
 Holm, Christian, Husejer, Adelgade 111
 Holsaae, Agnes F. H., Husejerinde, Bogøvej 3
 Hoppe, P. E., Husejer, Smedegade 14 A
 Hildebrandt, Carl A., cand. polyt., Ingeniør, Havnegade 43
 Hyrup, M. P., Husejerinde, Dr. Tværgade 33
 Høg-Andersen, A. J., Politibetj., Rebekkevej 15
 Højstrup, Vilh., Kontrollør (Kbhv.s Belysning), Holmbladsgade 110-114 B
 Illum, A. C. A/S, Østergade 52
 Islin, Louis, Skræder, Adelgade 92
 Istoft, I. P. J., Husejer, Nørrebrogade 185
 Iversen, Chr. P., Grosserer, Fiolstræde 36
 Jacob, F. C., Glastekniker, Hauserplads 18
 Jacobsen, Axel, Grosserer, Teglgaaardsstræde 12
 Jacobsen, Chr. V., Husejer, Soldenfeldtsgade 1
 Jacobsen, Nina, Koncertsangerinde, Peter Fabersgade 40-42
 Jacobsen, Peter, Stabssergent, Sølvg. Kaserne
 Jacobsen, R. P. V., Malermester, Rebekkevej 16
 Johnsen, R. L. B., Maskinkonstruktør, Henrik Ibsensvej 46
 Jensen, A. A. C., Glarmester, Godthaabsvej 153
 Jensen, Carl F., Slagtermester, N. Farimagsg. 40
 Jensen, Axel Joachim, Maskininspektør, Ny Carlsbergvej 142
 Jensen, Carl F. V., Boghandler, Pilestræde 6
 Jensen, E., Bygmester, Vesterbrog. 23-25 m. fl.
 Jensen, E. A., Urmager, Valby Langgade 100-102
 Jensen, Ernst, Murermester, Rosbæksvej 15
 Jensen, F., Manufakturhdl., Købmagergade 36
 Jensen, Hans, Husejer, Olufsvej 28
 Jensen, Hans, Husejer, Islandsgade 2
 Jensen, H. C., Farvehandler, Amagerbrog. 141
 Jensen, H. C. & Søn, Grosserer, Saxog. 63-69
 Jensen, I. C., Smedemester, Viborggade 61
 Jensen, Jens H., Hørkræmmer, Amagergade 7-9
 Jensen, J. P., Inspektør, Godsbanegade 27
 Jensen, J. Hundkjær, pens. Politibetjent, Wildersgade 37
 Jensen, Johs., Husejer, Broagergade 4-6-8
 Jensen, Jørgen, Overpaknester, Venusvej 8
 Jensen, Karen, Frue, Eskildsgade 7
 Jensen, Knud, Malermester, Viborggade 15-17
 Jensen, Lars P., Gasværksarbejder, Rudolph Bergsgade 48
 Jensen, L. F. L., Tobaksfabrikant, Aaboulevard 12
 Jensen, M. L., fhv. Bødker, Ø. Farimagsg.
 Jensen, Niels, Husejer, Lynette Alle 13
 Jensen, M. P., Mejeriejer, St. Møllevej 7 C
 Jensen, Peter, Grosserer, Hestemøllestræde 4
 Jensen, P., Husejer, Abel Cathrinegade 1-3
 Jensen, Povl O., Ingeniør. cand. polyt., Rantzausgade 44
 Jensen, Sørensen, Grosserer, Sct. Jacobsg. 3
 Jensen, S. A. C., Bogholder, Grønnegade 37
 Jensen, Thomas, Husejer, Wesselsgade 16
 Jensen, V., Assistent, Overgade o/ Vandet 38, Christianshavns Torv 2 m. fl.
 Jensen, V. H., Husejer, Holmbladsgade 48
 Jeppesen, Elisabeth, Enkefru, Wesselsgade 13-24
 Jeppesen, Gerhard, Husejer, Esthersvej 18, Rebekkevej 20
 Jeppesen, V. D., Pantelaaner, Borgergade 23
 Jespersen, J., Husejer, Vesterbrogade 130

Johansen, Augusta, Enkefrue, Rosengaarden 7
 Johansen, O. L., Husejer, Frederik d. 6. Alle 9
 Johansen, L. A. M., Bagerm., Aalborggade 7-9
 Johansen, M., Husejerinde, Olfert Fischersg. 50
 Johansen, Draae, O., Sanglærer, exam. Organist,
 Livjæger Alle 28
 Jochumsen, J. R., Dekorator, Aaboulevard 42
 Juel, O. A., fhv. Snedkerm., Bjelkes Alle 54
 Jurs, A. V., Bogbindermester, Flensborgg. 45
 Jørgensen, E. V., Restauratør, Gothersgade 39
 Jørgensen, E. S. A., Fiskehdl., Theklavej 28
 Jørgensen, F., Husejer, Tordenskjoldsgade 26
 Jørgensen, Hans, Restauratør, Sect. Annaplads 8
 Jørgensen, Jørgen R., Skibsinspektør,
 Thorvaldsensvej 18
 Jørgensen, J. C., Administrator, Ingeborgsv 25 A
 Jørgensen, N. B., Snedkermester, Skotlandsg. 12
 Jørgensen, Niels P., Arkivassistent,
 Oehlenschlägersgade 22
 Jørgensen, P. E., Købmand, Strandboulevard 31
 Jørgensen, N. L., Tømrerm., Thorsg. 36
 Jørgensen, Johan, Grosserer, Holger
 Dankesvej 29 A m. fl.
 Kaldahl, Birtha M. Enkefru, Eriksgade 5
 Kallesen, K., Maskinmester, Rosenørns Alle 8
 Karsberg, Alfred, Grosserer, Dyrekøb 7
 Kauffeldt, O., Boghandlermedhjælper, Nordre
 Frihavnsgade 83
 Kiersgaard, H. E. C., Tandlæge, Østerbrog. 150
 Kildahl, I. K., Husejer, Landskronagade 4
 Kjeldsen, N., Malermester, Samsøgade 7-9-11
 Kjersgaard, S. G., Grosserer, Læderstræde 36
 Københavns Skipperforen., Holmens Kanal 18
 Kbhv.s Vognmandsforretn., Sect. Annæplads 22
 Klose, Christine, Frøken, Nygaardsvej 19,
 Fanøgade 3 m. fl.
 Knakkegaard, E., Snedkermester, Nyhavn 38
 Knippel, V. A. C., Direktør, Holsteinsgade 1
 Knopp, Charlotte, Enkefru, Husejerinde,
 Tordenskjoldsgade 17
 Koch, Karl V., Ingeniør, Farvergade 8
 Knudsen, K. P., Overtoldbetj., N. Frihavnsg. 86
 Koch, Poul, pens. Lærer, Aarhusgade 8
 Koefoed, H. K., Revisor, Viggo Røthesvej 5
 Kofoed, L. C., Maskinist, Frederikssundsvej 27
 Kopp, Hans A., Grosserer, Amagertorv 21
 Kornbech, Caroline M., Husejerinde, Fr. d. 7.
 Gade 9, Pr. Charlottegade 5
 Krabbe, Oluf E., Husejer, Amagerbrog. 135-137
 Kramer, Johannes D., Husejer,
 Højskolehjemmet, Colbjørnsensgade 30
 Kraul, Hansigne, Enkefru, Laxegade 12
 Kreditforeningen af Grundejere i København
 og Omegn, Gl. Torv 4
 Kristensen, Georg P., Husejer, Nordre Bivej 6
 Kristensen, H. K., Detailhdl., Augustag. 6-8-10
 Krohn, J. I. P. S., Husejer, Esromgade 1
 Kroll, O. E. C., Grosserer, Enighedsvej 3
 Kromann, Emil, Grosserer, Hauserplads 10
 Krüger, Hermann A., Husejer, Valhals Alle 6
 Krüger, W. J., Overretssagfører, Nytorv 19
 Kølme, Viggo, Øster Farimagsgade 8
 Larsen, A., Direktør, Strandboulevard 72-74
 Larsen, G. W., Juveler, St. Kongensgade 15
 Larsen, H. P., Tømrermester, Branddirektør,
 Frederiksborgvej 31
 Larsen, Jonna, Frue, Rysensteensgade 6
 Larsen, J. E., Grosserer, Vinhdl. Fiolstræde 7
 Larsen, Jørgen V., Snedkermester, Ørnevej 43
 Larsen, L. P., Bagermester, Hjortholms Alle 1
 Larsen, N. P. Agathon, Viktualiehandler,
 H. C. Ørstedesvej 40
 Larsen, H. J. N., Enkefrue, Læderstræde 24
 Launtzen, C. A., Grosserer, Vestre Boulevard 45
 Lauritzen, L. C., Husejer, Asger Ryesgade 8-10
 Laursen, Harald, Husejer, Baldersgade 42-44
 Lemvig Müller, A. C., Grosserer,
 Kronprinsessegade 26
 Lendorf, Alma E., Frøken, Borgergade 8
 Levitue, Herman, Barnevognfabrikant
 Jægersborg Alle 37
 Liisberg, Niels P., Smedem., Dr. Tværgade 42
 Limbæk, Hans F., Karetmagermester,
 Classensgade 25, Manøgade 35
 Lind, Johs., Forlagsboghandler, Bredgade 35
 Loeb, Albert, Bogbindermester, Aabenraa 27
 Loft, V., Overretssagfører, Kronprinsesseg. 18
 Lønnberg, J., Kommunelærer, Gartnerg. 17 m. fl.
 Lunde, Hans E., Commisionær,
 Frederikssundsvej 26
 Lützhoff Nielsen, H., Grosserer, Translatør,
 I. E. Ohlsensgade 14
 Lykkeberg, P., Grosserer, Teglgaastræde 5
 Madsen, Francis, Overpolitibetjent, Sølvgade 93
 Madsen, Hans, Murermester, Nørrebrogade 175
 Madsen, O. C., Glarmester & Grosserer,
 Badstuestræde 8
 Madsen & Wivel, Firma, Østergade 26
 Markers, A. M. U. I., Husejer, Revalsgade 5
 Markow, A. Viggo, fhv. Handelsfuldmægtig,
 Wesselsgade 18
 Matthias, W., Skomagerm., Frederiksborgg. 3
 Mathiesen, Aage, Arkitekt, Trommesalen 5
 Mathiesen, A., Viktualiehdl., Colbjørnsensg. 25

Mathiesen, P., fhv. Skomagerm., Enghaveplads 6
Månsson, A. J., Ingeniør, Vesterbrogade 11 B
Meyer, Lauritz V., Smedemester, Ydunsgade 7
Meilvang, A, Grosserer, N. Frihavngsgade 25-27
Melander, J., Blikkenslagerm., L. Strandstræde 3
Melms, C. E. C. Bagermester, Flensborggade 9
Manufakturhandler-Foreningen, Vestre
Boulevard 25
Mikkelsen, Peter E. Røgeriejer Teklavej 34
Mogensen, Chr. L., Husejer, Østersøgade 30
Mohn, Maria. Enkefru, Grenaagade 9
Mohr, Hans, Lagerforvalter, Nansenagade 15
Mortensen, Inger, Restauratrice, Borgergade 51
Munch, Carl Chr., Arkitekt, Holsteinsgade 9
Munk. J. R., Metalvarefabrikant, Adelgade 3
Munch-Møller, Frue, Rebekkevej 13
Møller, Holst Marie, Frue. Mysundegade 11-13
Møller, H. A., Overretssagfører, Boldthug. 2-4
Nayberg, William, Bernhard, Henry,
Grosserer, Oehlenschlægersgade 48
Nedergaard-Hansen, Eva, Frue, Fr. d. 7des
Gade 28-30-32 m. fl.
Nellemann, L., C. H., Snedkermester, Jagtvej 5
Neergaard de Aage, Oberstløjtnant, Kastelsv. 21
Neumeyer, A. E., Restauratør, Klareb. 14 m. fl.
Nielsen, Alexandra, Forretningsbestyrerinde,
Landemærket 47
Nielsen, Anders, Bygmester, Justitsraad,
Gl. Kongevej 127 m. fl.
Nielsen, Anders, Møbelhandler, Ryesgade 40,
Dannebrogsgade 36
Nielsen, Axel Thorkild, Boghandlermedhj.,
Holmbladsgade 83
Nielsen, Carl, Ølhandler, Dannebrogsgade 27
Nielsen, Christen, Murermester, Birkegade 4
Nielsen, Caroline Juliane, Enkefru, Ebertsg. 4
Nielsen, Daniel H., Direktør, Steen Billesg. 3-5
Nielsen, Fr., Bagerm., Asminderødgade 10-14
Nielsen, E. W., Husejerinde, Ryesgade 9
Nielsen, Fritz, Detailhandler, Nørrebrog. 17 B
Nielsen, Jenny, Enkefru, Gernersgade 55
Nielsen, Jens, Husejer, Godthaabsvej 10 A B C
Nielsen, J. P., Grosserer, (Gladsaksevej).
Viborgg. 67-69
Nielsen J. P., Detailhandler, Dybensgade 6
Nielsen, Julius, Direktør, N. Farimagsgade 11
Nielsen, J. C., Vinhandler, Vesterbrog. 84
Nielsen, L., C., Tømrerm., Colbjørnsensg. 20
Nielsen, Ludvig, Tandtekniker, Lyneborgg. 10
Nielsen, L. P., Fiskehandler, Dybbølsgade 27
Nielsen, M. N. O., Enkefru. Brohusg. 11,
13, 13 A m. fl.

Nielsen. Otto. Ingeniør, Strandgade 19
Nielsen, Sørine, Enkefru, Fiolstræde 26
Nielsen, V. F., Manufakturhdl., Nansensg. 62
Nielsen, Carl Oskar, Hotelejer, Nyhavn 59-61
Nissen, Jacob, Husejer, Hobrogade 3.
Norgaard, A. H. V., Kaptain & Landinspektør
Tordenskjoldsgade 3
„Nord & Syd“, Forsikrings A/S, Stokholmsg. 16
Nyborg, August, Toldkontrollør, Østerbrog. 7 B
Nydham, J., Fabrikant, Jernbane Allé 39
Nørgaard, Otto, Husejer, Holsteinsg. 25-27
Nøkleby, A. A. J. P., Direkt., Strandboulev. 62
Olsen, A., Viktualiehandler, Sdr. Boulev. 61 St.
Olsen, C., Gross., Flæskebørsen, Miltchelsgade
Olsen, C., V., Husejer, Sundevadsgade 10
Olsen, Christian, Husejer, Gl. Kongevej 130
Olsen, C. H., Proprietær, Arkonagade 1
Olsen, C. C., Enkefru, Schönbergsgade 9
Olsen, Enkefru, E., Husejerinde Smalleg. 38 B
Olsen, G. J., Symaskinefabr., Nikolajplads 4
Olsen, Laura Marie, Enkefru, Ørnevej 16-18
Olsen, Ole, Husejer, Wesselsgade 9
Olsen, V., Tobakshandler, Nørrebrogade 24
Ottosen, Carl, Overlæge, St. Kongensg. 36-38
Paaby, L. R., Murermester, Holsteinsgade 38
Palner, Niels, Isenkræmmer, Vesterbrogade 92
Parler, Georg, Komponist, Frederiksborgg. 15
Paulsen, A. T., Grosserer Østerbrogade 108
Paulsen, Svend, Grosserer, Nytorv 11
Pedersen, Anders, Husejer, Snedkermester,
Buddinge Alle 36
Pedersen, Anders, fhv. Detailhdl., Gl. Køgevej
Mb. tv. 1 C
Pedersen, A. V., Slagtermester, Borgergade 49
Pedersen, H., fhv. Hørkræmmer, Istedgade 50
Pedersen, H. M., Tømrerm., Sophus Bauditzv. 2
Hedersen, H., fhv. Urtekræmmer, Elmegade 21
Pedersen, Jens, Fabrikant, Ny Carlsbergv. 5
Pedersen, L. P., Husejer, Holmbladsgade 120
Pedersen, N., fhv. Restauratør, Baldersplads 4-6
Pedersen, A. V., Husejer, Amagerbrogade 148
Pedersen, V., Gross., Øehlenschlagersg. 74-74 A
Pedersen, Peder, Tømrermester, Sølvgade 6
Perssen, Camilla, Grosserer, Vesterbrog. 77-79
Pers, Hans, Blikkenslager, Gas- & Vandm.,
Gothersgade 48
Petersen, A. C., Detailhldske, Nygaardsv. 22 St.
Petersen, A., J., Bagerm., Blaagaardsg. 33
Korsgade 22
Petersen, A., Frue, Lipkesgade 19, St.
Petersen, C. C., fhv. Skibsfører, Collingsg. 4
Petersen, C. B., fhv. Kgl. Hof Fotograf Heinesg. 1

- Petersen, C., fhv. Bagermester, Nørrebrog. 200
- Petersen, Ernst E. A., Frugthdl. Sct. Pederstr. 33
- Petersen, H. C., Murerm., Østerbrogade 78
- Petersen, H. V., Blikkenslagerm., P. Skramsg. 16
- Petersen, Jens, Restauratør, Borups Alle 192 St.
- Petersen, Johannes, Partikulier, Tingvej 2
- Petersen, Jørgen, M., Arkitekt, Vesterbrog. 178
- Petersen, L. P., Detailhandler, Borgergade 17
- Petersen, J. Kragh, Partikulier, Nørrebrog. 106
- Petersen, Martin, Forfatter, Kunsthandler,
Linnest. 35-37 m. fl.
- Petersen, P. E., fhv. Snedkerm. Elmegade 15
- Petersen, P. Chr., Husejer, Flensborggade 47
- Petersen, P. W. S. K., Restauratør, Rosen-
gaardsvej & Køgevej 2
- Petersen, Rasmus, Melhandler, Adelgade 94
- Petersen, Ruth, Grosserer, Nyhavn 43
- Petersen, Søren, Isenkræmmer Nørrebrog. 202
- Petersen, Vald., Partikulier, Borgergade 144
- Philipsen, C., Nr. Farimagsgade 5
- Postbudenenes Byggeforen., Formand P. Knudsen,
Guldbergsg. 25, Vendersg. 17-19 m. fl.
- Poulsen, A. C., Maskinm., Valdemarsg. 18-20
- Pontoppidan, B., Læge, Frederiksborgg. 1 A
- Poulsen, V., Husejer, Svinget & Under Elmene
7-9-11-13
- Praefke, E. L. A., Husejer, Esromgade 16-18
- Pursche, J. A. P. M., Frue, Frederiksborgv. 16,
Georgevej 3
- Raagaard Jansen, C., Købmand,
Amagerbrogade 167
- Raff, Theodor M., Bogbindermester, Krystalg. 4
- Rasch, Johs., Grosserer, Larsbjørnstræde 22
- Rasmussen, A., Husejer, Bille Brahesvej 5
- Rasmussen, A. H. M., Prokurist, Holsteinsg. 26
- Rosen, Anton, Arkitekt, Professor,
Rosenvængets Alle 9
- Rasmussen, Lars, Husejer, Kirkegaardsvej 9
- Rasmussen, L., Mejeriejer, Sdr. Boulevard 74
- Rasmussen, J. F., Papirhdl., Hyskenstræde 10
- Rasmussen, N. M., Ølhandler, Tullinsg. 10-12
- Rasmussen, H., Maskinmester, Sct. Hansgade 20
- Rasmussen, Manus Johs., Købmand,
Sdr. Fasanvej 22 m. fl.
- Rasmussen, R., Malermester, Flensborgg. 53-55
- Rasmussen, Ragnvald, Assistent v. Statsbanerne,
Meinungsgade 7 m. fl.
- Richter, M. B., Fabrikant, Amaliegade 7
- Ringfeldt, Kristian, Direktør, Allegade 35
- Rindhede, Hans, Maskinpasser, Valdemarsg. 89
- Risgaard, M., Tømrermester, Rothesgade 8
- Roerup, M., I., Husejerinde, Blegdamsvej 82
- Rost, C. C., Enkefru, Tølløsevej 30
- Rosengren, Karen M., Enkefru, Thorsgade 22
- Rossing, T., Overmontør, Langøgade 11-13
- Rothe, Ernst, Murermester, Gl. Vartovsvej 8
- Rasmussen, T. S., Hattefabrikant, Tibirkeg. 1
- Rønberg, Oluf, Grosserer, Nørrevoldgade 48
- Rønne, N. Chr., Rentier, Nørrevoldgade 22
- Sabinsky, Emil, Blikkenslagerm., Adelgade 109
- Saust, Aug. V., Bagermester, Melchiorplads 3
- Salskov Iversen, Niels, Grosserer, „Fagerhøj“,
Vedbæk
- Schierbeck, Jørgen, Grosserer, Fabrikant,
Frederiksholms Kanal 6 m. fl.
- Scheilke, O. H. H., Grosserer, Valdemarsgade 6
- Schnoor, Ella, Enkefru, Rolighedsvej 19
- Schmidt, Carl Ludvig, Fabrikant, Sølvgade 22
- Schütt, Emil, Husejer, Sølvgade 99
- Schönecker, H., Grosserer, Admiralgade 20
- Schultz, J. H., A/S, Niels Juelsgade 10-12
- Schäeffler, Wilh. H., Grosserer, Upsalagade 20
- Schalburg, Joh. Fr., Vinhandler, Stormgade 8
- Schou-Nielsen, Vald. J., Kontorchef i Finansm.,
Sct. Annæplads 11
- Schrøder, Alfr. C., Grosserer, Nybrogade 26
- Seifert, Carl, Smedemester, Badstuestræde 18
- Seibæk, P. E., fhv. Bagermester, Fiolstræde 30
- Sjallung, Kirsten, Enkefru, Husejerinde,
Hessensgade 27-29
- Skadhauge, Mary, Frue, Fiolstræde 19
- Sletø, Chr., Overassistent i Magistraten,
Dronningensgade 29, Baadsmændsstæde 12
- Smidt, H. Brodersen, Husejer, Gernersg. 58-60
- Snog-Christensen, J. E., cand. polyt., Ingeniør,
Vodroffsvej 56 A
- Sjulsted, E. Chr., Likørfabrikant, Ewalds Alle 8
- Skousgaard, Julius, Grosserer, Ny Vesterg. 7
- Sporup, Niels P., Restauratør, Borgergade 21
- Skytte, Th. M., Grosserer, Købmagergade 6
- Spellerberg, Georg, Grosserer, Amagertorv 27
- Sommer, M. C., Enkefru, Sct. Jacobsgade 5
- Silfverberg, H. A. A., Grosserer, cand. pharm.,
Kronprinsensgade 5
- Schou, A., Møbelabrik., H. C. Andersensg. 8
- Schøller, Peter Chr. Samuel, fhv. Smedemester,
Sindshvilevej 24
- Stenersen, H. Carl Chr., Bygningskonduktør,
Oehlenschlägersgade 24
- Strengberg, H. P., Grosserer, Holbergsgade 17
- Steen, Aug. E. Vilh., Husejer, Enghaveplads 7
- Storskov, Jacob, Tømrerm., Langgade 88 a b c
- Schultz, Marie, Fru, Meinugsgade 13
- Steenen, Axel, Grosserer, Adelgade 8

- Stuby, Urmager, Valdemar Holmersgade 26
- Søborg, Henry, Direktør, Dr. Tværg. 1-3 m. fl.
- Søderberg, G. E., Mekaniker, Henckels Alle 3
- Sørensen, C. M., Malermester, Tranevej 4
- Sørensen, Mary, Enkefrue, Ganløse Øre,
pr. Værløse
- Sørensen, Victor, Kontorchef, Østerbrogade 84
- Sørensen, H. L., Husejer, Classensgade 43-45
- Sørensen, S. Peder, Murerm., Løgslørg. 14 St.
- Sørensen, Fritz, Boghandler, Upsalagade 18
- Sørensen, Chr., Tømrer., Palludan Müllersv. 3
- Sørensen, J. C., Viktualiehdlr., Strandboulev. 160
- Svendsen, Anna, Husejer, Adelgade 93
- Svendsen, V., Købmand, Sundevedsg. 15-17-19
- Sørensen, Johs. S., Købmand, Ryesgade 67
- Swærd, Oscar, Tømremester, Hjørringgade 5
- Sørensen, C. U., Enkefru, Aabenraa 5
- Sørensen, S., fhv. Uhrmager, Holmsbladsg. 11
- Terkildsen, Christiane, Enkefrue,
Nansensgade 28-30, Todesgade 9
- Thomasin, P. C., Snedkermester, Upsalagade 6
- Thomasen, P. Chr., Husejer, Klerkegade 17
- Thomsen, C., Bagermester, Colbjørnsensgade 5
- Thomsen, C., Overpolitibetjent, Kastrupvej 2
- Thomsen, Dethlef, Konsul, Grosserer,
Overgaden o/ Vandet 90
- Thomsen, J., Malermester, Kongens Nytorv 1
- Thomsen, J., Mejerieier, Rantzausgade 45-47
- Thoresen, G. F., Bagermester, Kildevældsgade
69-71 m. fl.
- Thorngreen, Theodor, Grosserer, Skoubogade 2
- Thuesen, Jens, Mejeriejer, Nansensgade 17
- Thygesen, Michael, Købmand, Koldinggade 23
- Thygesen, N. G. C. H., Sagfører,
Ny Vestergade 19
- Torp, C. A. P., Overretssagfører, Storingade 10
- Toxsværd, N. P., Murermester, Thorshavnsg. 18
- Trebbien, V. A., Slagtermester, Hinkelvej 15
- Trier, S. E., Kontorchef i Finansministeriet,
Tranevej 3-5-7-9
- Trolle, P., Købmand, Frederiksberggade 24-26
- Træff, M. L., Urtekæmmer, Langøgade 7-9
- Udesen, K., fhv. Købmand, Løgstørgade 23
- Wallach, Moritz, Grosserer, Admiralgade 19
- Weber-Andersen, Fanny A. J., Husejerinde,
Classensgade 33
- Vellnag, J. P. C., Partikulier, Valdemarsg. 33
- Vergmann, Louis T., Vaskeriejer,
Melchiorplads 5, Marstalsgade 7
- Wenemann, H., Viktualiehandler, Bogøvej 8
- Werner, C. A., Murermester & Entreprenør,
Noras Sidevej 3, Charlottenlund
- Willadsen, R., Skomagermester, Pilestræde 71
- Winkelmann, V. L. V., Direktør, Aagade 134
- Winther, Mandrup Nørrebrogade 213 C
- Wolf-Jørgensen, C., Viktualiehdl., Gl. Kongev. 99
- Wonsild, Anna, Husejer, S. Dosseringen 25
- Worms, A., Rigsdagsstenograf, Bülowvej 40,
Vinkelvej 24
- Wylich-Muxoll, van H. C. W., Toldforvalter,
Fredensborg
- Øder, N. A., Prokurist, Glahns Alle 31
- Øhlenschläger, W., Apotheker, Kastelsvej 27
- Østberg, Carl, Vinhandler, Kastrup

